

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

14 december 1999

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MIDDAGVERGADERING

DECREET MIDDELENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 2000

DECREET ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 2000

DECREET BEPALINGEN TOT BEGELEIDING VAN DE BEGROTING 2000

Inhoud

Nr. 18

Dinsdag 14 december 1999
Middagvergadering

Berichten van verhindering 1

Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

- 13 (1999-2000) – Nr. 1
- 14 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 4
- 16 (1999-2000) – Nr. 1

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

- 13 (1999-2000) – Nr. 1
- 15 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 12
- 16 (1999-2000) – Nr. 1

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000

- 94 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 16

Algemene bespreking (Voortzetting)

Sprekers : mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heren André Denys, Eric Van Rompuy, Carl Decaluwe, Luc Martens, Joachim Coens en Herman De Reuse, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heren Miel Verrijken, Ludo Sannen, Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Moreau, Francis Vermeiren en Julien Librecht, minister Dirk Van Mechelen, minister Marleen Vanderpoorten en minister-president Patrick Dewael

1

Regeling van de werkzaamheden 24

Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

- 13 (1999-2000) – Nr. 1
- 14 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 4
- 16 (1999-2000) – Nr. 1

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

- 13 (1999-2000) – Nr. 1
- 15 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 12
- 16 (1999-2000) – Nr. 1

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000

- 94 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 16

Algemene bespreking (Voortzetting)

Sprekers : de heren André Van Nieuwkerke, Kris Van Dijck, Gilbert Vanleenhove en Luc Martens, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Sonja Becq, de heren Francis Vermeiren, Eric Van Rompuy en Carl Decaluwe, mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Marijke Dillen, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren André Moreau en Jan Van Duppen, mevrouw Ria Van Den Heuvel, mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen, mevrouw Niki De Gryze, de heer Guy Swennen, mevrouw Ann De Martelaer, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heren Felix Strackx, Eddy Schuermans, Jacques Laverge, André-Emiel Bogaert, Robert Voorhamme, Frans De Cock, Roland Van Goethem, Jan Laurys, Dirk Holemans, Jos Stassen, Frans Wymeersch en Jacky Maes, mevrouw Veerle Declercq, de heer Jan Loones, minister Marleen Vanderpoorten, minister Mieke Vogels, minister Dirk Van Mechelen, minister Vera Dua en minister-president Patrick Dewael

24

Regeling van de werkzaamheden 92

VOORZITTER : De heer Johan De Roo, eerste ondervoorzitter

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.26 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Patrick Hostekint, Dominiek Lootens-Stael : ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

- 13 (1999-2000) – Nr. 1
- 14 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 4
- 16 (1999-2000) – Nr. 1

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

- 13 (1999-2000) – Nr. 1
- 15 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 12
- 16 (1999-2000) – Nr. 1

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000

- 94 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 16

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 2000 en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000.

Mevrouw Demeester heeft het woord.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer (*Op de tribune*) : Mijnheer de minister-president, leden van de regering, dames en heren, ik zal enkele belangrijke aspecten van de begroting belichten. Misschien verwacht u van mij opnieuw een pleidooi voor het behoud van de meesternorm. Dat hoef ik niet te houden, want veel anderen pleiten ervoor, zelfs partijgenoten van u. Voor de uitvoering van de begroting 1999 haalt uw regering daarenboven het noodzakelijke vastleggingsritme van vandaag niet. Dat komt wellicht door de lage activiteits- of werkzaamheidsgraad van uw regering.

We zijn vandaag 14 december, bijna aan het eind van het jaar. Aan dit ritme en het ritme dat u vooropstelt voor de toekomst, kunt u de middelen in de begroting onmogelijk ten volle hanteren. Voor 1999 zult u meer dan de euromeesternorm bereiken, u zult meer schuld kunnen afbetalen dan gepland. Dat betekent meer middelen voor de begroting 2000, door het vrijkomen van rentelasten. Dit is een positief punt, u zult de euromeesternorm sowieso halen.

De werkzaamheidsgraad is dan wel niet groot, en wij zeggen niet dat de amusementswaarde van de regering groot is, maar dat zeggen de media wel. De vriendschapsbanden zijn zeer hecht, zoals we in een interview met minister Anciaux in Humo hebben kunnen lezen. Toch was er ook daar enige nuancering.

De beloftefactor van de regering is immens. We kunnen dat dagelijks lezen en beluisteren. Ik ga ervan uit dat de persmededelingen van de Vlaamse regering een juiste weergave zijn van wat werd besproken en dat ze ook overeenstemmen met de activiteitsgraad. Ik stel vast dat we in feite bijzonder weinig vernemen. In het regeerakkoord lezen we dat er beter zou worden bestuurd. Ik dacht dat Vlaanderen reeds vrij goed werd bestuurd. Ik geef toe dat het altijd beter kan.

Op dit ogenblik wordt er echter te weinig bestuurd. Daardoor zullen in 1999 heel wat miljarden niet kunnen worden geïnvesteerd. Dit verhaal wordt vervolgd. Mocht de heer Suykens hier aanwezig zijn, zou ik hem zeggen dat het resultaat van de begroting van 1999 in verhouding nog veel beter zal zijn dan wat in 1998, 1997 en nog vroeger werd begroot.

Mijnheer de minister-president, ik zal het niet uitgebreid hebben over de normering. Een norm is nodig. Het moet gaan om een norm op lange termijn. De norm moet acyclisch zijn omdat de begroting met de huidige vorm van financiering tegen

Demeester-De Meyer

een stootje moet kunnen. De heer Vandenbroeke heeft onder andere gezegd dat gedurende de volgende drie jaar de gemiddelde groei 3 percent zal bedragen, maar we zijn er ook zeker van dat na de 7 vette jaren ook nog enkele magere jaren zullen volgen.

Naast het feit dat men moet werken met een norm op lange termijn, moet ze ook acyclisch zijn, zeker indien men bekijkt hoe men vandaag in de financiering van de begroting voorziet met slechts 9 percent van de eigen gewestbelasting. Via die norm zal men ook de schuld verder moeten afbouwen. Het zal ook een norm moeten zijn die zorgt voor een gelijkmatige groei jaar na jaar.

Dat is een van de belangrijkste uitdagingen. Als men ervoor wil zorgen dat de Vlaamse bevolking zich blijvend goed voelt en dat het welzijn blijft groeien, dan moeten de begrotingen jaar na jaar op een gelijkmatige manier groeien. Het ene jaar gaat dat misschien om 1,8 percent, als het zeer goed gaat om 2 percent, en een ander jaar om 1,5 percent. Het is belangrijk niet onder 1,5 percent te gaan.

Ramingen die garanderen dat dit op een lange termijn en jaar na jaar gebeurt, zijn goede begrotingen. Het zijn ook begrotingen en normeringen die de armoede bestrijden. Ik zal hier niet herhalen wat ik in de commissie zeer uitvoerig heb toegelicht. Deze kenmerken van de euromeesternorm zijn nodig om te kunnen spreken van een goede begroting. Ze moeten tezelfdertijd beantwoorden aan wat men op Europees niveau wil realiseren, namelijk het inbouwen van een armoedenorm. Dit betekent dat men tracht de armoede te verminderen en dat men er zorg voor draagt dat men niet gedurende de eerstvolgende jaren door besparingen bij de allerlaagste inkomens geld gaat halen.

Wie vooruitdenkt wil trouwens dat in onze welvaarts- of welzijnsstaat het aantal armen vermindert. Ik wens nu niet in te gaan of het nu om 5, 6 dan wel 7 percent gaat. Het aantal is altijd te groot. We moeten dit probleem percentsgewijs terugdringen. Anders gezegd, mijnheer de minister-president, zult u een norm nodig hebben. U noemt hem zoals u wil, maar u hebt een norm nodig met de kenmerken van de euromeesternorm.

Ik wil hier vooral spreken over het paradepaardje van uw regeringsverklaring : de Vlaamse afcientemen. Het gaat over de fiscale autonomie waarop Vlaanderen hoopt. Ik heb in dat verband erg ge-

boeid geluisterd naar het laatste deel van de uiteenzetting van de heer Vandenbroeke. Ik geloof sterk in een echte Vlaamse fiscale autonomie. Daarom hebben we daar op 4 december 1998 een colloquium over georganiseerd. De voorbereiding van die bijeenkomst duurde één jaar, en gebeurde grondig. Ik geloof in de fiscale autonomie. We zullen ons in in Vlaanderen binnen België slechts goed voelen en de welvaartsstaat binnen bereik krijgen met een echte fiscale autonomie.

Ik hoorde hier deze ochtend zeggen dat de bevolking niet is geïnteresseerd in communautaire debatten. Ik spreek me daar niet over uit, want van tijd tot tijd hoor ik daar wel over praten. Als men de Vlamingen zou vragen of ze geïnteresseerd zijn in fiscale autonomie, dan zijn zij misschien ook niet echt geïnteresseerd. Dat is niet zo als men de zaken uitlegt. De bevolking is wél geïnteresseerd als de resultaten worden uitgelegd. Daarom is het goed nog even de vier functies van fiscaliteit op te sommen. Dat staat ons toe om beter te begrijpen waarom Vlamingen wél een eigen fiscale autonomie willen.

Ten eerste dient eigen fiscaliteit in de financiering van de staat en de collectieve behoeften te voorzien. Ondanks de jongste ontwikkelingen zijn er nog steeds een hele reeks collectieve behoeften. Ten tweede wordt daarmee de herverdeling gerealiseerd tussen diegenen die hebben en diegenen die niet hebben. We hebben het dan over de welzijnsstaat, mijnheer Vandenbroeke. Ten derde is er de allocatieve functie. Dat verstaat niemand, maar het gaat over het toewijzen van de middelen. De minister-president heeft ondertussen ervaren hoe verschillend de Vlaamse begroting is van de federale. Ze heeft onvoorstelbaar veel posten. Maar hoe dan ook moeten de politici keuzes maken en middelen toewijzen. Ten slotte staat de fiscaliteit toe om bepaalde activiteiten te stimuleren en andere af te remmen.

Vandaag is de fiscale autonomie van Vlaanderen erg beperkt. Alles opgeteld beheren we 9 percent van onze middelen. Zelfs dat cijfer moet worden gerelativeerd : een groot deel van die middelen ressorteert niet volledig onder onze bevoegdheid. Dikwijls wordt de belastbare basis die eraan ten grondslag ligt, bepaald door de federale overheid. We kunnen wel vrijstellingen toestaan en verminderingen toekennen, maar over de belastbare basis hebben we niets te zeggen. We kunnen dan ook zeggen dat de beperking tot die 9 percent de uitdrukking is van een democratisch tekort.

Demeester-De Meyer

In die context helpt het niet echt om naar de Vlaamse afcantiemen te verwijzen. Uw paringsdans met de federale collega's was schitterend, maar heeft niets opgeleverd. U hebt niet alleen uw federale collega nodig, maar moet ook een telkens terugkerende prijs betalen aan uw Waalse collega's. Ik hoor u graag praten over wederzijds respect. Ook ik wil respect opbrengen en solidariteit betonen voor de andere kant, maar ik wil wel weten tegen welke prijs.

Er was zelfs een knieval nodig, niet om Vlaamse afcantiemen te krijgen maar wel om kortingen te realiseren. Kortingen zijn geen selectieve afcantiemen waarvan sprake in het regeerakkoord en de Septemberverklaring. In het hoofdstuk 'Meer welvaart met een actief werkgelegenheidsbeleid' van het regeerakkoord staat: 'De last op arbeid moet worden verminderd tot het niveau van de drie naaste buurlanden. Vlaanderen moet tot die doelstelling bijdragen door via een systeem van vermindering van de belastingen op de laagste arbeidsinkomens, een belastingvermindering voor het inkomen uit arbeid door te voeren die het nettoloon verhoogt. Die belastingvermindering slaat op de laagste schijven van het inkomen uit arbeid. De Vlaamse regering zal ervoor zorgen dat op federaal niveau dringend de nodige stappen worden gezet om die belastingverlaging mogelijk te maken.'

In de Septemberverklaring staat: 'De Vlaamse regering voorziet nu reeds in 3,2 miljard frank voor Vlaamse belastingvermindering door middel van een verlaging van de belasting op de laagste schijven uit de inkomens uit arbeid na het nodige overleg terzake met het federale niveau. Daarenboven is dat een belangrijke bijdrage in de bestrijding van de werkloosheidsval en tot de concretisering van de actieve welvaartsstaat.'

De lineaire en forfaitaire kortingen beantwoorden helemaal niet aan uw regeerakkoord. U belooft afcantiemen te realiseren voor meer welvaart en werkgelegenheid. Ik heb echter een berekening gemaakt waaruit blijkt dat het gaat om een bedrag van slechts 100 tot 300 frank per maand op kruissnelheid.

Het gaat om een vermindering, maar enkel voor diegenen die belastingen betalen. Ongeveer 500.000 mensen die ook een belastingformulier ontvangen, betalen geen belasting en krijgen dus geen korting. Wie dus meer welvaart nodig heeft, geniet niet van deze maatregel. Het is ook geen maatregel ter bevordering van de werkgelegenheid

en al evenmin een remedie tegen de werkloosheidsval. Het zijn ook geen selectieve afcantiemen. Het is gewoon een maandelijks gift per belastingaanslag.

In 1996 waren er in dit land 4.380.000 belastingaanslagen - ongeveer 2.600.000 in Vlaanderen. Een gehuwd koppel krijgt slechts één aanslag en dus ook maar één korting. Hetzelfde geldt voor gezinnen met meerdere kinderen. Heel dit systeem is dus een bijkomende discriminatie voor gehuwden, het is gezinsonvriendelijk en kindonvriendelijk. De vervangingsinkomens waarop geen belastingen worden geheven, komen niet in aanmerking voor deze korting, tenzij u de 3,2 miljard frank gaat verdelen onder de mensen.

U wilt niet toegeven dat de kortingen niet beantwoorden aan uw wensen. U weet dat u al vele stappen terug hebt moeten zetten. Ik denk dat het beter zou zijn, mijnheer de minister-president, om dit niet voort te zetten, want het is economisch onverantwoord en ondoelmatig.

U had wellicht op een beter resultaat gehoopt. De afcantiemen pakken de werkloosheidsval helemaal niet aan. U hebt de berekening in de commissie zelf gemaakt. U hebt op een bepaald ogenblik gezegd dat de maatregel vriendelijk is voor de lage inkomens, want zij zouden percentueel meer terugkrijgen dan de hoge inkomens. Dit bewijst eigenlijk dat uw maatregel de werkloosheidsval helemaal niet oplost voor die laagste inkomensgroep en voor die mensen die leven van werkloosheidsuitkeringen, maar toch nog een beetje belastingen betalen. Het is geen sociale maatregel, want hij pakt de werkloosheidsval niet aan. Het is een economisch onverantwoorde maatregel.

Wij blijven voorstander van een Vlaamse afcantiem, maar dan een selectieve. Paringsdansen zullen evenwel niet helpen. Ik hoop dat de Volksunie beseft dat de Waalse volksvertegenwoordigers tegen Vlaamse selectieve afcantiemen zijn. Op het moment dat de Vlaamse selectieve afcantiemen beginnen, begint ook de defederalisering of de fiscale autonomisering van de personenbelasting. Zelfs al hebben ze begrip voor ons standpunt, de Walen willen dit niet. Er komt met de huidige mentaliteit nooit een Vlaamse selectieve afcantiem. Dit is nochtans wat we nodig hebben.

Daarom zullen wij, mijnheer de minister-president, deze asociale, gezinsonvriendelijke en kindonvriendelijke begroting niet goedkeuren. *(Applaus bij de CVP)*

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, zonder dat wij hierover iets hebben afgesproken, loopt de structuur van mijn betoog gelijk met die van mevrouw Demeester. Ik zal hier over de fiscale autonomie spreken, alsook over de langetermijnvisie.

Inzake de fiscale autonomie moet ik mevrouw Demeester gelijk geven. Afcantiemen hebben niets te maken met fiscale autonomie. De invoering ervan is echter zeer belangrijk. Het is de eerste keer in het twintigjarig bestaan van de uitgavenautonomie dat Vlaanderen er ook in slaagt de fiscaliteit te verminderen. Dit is een zeer belangrijke trendbreuk, misschien wel de belangrijkste van de afgelopen jaren.

Ik ontken niet dat de discussie over de fiscale autonomie een moeilijke discussie zal zijn. Wie hier echter stelt dat de Vlaamse regeringsovereenkomst niet veel betekent, moet er het Vlaams regeerakkoord eens op nalezen. Dit akkoord stelt dat alle Vlaamse meerderheidspartijen willen spreken over de overheveling van zowel de gewestbelasting ten bedrage van 70 miljard frank, als over de 220 miljard frank van de gewestbelasting die nu via samengevoegde belastingen wordt geristorneerd. Het gaat alles samen bijgevolg over 290 miljard frank.

Indien de Vlaamse regering tijdens deze zittingsperiode ervoor kan zorgen dat we zelf kunnen beslissen over de tarieven en de vrijstellingen van de helft, met name 300 miljard frank, van de personenbelasting, dan zou dit meer betekenen dan wat de regeringen Van Den Brande-I en -II hebben gerealiseerd in het kader van de vieringen rond Vlaanderen 2002. U weet dat ik geen man van symboliek ben. Indien we evenwel 700 jaar na de Guldensporenslag een akkoord met de Franstaligen bereiken om de helft van onze begroting op een eigen fiscaal autonome wijze in te vullen, dan zou dit geen gesubsidieerde feestviering, maar iets wezenlijks voor Vlaanderen betekenen.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer Denys, in de commissie heb ik dikwijls gezegd dat, mocht de minister-president erin slagen om Vlaamse selectieve afcantiemen te realiseren zoals in het regeerakkoord staat, ik hem zou feliciteren. Ik heb net aangetoond dat u dit niet kunt doen, hoewel het in het regeerakkoord en de Septemberverklaring voor 2000 staat. Nu komt u aanzetten met die bedragen van 70 miljard en 220 miljard frank. Dat sluit natuurlijk aan bij de beloftegraad van deze re-

gering, die inderdaad bijzonder hoog is. Maar men kan de mensen niet steeds beloftes blijven voor-schotelen.

De heer André Denys : Mevrouw Demeester, we zijn net begonnen.

Minister-president Patrick Dewael : Mevrouw Demeester, u moet natuurlijk zelf ook weten wat u wilt. Ik herinner me zeer levendig de vraag van de heer De Roo in het kader van het debat over de regeringsverklaring. Toen hij kennis nam van het feit dat we selectieve afcantiemen, met andere woorden, afcantiemen beperkt tot inkomsten uit arbeid voor ogen hadden, reageerde hij geschokt. Dan gold dit volgens hem dan bijvoorbeeld niet voor de gepensioneerden. Ik leidde daaruit af dat de CVP op dat ogenblik voorstander was van een toepassing voor alle belastingplichtigen. Nu is dat het resultaat van het Overlegcomité, maar nu zegt u dat het in feite een selectieve maatregel moest zijn.

De heer Eric Van Rompuy : Wij wilden gewoon weten wat het was. 's Ochtend had de heer Vermeiren gezegd dat het over alle inkomens ging. Dan had u verklaard dat het over inkomens uit arbeid ging. Toen heeft de heer De Roo die vraag gesteld over de gepensioneerden.

Minister-president Patrick Dewael : Mevrouw Demeester verklaarde dat ze persmededelingen van de Vlaamse regering op de voet volgt. Welnu, ik volg die van haar fractie. Er verscheen toen een persmededeling van de CVP die aangaf dat de Vlaamse belastingverlaging zich enkel zou beperken tot die mensen die een inkomen puur uit arbeid, en dus niet zou gelden voor een hele categorie belastingplichtigen. Ik leid dus af dat het resultaat dat we nu binnen de financieringswet bekommen, datgene is wat uw fractie wilde ten tijde van het investituurdebat. Nu komt mevrouw Demeester hier zeggen dat het toch een selectieve afcantiem had moeten zijn, beperkt tot de inkomsten uit arbeid. Mag ik daaruit afleiden dat u een voorstander bent van een belastingverlaging waarvan bijvoorbeeld de gepensioneerden worden uitgesloten ? (*Rumoer*)

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer de minister-president, wij blijven consequent. Ik had in de commissie gezegd dat u er niet in zou slagen een selectieve afcantiem te ontwikkelen, zodat dit dus niet zou beantwoorden aan uw regeerakkoord. Ik ga uit van uw regeerakkoord. Wij moeten alleen maar uw regeerakkoord evalueren en bekijken wat we daar tegenover kunnen plaatsen. Ik heb toen professor Jonkheere geciteerd. U hebt

Demeester-De Meyer

zelf gezegd dat u de stelling van die professor zou betwisten 'alsof deze selectieve afcentiemen op de personenbelasting binnen de huidige wetgeving niet kunnen.' Ze kunnen niet binnen de huidige wetgeving. Men draait de mensen een rad voor de ogen. Wat u vandaag mag doen omdat u er zogenaamd toestemming voor hebt gekregen van de federale regering, mocht u ook zonder dat zinnetje van de federale regering. Geen enkele wetgeving kan u beletten een korting toe te staan.

Minister-president Patrick Dewael : Daarover moet overleg worden gepleegd, dat weet u. U kent de financieringswet minstens even goed, zoniet beter dan ikzelf, want in die tijd was u er nauw bij betrokken.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Ik ken ze zeer goed.

Minister-president Patrick Dewael : Die schamele 9 percent fiscale autonomie is dus wat u op dat ogenblik in de wacht hebt kunnen slepen voor Vlaanderen. Dat zijn ook feiten.

Maar u antwoordt op iets wat ik niet heb gezegd. Ik weet dat u betoogde dat selectiviteit, in die zin dat het zou worden beperkt tot mensen die hun inkomen halen uit arbeid, niet kon. Toen ik dat echter verdedigde, is er een hevige reactie geweest van de heer De Roo. Als u dat wilt, kan ik er gerust de Handelingen van die vergadering bij halen. De CVP-fractie heeft toen in een communiqué verklaard dat het eigenlijk niet kon dat een aantal categorieën daarvan verstoken bleven. Onder meer de gepensioneerden werden toen genoemd. Ik heb toen verklaard dat we dit in de geest van het regeerakkoord wilden beschouwen als een instrument ter bestrijding van de werkloosheidsval. Voor gepensioneerden en bepaalde andere categorieën heb ik verwezen naar federale maatregelen die zouden worden genomen. Men mag dit immers niet isoleren.

Natuurlijk moet deze regering op één lijn staan, maar deze regering wil ook naar de oppositie luisteren. Neemt u me niet kwalijk dat ik dan ook vind dat uw fractie op één lijn moet staan.

De heer André Denys : Ik wil het niet hebben over het koud en warm blazen van de CVP.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer Denys, het is de regering die koud en warm blaast.

De heer André Denys : Tegen mijn natuur in zou ik eigenlijk op een rustige toon vanuit een zekere bezinning willen spreken over de langetermijnvisie van de regering. De heer Vermeiren heeft deze morgen al gezegd wat de regering op korte termijn heeft verwezenlijkt. Ik wil het nu dus hebben over wat we nog van de regering verwachten op lange termijn.

Mijnheer de minister-president, wij pleiten voor een grondige aanpak in plaats van overhaasting. Dit sluit ook nauw aan bij uw karakter. Ik ken u als een zeer rustig iemand, die steeds op een doordachte manier te werk gaat. Dit neemt echter niet weg dat u ook weet wat u wilt. U houdt van politiek realisme en u streeft resultaten na.

Toch wil ik u ervoor waarschuwen dat u geen verkeerde verwachtingen mag creëren bij de bevolking. Als u of uw ministers spreken over een ambitieus beleid, kan bij de bevolking de indruk ontstaan van grote verwachtingen die niet kunnen worden ingelost. Een nieuwe regering moet uiteraard politieke ambities en pretenties hebben. Deze moeten echter gebaseerd zijn op realisme. Een regering moet over een visie beschikken, maar ze moet zich tegelijk ook hoeden voor elke vorm van politiek illusionisme.

Ik beland nu aan bij een gevoelig politiek punt. Wat behoort tot de collectieve verantwoordelijkheid? Wat behoort tot de verantwoordelijkheid van de overheid? Wat behoort tot de individuele verantwoordelijkheid van de burger? Onlangs heb ik een interessant artikel gelezen van professor Boudewijn Bouckaert. In het weekblad Trends schreef hij een zeer interessante bijdrage over het centrumlinkse karakter van deze regeringscoalitie. Hij besloot echter dat centrumrechts de politieke marktniche is van de toekomst.

Collega's, volgens mij klopt dit niet helemaal. De benadering van professor Bouckaert vertrekt vanuit vroegere politiek-ideologische tegenstellingen, die vandaag minder interessant zijn. Ik geef een voorbeeld. De zogenaamd centrumlinkse Labour-regering van de Britse premier Blair stelt zich open voor het marktgebeuren en voor het debat over de waarden. Ik heb dan ook stellig de indruk dat het links-rechtsdebat vandaag voorbijgestreefd is.

Dit betekent natuurlijk niet dat er geen ideologisch debat meer is. Integendeel, momenteel is er een zeer levendig ideologisch debat over de scheidingslijn tussen collectieve en individuele verantwoordelijkheid. Ik wil dit graag met enkele recente voorbeelden illustreren.

Denys

Het debat over de schadevergoedingen in het kader van de dioxinecrisis is een typisch voorbeeld. We zijn het er allemaal over eens dat de overheid een controlerende taak heeft inzake onze voedselveiligheid. Moet de overheid echter als een publieke verzekeringsmaatschappij optreden als wordt vastgesteld dat privé-sectoren schade lijden door crimineel gedrag of fraudemechanismen in diezelfde sectoren ?

Mijn antwoord is dat de overheid enkel moet helpen als de zelfredzaamheid wordt bedreigd, bijvoorbeeld door het wegwerken van grote sociale ellende. De collectieve verantwoordelijkheid wordt volgens mij op de spits gedreven als men verlangt dat de overheid tussenbeide komt in het winst- of omzetverlies in bepaalde bedrijven door de dioxinecrisis. Een ander voorbeeld is het Glaverbelverhaal in Mol. De overheid moet inderdaad sociale gevolgen opvangen, maar men mag niet de verwachting scheppen dat de overheid bij machte is om het bedrijf te redden. Dit lijkt me illusoir.

Ik kan hier nog een aantal schokkende voorbeelden aan toevoegen uit de niet-economische sectoren, zoals de problematiek van geweld op school. Hoe verontrustend dit ook mag zijn, de rol van de overheid in ons onderwijs is beduidend ondergeschikt aan de verantwoordelijkheid van de ouders en jonge criminelen.

Een ander probleem voor jongeren is het overaanbod van geweld op televisie. Als men de indruk wekt dat de overheid dit geweld in een open televisielandschap aan banden kan leggen, schept men een valse verwachting. Ook op dit vlak is de rol van het gezin en de ouders veel belangrijker dan die van de overheid. De heer Vandebroeke had het vanmorgen terecht over de stress in gezinnen, maar men mag niet de verwachting creëren dat de overheid dit probleem kan oplossen. We moeten hiervoor opletten.

Ik besef dat veel politici het moeilijk hebben om toe te geven dat de samenleving niet maakbaar is. De gedachte van een overheid die alles kan oplossen, biedt inderdaad een gevoel van veiligheid. Af-scheid nemen van die gedachte, schept onzekerheid. Dit is echter een bittere noodzaak als we geen valse illusies willen scheppen. De nieuwe coalitie moet zich dit beleid eigen maken als ze de verwachtingen die de bevolking koestert, correct wil invullen.

U vraagt zich misschien af wat dit met deze begroting te maken heeft. Mijn antwoord is klaar en duidelijk : zeer veel. Dit heeft te maken met het belangrijke debat over de kerntaken van de overheid en de vraag wat de overheid al dan niet moet doen. De regeringen-Van den Brande I en II hebben dit debat beloofd, maar zijn er nooit in geslaagd om deze belofte waar te maken.

De voorzitter : De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer Denys, ik geef u gelijk als u waarschuwt voor politiek illusionisme. Dit is een van de elementen waardoor de kloof tussen politiek en burger niet wordt gedicht. De media verklaren één zaak, terwijl de realiteit iets anders uitwijst.

We kunnen echter met enorm veel voorbeelden aantonen dat deze Vlaamse regering dit illusionisme juist blijft voeden. In volle dioxinecrisis las ik perscommentaren van minister Van Mechelen, die verklaarde dat ook voor niet-landbouwbedrijven ter ondersteuning in middelen zou worden voorzien. In de commissie schroefde hij deze verklaringen echter gedeeltelijk terug. Ik las dat minister Landuyt de nepstatuten zou regulariseren. We vinden ook voorbeelden bij minister Stevaert.

Op deze manier worden een heleboel verwachtingen gevoed die in de realiteit niet kunnen worden ingevuld. Dat is pas politiek illusionisme. De democratie wordt op deze manier afgestraft. Mijnheer de minister, ik pleit ervoor dat u de andere ministers hier voortdurend aan herinnert, zodat men pas iets belooft als men zeker is dat men het ook kan realiseren.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, ik weet niet of de heer Decaluwe de gelegenheid had alle debatten bij te wonen. Zowel in de commissie ad hoc, voorgezeten door parlementsvoorzitter De Batselier, als nadien in de commissie voor Economie heb ik steeds gewaarschuwd voor dergelijke berichtgeving. Namens de Vlaamse regering heb ik steeds het standpunt vertolkt dat de Vlaamse regering niet verder wilde gaan dan het toekennen van waarborgen. We zouden alles in het werk stellen om de toestemming van Europa te krijgen. We zijn daar vorige week in geslaagd, min bijkomende restricties. Mijnheer Decaluwe, het is uw fractie die altijd is blijven informeren over meer.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer de minister, dit is volledig juist, maar ik herhaal dat u aan politiek illusionisme doet. Dat is de strategie van deze regering : veel zeggen in de media, maar op het veld de mensen naar de mond praten. Mevrouw Dua spreekt op het congres van de Boerenbond de taal van de boeren, maar in de regering spreekt ze anti-landbouwerstaal. Hetzelfde geldt voor minister Stevaert. Hij is voor de pachters in het openbaar vervoer, maar in de regering neemt hij maatregelen tegen hen.

Zo zijn er tal van voorbeelden. Hier in Brussel zegt u X, maar op het veld zegt u Y. U voert een tweesporenbeleid inzake communicatie.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Decaluwe, u hebt mijn naam genoemd als minister van Economie, maar u kunt nergens terugvinden dat ik zou hebben gezegd dat we schade zouden vergoeden aan niet-landbouwbedrijven.

De heer André Denys : Mijnheer Decaluwe, minister Van Mechelen is in deze aangelegenheid voorzichtiger geweest dan ik. Ik ontken niet dat we in eerste instantie vonden dat de overheid daar een verantwoordelijkheid in had. We hebben daar grondig over gediscussieerd in de fractie. Het was een moeilijk debat. Zo een debat is niet meetbaar, en we zullen het permanent moeten voeren. Wat is de verantwoordelijkheid van de overheid, en welke verantwoordelijkheid heeft de bedrijfs wereld ? Zelf ben ik er nog niet helemaal mee in het reine. Als we er echter geen debat over voeren, zullen we als overheid verwachtingen wekken die we niet kunnen waarmaken.

Mijnheer de minister-president, dit is de essentie van het debat over de kerntaken. We verwachten terzake veel van de beleidsbrieven. Daarin moet duidelijk de vraag worden gesteld wat de overheid, wat de VOI's en wat de privé-sector moeten doen. Dat debat werd door de vorige regeringen nooit gevoerd. Ik zal u straks ook zeggen waarom.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer Denys, u raakt een interessant thema aan en u hebt gelijk. Er is inderdaad een relatie tussen de begroting en de taken van de overheid. U pleit ervoor dat de overheid zich richt op haar kerntaken. Dat is een toepassing van het subsidiariteitsbeginsel, dat twee invalshoeken heeft. De eerste daarvan is : geef niet aan de overheid wat de privé-sector kan doen. Als notoir liberaal zou u daar een groot voorstander van moeten zijn.

Ik ben benieuwd hoe u in de komende maanden zult omgaan met initiatieven in de culturele sfeer. Ik denk aan het sociaal-cultureel werk, waar men, onder het mom van een pleidooi voor een bepaald soort pluralisme, wel eens de weg van de verstaat-sing zou kunnen inslaan. Daarbij zou de overheid het vrij ondernemerschap ook in de sociaal-culturele sfeer kunnen ondermijnen. Als dit het geval is, hoop ik dat u consequent zult zijn. Ook dit weerspiegelt zich in de begroting.

De heer André Denys : Dit is het fundamentele debat, waarin we de trendbreuk kunnen zien die deze regering heeft veroorzaakt.

Mijnheer Martens, u bent zelf regeringslid geweest. In het vorige regeerakkoord stond dat het debat zou worden gevoerd over de kerntaken. Dat is nooit gebeurd.

De voorzitter : De heer Coens heeft het woord.

De heer Joachim Coens : Mijnheer Denys, ik volg uw gedachtegang over de kerntaken van de overheid. In het begin van uw uiteenzetting zei u echter dat we van deze regering niet mogen verwachten dat ze illusies zal wekken, en dat men de realiteit moet zien van wat wordt gezegd en wat wordt gedaan. U hebt in de commissie voor Leefmilieu ook al gesproken over de kerntaken bijvoorbeeld naar aanleiding van bosaankoop.

Hoe kunt u deze begroting steunen ? Bijvoorbeeld in het milieubeleid komt er voor de versterking van de – toch al sterke – administratie 500 tot 600 miljoen frank bij, terwijl er geen enkele evaluatie wordt gehouden over wat de taak is van de overheid, wat de taak is van de pararegionalen en over wat zal worden uitbesteed. Zonder enige evaluatie wordt nu voor de Vlaamse Landmaatschappij in 40 miljoen frank extra voorzien, voor de OVAM in extra 250 miljoen frank, voor de VMM in extra 300 miljoen frank, voor de Mestbank in extra 90 miljoen frank, voor het Instituut voor Bosbeheer in extra 20 miljoen frank, enzovoort. We hebben dus 500 tot 600 miljoen frank extra's, terwijl er van de bodemsanering 400 miljoen frank wordt vermindert.

Bent u het er mee eens dat men eerst alle zaken die in overheidshanden zijn, nog eens versterkt met vele honderden miljoenen, vooraleer bijvoorbeeld te spreken over wat de overheid moet doen inzake het milieu, of over wat moet worden uitbesteed aan pararegionales of de privé-sector ? Toch pleit u met enthousiasme voor het debat over de kerntaken van de overheid.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Over uw concrete vragen heeft de heer Wille een interessant betoog gemaakt, waarin u duidelijk zal aanvoelen wat onze verwachtingen zijn.

Sinds de staatshervormingen van 1980 en 1989 is geen enkele Vlaamse regering erin geslaagd om wat onder het Belgische bewind was gegroeid, fundamenteel in vraag te stellen. In de voorbije twintig jaar van Vlaamse uitgavenautonomie werden nieuwe accenten gelegd, maar die werden steeds gefinancierd met het enorme surplus dat de financieringswetten ons verschaften en door de enorme stijging van milieu- en andere heffingen. Veel te weinig werd het oude beleid in vraag gesteld.

Waarom is dat zo ? Naar mijn aanvoelen had dit veel te maken met de verzuiling en het sterke corporatisme van belangengroepen die de Vlaamse overheid op de eerste plaats als melkkoe beschouwen. Het had zeer veel te maken met de bindingen tussen de partij die altijd in de regering heeft gezeten, de CVP, en de eigen zuilenorganisaties.

Ik vind het daarom een zegen voor deze partij en de democratie dat ze niet langer het regeerbeleid bepaalt. Misschien is dit voor deze partij een kans om haar houding tegenover die organisaties te herbekijken, maar dat moet die partij zelf weten. In ieder geval is dit een kans voor de regering om onbevooroordeeld en ongebonden een nieuw beleid te voeren.

De heer Joachim Coens : Hebt u gisteren Librado gezien, mijnheer Denys ? De volledige uitzending was gewijfd aan het ACLVB.

De heer André Denys : Mijnheer Coens, begrijp me niet verkeerd, ik pleit niet om te regeren tegen die organisaties. De VLD wil geen revanchepolitiek. Federaal vice-premier Vande Lanotte heeft gesuggereerd dat het beleid moet worden afgestemd op het opvrijen van die organisaties, dit vanuit het oogpunt van een electorale afweging. Ook in het debat over de juiste aflijning van collectieve en individuele verantwoordelijkheid is er nood aan klaarheid over de juiste plaats van het middenveld in onze maatschappij.

Ik was gecharmeerd door de studie van het VEV, 'Open regio, blik in de toekomst', met de resultaten van een vergelijkend onderzoek tussen veertien Europese regio's en landen. Vlaanderen scoort daar goed, maar er zijn een aantal tekortkomingen die op lange termijn bedreigend kunnen zijn voor

ons huidig succes. Eén ervan is dat het sociaal overleg te weinig toekomstgericht is, en te veel gericht op het versterken van het eigenbelang. Er wordt te veel overlegd, er zijn zelfs te veel overlegstructuren, en dat overleg is onvoldoende efficiënt en toekomstgericht en dient te weinig het algemeen belang.

De tijd, het politieke klimaat en de omstandigheden zijn er om daar verandering in te brengen. VEV-voorzitter Karel Vinck heeft daar in zijn jaarlijks congres een aanzet voor gegeven. Mijnheer de minister-president, ik heb begrepen dat u op die uitnodiging wil ingaan. Vlaanderen heeft zeker nood aan onmiddellijke en tastbare maatregelen en een concrete invulling van een nieuw beleid. Er moet niet worden gewacht om een doortastend beleid te voeren. Daarnaast heeft Vlaanderen cultureel en institutioneel nood aan een nieuwe hoogmis met het middenveld met het oog op nieuwe afspraken over de belangrijke rol die deze organisaties kunnen spelen in onze samenleving. Ze moeten ons helpen een ruime maatschappelijke consensus te vinden om economische duurzaamheid te koppelen aan het gerechtvaardigd verlangen naar meer kwaliteit in ons leven.

Mijnheer de minister-president, de VLD-fractie is ervan overtuigd dat deze coalitie met haar regeerakkoord en haar aanpak een merkwaardige trendbreuk zal realiseren, dit op voorwaarde dat ze zichzelf niet overschat in haar eigen verantwoordelijkheid en dat er een maatschappelijke consensus kan worden bereikt met het middenveld over de juiste invulling van het begrip 'algemeen belang'. Onze fractie zal hier op een open, constructieve, maar soms ook kritische wijze aan meewerken. (*Applaus bij de VLD, de SP en VU&ID*)

De voorzitter : De heer De Reuse heeft het woord.

De heer Herman De Reuse (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, we bespreken deze week de eerste begroting van de nieuw aangetreden regering.

Ik heb de moeite genomen om even na te gaan hoe de leden van de regering zelf deze begroting inhoudelijk bekijken. Daaruit blijkt dat de nieuwe regering zegt de vruchten te kunnen plukken van het strikte begrotingsbeleid van de vorige regering, dat bijvoorbeeld heeft geleid tot een snellere afbouw van de schuld. Daarnaast zijn een aantal omgevingsfactoren momenteel bijzonder gunstig. Denk maar aan de economische groei van 2,5 procent, het herstel van het vertrouwen van bedrijfsleiders en consumenten, de inflatie die onder controle is

De Reuse

en de gunstige tewerkstellingsvooruitzichten. Dit zijn dus de gunstige omstandigheden waarin u uw regeerperiode kon aanvatten.

Maar in de begroting die thans voorligt, zie ik niet de trendbreuk waarover hier met zoveel woorden wordt gesproken. U kondigde misschien wel een trendbreuk aan, net zoals u aangekondigd hebt dat u eigenlijk een overgangsbegroting zou maken. Nu zegt u echter dat dit geen overgangsbegroting is, maar wel degelijk een volwaardige begroting met specifieke accenten.

Ik moet u eerlijk zeggen dat ik die accenten nergens zie. Vanuit een louter begrotingstechnisch oogpunt wil ik u wel nog het voordeel van de twijfel gunnen. U gaat namelijk uit van een aantal middelen die volgens u een verhoogde beleidsruimte zullen creëren.

Zo laat u ten eerste de euromeesternorm vallen, zodat u zich een wat minder strikt begrotingsbeleid kunt veroorloven. U zegt daar een bedrag van 121 miljard frank uit te zullen halen. U hebt het ook over zero-base-budgeting en de heroriëntering van een aantal kredieten, goed voor 15 miljard frank. Verder hebt u het over de PPS of de publiek-privatiseerders samenwerking, goed voor nog eens 30 miljard frank, en over een reële groei van de gewestbelasting, ook goed voor 14 miljard frank. De optelsom van dit alles brengt mij tot 195 miljard frank, maar u zegt daarvan over vijf jaar slechts 165 miljard te bestemmen. U houdt daarbij geen rekening met de stijging van de personenbelasting ingevolge de stijging van de Vlaamse fiscale capaciteit.

Tal van die zaken zijn niet in deze begroting terug te vinden. Ik vind niets terug over privatisering, u blijkt nog niet op de PPS te rekenen, en de zero-base-budgeting en de heroriëntering van een aantal kredieten verschuift u naar later. De reële groei van de gewestbelastingen wordt voor vijf jaar geschat op 15 miljard frank. Dat is zeer beperkt.

U zult het ermee moeten doen, zegt u, maar de heer Van Rompuy merkte op dat u volgens de SERV niet meer dan 75 à 95 miljard frank netto aan beleidsruimte kunt creëren. U moet er bovendien rekening mee houden dat u nog 70 procent van die begroting nodig zult hebben voor het personeelsbeleid. Ik heb het niet eens over andere vaste, maar niet te ontwijken kosten.

In verband met de middelen van de begroting voor dit jaar, merkte ik dat de achterstand van de BTW-

middelen eerst op 1,6 miljard frank werd geraamd, maar na discussies in het Overlegcomité werd herleid tot 1,1 miljard frank. U hebt het daarbij trouwens voornamelijk over de stijging van de gewestelijke belastingen.

Wat de middelen betreft, merk ik dus niets nieuws. De uitgaven zullen echter wel stijgen met 3 procent, omdat de meesternorm en euromeesternorm niet langer worden gehanteerd. U vervangt die door de strengste norm van de Hoge Raad van Financiën. Ik ben daarmee niet ongelukkig. Een tweetal jaar geleden heb ik hier immers gesteld dat Vlaanderen meer dan 70 miljard frank had verloren door de strikte toepassing van de meesternorm. Ik herinner me dat toenmalig minister Demeester haar best deed om me te overtuigen van het tegendeel. Toch was het verlies echt. Natuurlijk heb ik dat niet zelf uitgerekend, de SERV deed dat. Ik verwijs graag naar het verslag van de Commissie voor Financiën, Begroting en Algemeen Beleid, waarin de heer Taylor, een fractiegenoot van mevrouw Demeester, toefag dat we door de toepassing van de meesternorm inderdaad 80 miljard meer hebben betaald voor de afbetaling van de Belgische staatsschuld. Dat bedrag is bijgevolg voor Vlaanderen verloren gegaan.

Mijnheer de minister-president, ik ben daarom blij dat u de teugels wat viert op dit vlak, als u zich daarbij houdt aan de normen van de orthodoxie die noodzakelijk zijn voor de afbouw van de schulden. Dat het wat trager zal gaan dan in het verleden, is niet erg, want Vlaanderen krijgt er iets voor terug. Ik neem aan dat dit bij de opstelling van uw begroting niet de bedoeling is geweest, maar daarop kom ik straks terug.

Wat wilden we in het verleden, wat willen we nu, en wat zullen we in de toekomst doen in verband met de veel te beperkte fiscale autonomie? Ik zal het kort houden. Het Vlaams Blok heeft de hervorming van de successierechten gesteund. We stonden ook achter het nultarief voor de familiale bedrijven, maar zijn van oordeel dat het systeem nog steeds administratief te zwaar is beladen.

In de regeringsverklaring staat dat men een gezinsvriendelijk beleid wil voeren. Met had in de marge hiervan daar ook iets aan kunnen doen. U zegt dat de inkomsten uit successierechten zullen groeien. Het Vlaams Blok noemt successierechten een soort legale diefstal. Men zou ten minste de successierechten tussen gehuwden moeten afschaffen. Dat zou een invulling zijn van een beter gezinsbeleid, omdat de fiscale bestraffing van een huwelijk

De Reuse

wordt verminderd. Ik vind daar echter niets van terug in deze begroting.

We hebben in het verleden ook gewerkt aan de onroerende voorheffing door vrijstelling van nieuw materieel en outillage, en door tariefwijzigingen. Het huidig systeem is niet meer correct, omdat er geen perequatie is gebeurd. Het kadastraal inkomen is geïndexeerd, maar dat is niet correct. Om een aantal redenen waarop de eigenaar of huurder geen invloed heeft, evolueert een onroerend goed. Het vermindert in waarde. Het is essentieel dat daar iets aan wordt gedaan in het kader van de fiscale autonomie. Dit zou een ontlasting betekenen van een federale administratie, die daar helemaal niet in is geïnteresseerd.

We hebben in het verleden ook de zorgverzekering gehad. Ik weet niet wat daarmee zal gebeuren. Plots heerst er tussen Vlamingen en Walen een goede sfeer van vertrouwen, waarin men elkaar alles gunt. Klopt het dat mevrouw Onkelinx zich al heeft gewend tot het Arbitragehof ?

De CVP heeft een voorstel klaar voor de hervorming van de registratierechten, maar is daarmee niet de eerste. Wij hebben daar vorig jaar een resolutie over ingediend in de commissie voor Financiën en Begroting. Alle partijen hebben die resolutie toen afgeschoten, behalve het Vlaams Blok. Niemand had geld of zin om er iets aan te doen. Nu zie ik plots dat alle partijen, ook die van de meerderheid, er toch positief tegenover staan. Maar daar zullen ze later pas over nadenken. Ze kiezen binnen deze begroting voor de afcantiemen en niet voor de vermindering van de registratierechten.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : We zijn daar al langer voorstander van.

De heer Herman De Reuse : Toch hebt u tegen ons voorstel gestemd.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Men kan zulke zaken slechts stap voor stap regelen. We geloven vandaag niet in de kortingen, omdat ze economisch niet belangrijk zijn en omdat we in het Vlaams regeerakkoord lezen : 'Daarnaast moet de werkloosheidsval ook worden aangepakt ... een belangrijke verlaging van de registratierechten op de aanschaf van de woning om de arbeidsmobiliteit te kunnen bevorderen.' Men kan toch niet alles tegelijk doen.

De heer Herman De Reuse : En u speelt daarop in, maar als wij daar een voorstel over doen, vinden we geen gehoor. Dat is mijn fundamentele kritiek.

De afcantiemen – 3,2 miljard frank eigen Vlaams geld – mogen we nu door de hoffelijkheid van onze Franstalige landgenoten misschien gebruiken voor de eigen bevolking. Daar zijn natuurlijk voorwaarden aan verbonden, want dit zou een aanleiding kunnen zijn tot een toenemende fiscale autonomie inzake de personenbelasting, en dat wil men zeker niet. Dat is duidelijk.

We krijgen gedurende één jaar de toelating om met ons geld te doen wat we willen, en de belofte dat men volgend jaar misschien niet moeilijk zal doen. Die 2,45 miljard frank geldt niet slechts voor één jaar. Als dit wel was ingeschreven, zouden we over een jaar veel sterker hebben gestaan. Dit argument werd echter nooit gebruikt aan de onderhandelingsstafel. U gelooft in de welwillendheid van de Walen, wat ik niet doe. Dat komt niet doordat ik tot een bepaalde partij behoor, mijnheer de minister-president, maar wel door het verleden. De Walen krijgen : ze beloven, maar ze geven niet. U spreekt van een nieuw klimaat, maar we hebben in het verleden te vaak hetzelfde meegemaakt.

Voor één keer mogen we nu ons eigen geld gebruiken, maar niet zoals we dat zelf willen, ook u niet. U hebt ons overtuigd en gezegd dat we daardoor de werkloosheidsval gedeeltelijk konden oplossen. Vanmorgen had u het in een repliek over juridische redenen die u op voorhand niet wou blootgeven. Dat is niet juist. In het verslag van de commissie voor Financiën lees ik : 'de minister-president betwist dan ook de stelling geponoerd door professor Jonckheere van de VUB, als zouden selectieve afcantiemen op de personenbelasting binnen de huidige wetgeving niet kunnen'. U verkeerde in de foute overtuiging dat dat wel zou kunnen. Daarop had u uw hele gedachtegang opgebouwd.

Minister-president Patrick Dewael : U verwacht twee zaken.

De heer Herman De Reuse : Dat doe ik niet.

Minister-president Patrick Dewael : U weet nog niet wat ik wil zeggen en u spreekt me al tegen.

De heer Herman De Reuse : Ik verwar geen twee zaken.

Minister-president Patrick Dewael : Jawel, er zijn twee soorten selectiviteit.

Dewael

Er is een vorm van selectiviteit die erop neerkomt dat men een afcentiem kan reserveren, voorbehouden, beperken tot de inkomens uit arbeid en waarbij men andere belastingplichtigen uitsluit. Dat kan dus niet volgens de financieringswet.

Er is ook een selectiviteit die een forfaitaire korting toestaat op de laagste belastingschijven, waarbij kleinere inkomensgenieters een groter voordeel genieten dan de hogere. Dat is ook een vorm van selectiviteit, maar een die perfect haalbaar is. Ik heb nooit beweerd dat dit in het eerste geval wel mogelijk is, omdat men dan op de grens zit van de huidige financieringswet.

Ik vraag u ook te stoppen de onderhandelingen in het kader van het Sint-Elooisakkoord verkeerd voor te stellen. De inzet was niet het wijzigen van de financieringswet of het realiseren van een grotere fiscale en financiële autonomie.

De heer Herman De Reuse : U hebt daarvan inderdaad niet de inzet gemaakt.

Minister-president Patrick Dewael : De inzet was enkel een oplossing te vinden binnen het kader van de huidige financieringswet. Indien we dat niet hadden gedaan en als discussiepunt de wijziging van de financieringswet hadden gekozen, dan hadden we onrecht gedaan aan de conferentie voor de staatsvorming. Het is net de bedoeling de eigenlijke herziening van die wet daar uit te klaren en niet in het kader van het Overlegcomité of van een andere onderhandeling. We hebben nu onderhandeld binnen de krijtlijnen van de financieringswet. De rest wordt op een later ogenblik besproken.

De voorzitter : Mevrouw Demeester heeft het woord.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer de voorzitter, we zullen nog dikwijls van gedachten kunnen wisselen over de afcentiemen. Mijnheer de minister-president, beweert u dat de korting die wordt gegeven – eenzelfde bedrag per aanslagbiljet – een selectieve afcentiem is ?

De heer Herman De Reuse : Blijkbaar wel.

Minister-president Patrick Dewael : Laten we toch ophouden over woorden te vitten. Het kader waarbinnen we moeten werken, is nu bekend. Ik heb geweigerd daaraan een concrete decretale invulling te geven in het kader van het programmadecreet.

In de commissie werd een vrij absurde discussie gevoerd. Men verweet me dat ik die zaak niet had gerealiseerd binnen het programmadecreet. Mocht ik dat wel hebben gedaan, had men de tegenovergestelde discussie gevoerd. Men had dan de kritiek gegeven dat ik zoiets belangrijk had geregeld in de marge van dat decreet.

We zullen een ontwerp van decreet voorstellen waarin de elementen zijn vervat om na te gaan hoe die afcentiemen zullen worden gerealiseerd. Mevrouw Demeester, ik geef u rendez-vous in de commissie voor Financiën, waar we over die zaak zullen discussiëren.

Ik hoor nu al vier maanden dat dit niet kan, niet mag en dat de Franstaligen niet willen. Wanneer we uiteindelijk een vergelijk treffen, dan zegt u dat het niet is wat u graag had gewild. Wanneer we er in het kader van de begroting over discussiëren, dan verwijt u mij dat ik een bedrag van 3,2 miljard frank heb ingeschreven vooraleer ik de toelating had. Nu heb ik die toelating en dan zegt u dat het bedrag te laag is. Ik verwijs u nu naar de volgende begrotingsbesprekingen. U zult zien dat het bedrag hoger zal liggen.

U vraagt me nu hoe ik de modaliteiten zal invullen. Ik antwoord u dat er een ontwerp van decreet zal worden voorgelegd. Ik heb het gevoel dat het bij sommigen nogal hoog zit dat de Vlaamse regering in haar opzet is geslaagd terwijl de vorige heeft gefaald. Dat is niet mijn fout.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de minister-president, u gaat er telkens van uit dat iedereen belastingen moet betalen. U vergeet steeds weer dat mensen met een te laag inkomen dat niet moeten doen en dus ook absoluut geen voordeel halen uit deze maatregel. Bovendien staat in recente studies, zoals dat van het Centrum voor Bevolkingsstudies, dat om de armoede weg te werken het geen zin heeft via de fiscaliteit te werken. Men moet daarvoor de vervangingsinkomens en de extra's verhogen.

Minister-president Patrick Dewael : Mevrouw Van Cleuvenbergen, de voorstelling van zaken is absurd. Men laat uitschijnen dat de belastingplichtigen en ook andere bevolkingscategorieën enkel de maatregelen voelen die wij treffen. Het zal hen worst wezen van wie de maatregelen uitgaan. We leven niet op een eiland. 'Er zijn geen eilanden

Dewael

meer', zo luidt de titel van een goed boek van de VLD-voorzitter. Een belastingplichtige, gepensioneerde of gehandicapte beoordeelt het geheel van zijn situatie. En daarop werken niet enkel de maatregelen van de Vlaamse overheid in. De afcentiemen zijn daarbij slechts één element, maar de betrokkenen vellen een oordeel op basis van alle maatregelen samen – met inbegrip van de maatregelen van de federale regering. Ik zal u straks in mijn repliek een kort overzicht geven van de federale maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid, ter verlaging van de fiscale druk en ter bevordering van het armoedebeleid.

Die eindafrekening weegt door. Men kan dus blijven hameren op die te beperkte fiscale autonomie, want dat is ze, als we ze vergelijken met wat wij ter zake voorstellen. Maar voor de belastingplichtige telt het eindresultaat. Die zal wel degelijk rekening houden met de herinvoering van de indexerings van de belastingschalen, met de afschaffing van de crisisbelasting, enzovoort. Beweer hier dus niet dat we enkel op basis van deze maatregel zullen worden beoordeeld.

De heer Herman De Reuse : Ik wil niet ingaan op de sociale aspecten, en me houden aan mijn initiële bedoeling om het zuiver economische te bespreken. Anders dan u beweert, is uw maatregel contra-productief voor de tewerkstelling. U vergroot het probleem. Ik heb u in de commissie eraan herinnerd dat ook op vervangingsinkomens belastingen worden geheven. Vervangingsinkomens zijn lager dan inkomens uit arbeid. U maakt het dus interessanter voor een werkloze om niet meer te werken. U vergroot dus het probleem. Het doet er dan niet toe wat men op andere niveaus doet ; deze maatregel werkt contraproductief. Dat is zonneklaar.

U wilt 40 miljard frank uitgeven, in een periode van vijf jaar. Er zijn 3,6 miljoen belastingplichtigen. De opbrengst bedraagt dus 11.000 frank per belastingplichtige, gespreid over een termijn van vijf jaren, of iets meer dan 2.000 frank per jaar. Dat is toch bijzonder weinig.

We zullen deze begroting niet goedkeuren. Tijdens de vorige zittingsperioden, en nu weer, horen we iedereen altijd praten over homogene bevoegdheidspakketten. Dat moet leiden tot een grotere fiscale autonomie. De minister-president en de fractieleider van de VLD hebben gisteren uiteengezet wat volgens hen fiscale autonomie is. Ze herleiden het probleem tot enkele technische ingrepen, zonder inhoud en visie, en zorgen ervoor dat

de transfers onbespreekbaar blijven en ook blijven doorgaan.

Waarom onderhandelt Syrië op dit ogenblik met Israël als toch geen van beide kan toegeven ? Bij onderhandelingen moet worden gepraat over een ernstige fiscale autonomie waar Vlaanderen beter van wordt. De enige oplossing is een onafhankelijk Vlaanderen waar Vlaams geld eindelijk in Vlaamse handen is. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, wanneer we de begroting 2000 toetsen aan de beloftes die de regering in het regeerakkoord en in de septemberverklaring heeft gemaakt, dan stel ik vast dat deze enigszins ontgoochelt. De groei ervan is beperkt en wordt in grote mate ingevuld door een eigen dynamiek. Een belangrijk aandeel van de middelen gaat naar personeel, zowel voor de welzijnssector, voor het cultureel werk als voor het onderwijs. Daardoor blijft de vrije marge waarover men in de onderwijsbegroting beschikt vrij beperkt. Dit is niet alleen een opvatting van onze fractie. Ik herinner me dat de heer Van Dijck dezelfde opvatting vertolkte toen in de commissie de onderwijsbegroting werd besproken. Gespreid over een aantal jaren kan men een toegenomen groei vaststellen, maar wanneer men weet welke positie de onderwijsbegroting had aan het einde van de vorige legislatuur, dan gaat het hier over een beperkte begroting.

Wanneer tijdens de volgende begroting geen inhaalbeweging wordt gerealiseerd, dan zal de onderwijsbegroting een disproportioneel kleine groei kennen in vergelijking met andere begrotingen. Nochtans staat zowel in de regeringsverklaring als in de septemberverklaring dat het onderwijs prioritair is. Vanmorgen vroeg de heer Vandenbroeke nog extra aandacht voor het onderwijs. We stellen ter zake dezelfde vraag. Wanneer we de ontwikkeling van onze samenleving in de komende jaren bekijken, dan stellen we een evolutie vast van een industriële samenleving via een brede dienstverlening naar een samenleving waarin kennis en persoonlijke sterkte van groot belang zijn. Dit betekent dat tijdens de volgende jaren een bijzondere inspanning moet worden geleverd op het vlak van onderwijs. De gunstige positie die Vlaanderen in veel opzichten inneemt, moet in de toekomst worden behouden en versterkt. Ik stel echter vast dat deze mogelijkheden niet aanwezig zijn in de begroting. Ik maak me dan ook zorgen, temeer omdat in de septemberverklaring een bijkomend bedrag van

Martens

20 miljard frank is ingeschreven. Wanneer dit bedrag wordt gespreid over 5 jaar – dat is een gemiddelde van 4 miljard frank per jaar – dan zal de groei van de onderwijsbegroting onder het gemiddelde liggen. Bovendien betekent het Sint-Elooisakkoord een zeker verraad tegenover diegenen die vandaag meer aandacht vragen voor het onderwijs. Ik maak me dan ook ernstige zorgen over de positie van het onderwijs in Vlaanderen tijdens de komende jaren.

Volgens de heer Van Baelen van de VLD gaat het niet om een overgangperiode. Ik hoop dat hij ongelijk heeft. Immers, wanneer dit een voorafspiegeling is van wat ons de volgende jaren te wachten staat, dan wordt het een triestige zaak. Het zal een grijs beleid worden. Wanneer er immers meer middelen voorhanden zullen zijn, zullen deze in de eerste plaats worden gebruikt voor het honoreren van vroegere engagementen. De heer Van Nieuwkerke heeft in de commissie uitdrukkelijk gezegd dat deze begroting een continuïteit vormt met het vorige beleid. Dat was één van uw eerste zinnen, om niet te zeggen de titel van uw tussenkomst. U hebt daarmee bijna de essentie van uw begrotingsanalyse samengevat. U honoreert engagementen die nog stammen uit de vorige begroting. Dat is een goede zaak, want dat biedt enige rechtszekerheid.

Het is echter tegelijkertijd onvoldoende, zeker als men weet dat deze regering zichzelf een grotere budgettaire ruimte heeft gegeven. De verplichting om die vorige vooruitzichten te honoreren vindt hier eigenlijk zijn oorsprong. De middelen die de regering vrijmaakt, zijn minder ruim dan men zou mogen verwachten. Ze zijn in elk geval minder ruim dan de betrokken sector zelf verwacht.

Ik denk hierbij onder meer aan het basisonderwijs. Er is een bijkomend bedrag van 399 miljoen frank toegevoegd aan de middelen die het Tivoliakkoord voor het basisonderwijs heeft vrijgemaakt. We hebben daar in de commissie toen uitvoerig over gediscussieerd.

Met die 399 miljoen frank kan men drie dingen doen. Men kan een eerste belangrijke stap zetten om de kosten van het onderwijs te drukken. Dit zou de scholen toelaten om de eindterm schoolzwemmen waar te maken. Dit kan, op de derde plaats, tevens worden gebruikt voor beleids- en administratieve ondersteuning, een vraag die binnen de sector overigens uitdrukkelijk leeft.

De discussie heeft toen uitgewezen dat alle fracties het erover eens waren dat die middelen voor het reeds vernoemde schoolzwemmen niet zouden volstaan. Men zou zelfs kunnen spreken van een Mattheüseffect. Scholen die het zwemmen vanuit een gunstige situatie organiseren, zullen ook de forfaits krijgen en zullen er bijgevolg beter van worden. Scholen die het zwemmen daarentegen nu reeds in moeilijke omstandigheden moeten organiseren, zullen het met hetzelfde forfaitair bedrag moeten stellen en zullen bijgevolg onvoldoende middelen tot hun beschikking hebben. Deze ongunstige omstandigheden kunnen allerlei vormen aannemen. Het gemeentebestuur financiert in sommige gevallen het schoolzwemmen wel, in andere gevallen dan weer niet. Andere scholen liggen dan weer ver van een zwembad en ondervinden hier de nadelen van.

Deze eindtermen zullen hoe dan ook voor een aantal scholen tot een verdere erosie van de werkingsmiddelen leiden. Dit probleem is niet opgelost.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De heer Martens stelt dat iedereen in de commissie het erover eens was dat die middelen niet zouden volstaan om, onder andere, het zwemmen kosteloos te maken. Dit is een onjuiste voorstelling van de zaken. Er is hierover wel lang gediscussieerd. Verschillende commissieleden hebben toen gesteld dat de scholen hierin creatief kunnen zijn. *(Opmerkingen van de heer Luc Martens)*

Er is toen gesteld dat de scholen hier creatief in kunnen zijn, want het zwemmen moet gekend zijn. Het zwemmen staat in de eindtermen. Het is niet absoluut noodzakelijk, zoals men dat in sommige scholen nu wel doet, om kinderen van 6,5 jaar tot 12 jaar elke week te laten zwemmen.

Dertig percent van de kinderen zwemmen trouwens nu reeds gratis, bijvoorbeeld omdat de gemeenten het organiseren. De toestand verschilt inderdaad al naargelang de school in kwestie en al naargelang de plaatselijke mogelijkheden. U bent echter niet eerlijk wanneer u dit zo veralgemeent. Ik kan mij niet herinneren dat alle fracties het toen met uw woorden eens waren.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Miel Verrijken : Ik zou de heer Martens en de minister van Onderwijs erop willen wijzen dat ouders die hun kinderen naar een christelijke school hebben gezonden tijdens de elkaar opvolgende klerikaal getinte regeringen systematisch gediscrimineerd zijn. Kinderen volgens een keuze van het geweten naar een school sturen, kost geld. Maar dit is een vrijzinnige, zelfs een antiklerikale regering. Die gaat natuurlijk geen cadeaus geven aan de verpletterende meerderheid van Vlaamse ouders die verkiezen, onder opoffering van hun vaak povere middelen, om hun kinderen naar een christelijke school te sturen. Het is hypocriet van u om die regering dat te verwijten.

U hebt het over zwembaden. Dat is pijnlijk, want het gaat niet alleen daarover. Het gaat om het systematisch betalen door het staatsonderwijs om kinderen weg te lokken van het vrij onderwijs. Niet alleen is dat onderwijs vrij, het is ook het laatste schuiloord van Vlamingen die trachten hun kinderen onder Vlamingen op te voeden. Mijn fractie durft dat te zeggen.

Mijnheer Martens, we kennen uw briljante onderwijsloopbaan. Was u opgevoed in scholen zoals die momenteel in mijn stad Antwerpen bestaan, dan zou u hier vandaag niet staan : dan was u een sukkelaar. Sommige Vlaamse kinderen worden nu opgevoed in Afrikaanse toestanden. Dat is mee de verantwoordelijkheid van de CVP.

Nooit heeft een christelijk kind in een christelijke school de kansen gehad van het staatsonderwijs. Het staatsonderwijs bestaat hier om kinderen weg te lokken. Ik kan u dat bewijzen, al behoort ik niet tot de commissie van Onderwijs. Onder meer als grootvader zeg ik : het is een schandaal hoe kinderen van christelijke ouders worden behandeld, eenvoudig omdat ze christelijk willen zijn. Daar heeft uw regering niets aan gedaan.

De heer Luc Martens : Mijnheer Verrijken, u vergist zich. U weet dat men in de vorige zittingsperiode een dossier over de objectieerbare en niet-objectieerbare verschillen heeft opgestart. De vorige regering heeft, zowel wat het basis- als wat het secundair onderwijs betreft, voor de eerste maal sinds de tweede wereldoorlog hierin een grote stap gezet.

Vroeger was er sprake van een verhouding van minder dan 50 tot 100. Nu zal dit een 76-100-verhouding worden, met bovendien de verbintenis dat na de definitiestudie ook de implementatie zal plaatsvinden, zodat dit ook kwantitatief kan worden vertaald. De minister heeft verklaard dat ze

daar verder werk van zal maken. Dit moet er precies toe leiden dat voor ieder kind in dezelfde omstandigheden evenveel middelen worden vrijgemaakt.

De Vlaamse christen-democraten waren sinds lange tijd vragende partij voor die studie. Wij hebben dit dossier in beweging gebracht. Voor ons gaat het daarbij niet om een vijandigheid tussen scholen of de verdediging van de christelijke scholen. Het gaat erover dat alle kinderen in alle omstandigheden over dezelfde mogelijkheden moeten kunnen beschikken. Daar wordt aan gewerkt. U zou moeten weten dat daarvoor een groeipad is opgesteld.

De heer Miel Verrijken : Meer dan 70 percent van de Vlaamse ouders brengen dagelijks offers om hun kinderen op te voeden in een levenssfeer die zij als essentieel beschouwen. De CVP heeft niets gedaan om die ouders het recht te geven hun eigen levensbeschouwing te beleven of aan hun kinderen door te geven.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik vind dat u het recht hebt te pronken met de pluimen die u hebt verdiend. Maar ik herinner me het debat over het basisonderwijs. Dat was een van de eerste grote decreten die we hebben besproken. Toen heeft de oppositie aangedrongen op een studie over objectieerbare verschillen. Dit was een antwoord op het compromis dat jullie toen hebben gesloten over de 75-100-verhouding. De CVP heeft dat toen geweigerd. Naar aanleiding van het Tivoliakkoord hebben we minister Van den Bossche dan zo ver gekregen te beloven dat een dergelijke studie zou worden gemaakt.

De heer Luc Martens : Mijnheer Sannen, u vertekent de werkelijkheid. Ik ontken niet dat uw fractie en de oppositie daar een rol in hebben gespeeld. Maar u kan niet ontkennen dat ook vanuit de meerderheid, en net vanuit mijn fractie, een grote druk is geweest.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik wil dat bevestigen. Mijnheer Sannen, u hebt aangedrongen op een studie over objectieerbare verschillen. U noemde het objectieve verschillen. Maar onze fractie heeft eveneens gezegd dat de discussie voor eens en altijd moest worden gesloten, en dat we ervoor moesten zorgen dat alle leerlingen op gelijkwaardige basis zouden worden gesubsidieerd of gefinancierd. De enige mogelijkheid daartoe was volgens ons een wetenschappelijk onderbouwde studie om te bepalen wat een leerling nu in feite moet kosten in het basis- en secundair onderwijs, wat daarvoor op een gelijke basis moet worden uitgegeven en

Vanleenhove

wat de verschillen zijn naargelang van het onderwijsnet.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Er werden hier een aantal terechte argumenten aangevoerd. In de vorige commissie werd daar ook al een discussie aan gewijd. Op een bepaald moment was er toen een vrij grote eensgezindheid over hoe we dit zouden oplossen. Toen kwam er het Polder- en het Tivoli-akkoord, waarbij een groter deel van het budget naar het basisonderwijs zou gaan. Dit is één element.

Daarnaast zijn er ook de niet-objectieve verschillen. Vanaf het begin hebben we ons ertoe geëngageerd om daarmee verder te gaan. De tweede fase van de studie komt trouwens vrijdag op de ministerraad ter sprake voor een eerste beslissing. We maken daar dus wel degelijk werk van.

Daarenboven is er in de begroting 2000 nog een extra budget van 399 miljoen frank opgenomen, onder meer voor de kosteloosheid. De voorzitter van de commissie heeft toen trouwens gezegd dat het goed zou zijn een stappenplan op te stellen voor die kosteloosheid. Ik heb bevestigd dat we dit zouden doen voor de begroting 2001. We waren het er dus wel degelijk over eens dat dit de beste methode was. Iedereen weet immers dat het verhaal van die kosteloosheid niet zo eenvoudig is. We moeten daar samen aan werken.

Het is in ieder geval wel een verhaal in drie fasen. Er zijn de niet-objectieve verschillen. Het verhaal van de heer Verrijken is voor een heel groot gedeelte door de feiten achterhaald. Hij zou misschien beter de discussies in de commissie voor Onderwijs volgen. Er is het Polder- en het Tivoli-akkoord. Er is ook het bedrag van 399 miljoen frank voor het basisonderwijs. Men moet dit dus echt wel in een algemene context bekijken.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, met die 399 miljoen frank kunt u geen drie dingen tegelijk doen. U belazert de scholen als u hen de illusie geeft dat ze daarmee de kosteloosheid, het schoolzwemmen en de ondersteuning kunnen realiseren. U weet dat zelf maar al te goed. Net voor die scholen die het het moeilijkst hebben, zullen er nauwelijks middelen overblijven om iets te doen aan de beleidsondersteuning. U weet dat zelf maar al te goed.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Martens, u moet de zaken niet omdraaien. Er is gezegd dat die middelen kunnen worden aangewend voor een of meer van de opgesomde elementen. Men heeft beslist om de creativiteit aan de scholen te laten. Zij kunnen dus zelf beslissen waarvoor ze de middelen gebruiken. U kunt toch niet ontkennen dat we een belangrijke stap zetten ? De minister heeft een stappenplan beloofd. Het is de bedoeling tegen het einde van de legislatuur te komen tot de kosteloosheid. Er zijn natuurlijk nog heel wat knelpunten, maar u kunt toch niet ontkennen dat het belangrijk is dat er 400 miljoen frank bij komt ?

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer Van Baelen, ik denk dat u zich vergist. Schoolzwemmen is een eindterm. Die moet worden gerealiseerd, dus daar moeten de middelen naartoe gaan. Er is dan ook geen keuze tussen drie verschillende mogelijkheden.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, u moet het verslag nog eens goed lezen. De uitspraak van de heer Sannen over de creativiteit had alleen betrekking op de wijze waarop men de eindterm wou invullen.

Een tweede punt is dat we in elk geval moeten vaststellen dat ook het hoger onderwijs op zijn honger blijft zitten. Het is niet toevallig dat deze week een reeks van betogingen en acties is gestart. U zegt wel dat u zeer vlug een gesprek wilt voeren om tot oplossingen te komen, maar u wist ook dat er problemen waren. Er waren voorstellen van de administratie om een grotere inspanning te leveren dan de inspanning die u vandaag hebt geleverd.

Bij de finale onderhandelingen hebt u dan blijkbaar de koek in tweeën gedeeld. U hebt iets gedaan voor het universitair onderwijs en iets voor het hoger onderwijs. Het bedrag dat u vrijmaakt, is immers precies de helft van het bedrag dat was voorgesteld voor het hoger onderwijs. Het is duidelijk dat ook deze middelen niet volstaan.

Het feit dat men dit verschuift naar de begrotingscontrole, heeft iets onzinnelijks. Men weet nu al bij de opmaak van de begroting dat de middelen niet volstaan. Op die manier geeft men de begrotingscontrole een functie die ze eigenlijk niet zou mogen vervullen. Bij een begrotingscontrole moet

Martens

het erom gaan de cijfers fijn te zetten. Als men weet dat men beleidsmatig tekortschiet, moet dit bij de opmaak van de begroting zelf worden opgelost.

In het geheel van de begroting hoger onderwijs worden de scholen niet gehonoreerd voor de inspanningen die ze de voorbije jaren hebben geleverd. Naar aanleiding van het decreet hoger onderwijs hebben de hogescholen een zeer grote inspanning geleverd om zich te reorganiseren. Ze hebben daarbij een grote financiële last op zich moeten nemen, al was het maar door de wijze waarop werkmiddelen en personeelsmiddelen ten aanzien van elkaar werden gedefinieerd. Er zijn de voorafnames. Er is het feit dat ze moeten werken met gesloten enveloppen, wat op dat ogenblik de enige manier was. We hebben dat toen mee goedgekeurd in 1993.

De nood is vandaag zeer groot. Met die 159 miljoen frank komt u er niet. De nood blijft zeer groot. U merkt dat ook wanneer u het eisenpakket van de hogescholen bekijkt.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik heb vanmorgen ook gezegd dat de nood zeer groot is. Voor één zaak bent u wel meer verantwoordelijk dan alle anderen. Toen de vorige regering de TBS-55-plus invoerde, waren we allemaal vragende partij voor een extra sociale begeleidingsenveloppe. Zoals het bij een herstructurering past, moet tegenover dergelijke maatregelen een extra enveloppe worden geplaatst. De vorige regering wilde daar geen extra geld tegenover stellen, en zag dit als een voorafname. Juist deze grote voorafnames van de gesloten enveloppe voor het hoger onderwijs brengen de hogescholen op dit ogenblik in een precaire financiële situatie. U hebt het fundament gelegd voor de grootste problemen van vandaag.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer Martens, ik herinner me heel goed de onderhandelingen uit 1993. Een van de fundamentele fouten die toen werd gemaakt, is, zoals de heer Sannen zegt, dat het sociaal passief niet uit de enveloppefinanciering werd gehaald. Nadien werd dat wel gedaan bij de hervorming van de VRT. We hebben dit aangebracht, maar men antwoordde dat dat de budgettaire context was. U kunt de besprekingen in de Handelingen erop nalezen. We hebben toen opgemerkt dat men verplicht is het sociaal passief uit de envelop-

pe te halen bij het doorvoeren van dergelijke herstructureringen.

De heer Luc Martens : Mijnheer Denys, die discussie is toen gevoerd. U weet heel goed hoe uw eigen fractie zich heeft gedragen. U hebt zich uiteindelijk constructief gedragen en hier mee toe bijgedragen. U kunt geen afstand nemen van de engagementen die u in 1993 bent aangegaan. Dat waren de budgettaire verplichtingen. De enveloppes waarbinnen dit moest gebeuren, waren gesloten. Ondertussen is er een groei geweest. De enveloppes zijn in 1993 vastgelegd, en op dat ogenblik ging men ermee akkoord. Men moet niet doen alsof enkel de vorige regering hier verantwoordelijk voor is.

De heer André Denys : Ik ben het daar niet mee eens. Het is juist dat we verantwoordelijkheid dragen voor de herstructurering, maar ik ben het er niet mee eens dat we verantwoordelijk waren voor het begrotingsbeleid toen we in de oppositie zaten en constructief meewerkten. Men had de tweederde meerderheid nodig. We wilden niet dat de herstructurering niet kon worden doorgevoerd. We hebben altijd opgemerkt dat het de verkeerde budgettaire aanpak was om het sociaal passief niet uit de enveloppe te halen. We zijn echter niet verantwoordelijk voor het rooms-rode begrotingsbeleid. We hadden daar geen enkele impact op.

De heer Luc Martens : Mijnheer Denys, het is in elk geval duidelijk dat u de gesloten enveloppe op dat ogenblik hebt aanvaard. Ik heb vanaf het begin van mijn betoog gezegd dat het budgettair kader waarbinnen men opereert, een ander kader is. Die discussie is vanmorgen gevoerd. We hebben deze ook kunnen voeren naar aanleiding van de Septemberverklaring en de regeringsverklaring. We moeten daar niet op terugkomen. De situatie is vandaag wel anders. Bijgevolg mogen er ook andere prioriteiten en een andere dynamiek worden verwacht. Ik zou dan ook verwachten dat op dit vlak grotere stappen vooruit worden gezet.

Ik zou ook meer verwachten op het vlak van de herwaardering van de leraar. Ik wil het even hebben over de wijze waarop deze discussie publiekelijk wordt gevoerd. Tijdens commissiebesprekingen wordt hier genuanceerder over gesproken. Men kan niet ontkennen dat er vandaag sprake is van blikvernaauwing, in elk geval in de begroting. De budgettaire inspanningen richten zich eenzijdig op het acute tekort aan leerkrachten. U probeert dit probleem op te lossen door middel van het opnieuw inschakelen van mensen ouder dan 55, de vervangingspools en het betalen van overuren. Het debat over de herwaardering van de leraar is ech-

Martens

ter veel ruimer. Dit weerspiegelt zich niet in uw begroting.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Martens, ik heb in de commissie voor Onderwijs gezegd dat het debat over de herwaardering van de leraar in belangrijke mate zal worden gevoerd in het kader van de beleidsnota. U weet waarom de beleidsnota niet tegelijk met de begroting werd ingediend. U weet ook dat ik dat betreur, maar dat dit nu eenmaal de gang van zaken is. In de praktijk kunnen we hier weinig aan veranderen. We wilden enkel een eerste stap zetten.

De heer Luc Martens : Minister Van Mechelen heeft wel al licht geworpen op zijn beleidsnota tijdens de begrotingsbesprekingen. Het is niet omdat de beleidsnota maar tegen een bepaalde datum moet worden ingediend, dat dat niet eerder kan gebeuren. Uw excuus geldt niet volledig.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Martens, aan de hand van verschillende interpellaties en vragen heb ook ik al zicht gegeven op de verschillende elementen die in de beleidsnota voorkomen. Ik heb herhaaldelijk gezegd dat het debat ten gronde zal worden gevoerd aan de hand van de beleidsnota. U hebt dat altijd beaamd. U moet dus niet doen alsof er nooit sprake van is geweest. We hebben inderdaad gezegd dat de eerste stap in de begroting 2000 de vervangingspool zou zijn. We willen er immers op 1 september 2000 mee van start gaan. Dat is inderdaad nog geen herwaardering ten gronde, eerder een hulpmiddel, zowel voor scholen als voor jonge leerkrachten. Toch is het een belangrijk element. De rest zal daarna volgen.

De heer Luc Martens : Ik weet in elk geval dat de leraar niets moet verwachten voor 2001. Zolang immers komt er geen bredere discussie. U zou al inspanningen kunnen doen, bijvoorbeeld voor navorming. Nog vandaag lezen we in de krant dat de bedrijven hun inspanningen op het vlak van opleiding opvoeren. Eén op drie werknemers in de bedrijfssector krijgt de kans om gedurende zesendertig uren per jaar navorming te volgen.

Nochtans hebben de bedrijven niet dezelfde concentratie van kennisontwikkeling. De plaats waar de kennisindustrie hoogtij viert, is het onderwijs. Onze inspanningen blijven disproportioneel daarmee. Wat u doet, is het uitvoeren van het groeipad

dat in het verleden werd uitgetekend. We weten wel dat het toeneemt, maar in vergelijking met andere sectoren en met het buitenland zijn dat nog minimale inspanningen. Navorming is een wezenlijk element om de nodige professionaliteit te ontwikkelen, en een ruimer kader te kunnen bieden aan de leraar zelf. We vinden dus dat er te weinig inspanningen worden gedaan.

Het is trouwens nog de vraag waar u de middelen vandaan zult halen, als u straks moet onderhandelen over de vijfde Vlaamse onderwijs-CAO voor 1999 en 2000. Er zijn verzuchtingen zoals loonsverhogingen, het wegnemen van anomalieën, en het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden. Het is duidelijk dat dit ook moet worden betaald.

Ten slotte stel ik vast dat enkele onderdelen van de begroting zonder meer worden verwaarloosd. Ik heb al een paar voorbeelden genoemd ; ik geef er nog één. Basiseducatie is onder andere belangrijk voor het bijbrengen van kennis van het Nederlands. Er worden heel wat mensen door opgevangen. Nu in het federaal parlement een debat wordt gehouden over een project dat bijna leidt tot een banalisering van onze eigen nationaliteit, zou de Vlaamse Gemeenschap een grote inspanning moeten doen om integratie – wat u inburgering noemt – mogelijk te maken. Daarvoor moet bijvoorbeeld het decreet op de etnisch-culturele minderheden worden gehonoreerd. Ook een verhoogde inspanning voor basiseducatie wordt noodzakelijk. Die dingen gebeuren echter niet ; dat is een insequentie.

Er wordt voortdurend geprobeerd een partnership te realiseren tussen de federale en de Vlaamse overheid. We schieten echter tekort in het voldoen aan onze verplichtingen. Ik betreur dat uitdrukkelijk. Ook voor andere sectoren worden onvoldoende inspanningen gedaan. Mijnheer Vandenbroeke heeft bijvoorbeeld gesproken over het beroepsonderwijs en het technisch onderwijs, maar we kunnen op nog vele andere aspecten de aandacht vestigen.

We kunnen alleen maar betreuren dat deze begroting niet meer profiel heeft, en zo voorzichtig blijft. Te veel zaken waarover duidelijkheid nodig is, worden vooruitgeschoven. Het feit dat u naar de beleidsnota verwijst, betekent dat we moeten wachten tot de begroting van 2001. Ondertussen liggen echter heel wat vragen voor, die zowel budgettaire ondersteuning vragen, als uitvoeringsbesluiten. Onze fractie is dan ook zwaar ontgoocheld, en samen met ons wellicht veel personeelsleden en directies op het terrein. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer Martens, er is een verschil tussen de manier waarop u en uw fractie oppositie voeren, en hoe wij dat vroeger deden.

De heer Luc Martens : Dat komt omdat we geen liberalen zijn. (*Gelach*)

De heer André Denys : Neen, we waren moediger en consequenter. (*Opmerkingen van de heer Luc Martens*)

Bij elk voorstel dat we destijds deden tot wijziging van de begroting – en we hebben er vele gedaan – hebben we tegenover elke voorgestelde meeruitgave ook een minderuitgave gesteld.

De heer Luc Martens : Dat is niet juist.

De heer André Denys : Het is wel juist. We hadden een alternatieve begroting. Daarin pleitten we voor 30 miljard frank meeruitgaven. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy*)

De heer Luc Martens : U vertelt onwaarheden, om het geen leugens te noemen. Ik heb alleen de spanning aangeduid tussen de ambities die werden vooropgesteld en wat in de begroting werd gerealiseerd. Dat is wat anders.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Voor de geldigheid van het debat is het beter dat we elkaar niet onderbreken, mijnheer Martens.

Het is duidelijk dat u hebt gesproken over voorstellen die circa 30 miljard frank kosten. Bij uw concrete amendementen op de begroting was dat niet zoveel. De CVP-fractie heeft voor in totaal 12,8 miljard frank meer uitgaven.

Ik vind dat er een geloofwaardige begrotingskritiek van de oppositie nodig is, maar die moet gebaseerd zijn op een logica. Men moet de moed hebben om te compenseren als men meer uitgeeft. Men moet de moed hebben om prioriteiten aan te duiden, rekening houdend met de contouren van de begroting. Zomaar alles op een hoop gooien zonder een alternatief naar voren te brengen, vind ik intellectueel onvoldoende voor iemand zoals u.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik ben erg tevreden over uw betoog want u hebt geen kri-

tiek geformuleerd over de inhoud van het beleid. Uw enige kritiek is dat de ambitie die in het regeerakkoord staat, die u zelf inhoudelijk mee onderschrijft, veel te traag wordt uitgevoerd. Eigenlijk ben ik het daar mee eens. Anderzijds hebben we de keuze gemaakt voor een orthodox financieel beleid en u weet beter dan wij dat men dan afwegingen en keuzes moet maken. Ik kan van de veronderstelling uitgaan dat u de volgende vijf jaar dit beleid mee gestalte zult geven.

De heer Luc Martens : Dat is goed geprobeerd. Ik heb ook verwezen naar de blikvernauwing in verband met de opwaardering van de leraar. De rest van het verhaal moet ook budgettair worden ingevuld. Het is niet voldoende om het te zeggen, want dan verkoop je gebakken lucht. Men moet er ook naar handelen en de middelen ervoor vrij maken.

De voorzitter : Mevrouw Demeester heeft het woord.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer Denys, is er een amendement dat u wilt steunen ?

De heer André Denys : Neen, omdat uw amendementen tegelijk koud en warm blazen. U pleit er enerzijds voor om terug te keren naar de meester-norm, een meer orthodoxe aanpak van het begrotingstekort. Uw fractie voorziet anderzijds in 12,8 miljard frank meer uitgaven. Ik vraag dat men intellectueel eerlijk en logisch redeneert en dan zult u ons misschien kunnen overtuigen.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : Ik kan onmiddellijk een paar miljard frank vinden in de begroting. U kan bijvoorbeeld een Aquafinoperatie onmiddellijk doen, zonder enig probleem. (*Ru-moer*)

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, ik heb een vraag voor de heer Martens. In de commissie voor Onderwijs heb ik tot nu toe zeer intens alle betogen gevolgd, onder meer die van de heer Martens. Ik heb altijd voor iedereen veel respect opgebracht, ook voor hem. Hij heeft daarstraks gezegd dat we een voorbeeld moeten nemen aan de grote inspanningen die de bedrijven momenteel leveren voor vorming van werknemers. We kunnen ons daar over verheugen, maar eigenlijk is dat maar normaal. Het is echter de opvatting van de VLD dat de publieke sector zich niet bezig hoeft te houden met wat de private sector goed doet of waar zij het goede voorbeeld geeft.

Moreau

Mijnheer Martens, in de commissie voor Onderwijs hebben we het uitvoerig gehad over het begrip pluralisme. U hebt toen de vraag gesteld wat pluralisme eigenlijk inhoudt. We denken immers steeds aan het externe pluralisme. Zo wordt natuurlijk voortdurend olie gegoten op het vuur van de strijd tussen de historisch gegroeide netten. Dit is iets wat ik persoonlijk sterk betreurt.

Ik zou aan iedereen willen vragen het meer te hebben over de toepassing van intern pluralisme. Eigenlijk hebt u daartoe de goede aanzet gegeven door het aanhalen van de strijd rond de overname van gemeentescholen door het vrij onderwijs. Ik bedoelde daarmee eigenlijk het katholiek onderwijs, waarvoor ik alle respect opbreng. Toen werd op het vlak van intern pluralisme geëist dat de vrije keuze van de vakken zou worden gerespecteerd, maar u werd toen teruggefloten door de Guimardstraat.

Mijn concrete en belangrijke vraag aan u luidt nu als volgt : bent u bereid om samen met anderen te ijveren om al het mogelijke te doen om dat intern pluralisme in het onderwijs te realiseren ?

De heer Luc Martens : Ja.

De heer André Moreau : Pas dan zal een einde kunnen komen aan de geldverslindende strijd tussen de netten. U zegt immers dat er in deze kennismaatschappij steeds een tekort aan geld zal zijn.

Minister Vanderpoorten, als u wilt realiseren wat de heer Martens en zijn fractie vragen, dan moet u hier dertien jaar kunnen blijven zitten. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : Mag ik iedereen uitdrukkelijk vragen pas het woord te nemen als ik het woord verleen. Ik wil vermijden dat dit debat tot twee uur vannacht uitloopt.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, ik wil eerst een uitspraak van de heer Denys weerleggen. De staatsman en filosoof van deze morgen heeft blijkbaar plaats moeten ruimen voor de oude Denys van vroeger.

Wij hebben hier in het plenum voor 1,8 miljard frank amendementen ingediend. Ik zal u hiervan een kopie bezorgen ten einde dit misverstand de wereld uit te helpen. En verder hebben de verschillende excellenties bij de begrotingscontrole 6 miljard frank bijkredieten nodig om waar te kunnen

maken wat in de commissies werd gezegd. Onze amendementen voor een bedrag van 1,8 miljard frank zijn dus wat anders is dan de 30 miljard frank van de heer Sannen of de 12,1 miljard frank van de heer Denys. We hebben met het oog op het verslag recht dit hier duidelijk te stipuleren en te zeggen dat die 12,1 miljard frank een echte kwakkel is.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer Van Rompuy heeft blijkbaar toch goed geluisterd naar wat ik in de commissie heb gezegd. In de commissie bracht hij via amendementen een stijging van 12,8 miljard frank aan middelen naar voor.

De heer Francis Vermeiren : Ik kan daarvan getuigen.

De heer André Denys : Ik vind het goed dat dit debat wordt gevoerd. Het evolueert trouwens in de goede richting, want de CVP-fractie beseft dat voor het voeren van een constructieve oppositie nood is aan logica. Als de partij pleit voor een orthodox begrotingsbeleid, moet ze bijgevolg ook gefundeerde voorstellen doen. De heer Martens deed dit tijdens de commissievergaderingen niet. (*Opmerking van de heer Luc Martens*)

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, de heer Van Rompuy beweert opnieuw dat ik 2,5 miljard frank bijkredieten zal vragen voor Economie. Ik herhaal het standpunt dat ik in de commissie heb ingenomen : in deze begroting schrijf ik kredieten in voor het jaar 2000 en draag daarvoor de volle verantwoordelijkheid.

Ik heb eveneens gezegd dat we op 31 december 1999 een status quaestionis zullen opstellen van de achterstand die door de vorige regering werd ingebouwd voor de expansiekredieten. Op basis van die inventaris zal ik bij de bespreking van de begrotingsevaluatie onderzoeken of we gebruik zullen blijven maken van dit instrument. Het is bijgevolg niet zo dat ik te weinig kredieten inschrijf, want het gaat over kredieten van het begrotingsjaar 1998 en 1999, toen de heer Van Rompuy zelf politiek verantwoordelijk was.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik zou het graag opnieuw

Van Baelen

over het hoofdstuk onderwijs hebben. Ik geef de heer Martens gelijk op een aantal vlakken. Zo klopt het dat niet op alle verzuchtingen van het onderwijsveld wordt ingegaan via deze begroting. Niet alle vragen worden in één keer beantwoord, maar had hij dat dan verwacht ?

Het is belangrijk dat niet wordt geraakt aan de uitvoering van vroeger goedgekeurde decreten en CAO's. Sommigen waren hiervoor immers bevreesd. Op het vlak van onderwijs moeten we het niet hebben over een overgangsbegroting, want er worden voldoende aanzetten gegeven tot nieuwe impulsen, naast de continuïteit waarvoor onder andere de heer Martens heeft gepleit. Het bedrag van de onderwijsbegroting stijgt met 3,5 procent of met meer dan 7,7 miljard frank. De gewone begroting stijgt slechts met 3 procent. Zonder de inflatiefactor bedraagt de groei 2,2 procent. Dit wijst erop dat het de minister van Onderwijs en de voltallige regering menens is om onderwijs opnieuw hoog op de politieke agenda te plaatsen, en om ervoor te zorgen dat er een kwalitatief onderwijsaanbod komt voor alle jongeren.

We hopen dat de spreiding van deze substantiële middelen ook gedurende de volgende jaren adequaat wordt voortgezet. Eventueel kunnen ze nog worden verhoogd. Daardoor kan de ambitie die in het regeerakkoord werd verwoord, realiteit worden. De middelen zijn erg goed verdeeld over de actoren en sectoren van het onderwijsveld. Er is oog voor de verzuchtingen van het personeel, maar er wordt een belangrijke klemtoon gelegd op de verhoging van de middelen voor de werking en investeringen.

Mijnheer Martens, we hadden het daarnet al even over de werkingsmiddelen. We hebben het daarbij niet enkel over de uitvoering van de vroegere akkoorden voor het basisonderwijs, maar ook over een extra verhoging van de middelen met 399 miljoen frank. Dit is een belangrijke verhoging in vergelijking met de gewone uitvoering van de akkoorden inzake het leerplichtonderwijs. Toch is dit nog niet voldoende. De minister heeft echter verklaard dat zal worden gewerkt aan een stappenplan om de kosteloosheid tegen het einde van deze zittingsperiode te realiseren.

Vandaag zei u niet opnieuw dat het om bakstenen en niet om mensen gaat. In de commissie betreurde u echter wel dat 2,1 miljard frank aan infrastructuur wordt besteed. Tijdens de vorige regeerperiode was u schaduwminister van Onderwijs, en in

1999 werd in datzelfde bedrag voorzien voor bijkomende middelen voor infrastructuur. Door die middelen kan de achterstand immers worden weg-gewerkt.

Mevrouw de minister, het zou inderdaad goed zijn om een visie te ontwikkelen over het ruimtelijk en architecturaal kader waaraan het 'onderwijsgebouw van de toekomst' dient te beantwoorden. Hiermee wordt expliciet erkend dat ook de schoolomgeving en niet enkel persoonsgebonden materies belangrijk zijn voor het leertraject van jongeren. De omgevingsfactoren kunnen een stuk verflechting van de verschillende onderwijsvormen mogelijk maken en een belangrijke band scheppen tussen de lokale gemeenschap en de school. We hopen dat die investeringen in de toekomst worden doorgezet om de inhaalbeweging te kunnen voortzetten.

Voor de hogescholen voorziet u in voldoende middelen om tot campusvorming te komen. Net als in de commissie wil ik u nogmaals vragen om daarbij de evaluatie in acht te nemen dat sommige campussen van aparte hogescholen zich ontwikkelen op eenzelfde terrein. Moet daar niet worden gestreefd naar samenwerkingsverbanden ? Ik zie niet graag twee grote restaurants of aula's op 100 meter van elkaar liggen. We moeten de versnippering van de middelen proberen te vermijden.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Er is een afspraak gemaakt met de hogescholen om dat te bekijken. Die afspraak was reeds gemaakt met de Vlaamse Hogeschoolraad, maar ik heb ook de studenten en vakbonden daarover ontvangen naar aanleiding van de acties die ze deze week zouden voeren. Er zijn een aantal afspraken gemaakt op korte termijn. Dat gaat inderdaad over de periode van de budgetcontrole en vooral over personeelsbehoeften. Het gaat echter ook over campusvorming, samenwerking hogescholen onderling en samenwerking tussen hogescholen en universiteiten. Ook de optrekking van de sociale voorzieningen zal gefaseerd worden doorgevoerd.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik dank de minister voor haar antwoord.

We vinden de inspanningen op het vlak van de zorgverbreding en het onderwijsvoorrangsbeleid

Van Baelen

erg hoopvol. Het is immers de bijzondere taak van het onderwijs om alle jongeren kansen te bieden en ze zo optimaal mogelijk proberen te begeleiden. U wilt ook de administratieve rompslomp die gepaard gaat met de diverse projectaanvragen terugdringen en de verschillende zorgprojecten die op het veld bestaan met elkaar in verband brengen en ze evalueren, om zo de bijkomende lestijden die zijn toegekend aan scholen eventueel opnieuw te bekijken.

Het is erg belangrijk dat u veel aandacht schenkt aan die groepen van jongeren die het op dit ogenblik een beetje moeilijk hebben. U dient ook hier een nieuwe rekening te maken bij de budgetcontrole.

Inzake de verhoging van de middelen voor de hogescholen dient bij de budgetcontrole mogelijk een nieuwe rekening gemaakt.

De heer Martens vindt het spijtig dat dit niet bij de begroting, maar pas bij de budgetcontrole zal gebeuren. Toen deze begroting op het einde van augustus en aan het begin van september tot stand kwam, was er echter geen expliciete vraag vanuit de hogescholen. Dat financiële knelpunt diende zich toen niet aan of was niet zo prangend.

De heer Luc Martens : U doet de geschiedenis een beetje geweld aan. De problematiek van de budgettaire druk op de hogescholen heeft zich vrij snel aangemeld. Dit was gekend bij de opmaak van de begroting. Het verschilt ook van school tot school.

De heer Gilbert Van Baelen : Er was in 159 miljoen frank voorzien. Vandaag stelt zich de vraag naar bijkomend 300 tot 350 miljoen frank. Dat was bij de begrotingsopmaak geen gekend gegeven.

De voorzitter : Niet alle discussies uit de commissie moeten hier worden herhaald. We hebben nu al ruim twee uur achterstand op het tijdschema.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : De precaire situatie van de hogescholen was al voor de verkiezingen gekend. De Vlohra had een prachtig memorandum gemaakt, waardoor de noden gekend moesten zijn. U mag niet de indruk wekken dat deze regering deze noden niet op voorhand kende.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik sluit me daar volledig bij aan. Vorig jaar nog hebben we 585 miljoen

frank in de hogescholen geïnvesteerd. We wisten dat dit slechts de helft van de behoefte dekte.

Minister Marleen Vanderpoorten : We moeten de zaak van alle kanten bekijken, daarom zijn er werkgroepen opgericht om alles in kaart te brengen. Sinds het HOBU-decreet werden nog een honderdtal nieuwe opties gecreëerd in de hogescholen. Ook daar moeten we rekening mee houden.

De heer Gilbert Van Baelen : Het financiële beeld van de hogescholen verschilt sterk onderling, maar moet in zijn geheel worden bekeken.

De universiteiten zien hun basisfinanciering en de werkingstoelagen substantieel stijgen, wat noodzakelijk is om zowel de kwaliteit van het onderwijs als de onderzoekscapaciteit te verstevigen. Er dreigde immers een nog grotere daling van het aandeel zelfstandig academisch personeel en een grotere afhankelijkheid van onderzoeksopdrachten met derden.

We steunen dan ook de doelstelling om voor de universiteiten een meer geïntegreerd beleid na te streven waarbij de totale financiering wordt bekeken en een aanzet wordt gegeven tot het wegwerken van een aantal onevenwichten die in het recente verleden zijn ontstaan. Eén onevenwicht slaat op de verhouding tussen de basisfinanciering, de werkingstoelagen en het contractonderzoek. Een tweede onevenwicht situeert zich op het vlak van de kredieten voor onderzoek. Aan sommige universiteiten kwam men tot een verhouding van zestig/veertig. De kredieten voor de vorser worden door het Bijzonder Onderzoeksfonds via een interne herschikking aanzienlijk verhoogd. Dat biedt de universiteiten de gelegenheid om een eigen onderzoeksbeleid op middellange en lange termijn op te zetten. Bovendien kunnen ze een duidelijke beleidskeuze maken en eigen klemtonen leggen.

Tijdens de commissiebesprekingen hebt u regelmatig de woorden 'evaluatie' en 'traject' in de mond genomen, mevrouw de minister. Het onderwijs moet permanent worden geëvalueerd en bijgestuurd om nieuwe ontwikkelingen te toetsen. Het onderwijs heeft eveneens baat bij zekerheid en duidelijkheid over de toekomst. De uit te tekenen trajecten kunnen daarbij helpen. We zullen u volmondig steunen in uw streven naar kwaliteit. We zijn bijzonder verheugd over uw engagement om het parlement daarbij te betrekken. U staat voor veel uitdagingen, mevrouw de minister, maar u kunt op ons rekenen. *(Applaus bij de VLD, de SP, AGALEV en VU&ID)*

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht (*Op de tribune*) : Leden van de regering, collega's, ik heb de begrotingsronde, het laveren tussen cijfers en tabellen, aandachtig gevolgd. Men heeft ontegensprekelijk centen nodig voor een efficiënt beleid, maar dat is slechts één aspect. Kwaliteitsbepaling en inhoudelijke visie vormen een minstens even belangrijk gegeven in een begrotingsronde. In dit verband heb ik in bepaalde uitspraken van de minister een woordenschat ervaren van iemand die de sector kent. Men voelt dat onmiddellijk aan. Men kan daarover niet huichelen. Men merkt ook dat ze iemand is die door inhoudelijkheid en eigen visie veranderingen wil doorvoeren in het onmetelijke veld van onderwijs en vorming. Ik waardeer dat ten zeerste en ik voel er me – op een zeer nederige manier – mee verwant.

De enige vraag die ik me stel, is of een dergelijke grootmoedige en tegelijk zeer kwetsbare ingesteldheid een effect zal kunnen ressorteren op sterk tegenstrijdige meningen binnen de meerderheid, op vaak vastgeroeste structuren en milieus en op vaak hooggeleerde maar ietwat wereldvreemde bastions.

Ik wil me hier niet wagen aan prognoses of aan doemdenken doen. Ik wil niet, zoals ik deze morgen van de minister-president heb gehoord, aan afbraakpolitiek doen. Gedurende deze luttele minuten wil ik zeggen wat ik inhoudelijk in deze onderwijsbegroting mis. Ik kan dat onder één noemer samenvatten, namelijk evenwicht.

Wanneer ik het daarover heb, dan bedoel ik de beleidsmatige toestand, de beleidsmatige actie, de beleidsmatige planning waardoor van verschillende krachten geen enkele de andere overtreft en waardoor geen afzonderlijke elementen, die meestal worden geponeerd en doorgedrukt door belangengroepen of ideologieën, zich te zeer doen gelden. Dit evenwicht ontbreekt in diverse onderdelen van deze begroting, zowel in de materiële als in de sociaal-ethische gegevens.

In deze strikt toegemeten tijd – als zeer tuchtvol man houd ik me aan de me toegekende 15 minuten – kan ik slechts een paar voorbeelden toelichten. Mevrouw de minister, we stellen vast dat er beroering is in de hogescholen. Men heeft daarover reeds alles gezegd. Ik wil daar enkel aan toevoegen dat beroering voortkomt uit ongenoegen. Ongenoegen kan steunen op zeer subjectieve gegevens. Toch is het zeer vaak een product van bestaande onevenwichten. Dat is ook in dit begrotingsonderdeel grotendeels het geval.

Er is een onevenwicht tussen de befaamde gesloten enveloppe en de werkelijke behoeften, een onevenwicht tussen de werkelijke budgetten en de bedragen die overblijven na aftrek van de vooraf te verwerven gelden, een onevenwicht tussen de werkelijke budgetten en de nieuwe, moderne, maatschappelijke uitdagingen en opdrachten in die sector, een onevenwicht in de opvattingen aangaande fiscale autonomie en de beschikbare administratieve omkadering, een onevenwicht tussen de bestaande enveloppe en het sterk stijgende aantal studenten en een onevenwicht tussen de bijdragen voor de sociale voorzieningen in het hoger onderwijs en die van de universiteit.

Die onevenwichten cultiveren naijver, die onevenwichten cultiveren ongenoegen, hét ongenoegen dat we vandaag de dag aan de hogescholen vaststellen. Dit is een zeer reëel en actueel voorbeeld van de vele – u raadt het – onevenwichten in deze begroting.

Een ander gemis aan evenwicht stel ik vast bij het onderdeel over de zorgverbreding. Mevrouw de minister, in de omkaderende en verklarende begrotingsnota besteedt u daar terecht veel aandacht aan. In het hoofdstuk over de zorgverbreding worden drie goed afgebakende projecten samengebracht, namelijk het onderwijsvoorrangsbeleid dat sinds 1991 is opgenomen, het deelpakket zorgverbreding dat bestaat sinds 1993, en het deelpakket voor de Nederlandstalige scholen in rand- en taalgrensgemeenten dat bestaat sinds 1997. Het zijn programma's die grotendeels een identieke doelstelling en aanpak hebben. Ze streven naar een kwaliteitsverhoging van het aanbod in scholen die het moeilijk hebben omwille van een achterstand van de allochtone schoolpopulatie. Deze innovatieprojecten kosten heel veel geld en vergen veel middelen. Ik ben geschrokken van de omvang van die middelen. De doelstellingen en de doelgroepen van die projecten zijn erg eenzijdig en veroorzaken een uitgesproken onevenwicht in het aanbod. Om die onevenwichten op te heffen, is het nodig dat de zorgverbreding zo snel mogelijk wordt veralgemeend. Onder de noemer zorgverbreding moet men uitgebalanceerde programma's uitwerken. Die programma's moeten zich richten tot iedereen die onderwijs volgt.

Ik denk dan bijvoorbeeld aan het project over ouderschapstraining en opvoedingsondersteuning. Dat project richt zich tot jonge ouders die vaak grote nood hebben aan opvoedkundige vaardigheden, en tot moderne gezinnen die nood hebben aan nieuwe maatschappelijke en opvoedkundige overlegmodellen. In een snel evoluerende maatschappij

Librecht

moet dat een wezenlijk onderdeel van deze zorgverbreding en vorming uitmaken.

Ik denk ook aan een project over algemene schoolparticipatie. Dat is breder opgevat dan de leerlingenparticipatie waarvan sprake in de begrotingsnota. Schoolparticipatie mag niet worden beperkt tot een kleine doelgroep, maar moet alle actoren van het schoolgebeuren verenigen : leerlingen, ouders en leerkrachten. We hebben het niet over de schoolparticipatie inzake de kleine en grote conflicten die kenmerkend zijn voor een klimaat van verkeerd begrepen mondigheid. Het moet echter gaan om een algemene schoolparticipatie, met strikte regels en afspraken, waarin het algemeen belang primeert, waarin de opvoedkundige regels heilig zijn, waarin de essentiële menselijke begrenzing centraal staat, waarin een kordate leiding wordt gegeven bij dialoog en werking, waarin orde en tucht weer synoniemen kunnen worden van humaan en sereen opvoeden, en ook van een begripsvolle genegenheid.

Hoe dan ook : dat soort programma's vind ik niet terug in het programma over zorgverbreding. Dat zou nochtans een verrijking zijn voor de pedagogische waarde van het programma, en een evenwicht realiseren tussen het gelijkheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel. Op dat laatste steunt de zorgverbreding. Dat zou ook een echt evenwicht impliceren tussen het aanbod en de behoefte van kwaliteitsverbeterende programma's. Het zou ook een echt evenwicht impliceren tussen een objectief en een subjectief aantoonbare situatie, voor alle ouders en alle kinderen beschikbaar zijn, en in die zin een rechtvaardiger budgettering impliceren. Het zou een echt evenwicht impliceren tussen een verantwoorde zin voor integratie, emancipatie en socialisatie enerzijds, en tussen het bewaren van een verantwoorde volkseigenheid anderzijds. Pas dan zal de begroting inzake zorgverbreding zich uiten in een evenredige doelstelling van aanbod en budgettering, gericht naar het ganse onderwijs- en vormingsgebeuren.

Andere onevenwichten zijn er inzake infrastructuur.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik heb in de commissie aangekondigd dat het project zorgverbreding opnieuw zal worden bekeken. Er zullen meer middelen voor worden uitgetrokken. Dat kan natuurlijk niet voor alle scholen omdat ze niet allemaal dezelfde doelgroep hebben. In de beleidsnota wordt het element van de participatie uitvoerig be-

schreven, niet alleen van leerlingen maar ook van ouders en leerkrachten. Daarbij gaat het niet alleen over rechten, maar ook over verantwoordelijkheden.

De heer Julien Librecht : Ik heb de beleidsnota gisteren pas gekregen. Ik beoordeel trouwens de begroting, en niet een voorlopige beleidsnota.

Andere onevenwichten vinden we terug onder het item infrastructuur. Met een infrastructureel evenwicht bedoel ik in eerste instantie een evenwicht tussen werkelijke noden in het onderwijs en opdrachtsomschrijvingen, tussen pedagogische verantwoording en de aard van de aanbesteding, tussen doelgroepen en commerciële krachten, tussen de moderne vloedgolf van de informatica en de werkelijk pedagogisch nuttige effecten, enzovoort. Ik wil in dit verband waarschuwen voor een door de commercie gestuurde overacting. Die kan ertoe leiden dat een geldverslindend elektronisch aanbod een door de basisgebruiker weinig aangeroerd gegeven zal worden.

Ik verwijs ook naar de 50 miljoen frank die worden begroot met het oog op de realisatie van een elektronisch leerplatform in het BIS. Ik wil daarbij geen afbraak doen aan de doelstellingen van het BIS. Ik verwijs naar een netoverschrijdend communicatienetwerk dat in het beperkte deelfacet leerlingenparticipatie wordt gepland en zou worden uitgebouwd tussen alle secundaire scholen en onderwijsactoren, zelfs op internationaal vlak.

Geven we hier niet toe aan commerciële overacting ? Zetten we hier geen diensten op met grote waterhoofden en kleine Chinese voetjes ? Volgens mij is dit voor deze begroting het geval. De besteding van de begrotingsgelden moet steunen op een evenwicht van nauwkeurige gebruiksgegevens en van een gefundeerde noodwendigheid. Ik bedoel daarmee niet dat de elektronische leerplatformen geen nut hebben en dat de verwezenlijking ervan utopisch is. De toekomst ligt waarschijnlijk in die dimensie. Ik wil enkel waarschuwen voor een overdadige budgettering die een geleidelijk en natuurlijk groeiproces zou verstoren, waardoor de vlag de lading niet langer zou dekken.

Deze inhoudelijke kritiek moet worden beschouwd als een geheel van evenwichtsvorstellen die aansluiten bij de primordiale bezwaren uit mijn inleiding. Deze begroting is mijns inziens totaal verschillend van de andere begrotingsdoelstellingen van de overheid, omdat ze geen materie behelst maar wel geest. Deze begroting moet het welzijn ondersteunen van kinderen in de prille en mooiste

Librecht

tijd van hun leven. De begroting moet een efficiënt welzijn van leerlingen ondersteunen in hun alles omvattende en vaak moeizame zoektocht naar een eigen identiteit. Dit gaat over studenten in hun dagelijkse streven naar een zinvolle wezensopbouw, over ouders en leerkrachten met hun vragen, zorgen, hoop, dromen, volharding en inzet.

Ik meen dat men tussen de centen en de procenten niet mag vergeten wat de grote pedagogen ons hebben voorgehouden. Het hart en niet het hoofd is het opvoedingsorgaan.

Een goede begroting van het departement onderwijs moet steunen op een evenwicht tussen hoofd en hart. Het hoofd vergelijkt, cijfert, schikt en ordent. Het hart toont aan dat kordaatheid, duidelijkheid, orde, tucht, eigenheid, verantwoordelijkheid en gezag synoniemen kunnen zijn van begrip en van charisma. Ook die evenwichtsdimensie mis ik in deze begroting. Dit is spijtig, want waarschijnlijk ligt hierin de sleutel tot het hele verhaal. (*Applaus bij het VB*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, de heren Van Hauthem en Dewinter hebben vandaag een resolutie ingediend betreffende het op 13 december 1999 in plenaire vergadering gehouden debat over de financiering van de gemeenschappen en de gewesten (onderwijsakkoord), alsmede twee moties betreffende een belangenconflict.

Ik stel voor dat voorstel van resolutie en die moties toe te voegen aan de agenda van donderdag 16 december 1999.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

– 13 (1999-2000) – Nr. 1

– 14 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 4

– 16 (1999-2000) – Nr. 1

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000

– 13 (1999-2000) – Nr. 1

– 15 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 12

– 16 (1999-2000) – Nr. 1

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000

– 94 (1999-2000) – Nrs. 1 tot 16

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 2000 en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000.

De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke (Op de tribune) :

Dit is de eerste onderwijsbegroting van de nieuwe regering en van de nieuwe minister van Onderwijs. Rekening houdend met de niet zo ideale omstandigheden, waarbij de nieuwe regering in volle zomervakantie is moeten aantreden, vindt de SP-fractie deze eerste moeilijke opdracht geslaagd.

We kunnen uit de onderwijsbegroting 2000 afleiden dat er enerzijds continuïteit in het beleid zit, maar dat er anderzijds toch ruimte is geschapen voor nieuwe initiatieven in het kader van het regeerakkoord.

Globaal genomen stijgen de beleidskredieten met 7,7 miljard frank. Dit betekent een groei van ongeveer drie percent. De middelen voor onderwijs moeten in de toekomst echter nog meer kunnen groeien. De SP vindt het, omwille van de kwaliteit van ons onderwijs, absoluut noodzakelijk dat er meer in het onderwijs wordt geïnvesteerd.

De overheid moet evenwel goed overwegen waarvoor ze die middelen best inzet. Ze zou ook moeten controleren of de scholen die middelen ook goed gebruiken. Een verhoging der middelen biedt

Van Nieuwkerke

immers geen automatische garantie voor een verhoging van de kwaliteit. Er moeten echter voldoende middelen zijn om een kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen te kunnen realiseren. Op de vooravond van het jaar 2000 geniet immers nog steeds niet iedereen in gelijke mate van het onderwijs. Arbeiderskinderen en kinderen uit kansarme gezinnen halen nog steeds niet evenveel uit het onderwijs als andere kinderen.

De SP pleit daarom voor een gerichte toename van het onderwijsbudget. De komende jaren moeten er meer middelen worden vrijgemaakt en moet alles in het werk worden gesteld om de dualisering in en via het onderwijs tegen te gaan en om iedereen werkelijk gelijke kansen te geven.

De voorbije jaren heeft het onderwijs, ondanks het strakke budgettaire keurslijf, al veel gedaan om de kwaliteit van het onderwijs voor alle kinderen te vrijwaren en te verbeteren. Die inspanningen zijn belangrijk en moeten zeker in alle rust verder worden uitgevoerd. Het is echter duidelijk dat ze niet volstaan. Verdere investeringen blijven noodzakelijk. Er zal ook meer moeten worden nagedacht om voor iedereen gelijke onderwijskansen te garanderen.

Met de eindtermen heeft de overheid een belangrijk instrument gecreëerd om de kansgelijkheid te bevorderen. Het proces van die eindtermen is nog niet ten einde. Met het onderwijsvoorrangsbeleid en de zorgverbredingsprojecten heeft het vorige onderwijsbeleid er ook voor gezorgd dat scholen nu meer aandacht besteden aan de vraag hoe ze met een aangepaste aanpak vrijwel iedereen de eindtermen kunnen laten bereiken.

Voor de zorgverbreding in het basisonderwijs werd de eerste jaren 657 miljoen frank gereserveerd. Daar dit budget niet volstond om te voldoen aan alle rechtmatige vragen, werd het vorig jaar verhoogd met 100 miljoen frank. Maar dit is nog altijd niet voldoende. De budgetten voor het onderwijsvoorrangsbeleid en zorgverbreding in het basisonderwijs worden in 2000 opnieuw verhoogd. Er wordt nu een traject uitgetekend dat moet toelaten in 2004 middelen te plaatsen tegenover alle aanvragen die aan de voorwaarden beantwoorden. Dit perspectief is belangrijk. Deze projecten hebben de scholen immers gevoelig gemaakt voor de problematiek van de leerlingen die met een beetje extra zorg ook het gewone onderwijs met succes kunnen doorlopen. Van de schoolteams vergt het inderdaad meer inspanningen, maar dat loont zeker de moei-

te wanneer blijkt dat leerlingen dankzij dat steuntje in de rug niet hoeven af te haken. Wil men de scholen echter blijvend motiveren, dan moeten ze zich gesteund voelen door de overheid.

Ook aan financiële drempels moet in de toekomst meer aandacht worden geschonken. We hebben lang gedacht dat de grondwettelijk gegarandeerde kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs volstond om ouders financiële kopzorgen voor hun schoolgaande kinderen te besparen. Slechts de laatste jaren zijn we ons beginnen te realiseren dat we nauwgezetter moeten toezien op de kosten die nog ten laste van de ouders vallen : kosten voor schoolbenodigheden, uitstapjes, sportuitrustingen, zwemlessen, maaltijden en drankjes, abonnementen op tijdschriften enzovoort. Voor sommige ouders met een laag inkomen is dit een te zware opgave.

In het decreet van 1997 betreffende het basisonderwijs werd de eerste belangrijke stap gezet om de kosten voor de ouders zoveel mogelijk te beperken. In dit decreet werd het begrip 'kosteloze toegang' duidelijker omschreven en werd in een klachten- en sanctieprocedure voorzien. Scholen kunnen voortaan niet meer ongestraft allerlei kosten afwentelen op de ouders. Tot nu toe is deze maatregel echter nog beperkt tot het basisonderwijs, terwijl dit evenzeer wenselijk is in het secundair onderwijs.

Een tweede essentiële maatregel was de gevoelige verhoging van de werkmiddelen van het basisonderwijs, waardoor scholen beter in staat zijn om zelf meer schoolkosten op zich te nemen. Hiervoor wordt in de begroting 2000 een belangrijke bijkomende inspanning geleverd. Bovenop de extra werkmiddelen van het Tivoli-akkoord ontvangt het basisonderwijs nu nog eens 399 miljoen frank. Dit bijkomende budget kunnen de scholen gebruiken voor bijkomende beleids- en administratieve ondersteuning, zodat directeurs zich meer op hun pedagogische en leidinggevende taken kunnen concentreren, maar het moet de scholen ook helpen om het schoolzwemmen kosteloos te maken. Met deze financiële ondersteuning worden de scholen er dus attent op gemaakt dat ze de financiële bijdrage die ze aan de ouders vragen moeten beperken, zeker voor zaken die verplicht zijn.

Hoewel de werkmiddelen weer aanzienlijk zijn toegenomen, betekent dit nog niet dat men ervan uitgaat dat die momenteel voldoende zijn. De middelen zullen in de toekomst, indien nodig, worden aangepast. Dit zal afhangen van de resultaten van de studie over de objectiveerbare verschillen. De

Van Nieuwkerke

eerste fase van deze studie werd reeds tijdens de vorige zittingsperiode uitgevoerd. De tweede opdracht volgt binnenkort. De studie gaat na of de financieringsmechanismen voor het onderwijs de juiste zijn. Uiteindelijk moet deze studie ertoe leiden dat voor elke leerling voldoende middelen voorhanden zijn om hem op de meest optimale manier te laten participeren aan het onderwijs. Deze middelen moeten in relatie staan tot de concrete behoeften van leerlingen en scholen. Het mag dus niet gaan over de behoeften van een bepaald net.

Het versterken van de kwaliteit van het basisonderwijs verdient onze blijvende aandacht. Daar wordt immers het fundament gelegd van een succesvolle schoolloopbaan. Dit neemt echter niet weg dat er voortdurend moet worden gewerkt aan een betere doorstroming na het basisonderwijs. Hiervoor zijn structurele maatregelen en een doelgroepenbeleid nodig. Zeer recentelijk werden twee decreten goedgekeurd die meer garanties bieden op een betere oriëntering van de leerlingen : het decreet secundair onderwijs en het decreet centra voor leerlingenbegeleiding.

Door de reductie van het aantal studierichtingen zal het studieaanbod transparanter worden en is een betere leerlingoriëntering mogelijk. Dit is belangrijk als algemene maatregel. Het naar waarde schatten van iedereen moet ook een element zijn van een beleid dat antisociaal gedrag wil voorkomen en oplossen. Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsnota zullen we daar uiteraard nog op terugkomen. Ik wil wel melden dat minister Baldewijns hiervoor reeds een actieplan heeft opgesteld. De klemtoon ligt daarbij op de preventie van antisociaal gedrag. In de begroting 2000 is 3,9 miljoen frank uitgetrokken voor de zogenaamde time-outprojecten.

Wegens het individuele recht op onderwijs mag er wel niet te snel worden gegrepen naar time-outprojecten of schoolvervangende programma's voor jongeren die het op school niet meer zien zitten of het schoolleven verstoren. Scholen mogen dit niet als een gemakkelijke oplossing zien. We moeten rekening houden met de vraag wat daarna komt. Wat als ze nadien ontdekken dat ze wegens het feit dat ze geen school hebben gelopen, niets waard zijn op de arbeidsmarkt ? Zullen ze zich dan niet bedrogen en nog meer afgewezen voelen door onze maatschappij ? We moeten ons dus goed bezinnen over de mogelijke voor- en nadelen.

In ieder geval moet er meer worden geïnvesteerd in de ondersteuning van de scholen die meer dan andere met dergelijke zaken worden geconfronteerd. We moeten de zware taak van leerkrachten in concentratiescholen of scholen met veel kansarme leerlingen niet verlichten door hen van de probleemleerlingen te verlossen, maar door hen daadwerkelijk te helpen en te ondersteunen in hun moeilijke opdracht. De schoolteams die zich effectief inspinnen om ook deze moeilijke jongeren via het onderwijs meer kansen te geven in de maatschappij moeten voelen dat het beleid dit waardeert en hen daarin ondersteunt.

Ook wat betreft het investeren in gebouwen is er een belangrijke trendbreuk. Dit element mag immers ook niet worden onderschat in een gelijkheidskansenbeleid en een beleid dat geweld wil voorkomen. Een veilige en aangename schoolomgeving is zowel voor leerkrachten als voor leerlingen motiverend. Het is een blijk van waardering. Verloederde schoolgebouwen daarentegen werken vandalisme en geweld in de hand. Vaak zijn de gebouwen van de scholen met de meeste kansarmen er het slechtst aan toe. Een verwaarloosde schoolomgeving zal echter geen gunstig effect hebben op het zelfwaardegevoel van deze jongeren, dat toch al niet bijster hoog is. Het is dan ook verheugend dat de eenmalige inspanning van 2,1 miljard frank, die vorig jaar werd geleverd, opnieuw wordt ingeschreven, en daarenboven voor bepaalde onderwijsniveaus structureel is.

Het hoeft echter geen betoog dat veel uiteindelijk afhangt van de leerkrachten en de directies. Leerkrachten hebben ook nood aan waardering, ondersteuning en inspraak. We moeten werk maken van een inspraakregeling voor de personeelsleden. Wat de financiële waardering betreft moeten we toegeven dat de Vlaamse leerkrachten niet slecht worden betaald. De overheid heeft hiervoor de laatste jaren zelfs belangrijke inspanningen geleverd. De wedden tussen kleuterleidsters en onderwijzers werden enkele jaren geleden gelijkgeschakeld. De weddeschalen van de directies van basisscholen werden gelijkgeschakeld en zijn niet meer afhankelijk van de schoolgrootte. De CAO 1997-1998 voorziet in een geleidelijk wegwerken van het weddenschil tussen kleuterleidsters en onderwijzers enerzijds, en regenten anderzijds.

Dat het leerkrachtenberoep nog steeds aantrekkelijk is voor jonge mensen, blijkt uit het feit dat jongeren blijven kiezen voor de lerarenopleiding. De afgestudeerde leerkrachten komen helaas niet allemaal in het onderwijs terecht. Beginnende leerkrachten die te lang moeten wachten op een vol-

Van Nieuwkerke

waardige job in het onderwijs, stappen uiteindelijk over naar de privésector. We moeten dit kunnen vermijden.

Om deze reden wordt in de begroting 2000 in een bedrag voorzien om pas afgestudeerde leerkrachten in een vervangingspool op te nemen en hun een bezoldigde aanstelling voor een volledig schooljaar te bezorgen. Enerzijds is dit een interessante vorm van startbanen voor pas afgestudeerde leerkrachten. De SP wil dit trouwens voor alle pas afgestudeerden. Anderzijds biedt dit een oplossing voor het probleem van directies om vervangers te vinden.

Het hoger onderwijs kende de voorbije jaren een groeiend succes. Vandaag is meer dan de helft van de negentienjarigen in Vlaanderen terug te vinden in het hoger onderwijs. Dit succes geldt helaas niet voor iedereen. Ondanks de sterke toename van de scholingsgraad, is de kloof de voorbije twintig jaar tussen hogere en lagere groepen nauwelijks verminderd. Dit is wel het geval voor de kloof tussen jongens en meisjes. Meisjes en jongens participeren nu in ongeveer dezelfde mate aan het hoger onderwijs, maar kinderen van hooggeschoolde ouders participeren bijna viermaal meer aan het hoger onderwijs dan kinderen van laaggeschoolde ouders. We zullen dus ook op dat vlak meer moeten investeren in het hoger onderwijs. Het is niet alleen belangrijk voor de toekomst van onze jongeren, maar ook voor onze samenleving dat zoveel mogelijk jonge mensen doorstromen naar het hoger onderwijs en daar een kwaliteitsvolle opleiding krijgen.

Voor de hogescholen moet er bij de volgende begrotingscontrole snel een oplossing komen voor het dringende probleem van de uitstapregeling voor 55-plussers. Daarna zullen we ons grondig moeten bezinnen over een aanpassing van de basisfinanciering van de hogescholen en de universiteiten. Het volgen van hoger onderwijs moet voor iedereen mogelijk zijn. In het hoger onderwijs wegen de kosten uiteraard zwaarder door en zijn de tegemoetkomingen van de overheid via studietoelagen en sociale voorzieningen van groot belang.

Vorig jaar werd een wetenschappelijke studie over de studiekosten en de onderwijsparticipatie van de sociaal lagere klassen aan het hoger onderwijs besteld. Een aantal voor de hand liggende aanpassingen werden reeds doorgevoerd, zonder de resultaten van de studie af te wachten. Zo werden de bedragen geïndexeerd. Hoe vanzelfsprekend het ook mag lijken, dit is in het verleden lang niet altijd ge-

beurd. Pas tijdens de vorige legislatuur werden de studietoelagen voor het hoger onderwijs jaarlijks geïndexeerd. Vanaf vorig academiejaar gebeurt dit automatisch. De minimumgrenzen werden met 10 procent opgetrokken, zodat meer studenten uit minderbegoede gezinnen een volledige studietoelage kunnen krijgen. Bovendien werd meer gebruik gemaakt van het vermoedelijk inkomen van het aanvraagjaar. Voor verdere verbeteringen aan het systeem wachten we de resultaten van de studie af, die eerstdaags worden verwacht.

Ook het belang van de sociale voorzieningen mag niet worden onderschat. De hogescholen hadden op dit vlak een grote achterstand ten aanzien van de universiteiten. In het HOBU-decreet werd voor het eerst een bedrag per student voor sociale voorzieningen ingeschreven, maar dit bedrag lag beduidend lager dan wat aan de universiteiten werd toegerekend. De twee voorbije jaren werd het bedrag voor de hogescholen reeds verhoogd, zodat de kloof van tweederde tot de helft werd teruggebracht. De sociale toelagen voor de hogeschoolstudenten worden nu nogmaals met 500 frank opgetrokken. Hierbij komen we nogmaals een stapje dichterbij de volledige gelijkschakeling met de sociale toelagen van de universiteiten die tegen het einde van deze regeringsperiode zal worden gerealiseerd.

Terwijl we er nog steeds niet in geslaagd zijn de oude sociale kloof weg te werken, dringen zich al weer nieuwe uitdagingen op, bijvoorbeeld jongeren verstandig leren omgaan met de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën. De overheid zal er op moeten toezien dat niemand de informatiseringstrein mist. De nieuwe media zijn immers niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Ook op dit vlak moet het onderwijs het bestaan van verschillende snelheden tegengaan.

Voor het jaar 2000 is hiervoor opnieuw 700 miljoen frank beschikbaar gesteld, met name voor het PC/KD-project. Van dat budget is voorlopig echter nog steeds het grootste deel, 600 miljoen frank, bij Wetenschapsbeleid ingeschreven. Slechts 100 miljoen frank werd ingeschreven bij Onderwijs. Het ligt echter duidelijk in de bedoeling die twee bedragen te laten samensmelten op het departement Onderwijs. Dat vinden we zeer goed.

Met betrekking tot de investeringen en middelen voor informatie- en communicatietechnologie, is het belangrijk dat ook in de nodige middelen voor nascholing wordt voorzien. Ik meen dat daarvoor een timing werd opgesteld en dat er een bijsturing komt.

Van Nieuwkerke

Er is dus nog heel wat werk voor de boeg. We zullen meer middelen voor onderwijs moeten mobiliseren, en we moeten voortdurend blijven nadenken over hoe we deze middelen het best inzetten om de sociale ongelijkheden te kunnen wegwerken. Vooral nu is dat van essentieel belang, vermits onderwijs nog meer dan vroeger het hart vormt van de welvaartsstaat. Het is de basis voor cultuur en voor sociale en economische vooruitgang. We hebben in onderwijs reeds een lange weg afgelegd, maar zijn nog steeds niet waar we moeten zijn. Onze aandacht mag dus niet verslappen, wel integendeel. *(Applaus bij de SP, de VLD, AGALEV en VU&ID)*

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, als een van de velen in de rij voor de bespreking van de onderwijsbegroting, beloof ik geen tien minuten te zullen spreken. Er is al veel ingebracht, zowel door meerderheid als door oppositie, en het blijkt dat we er goed voor staan. Iedereen is bereid een serieuze injectie te geven aan het onderwijs en het belang ervan naar voren te schuiven.

Verschillende sprekers debiteerden dat het in Vlaanderen bijzonder goed gaat op economisch vlak. Veel cijfers en statistieken staven deze bewering. Ook het Vlaams Economisch Verbond schaaft zich in deze rij. Toch legt het ook de vinger op de wonde. Het is immers niet omdat het nu goed gaat, dat het ook morgen goed zal gaan. De heer Vandebroek heeft gezegd dat we vandaag de toekomst moeten voorbereiden. We moeten ervoor zorgen dat we geen lijken in de kast stoppen, die de toekomstige generatie zal moeten opruimen, zoals wij nu moeten doen. We moeten aandacht hebben voor de noden van morgen.

Velen in dit parlement zien het belang in van onderwijs en vorming. De heer Martens heeft uitvoerig onderstreept dat investeren in onderwijs essentieel is. Investeren in onze hersenen, in kennis en in knowhow is nodig om met onze regio de positie te kunnen behouden die we nu innemen.

Als we vandaag de begroting bekijken, moeten we de feiten onder ogen durven zien. Er is een beperkt budget vastgelegd in een dotatie. Gelukkig brengt het Vlaams Gewest nog 50 miljard frank extra in.

Mevrouw Demeester heeft daarstraks iets essentieels aangebracht, namelijk dat geld voor onder-

wijs belangrijk is. De mensen moeten inzien dat uitspraken over fiscale autonomie geen loze beweringen zijn, maar een noodzaak om degelijk onderwijs te organiseren. Een onderwijs voor onze kinderen, voor onze leerkrachten en voor onze gemeenschap. Eenieder is daarin betrokken partij.

Anderzijds zijn er een aantal vastgelegde krijtlijnen en vastgelegde uitgaven. We weten dat we hoge personeelsuitgaven hebben. De in het verleden afgesloten CAO's moeten nog steeds ten uitvoer worden gebracht en de bestaande decreten moeten worden geïmplementeerd. Al deze zaken liggen vast en ik spreek me er niet ten gunste of ten ongunste over uit. Ik stel wel vast dat de marge tussen deze krijtlijnen beperkt is. Vanuit deze beperkingen moeten we keuzes maken.

Mevrouw de minister, u hebt meermaals aangehaald dat u de discussies in de commissie wilt voeren. De voorzitter van onze commissie zal kunnen getuigen dat we in het verleden over de partijgrenzen heen de discussie waardig hebben kunnen voeren.

De begroting voor onderwijs stijgt met ruim 3 procent. Is dit voldoende of niet? In het verleden hebben we steeds gezegd dat dit niet voldoende is, maar deze krijtlijnen zijn er nu eenmaal. Er zijn verhogingen, die ik niet allemaal naar voren ga brengen. Het verheugt onze fractie dat het verhogingen zijn in domeinen waarvoor we in het verleden steeds amendementen indienden. Er moet niet alleen worden geïnvesteerd in stenen en niet alleen in mensen, het moet een symbiose zijn.

Is de kous nu af met deze verhogingen? Neen. We hebben een ambitieus regeerakkoord, ook op het onderwijsvlak. De stap die we vandaag zetten is de eerste van vijf. Deze eerste stap moeten we vrij vlug nemen en ik hoop dat we in het traject van vijf jaar dit regeerprogramma kunnen waarmaken.

Mevrouw de minister, ik wil me even tot u persoonlijk richten. Met aandacht volgen we uw beleid. U hebt met uw kabinet uw intrek genomen in het Consciencegebouw op de Jacquemainlaan. De meeste leden van de commissie voor Onderwijs zijn er reeds op bezoek geweest. Sinds vorig jaar is het departement Onderwijs daar gehuisvest op enkele kleine afdelingen na. U neemt daar letterlijk en figuurlijk een hoge positie in. Op de bovenste verdieping van de middelste van de drie torens zit u letterlijk en figuurlijk boven het departement. Men zou voorwaar kunnen denken dat de minister zich daar afzondert in een ivoren toren. Mevrouw de minister, het verheugt ons dat u dat niet doet. U

Van Dijck

bent een minister die bijna dagelijks het terrein opgaat. Mijnheer Bossuyt, als de heer Vandenbroeke vleierend mag zijn voor een oud-minister, wat houdt me dan tegen om vleierend te zijn voor een huidig minister ?

Mevrouw de minister, we menen dit. U wil niet alleen een beleid voeren met adviseurs, wat ook belangrijk is, maar u gaat naar de mensen toe. Ik denk dat wij dat ook moeten doen. Onderwijs is een materie die bij uitstek om mensen draait : kinderen en studenten, leerkrachten en docenten, maar ook ouders. U gaat luisteren en tracht zo uw beleid te sturen.

Bijna iedereen uit de commissie voor Onderwijs is uit het onderwijs afkomstig. Wij weten dus maar al te goed wat de noden van het onderwijs zijn en waar de uitdagingen liggen. Toch blijkt er nog steeds een afstand te bestaan met de mensen op het terrein die er van uitgaan dat in Brussel wel decreten worden gemaakt, maar dat Brussel eigenlijk niet weet wat bij hen aan de basis leeft. Het is de opdracht van ons, politici, en van de minister om dat tijt te keren. We moeten hen duidelijk maken dat we wel degelijk samen met de mensen op het terrein school willen maken.

Onze scholen moeten immers aan grote uitdagingen het hoofd bieden. Scholen zijn geen wereldvreemde bastions en het bericht in de pers dat de Nederlandse staatssecretaris voor Onderwijs overweegt om metaaldetectoren aan de ingang van de scholen te plaatsen, doet mij huiveren. Een school die zo moet werken, dat kan voor mij niet.

Wij allen – en ik denk niet alleen aan de mensen van onderwijs, maar ook bijvoorbeeld aan de mensen van welzijn – staan voor grote uitdagingen ten aanzien van onze jongeren. U kent ondertussen wel mijn stokpaardje dat alle jongeren die de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt hebben, op school horen. Ook de welzijnssector moet daarop toezien en heeft op dat vlak een belangrijke taak te vervullen.

Mevrouw de minister, communicatie met het terrein is dus zeer belangrijk. Enkele weken geleden waren we aanwezig op de viering van tien jaar Klasse. Dit project, indien ik me niet vergis opgestart door wijlen minister Coens, toont duidelijk aan dat goede communicatie tussen het departement en het terrein mogelijk is.

Tot slot wens ik nog een oproep te doen. Er wordt namelijk veel gepraat over de moeilijkheden tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. Ik durf hier alle collega's dan ook op te roepen om samen met ons een themadebat aan te vragen met betrekking tot deze materie ten einde de bestaande spanningen tussen werkloosheid en de niet-ingevulde vacatures te verlichten. (*Applaus bij de VLD, de SP, AGALEV en VU&ID*)

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, de heer Martens is namens de CVP-fractie reeds ruim ingegaan op een aantal onderwijsthema's. Ikzelf zal me daarom beperken tot een paar specifieke – zij het allerminst onbelangrijke – thema's uit de onderwijsbegroting.

Wat het secundair onderwijs betreft, wil ik nog even terugkomen op de discussie die wij in de commissie hebben gevoerd over de eindtermen. Ik wil die hele discussie niet nog eens overdoen, maar ik stel vast dat er sinds de commissiezitting door de minister nieuwe standpunten zijn ingenomen.

In de commissie had ik, samen met de heer De Meyer, mijn fundamentele bezwaren uitgesproken tegen de intentie van de minister om de eindtermen voor de tweede graad ASO, met uitzondering van de richting humane wetenschappen, later te laten ingaan dan de eindtermen voor TSO, BSO en KSO. De minister heeft toen in haar antwoord duidelijk laten verstaan dat dit inderdaad haar plan was en zij probeerde ook aan te tonen dat dit eigenlijk niet tot grote problemen zou leiden. Ook inzake de decretaal vastgelegde besparingen zag zij geen probleem, omdat die vooral uit de reductie van de studierichtingen in het TSO, BSO en KSO moesten voortkomen en in veel geringere mate vanuit het ASO.

Wij van onze kant bleven pleiten om de eindtermen gelijktijdig voor alle onderwijsvormen te laten ingaan en, als dat op de normaal voorziene datum onmogelijk kon, de invoering ervan dan maar met een jaar uit te stellen. De consequentie van het uitstel is logischerwijze een uitstel van de geplande bezuinigingen.

Mevrouw de minister, ons pleidooi heeft blijkbaar toch een paar vruchten afgeworpen. Ik was immers niet weinig verrast toen ik vorige week wat grasduinde in de beleidsnota die u ons als eerste van alle ministers vorige week hebt bezorgd. Ik las dat u, net zoals de CVP-fractie had gevraagd, de eind-

Vanleenhove

termen voor de tweede graad voor alle onderwijsvormen gelijktijdig zult laten ingaan, en dat die eindtermen pas in werking zullen treden op 1 september 2001 in plaats van op 1 september 2000. We vinden dat een heel redelijke beslissing, en het verheugt ons dat u zich hebt laten leiden door het standpunt van de CVP-oppositie. U moet dat vaker doen. Zoals de heer Denys zei, voeren wij een constructieve oppositie, omdat wij logisch zijn.

Omwille van die logica vinden we het jammer dat u niet op onze tweede vraag bent ingegaan. Met andere woorden : u aanvaardt de consequentie van het uitstel niet. U bent niet bereid de geplande besparingen ook een jaar uit te stellen. U laat immers de reductie van de studierichtingen BSO, TSO en KSO en de daaraan gekoppelde bezuinigingen toch al ingaan vanaf 1 september 2000. Daarmee stelt u de directies en de leerkrachten voor zeer grote schoolorganisatorische moeilijkheden. Er komt een reductie van studierichtingen, maar er zullen nog geen leerplannen zijn, want die worden pas een jaar later verwacht. Tegelijkertijd moeten de scholen al meedraaien in de eerste besparingsronde. De CVP-fractie kan u hierin niet volgen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vanleenhove, we hebben het daar in de commissie vrij uitvoerig over gehad. Alle fracties hebben daarbij hun standpunten bekendgemaakt. Er volgde een debat met de VLOR en ik heb het veld nogmaals geraadpleegd, onder meer door overleg met de DVO. Daaruit bleek dat het met name voor de beeldvorming beter was om de eindtermen van zowel de tweede als de derde graad uit te stellen tot 2001. Daarna werd overlegd over de reductie van de studierichtingen en de daarmee gepaard gaande besparing.

In feite staan beide zaken los van elkaar. U weet dat normaal de omgekeerde weg zou worden gevolgd. De eindtermen zouden vorig jaar al zijn doorgevoerd, zonder de reductie van de studierichting. Dat bewijst dat beide niet absoluut aan elkaar moeten worden gekoppeld.

De heer Gilbert Vanleenhove : Het klopt dat ze niet noodzakelijk aan elkaar moeten worden gekoppeld als eerst de eindtermen worden ingevoerd en pas daarna de reductie van de studierichtingen. Als deze volgorde wordt omgekeerd, is het echter wel noodzakelijk om beide aan elkaar te koppelen.

Het aantal studierichtingen kan moeilijk worden verminderd, zonder dat wordt bepaald waaruit ze moeten bestaan, want zonder eindtermen kunnen geen leerplannen worden opgesteld voor de gereduceerde studierichtingen.

Ook over de inhoudelijke bijsturing van de eindtermen hebt u tijdens de commissiebespreking een paar markante uitspraken gedaan, die ik nu bevestigd zie in uw ontwerp van beleidsnota. U wilt met name de eindtermen voor de basisvorming van de tweede graad SO, zoals die werden geadviseerd door de VLOR, ongewijzigd bij de regering en het parlement indienen. Over de inhoudelijke bijsturing ervan wilt u, in het licht van het regeerakkoord, rechtstreeks met het parlement een debat voeren, zonder de VLOR om bijkomend advies te vragen.

Ik heb daar twee bedenkingen bij. Ten eerste laat u de deskundigen in de VLOR voortwerken aan de eindtermen derde graad zonder dat ze adviseren hoe de eindtermen voor de tweede graad er definitief moeten uitzien, vermits het parlement dat zelf zal moeten bepalen. Omwille van het feit dat u de VLOR buitenspel zet voor de aanpassing van de eindtermen tweede graad, maakt u het hem nog eens bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk, om de eindtermen derde graad perfect te laten aansluiten op die van de tweede graad.

Ten tweede laat u het parlement zelf sleutelen aan de inhoud van de eindtermen. Het gaat daarbij over de nieuwe accenten in het regeerakkoord, zoals de muzische en creatieve ontwikkeling van leerlingen, versterking van de technische component in het ASO, verkeerseducatie en integratie van de theoretische rijbewijsopleiding, het doorbreken van het watervalstelsel en de versterking van keuzebekwaamheid van leerlingen.

Laten we eerlijk zijn : welke competentie hebben we als politici om op ons eentje – dus zonder enig deskundig advies of wetenschappelijke ondersteuning – inhoudelijk dergelijke fundamentele opties in de eindtermen in te brengen ? Overschatten we onszelf daarbij niet schromelijk ? We hebben destijds onder minister Van den Bossche ellenlange discussies gevoerd en zelfs rechtspraak ontlokt over de vraag of het parlement de eindtermen wel kon amenderen. Het ging toen alleen nog maar om een simpel amendementje zoals het 'zich kunnen voortbewegen in het water'. Hoeveel meer moeten we dan vandaag niet beschroomd zijn om zelf, zoals u dat vraagt, fundamenteel diepgaand in te grijpen in een stelsel van eindtermen dat door specialisten is uitgedokterd en door andere specialisten is gead-

Vanleenhove

viseerd ? De CVP-fractie voelt zich daar niet toe geroepen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Er zullen uiteraard voorstellen worden geformuleerd door de DVO. Het is niet de bedoeling om in de commissie dingen uit te vinden.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik had wel gedacht dat de DVO daar een rol in zou spelen. Dat zijn competente mensen, maar wel theoretici die weinig voeling hebben met het veld. In de VLOR zitten mensen die dat wel hebben. Ze kunnen de eindtermen beoordelen vanuit de praktijk.

Minister Marleen Vanderpoorten : De DVO wordt daarin bijgestaan door specialisten terzake.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik ben benieuwd om het ontwerp daarvan te zien.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat kan ik geloven.

De heer Gilbert Vanleenhove : In de commissie hebben we ook nogal wat aandacht gehad voor inspraak en participatie in het onderwijs. Op onze vragen hebt u, mevrouw de minister, onder meer geantwoord dat leerkrachten vragende partij zijn om zelf ook op een of andere manier te worden betrokken bij de inspraak. Ze merken daarbij op dat vakbonden niet altijd het meest geschikte orgaan zijn om deze inspraak vorm te geven.

Ik vang dergelijke opmerkingen ook op. Het is goed dat we daar als politici naar luisteren, maar ik heb zelf ervaren – ook en vooral in mijn vorig leven als leerkracht – dat dergelijke opmerkingen nogal dikwijls komen van mensen die zich in hun eigenbelang geschaad voelen en de vakbond daar nogal ongenueanceerd de schuld van geven. Als politici kennen we dat fenomeen ook : we worden allemaal onverschillig geduld zolang we door onze beslissingen niet aan de individuele belangen raken. Welnu, in een tijd waarin individualisme mode is, is een dergelijke opmerking over vakbonden in zijn simplisme wellicht erg aantrekkelijk in de ogen van velen.

Daarom was ik ook niet weinig verbaasd toen ik gisteren in de krant las dat u van plan bent de vakbonden en de onderwijskoepels te weren uit de

VLOR en hen te vervangen door individuele leerkrachten en directies. Ik ben toen in de beleidsnota gaan kijken en ik heb gemerkt dat dit er inderdaad met zoveel woorden in staat. Vertegenwoordigers van de directies en van de leerkrachten zullen – en ik citeer – 'rechtstreeks door respectievelijk de directeurs en de leerkrachten die in scholen actief zijn, worden verkozen'.

Een rechtstreekse verkiezing door de sector klinkt natuurlijk mooi, maar zou in de praktijk een forse toename van de politisering kunnen inhouden. Overigens is het niet erg logisch dat degenen die zowel inhoudelijk als financieel eindverantwoordelijkheid dragen, niet meer vertegenwoordigd zouden zijn.

Dat betekent niet dat de CVP-fractie het debat over hoe de VLOR er in de toekomst moet uitzien, niet wil voeren. Maar dat debat moet beginnen met een nauwkeurige definiëring van de rol van de VLOR. Wat is zijn positie binnen het geheel van de onderwijsparticipatiestructuren ? Welke positie willen we hem toekennen ? Pas als dat debat is gevoerd, kunnen we het hebben over de samenstelling van de nieuwe VLOR. Eigenlijk keert u het proces om.

Bij de bespreking van uw beleidsnota zullen we hier ongetwijfeld dieper op ingaan. Voorlopig wil ik alleen tot bedachtzaamheid aanmanen. De som van vele individuele belangen vormt nog altijd niet noodzakelijk een algemeen belang. Ik wil hier nu niet op de barricade staan voor vakbonden of koepels – ze maken zoals alle organisaties fouten – maar ik wil waarschuwen dat we als beleidsmakers veel wijsheid aan de dag moeten leggen bij de interpretatie van wat wij van enkelingen opvangen.

Dat betekent uiteraard niet, en dat wil ik sterk beklemtonen, dat inspraak en participatie van leerkrachten niet belangrijk zouden zijn, wel integendeel. Het is bewezen dat een school waarin alle actoren op een volwassen manier inspraak krijgen en kunnen participeren, veel beter functioneert dan een school waar dat niet het geval is. Ook de koppeling tussen inspraakmogelijkheden enerzijds en stress en depressie bij leerkrachten anderzijds is een vaststaand gegeven. Het ene is omgekeerd evenredig aan het andere. De CVP-fractie blijft dan ook een fervent pleitbezorger van een volwaardige inspraak en participatie van alle actoren in het schoolgebeuren en acht het noodzakelijk dat al die actoren daartoe ook de nodige vorming kunnen krijgen, inclusief de schooldirecties zelf die een alsmaar grotere verantwoordelijkheid krijgen en

Vanleenhove

een schoolmanagement moeten voeren in een sterk uitgebreide participatiecultuur.

Die inspraak- en participatiemogelijkheden dreigen alvast bij ouders in het gedrang te komen. Daarover hebt u, mevrouw de minister, in de commissie gezegd dat het decreet over de ouderverenigingen nader zou worden onderzocht zodat de uitvoering ervan eventueel kan worden bijgestuurd. In dat decreet hebben de ondersteuningscentra voor ouderverenigingen, elk vanuit hun eigen waardevolle invalshoek, de opdracht gekregen de echte participatie van alle ouders – ook en vooral van kansarmen – aan het schoolgebeuren te realiseren en deze participatie te ondersteunen en uit te bouwen.

Vandaag, drie jaar na de inwerkingtreding van het decreet, blijkt dat de budgettaire en personeelsmiddelen die de overheid daarvoor aan die ondersteuningscentra ter beschikking stelt, ruimschoots onvoldoende zijn om hun concrete taken en opdrachten ten volle te kunnen waarmaken. Als de overheid niet dringend met meer mankracht en middelen bijspringt, komt de leefbaarheid van de centra op korte termijn in het gedrang.

Mevrouw de minister, u vindt inspraak en participatie erg belangrijk, we weten dat u dat meent. Daarom kunt u dat toch niet laten gebeuren. Dat zou een immense stap achteruit betekenen in het proces naar meer democratie in het schoolbeleid dat jaren geleden op de sporen werd gezet. Ik weet dat u al hebt overlegd met de ondersteuningscentra. U kent dus hun concrete desiderata. Vermits tijdens de budgetcontrole toch een aantal aanpassingen zullen gebeuren, wil ik u dringend vragen in de eerste plaats te denken aan de leefbaarheid van de ondersteuningscentra. We mogen tenslotte ook niet vergeten dat het ouderverenigingswerk met nieuwe taken wordt belast door de oprichting van de scholengemeenschappen, het CLB-decreet, enzovoort. Sindsdien zijn er nog een aantal opdrachten bijgekomen. Men zal de ouderverenigingen moeten inspireren en ondersteunen. Dat alleen al verantwoordt een verhoging van de middelen op grond van een meer doelgerichte en effectieve werking.

Het zou bovendien nuttig zijn eens duidelijk de relatie van de ondersteuningscentra tot de overheidsinitiatieven, zoals het Steunpunt voor Ouders en Klasse voor Ouders, uit te klaren. Wij zijn hiervoor vragende partij.

Het regeerakkoord is zeer ambitieus maar wordt in de begroting niet ingevuld. We verwachten ook niet dat dit tijdens het eerste jaar gebeurt. We verwachten echter wel dat er een pad wordt uitgetekend om die ambities waar te maken. In de commissie heb ik inzake de kosteloosheid van het basisonderwijs voorgesteld een stappenplan uit te werken. Ik ben blij dat u op die suggestie bent ingegaan.

Er zijn echter nog zoveel andere domeinen waar dat moet gebeuren. Ik denk daarbij aan de studietoelagen, de onderwijsinfrastructuur, het leerlingenvervoer, de internaten, de uitvoering van CAO's en van het CLB-decreet, de verhoging van de sociale toelagen voor het hoger onderwijs, enzovoort. We moeten een modern stappenplan uittekenen om uw ambities, die ook de onze zijn, uit te werken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vanleenhove, we zijn het over heel veel punten eens, zelfs over de positie van de leerkrachten bij de participatie. Uiteraard moeten de vakbonden hierbij hun rol vervullen, ook in de plaatselijke school. Ik heb ook steeds gezegd dat de leerkrachten vragende partij zijn om op een andere manier te participeren. Ik wil naar hen luisteren. Dat is ook de reden waarom ik veel op het terrein ben.

We moeten niet alleen de individuele leerkrachten of organisaties en vakbonden aanhoren. Ik wens zeer verscheiden contacten te onderhouden. Alleen hierdoor kan men een algemeen en volledig beeld krijgen van het onderwijs.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik heb niet gezegd dat dit niet kan. Ik heb er de nadruk op gelegd dat dit een terechte wens is.

Minister Marleen Vanderpoorten : Daarom heb ik ook gezegd dat we in feite met elkaar akkoord gaan.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik kan uw gedachtegang volgen hoewel ik het enigszins ongelukkig vind dat u het debat dat u door uw houding onherroepelijk zult oproepen, niet in een beter perspectief plaatst. Dit is in feite de opdracht van de VLOR, waar vandaag overleg en advies samenvloeien. We moeten ons afvragen of dat een goede zaak is.

Martens

Eigenlijk moet men indien men dat wil veranderen – en dat is misschien wenselijk – het debat ten gronde aangaan. Dan gaat het over hoe men overleg en advies organiseert.

Minister Marleen Vanderpoorten : We zullen dat doen naar aanleiding van de beleidsnota.

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, men heeft hier reeds veel gezegd over het onderwijs. Als laatste spreker voor dit luik, wens ik een thema aan te snijden dat tot nu toe niet aan bod is gekomen en dat ook in de begrotingscijfers niet duidelijk aanwezig is. In de commissie werden er door mijn fractie wel vragen gesteld. In het verslag vinden we daar echter weinig van terug. Het betreft het Brussels Nederlandstalig onderwijs en de bijzondere situatie waarin de scholen zich bevinden.

Tijdens dit debat moeten we daar aandacht aan besteden. U weet dat het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en stijgend aantal leerlingen telt. In tegenstelling tot Vlaanderen, waar het aantal kleuters daalt, is dat in de Vlaamse scholen in de hoofdstad met 2,8 procent gestegen.

Het aantal anderstalige leerlingen dat kiest voor het Nederlandstalig onderwijs neemt elk jaar toe. Het gaat vooral om Franstalige Belgen en kinderen van buitenlandse oorsprong. Ouders kiezen voor het Nederlandstalige onderwijs omwille van de kwaliteit, de meertaligheid en de discipline. Dat verheugt ons.

Dat impliceert ook dat het Nederlandstalig onderwijs een steeds groter aandeel van de Brusselse schoolgaande jeugd voor zijn rekening neemt. Op dit ogenblik gaat het om ongeveer 24 procent, of bijna een vierde van het totale aantal kinderen dat in Brussel schoolloopt. Uit de cijfers kunnen we vaststellen dat het aantal kleuters de voorbije twintig jaren meer dan verdubbeld is. In het lager onderwijs is het aantal leerlingen gestegen met 20 procent. In 1980 waren er 10,3 procent anderstalige kleuters ; vandaag zijn er dat 60 procent. Bovendien komen 23 procent kleuters uit taalgemengde gezinnen. In de lagere scholen steeg sinds 1980 het aantal anderstalige kinderen van 4 procent naar 44,6 procent. Dat zijn toch uitzonderlijke cijfers.

De scholen met een stijgend aantal leerlingen van multiculturele afkomst staan voor een grote uitdaging. Ik heb in het verleden mijn best gedaan om gelijkaardige situaties elders in Vlaanderen te zoeken, maar heb ze niet gevonden. Veel kinderen volgen les in een taal die hun moedertaal niet is, en die in de omgeving van de school niet dominant is. De groep van homogeen Nederlandstaligen wordt klein in verhouding tot het geheel. Daardoor kunnen anderstalige kinderen zich vaak niet meer aan het taalgedrag van het Nederlandssprekende kind spiegelen. Leerkrachten worden geconfronteerd met een zeer gedifferentieerde klassituatie, waarvoor ze vaak niet zijn opgeleid.

Het wordt steeds duidelijker dat één taalbeleid voor dé Brusselse school geen oplossing biedt. De demografische situatie is in de negentien Brusselse gemeenten zo verschillend, dat de schoolpopulatie van de Nederlandstalige scholen zeer sterk verschilt naargelang de wijk waarin ze zijn gelegen. Daarom gaan er veel stemmen op ten voordele van een lokaal schooltaalbeleid, waar het schoolteam, in nauwe samenwerking met externe partners, centra voor leerlingenbegeleiding, schoolopbouwwerk en ouders kunnen samenwerken.

Het aspect van de taal kan niet worden los gezien van de volledige opvoeding in een Brusselse context. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is een Vlaamse aangelegenheid. Als het Nederlandstalig onderwijs in Brussel openstaat voor elke Brusselaar, dan heeft de Vlaamse overheid de verantwoordelijkheid om elk kind, zowel het Nederlandstalige als het anderstalige, maximale kansen te bieden.

De school moet worden ondersteund om dit lokale schooltaalbeleid te kunnen voeren. Dat vereist een goede leerkrachtenbegeleiding, met aangepaste methoden, een grote ouderbetrokkenheid en een inschrijvingsbeleid waardoor ouders die een kind inschrijven in een Vlaamse school, tevens hun engagement voor het Nederlands concretiseren. Voor deze veeleisende opdracht staan vandaag de Vlaams-Brusselse scholen.

De Brusselse onderwijswereld juicht daarom de inspanningen van de Vlaamse overheid toe, als zij bijzondere aandacht toont voor de complexe Brusselse onderwijssituatie. Ik verwijs dan naar het protocol voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, dat tussen de vorige Vlaamse minister van Onderwijs en het collegelid van de VGC in juli 1999 is afgesloten.

Grouwels

In dat kader is een bijzondere opdrachthouder aangeduid. De huidige regering heeft dat engagement overgenomen. We verheugen ons daarover. Het is echter tot vandaag niet duidelijk wat de toekomstige invulling daarvan zal zijn. Zal de opdracht van de opdrachthouder worden voortgezet na juni 2000? Hoewel in het protocol sprake is van een opdracht van zes jaar, is hiervoor in de begroting niets voorzien. In de onderwijsbegroting is niets terug te vinden van bijkomende middelen voor een ondersteunende begeleiding van de Brusselse basisscholen. Bovendien is de ongerustheid op het onderwijsveld groot omdat men zich afvraagt hoe de Brusselse normen en middelen voor zorgverbreding en onderwijsvoorangsbeleid in samenwerking met de ondersteunende middelen van de Vlaamse Gemeenschapscommissie zullen worden aangewend. Ook is niet duidelijk of en op welke wijze het beleid in de toekomst aandacht zal besteden aan de overgang van deze problematiek naar het secundair onderwijs. Het is belangrijk dat we hiervoor vandaag reeds antwoorden formuleren.

Een bijkomend probleem van het grote succes van het Nederlandstalig basisonderwijs is de schoolinfrastructuur. De onderwijsinfrastructuur is er in Brussel, net als elders in Vlaanderen, slecht aan toe. Bovendien zorgt de groeiende schoolpopulatie ervoor dat een groot aantal Nederlandstalige kleuter- en lagere scholen uit hun voegen barsten. In de begrotingstoespraak voor de commissie voor Onderwijs van 16 november zei de minister dat tijdens de volgende begrotingsjaren voorbereidend werk moet worden verricht om de diverse noden in kaart te brengen. Is het geen tijd voor maatregelen in plaats van studies? DIGO heeft inzake schoolinfrastructuur in Brussel reeds een uitgebreide studie afgerond.

De fundamentele bekommernis blijft het veiligstellen van de toekomst voor een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalige onderwijsvoorzieningen in Brussel. Dat Nederlandstalig onderwijs moet maximale kansen blijven bieden aan de Vlaamse Gemeenschap in Brussel, en aan allen die kiezen voor ons onderwijs en het vereiste respect opbrengen voor het Nederlandstalig karakter van onze scholen.

We staan hier ook voor een politieke keuze. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is een zeer belangrijke hefboom voor de Vlaamse aanwezigheid in de hoofdstad. Naast kwaliteit en extra troeven voor de Vlaamse kinderen, bieden deze scho-

len ook toegang tot onze taal en cultuur voor zoveel anderstaligen van Belgische en buitenlandse afkomst. Als we hierin slagen, betekent dit een belangrijke meerwaarde voor heel de Vlaamse Gemeenschap.

Er bestaat al een strategie maar iedereen weet dat dit zonder de nodige middelen niet zal lukken. We hebben ze echter niet in de begroting gevonden. In de commissie hebben we opheldering gevraagd maar niet gekregen. Ik zou dan ook graag een concreet antwoord krijgen van de minister. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik begrijp de aandacht van mevrouw Grouwels voor de problematiek. Immers, de problemen die zich in het Vlaams onderwijs voordoen, doen zich in versterkte mate voor in het Brussels onderwijs. U hebt zelf de kern van de zaak aangehaald toen u verwees naar de bijzondere opdrachthouder. Ze is inderdaad aangesteld door mijn voorganger, de heer Grijp. Haar actieplan wordt verwacht omstreeks 15 december. Het hangt af van dat actieplan welke concrete acties verder zullen worden ondernomen.

De voorzitter : De vergadering wordt geschorst.

- *De vergadering wordt geschorst om 18.03 uur.*
- *De vergadering wordt hervat om 18.31 uur.*
- *De heer André Denys, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de nieuwe regering heeft ons bij haar aantreden op 13 juli 1999 meer welzijn en een actief zorgbeleid beloofd. Dit beleid zou aandacht tonen voor kwaliteit, voor zorg op maat, voor de rechten van kinderen en van ouderen, voor de uitvoering van de resolutie inzake de bijzondere jeugdzorg, voor de armoedebestrijding, voor een forse verklaring van de uitvoering van de zorgverzekering, voor een integraal beleid voor etnisch-culturele minderheden, voor een beleidsvernieuwing in het gehandicaptenbeleid en voor de verfijning en de coördinatie van het gezondheidsbeleid. We zijn toen bedolven onder de mooie beloften, hier en daar doorspekt met wat nieuwe ideeën, zoals het Sociaal Huis.

Becq

In de Septemberverklaring heeft minister-president Dewael gesteld dat hij zijn eigen regeringsploeg had onderschat. Het Vlaams Parlement zou een volwaardige begroting voorgeschoteld krijgen. De begroting zou niet bestaan uit verschuivingen van punten en komma's of van budgetten van de ene bestaande begrotingspost naar de andere. De CVP-fractie keek dan ook met veel verwachting uit naar deze welzijnsbegroting. Er is immers nood aan blijvend werk op het terrein.

Dit werk draait enerzijds om het wegwerken van onwelzijn en van ongezondheid. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de campagnes van welzijnszorg rond armoede, aan de nog steeds schrijnende cijfers inzake kindermishandeling en aan de grote aantallen jongeren die via de bijzondere jeugdbijstand hun toekomst moeten uitbouwen. Een beleid op het vlak van welzijn en gezondheid houdt anderzijds ook de bevordering van het welzijn en van het welbevinden van mensen in. Dit impliceert dat mensen zich goed moeten voelen in hun vel. Als ze zich gerespecteerd en geliefd voelen, kunnen ze een betekenis aan hun leven geven in die erkenning van de ander. Hierdoor kunnen ze zich samen met andere mensen ontplooiën.

Antwoorden moeten worden gezocht in samenwerking met de mensen op het terrein, met de vrije organisaties uit het middenveld. Dit maakt deel uit van een actief zorgbeleid. Er is in het verleden op diverse terreinen van welzijn en gezondheid een proactief beleid gevoerd.

Het is nu zes maanden later. De eerste begroting van deze regering is inmiddels besproken. De CVP stelt vast dat er veel engagementen en beloften in voorkomen die op langere termijn moeten worden onderzocht. Veel echte sporen van een concreet, uitgewerkt nieuw beleid vinden we hier evenwel niet in terug.

De begroting 2000 wordt gekenmerkt door continuïteit. Die eerste vaststelling is trouwens ook door verschillende andere sprekers gemaakt. Die continuïteit schuilt ook in de cijfers.

Een eenvoudige berekening toont aan dat de begroting voor gezin en welzijn met 5,6 procent zal stijgen ten opzichte van 1999. Dit is, vergeleken met de stijging in de vorige zittingsperiode, zeer normaal. Het aandeel van de welzijnsbegroting in de globale begroting blijft 9 procent. De gezondheidsbegroting blijft 2 procent van het totaal, net zoals dat het geval was gedurende de voorbije vier

jaren. Er zijn geen uitschieters wat extra middelen betreft. Het grootste deel van de middelen wordt gebruikt voor de opvolging van vroegere initiatieven.

Er worden in de begroting ook voor een bedrag van 1 miljard frank nieuwe initiatieven voorgesteld. Toch bouwt men vooral voort op wat tijdens de vorige zittingsperiode in de startblokken is gezet. Die continuïteit is mijns inziens terecht. Veel van de tijdens de voorbije zittingsperiode opgezette decreten en resoluties zijn in een constructieve samenwerking door meerderheid en oppositie samen goedgekeurd of uitgewerkt. Ik denk hierbij aan de resoluties inzake de bijzondere jeugdzorg of de armoede, alsook aan het thuiszorgdecreet en de decreten inzake etnisch-culturele minderheden, het kindeffectenrapport en de zorgverzekering.

Die inhoudelijke continuïteit juichen we toe. Het brengt de welzijns- en gezondheidssector niet onnodig in verwarring, of zou het toch niet mogen doen. En als u dan gewoon verder wilt doen, dan willen we wel vragen dat u dit ook doet : laat ons zien dat u bezig bent met het verder uitvoeren van een aantal belangrijke items.

Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan de zorgverzekering. Als men de zorg voor iedereen betaalbaar wil maken, dan spreekt het vanzelf dat de Vlaamse regering de invulling van die verzekering prioritair maakt. In het regeerakkoord stelt u dat, daar het opstarten van de zorgverzekering een parlementair initiatief was, een verdere uitbouw zal gebeuren in nauwe samenwerking met het Vlaams Parlement. Is dat wel zo ? We verkeren in een nevel van onwetendheid over de uitvoering. In de commissie bevestigde u bezig te zijn met een stappenplan. Waaruit bestaat dat ? Wat is de stand van uitvoering ? Daar hebben we het raden naar. Op federaal niveau is er blijkbaar een werkgroep bezig rond de zorgverzekering. Heeft dat implicaties op dit niveau ? De situatie is ons niet duidelijk.

Via de media vernamen we de startdatum van de zorgverzekering : 1 januari 2001. Het daarop volgende persbericht van de Vlaamse regering vermeldt echter geen uiterste ingangsdatum. Het programmadecreet laat alle ruimte open. Door tegenstrijdige uitspraken creëert u onduidelijkheid. Enerzijds zegt het regeerakkoord dat er een vergoeding moet zijn voor de mantelzorg, en anderzijds antwoordt u op een interpellatie over vrijwilligers dat u daar veel vragen bij hebt. Wat wordt het nu ?

Becq

Daarom hebben we één vraag : doe iets en verschaft ons duidelijkheid. Om die reden heb ik daar ook een vraag om uitleg over ingediend. Want inzake die duidelijkheid knelt het schoentje. Dit lijkt weliswaar een begroting van continuïteit, maar het is vooral een begroting die onduidelijkheid en onrust veroorzaakt. Deze onduidelijkheid was er bij het lezen van deze begroting, en bestaat nog steeds na de commissiebespreking. Noch de minister, noch het kabinet konden ons duidelijkheid verschaffen over diverse vragen.

In dit verband denk ik bijvoorbeeld aan de vraag van de verdeling van middelen over constant beleid. Slechts na veel aarzeling kwam het antwoord dat men dacht dat in alle begrotingsposten ook index en anciënniteit waren verrekend. Men kon daar echter geen duidelijkheid over verschaffen.

Ik denk ook aan een vraag over een uitsplitsing van middelen in de bejaardenzorgsector. Men zegt dat er 4 percent aan bijkomende middelen is om die dienstverlening uit te bouwen, en dat er ook een verhoging is van de middelen voor opleiding. Uit de cijfers konden we dat niet opmaken. Er is geen duidelijke opsplitsing. We hebben daarnaar gevraagd, er werd ons geen antwoord gegeven.

Mevrouw de minister, we krijgen sterk de indruk dat u ons vraagt een blanco cheque te tekenen. In de loop van de besprekingen gaf u ook toe dat er nog veel onduidelijkheden bestaan, onder meer over vrijwilligerswerk, opvoedingsondersteuning en armoede. Dat u nog niet verder staat bij het uitwerken van uw beleid, kan ik voor een aantal beleidsdomeinen begrijpen. Maar voor de bijzondere jeugdzorg, waarvoor u 300 miljoen frank reserveert, beschikt u duidelijk over de resolutie van het Vlaams Parlement, die klaarligt om te worden uitgevoerd. Dat u nog niet verder bent geraakt dan de intentie om contractuelen aan te werven voor de uitwerking van die resolutie, kan volgens ons niet.

Deze begroting veroorzaakt ook onrust, omdat ze voor 80 percent wordt ingevuld door personeelsaangelegenheden. Op deze begroting bespaart u lineair 1 percent. Ik heb u daar in de commissie herhaaldelijk op gewezen. De vraag blijft hoe u aan de social profit zal uitleggen dat u 700 miljoen frank bespaart en zo de tewerkstelling en de lonen onder druk zet, en tegelijkertijd zegt over 1 miljard frank te beschikken voor nieuwe initiatieven. Nochtans zei de minister-president dat u niet ging schuiven met punten en komma's, of bedragen van de ene naar de andere post ging doorschuiven. Als

u de 700 miljoen frank die u via een nieuw beleid uitgeeft, toch nodig hebt om tegemoet te komen aan terechte personeelsvragen, waar gaat u die dan halen als het geld reeds is uitgegeven ?

U geeft zelf toe dat men dan ter gelegenheid van de begrotingscontrole zal moeten nagaan waar zich overschotten bevinden of waar men zal moeten compenseren. In een begroting waar de personeelskosten 80 percent uitmaken is dit niet evident. Wat moet er gebeuren als dat allemaal al is uitgegeven aan nieuw beleid ? Daarom hebben we via één amendement inzake de centra voor geestelijke gezondheidszorg aangegeven dat die vermindering van 1 percent moet worden bijgeschaafd.

Deze begroting creëert dus heel wat onzekerheid. Daarnaast hebben we ook de indruk dat er heel wat gemiste kansen zijn. Daarenboven wordt er ook valse hoop gewekt. Er zijn gemiste kansen omdat we over verschillende thema's niet echt iets terugvinden.

In de sector kinderopvang wordt in navolging van de vorige beleidsploeg wel voorzien in een uitbreiding van de kinderopvang overdag. Er wordt echter niet gesproken over flexibele kinderopvang, over de opvang voor zieke kinderen en over acute kinderopvang. Meer nog, inzake de uitputting van middelen vanuit het FCUD hebben we geen antwoord gekregen op de vraag hoe u het verminderen van middelen daar zult opvangen.

Ook inzake armoedebeleid blijven we op onze honger zitten. Dit geldt ook voor het vrijwilligerswerk en voor de middelen voor interculturele samenwerking. Ook inzake een uitgewerkt gezinsbeleid met ruimte voor opvoedingsondersteuning vinden we weinig of niets terug. Dit is ook het geval voor de kinderrechten.

Mevrouw de minister, zoals gezegd geeft u ook in zekere mate valse hoop. In het persbericht naar aanleiding van de witte woede stelt u dat het regeerakkoord uw bezorgdheid vertaalt voor de zachte sector via twee duidelijke prioriteiten : de regularisering van de tijdelijke nepstatuten en de loonharmonisering. In antwoord op mijn interpellatie inzake de nepstatuten zegt u ook dat het zeker niet de bedoeling is om een en ander op de lange baan te schuiven.

In deze begroting is voor deze zaken echter niet in kredieten voorzien. Als men de meerkosten van die regularisatie niet wil afwentelen op de werkgevers, is daar een budget voor nodig. Welke garantie geeft u dat die bijkomende middelen er ook zullen

Becq

zijn ? De CVP is voorstander van een totale regularisatie. De motie die we daartoe in het Vlaams Parlement zelf hebben ingediend getuigt daar ook van.

Mevrouw de minister, u stelt ook dat de belangen van de non-profit u na aan het hart liggen. Dat is uiteraard terecht. In welke nieuwe initiatieven hebt u echter voorzien om de schaarste aan verzorgend personeel op de arbeidsmarkt tegen te gaan en om de werkdruk in een sector zoals de thuiszorg en de residentiële gehandicaptenzorg afdoende te verhelpen ?

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Mevrouw Becq, u zegt dat de CVP een motie heeft ingediend om de nepstatuten te regulariseren. Waarom neemt u nu pas dat initiatief ? U hebt toch gedurende vele jaren de gelegenheid gehad om de nepstatuten te regulariseren ?

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer Vermeiren, wij hebben gereageerd op een uitspraak van de minister van deze nieuwe regering, die in groot ornaat heeft verklaard dat hij iets ging doen aan deze nepstatuten. Hij zou ervoor zorgen dat alles in orde zou komen. Na die uitspraak hebben we vastgesteld dat het ook op federaal niveau inderdaad nog niet was geregeld.

De heer Francis Vermeiren : Zou het niet kunnen dat er nu door het onderwijsakkoord via de registratierechten meer mogelijkheden zullen zijn ? U bent daar vroeger niet in geslaagd.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Vermeiren, u weet toch hoeveel dat allemaal kost ?

De heer Francis Vermeiren : Ik weet dat inderdaad. Daarom ook ben ik zo voorzichtig.

De heer Eric Van Rompuy : Met die trekkingsrechten alleen zult u er niet komen.

De heer Francis Vermeiren : Ik vraag me af of u wel weet hoeveel dat kost.

De heer Eric Van Rompuy : Het amendement dat we hebben ingediend, gaat over een bedrag van 162 miljoen frank.

De voorzitter : Ik wil de lijn-De Roo doortrekken : dat betekent dat u het woord moet vragen als u wilt reageren.

De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer de voorzitter, ik wil inspelen op wat de heer Vermeiren zei. Hij geeft de indruk dat men door het Sint-Elooisakkoord bijkomende middelen genereert om de nepstatuten te regulariseren. Mijnheer Vermeiren, u weet toch dat dit akkoord de Vlaamse Gemeenschap geen frank opbrengt. We boeten in voor het onderwijs, wat gedeeltelijk wordt gecompenseerd via de trekkingsrechten. In totaal brengt dit Vlaanderen niets op. De Franse Gemeenschap krijgt 3,3 miljard frank, de Vlaamse Gemeenschap niets.

De voorzitter : Mijnheer Decaluwe, ik vraag u dat u de spreektijd gebruikt zoals het hoort. Een spreker in de zaal kan een opmerking maken of een vraag stellen aan degene die het woord voert. Als uw vraag niet is gericht aan mevrouw Becq, heeft mevrouw Becq opnieuw het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer Vermeiren, ik heb niet in de plaats van minister Landuyt verklaard dat ik het probleem van de nepstatuten zou oplossen. Als u belooft dat u de nepstatuten zult regelen, dan vragen we op welke manier en met welke middelen u dat zult doen. Hebt u in de begroting rekening gehouden met de extra kosten die dat met zich meebrengt ? We hebben deze vraag in de commissie voor Welzijn gesteld, we hebben ze aan de minister van Welzijn gesteld en we zullen ze opnieuw stellen in het kader van de begrotingsbesprekingen.

Naast de nepstatuten is er ook het probleem van de algemene zorg voor de social profit. In deze sector is het heel moeilijk om personeel aan te werven, omdat men daar geen mensen toe bereid vindt. Mevrouw de minister, welke maatregelen plant u op dit vlak ?

We stellen vast dat u met de door u vooropgestelde besparing van 1 percent op constant beleid ook knabbelt aan de middelen voor personeel. Toen ik in de commissie voor Welzijn vroeg of de weddedrift, een lelijk woord voor de anciënniteit van het personeel, werd ingecalculleerd in de stijging van deze begroting, werd mondeling geantwoord dat men inderdaad dacht dat dat het geval was. In het schriftelijk verslag van de commissie staat echter dat de weddedrift altijd wordt meevertrekend voor de eigen diensten van de Vlaamse administratie. Er bestond alleen discussie met betrekking tot het

Becq

Vlaams Fonds, omdat men daar niet juist kon aantonen hoe hoog de weddedrift was.

Mevrouw de minister, betekent dit dat u er niet zeker van bent of de anciënniteit wel is meegerekend van bijvoorbeeld de personeelsleden in de centra voor algemeen welzijnswerk, de centra voor geestelijke gezondheidszorg en de andere personeelsleden die niet in dienst staan van de Vlaamse Gemeenschap, maar wel worden gesubsidieerd door de overheid? Dit maakt toch wel een verschil uit.

Mevrouw de minister, het is niet voldoende dat de overheid slogans lanceert. Ik denk onder meer aan de gratis slogans over het zorgverlof, waarvoor u niet bevoegd bent. Ik vraag me af hoe geloofwaardig dit overkomt. Waarom heeft de Vlaamse overheid er niet voor gezorgd dat dit zorgverlof werd ingevoerd bij de Vlaamse administratie, waarvoor u wel bevoegd bent?

De CVP-minister van Arbeid heeft de voorbije jaren op verschillende manieren gezocht naar uitwegen om mannen en vrouwen de kans te geven om thuis te blijven om te zorgen voor hun kinderen, ouders of een ziek familielid, bijvoorbeeld in het kader van palliatieve verzorging, of gewoon om op adem te komen. Is het omwille van die vaststelling? Of is het omdat men binnen de administratie nu reeds recht heeft op vier dagen per jaar betaald familiaal verlof? Dat is meer dan één jaar zorgverlof tijdens een volledige loopbaan. Dit neemt niet weg dat een aantal zaken beter gecoördineerd kunnen worden. U kunt daar zeker een boom over opzetten met uw federale collega van Tewerkstelling, of misschien verkiest u om ook dit nog mee te nemen naar de Costa.

Deze begroting werd door u meestal een overgangsbegroting genoemd. U stelt vele initiatieven in het vooruitzicht die u zult onderzoeken en uitwerken. U lanceert ideeën waarover anderen moeten nadenken of die ze verder moeten uitwerken. Eigenlijk vraagt u ons een blanco cheque. We kunnen u die als verantwoordelijke oppositie niet geven. We willen u wel houden aan uw beloften, ook aan die om met uw voorstellen naar het parlement te komen. Ik heb mijn betoog aangevat met te zeggen dat we in blijde verwachting zijn. We wachten inderdaad op uw voorstellen. U weet dat een zwangerschap maar negen maanden duurt. Veel tijd hebt u dus niet meer. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, is er tijdens de debatten niet voorzien in een antwoord van de ministers?

De voorzitter : Het Reglement werd gewijzigd zodat, na de bespreking van een materie, geen antwoord van de minister meer volgt. We kunnen dit later evalueren.

De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de voorzitter, blijkens de sprekerslijst zullen de minister-president en het voor de begroting bevoegde lid van de regering donderdag 16 december om 10 uur antwoorden op de vragen en opmerkingen van de volksvertegenwoordigers.

Er is echter inderdaad een dialoog nodig over de wijze waarop dit debat verloopt, zowel wat betreft de wijze van antwoorden als de duur van de debatten.

De voorzitter : Als we verlangen van de ministers dat ze tijdens het debat aanwezig zijn, moeten ze ook het recht hebben om zich in het debat te mengen. Daarom zullen we dit moeten evalueren.

Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het heeft weinig zin het werk van de commissie hier nog eens over te doen, dus wil ik nu een andere oefening proberen. In de commissie voor Welzijn, en wellicht ook in andere commissies, hebben we tegenwoordig de mond vol over onze verwachtingen ten aanzien van netwerken. We verwachten dat iedereen die een subsidie krijgt, gaat samenwerken.

Misschien is het niet slecht eens na te gaan of we dat in de politiek zelf wel doen. Daarom wil ik u als vakminister een oefening in samenwerking met uw collega's meegeven. Ik heb een opdeling gemaakt in netwerken om samen te werken, enerzijds met collega's in de Vlaamse regering, anderzijds met die andere regering die nog vaak onze bevoegdheden doorkruist, de federale overheid. Ik begin bij onze eigen bevoegdheden.

In het dossier van de zorgverzekering komt het er, voor wat betreft het jaar 2000, vooral op aan om de 4 miljard frank waarin werd voorzien, goed te par-

Ceysens

keren. Ik ben geen expert in deze materie, maar ik heb wel begrepen dat we een Borgfonds nodig hebben waar die 4 miljard frank op kan worden overgeschreven, zodat dat bedrag voor de toekomst veilig staat. Het is de bedoeling dat het geld kan beginnen kapitaliseren, dus extra geld opbrengt. We hoeven het immers niet altijd te hebben van nieuwe bijdragen.

De besluiten over dat Borgfonds zijn nog niet terug van de Raad van State, zodat we nog niet toe zijn aan de oprichting ervan. Het dossier van de zorgverzekering is nu bij twee van onze hoogste rechtscolleges aanhangig, bij de Raad van State voor wat betreft de uitvoeringsbesluiten, en bij het Arbitragehof voor wat betreft het hele decreet. Uit financieel oogpunt zou het goed zijn dat duidelijk wordt of die 4 miljard frank nog zal kunnen worden gekapitaliseerd. Wat gebeurt er nu? De Raad van State zal in de Kerstperiode zijn werkzaamheden wel onderbreken. Ik weet dus niet of het nog in 1999 gebeurt. Zo niet, wat gebeurt er dan met onze 4 miljard frank?

Minister Mieke Vogels : Die 4 miljard frank is veilig gesteld op een begrotingscode die wordt overgedragen naar het jaar 2000 in afwachting dat het besluit van de Raad van State terugkomt en dat we daadwerkelijk met het zorgfonds kunnen starten. We houden die 4 miljard frank dus voor ons zorgfonds, maar het beleggen op basis van een kapitalisatie is op dit moment nog moeilijk omdat ze op een gewone begrotingscode staat. Ik zal laten navragen hoeveel tijd de Raad van State nog nodig heeft. Ondertussen moet men dat wel al helemaal kunnen hebben bekeken.

Mevrouw Patricia Ceysens : Er is een tweede opdracht in samenwerking. We hebben het in onze commissie enkele malen gehad over buitenschoolse kinderopvang. Ik zou het niet goed vinden om buitenschoolse kinderopvang als exclusieve opdracht te zien en allerlei infrastructuur op te richten en manieren te bedenken om de kinderen bezig te houden op woensdagnamiddag, zaterdag en schoolvrije dagen.

Ik verwacht meer heil uit de oefening na te gaan, samen met de mensen uit de sportsector bijvoorbeeld, wat de kinderen op woensdagmiddag in sportclubs doen, waar infrastructuur en begeleiders zijn. We moeten ook nagaan wat er bijvoorbeeld in tekenacademies of jeugdbewegingen gebeurt. Ik zou het niet goed vinden buitenschoolse kinderopvang als ons monopolie op te eisen en er een heel

zware nieuwe lijn voor op te richten. Ik denk dat dit een opdracht tot samenwerken is.

We moeten nagaan hoe de kinderen kunnen worden ingeschakeld in sportactiviteiten. Recente verklaringen in de media over zwaarlijvigheid en het niet fit zijn van kleine kinderen kan hiertoe een aanzet geven. Onze taak zou erin misschien kunnen bestaan ervoor te zorgen dat ze ter plaatse geraken, dat ze worden ingeschreven en dat dit wordt opgevolgd, want dit blijkt een probleem te zijn. Dit is beter dan onze acties waarbij we nog eens een knutselatelier inrichten, of kinderen laten voetballen terwijl er verderop professioneel en met een doordacht concept met de kinderen wordt omgegaan.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : De IBO's en de buitenschoolse kinderopvang worden vanuit een lokaal initiatief geïnitieerd, en daarin zitten ook de mensen van jeugd en sport en dergelijke.

De voorzitter : Wat zijn IBO's?

Mevrouw Sonja Becq : Initiatieven buitenschoolse opvang.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Of individuele beroepsopleiding.

Mevrouw Sonja Becq : In de praktijk wordt effectief gesproken over het overleg tussen jeugd, sport en buitenschoolse kinderopvang. Daardoor beslissen sommige gemeenten om alleen maar in buitenschoolse kinderopvang te voorzien in vakantieperiodes voor en na de speelpleinwerking en vinden andere gemeenten het noodzakelijk dat het initiatief naast de speelpleinwerking blijft bestaan. De communicatie bestaat er op heel veel plaatsen al.

Mevrouw Patricia Ceysens : Op veel plaatsen is er bereidheid tot samenwerking, maar op veel plaatsen is die er ook niet. Misschien zou het goed zijn dat u met de minister van Sport, van Cultuur en van Onderwijs zou nagaan hoe de buitenschoolse kinderopvang door zoveel mogelijk mensen kan worden gedeeld, dan moeten er hopelijk zo weinig mogelijk nieuwe dingen voor worden opgericht. Het is een kwestie van de bestaande mogelijkheden goed te bevolken met jongens en meisjes.

Er is een derde opdracht in samenwerking, met name de tewerkstelling in onze sector. In onze commissie volgen we de nepstatuten met argusogen omdat ze voor een groot deel bij ons thuisho-

Ceysens

ren. Er is nog een probleem met tewerkstelling, waarvoor de kinderdagverblijven onlangs even hun deuren hebben gesloten, namelijk dat er in de sector nog grote discrepanties zijn. Er is geen gelijk loon voor gelijk werk. Daar moeten we zeker rekening mee houden. Enkele weken geleden was ik nogal verbaasd toen ik hoorde dat de sector heel braaf aan het betogen was in Anderlecht. Iedereen, en dus ook de kinderverzorgsters, heeft het recht om de Wetstraat en het centrum van Brussel plat te leggen, maar die mensen werden naar Anderlecht gestuurd. Zij beseften trouwens niet goed wat er gebeurde, en dachten dat ze op weg waren naar het centrum van Brussel. Ik heb hen gezegd dat een volgende stap er in zou kunnen bestaan ze rondjes te laten lopen op een voetbalveld. Hun roep naar gelijk loon voor gelijk werk is terecht, en die eis willen we ernstig nemen.

Willen we op het vlak van de kinderrechten echt vooruitgang boeken, dan moeten we ook oog hebben voor de kindernoden. Men creëert al te vaak de illusie dat rechten gelukkig maken, waarbij men de noden over het hoofd ziet. Men moet de vaatjes van de kinderen nu laten vollopen zodat ze er ook later nog uit kunnen tappen. Dit is iets wat nu veel te weinig gebeurt.

Om daadwerkelijk werk te maken van de kinderrechten, is samenwerking met de minister van Onderwijs nodig. Zij beschikt daartoe over goede kanalen via de scholen, de oudercomités, enzovoort. Een bijzonder goed kanaal is ook het tijdschrift Klasse, dat ik als moeder ontvang. Dat medium is een duidelijk contract waaruit blijkt dat de school bereid is te investeren in de kinderen, maar dat ze daar ook iets voor terug wil krijgen. Dat laatste is vandaag helaas niet altijd aanwezig, en ik pleit er dan ook voor meer werk te maken van het onderwijs als kanaal om de ouders te kunnen bereiken.

Een volgende opdracht is de volksgezondheid, en meer bepaald onze doelstelling om het aantal dodelijke verkeersongevallen op vrij korte termijn met 20 percent te reduceren, een doelstelling die u in de commissie even de wenkbrauwen deed fronsen. We beseffen echter dat dit niet vanuit onze commissie te realiseren zal zijn, en we doen daarvoor dan ook een beroep op de minister van Mobiliteit en Openbare Werken.

Een zesde samenwerkingsopdracht is het creëren van ruimte voor kinderen, waarbij ik vooral denk aan ruimte in huis. Ouders van kansarme kinderen in flatgebouwen hebben geen gang waar zij hun

kind naar toe kunnen sturen. Ikzelf zou niet weten wat te doen zonder gang had om mijn kind even te laten afkoelen, wat soms toch nodig is. Ik denk daarbij ook aan de geluidsoverlast. Als iemand zijn kind berispt, hoeven anderen dat niet te horen, want dat is pedagogisch niet altijd verantwoord. Ik denk dat hierin een opdracht ligt voor de minister van Huisvesting, maar ook voor de minister van Ruimtelijke Ordening. Wij hadden immers schrik dat door het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen de ruimte alsmaar schaarser zou worden, waardoor gezinnen met kinderen als eersten uit de boot zouden vallen.

Tot daar het overzicht van de zes opdrachten in samenwerking met de eigen regering. Dan kom ik nu tot de opdrachten in samenwerking met de federale regering, iets wat nog moeilijker te realiseren zal zijn.

Gezondheid is een van onze taken. We moeten daarom een partnership afsluiten met de federale minister van Volksgezondheid. Ik las dat ook zij een beleidsnota over eerstelijnszorg heeft opgesteld. Het is dan ook evident om het met haar over deze zorg te hebben. Het kan toch niet dat we in Vlaanderen samenwerkingsinitiatieven inzake thuiszorg en dergelijke organiseren, als die ook op federaal vlak bestaan. De eerstelijnszorg moet samen worden verzorgd.

Ik pleit ook voor samenwerking met de federale minister van Justitie. De helft van zijn beleidsbrief zou immers door ons moeten worden uitgevoerd. In de brief wordt trouwens vaak verwezen naar de opdrachten van de gemeenschappen. We zouden afspraken moeten maken over punten als de interlandelijke adoptie. Tijdens de vorige zittingsperiode hebben we daar wel aan gewerkt, maar we konden nooit echt van start gaan omdat op federaal niveau geen werk werd gemaakt van de ratificatie van het internationaal verdrag. Dat verdrag regelt de garanties voor kinderen die uit het zuiden naar hier komen, en verzekert een goede opvang. Adoptie moet helemaal bovenaan op onze agenda komen te staan.

Mevrouw de minister, in de begroting laat u uitschijnen dat u het justitieel welzijnswerk wil versterken. Dit wordt door velen goed onthaald. De term zelf maakt al duidelijk dat dit onderdeel met justitie heeft te maken. We moeten het bijgevolg hebben over de verhouding tussen justitiehuisen en welzijnswerk, over slachtofferhulp en -zorg, en over de bezoekruimtes die her en der opduiken. Die laatste worden vaak door het algemeen welzijnswerk georganiseerd, en worden nu gelukkig

Ceysens

door Justitie betoelaagd. Het gaat vooral over het begeleiden van mensen in een echtscheidingsprocedure. Daar komt enorm veel gehakketak en getouwtrek over de kinderen bij kijken. Ook incest wordt dikwijls ingezet als wapen in een echtscheiding. Over al deze aspecten van bijstand aan personen moeten we het eens hebben met Justitie.

U weet ook dat we in de commissie zijn gestart met een eerste hoorzitting over interneren. Als mensen ontoerekeningsvatbaar worden verklaard en worden geïnterneerd, dan komen zij vaak in de gevangenis terecht, terwijl er meestal sprake is van een psychiatrische ziekte. De commissie werkt in alle openheid voort aan dit thema, maar toch zou ook dit op de agenda voor samenwerking met Justitie moeten komen.

Uiteraard blijven we achter onze motie van de vorige zittingsperiode over de bijzondere jeugdbijstand staan. Als we willen werken aan de aanpak van delinquentie bij jongeren en hen een grotere rechtsbescherming willen bieden, dan moet ook daarover worden overlegd met Justitie.

Mijn cirkel is rond : ik ben begonnen met de zorgverzekering en zal er ook mee eindigen. Ook aan de zorgverzekering is een federaal aspect verbonden, want de tekst wordt behandeld door het Arbitragehof. We moeten onderzoeken wat het federaal vlak ons wil toestaan inzake zorgverzekering. Ik denk met name aan uitkeringen en fiscale implicaties. We moeten eveneens onderzoeken wat op het federaal niveau zal gebeuren inzake de toelagen voor de chronisch zieken. Die kan immers een mooie aanvulling zijn op de Vlaamse zorgverzekering. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, in het kader van deze bespreking en binnen de beperkte tijd die ons ter beschikking wordt gesteld, wil ik het kort even hebben over enkele aspecten van uw bevoegdheid. We hebben tijdens de commissiebesprekingen reeds uitvoerig vragen kunnen stellen en van gedachten kunnen wisselen, zodat ik het hier niet zal hebben over gedetailleerde cijfers.

In afwachting van uw beleidsbrief, waar we met spanning naar uitkijken, wil ik aandacht vragen voor een aantal dossiers die mijn inziens bij prioriteit dienen te worden behandeld, in de hoop dat

een en ander hiervan terug te vinden is in uw beleidsplan.

Eerst een voorafgaande bedenking. Bij de lectuur van uw begroting en het bekijken van de initiatieven, valt het me telkens op hoe verspreid vele dossiers en vele materies zijn over verschillende hoofdstukken. Dit leidt vaak tot onduidelijkheid, is weinig overzichtelijk en veroorzaakt onbetwistbaar een verspilling of minstens een versnippering van de zo kostbare middelen. Het moet voor u een belangrijke en grote uitdaging zijn om hierin verandering te brengen door te coördineren en te vereenvoudigen. De noodzaak aan coördinatie per thema moet een prioriteit zijn. Dit is een grote en geen gemakkelijke opdracht, maar zal zeker leiden tot efficiëntie, een doeltreffender aanwenden van de financiële middelen, doorzichtigheid en meer kwaliteit.

Deze regering besteedt te weinig aandacht aan het gezin. Ik heb dat tijdens de commissiebesprekingen al gezegd, maar het moet me opnieuw van het hart. Dit is duidelijk gebleken uit 'Een nieuw project voor Vlaanderen', waarin geen gezinshoofdstuk te vinden is. Dit blijkt ook uit het gegeven dat we geen afzonderlijke minister hebben bevoegd voor het gezin. Dit blijkt vandaag ook uit deze begroting.

Ik wil niet stellen – want dat zou intellectueel oneerlijk zijn – dat er helemaal geen aandacht gaat naar een aantal aspecten die betrekking hebben op de organisatie van het gezinsleven.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw Dillen, de minister had mooie slides mee waarop te zien was dat de grootste stijging binnen het budget naar gezinsaanlegenheden gaat.

Mevrouw Marijke Dillen : Er is wel een stijging en ik heb net gezegd dat het intellectueel oneerlijk zou zijn om te beweren dat er helemaal niets wordt gedaan voor de gezinnen. Er wordt alleen te weinig voor gedaan.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Ik kan deels onderschrijven wat mevrouw Dillen zegt, zeker als het gaat om jonge gezinnen. Mevrouw Ceysens heeft het over een verhoging voor gezins- en jaardenhulp.

Minister Mieke Vogels : En vooral voor kinderopvang, wat voor de jonge gezinnen net een ondersteuning is.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Een van de knelpunten blijft ook de gezinshulp. Er is in te weinig uren voorzien en het wordt onbetaalbaar voor jonge gezinnen om thuis opvang te verzekeren wanneer er thuis problemen zijn.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : De vorige minister heeft bejaarden- en gezinszorg helemaal onder de titel Gezinszorg gebracht.

Mevrouw Marijke Dillen : Ik ben hier niet om de vorige regering te verdedigen.

Er gebeuren inspanningen voor gezinnen. Er gaat terecht aandacht uit naar het werkende individu, dat u vertaalt in een verhoogde financiële voorziening, onder andere voor kinderopvang. Een degelijk, kwaliteitsvol en volledig gezinsbeleid besteedt niet alleen aandacht aan de buitenshuiswerkende ouder maar ook aan de thuiswerkende, ook hij of zij heeft recht op ondersteuning. U schenkt veel te veel aandacht aan het werkende individu. Gezinsarbeid is geen vrijetijdsbesteding. Het is volwaardige arbeid, die nog steeds geen waardering krijgt via een duidelijk statuut, gekoppeld aan een financiële voorziening.

Toch is het de plicht van de overheid de gezinskeuze te ondersteunen. Ik zal blijven ijveren voor een statuut voor de thuiswerkende ouder. Het heeft geen zin de kinderopvang te organiseren en te subsidiëren voor ouders die er bewust voor kiezen buitenshuis te werken – ik ben daar absoluut voorstander van, laat daarover geen misverstand bestaan – zonder de thuiswerkende ouder financieel te ondersteunen. De organisatie van een kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang is noodzakelijk, net zoals de steun aan ouders die zelf hun kinderen willen verzorgen en opvoeden. Die keuze is even waardevol.

Ik hoop dat u verder zult gaan dan enkele vrijblijvende verklaringen over zorgverlof, een idee waarvoor u door een van uw coalitiepartners onmiddellijk werd terechtgewezen. Dit initiatief is dan ook niet terug te vinden in uw begroting.

Een gezinsvriendelijk beleid vereist een gezinseffectenrapport, zodat er steeds aandacht is voor de gezinsdimensie. Terecht stelt het Vlaams Centrum voor de Bevordering van het Welzijn van Kinderen

en Gezinnen dat 'gezinseffectenrapportering een link kan zijn tussen het expliciet gezinsbeleid en andere beleidsdomeinen en een bouwsteen voor een gezins- en kindvriendelijk beleid.'

U bent minister van gelijke kansen, ook via die bevoegdheid kunt u een echt gezinsbeleid voeren. Ik bemerk veel aandacht voor gelijke kansen voor holebi's, het tegendeel zou me trouwens verwonderen. Ook voor migranten hebt u veel oog, maar het realiseren van gelijke kansen vergt veel meer. Als het u echt menens is werk te maken van gelijke kansen, dient u te vertrekken bij de hoeksteen van onze samenleving : het gezin, om van daaruit op alle niveaus een gelijkemansbeleid uit te werken. Elke vorm van aandacht daarvoor ontbreekt in uw begroting.

Om gelijke kansen tussen mannen en vrouwen echt te verwezenlijken zijn maatregelen nodig die een harmonieuze samenhang tussen werk en gezin mogelijk maken. De traditionele arbeidsverdeling wordt hoe langer hoe zeldzamer. De toenemende arbeidsparticipatie van de vrouw buiten het gezin maakt een nieuwe verdeling van de gezinstaken tussen mannen en vrouwen noodzakelijk. Dit vraagt een aantal ondersteunende maatregelen en ik hoop deze terug te vinden in uw beleidsbrief.

Inzake de gelijke kansen voor gehandicapten blijf ik enigszins op mijn honger. Integratie van gehandicapten kan nu eenmaal niet worden vertaald in een decreet. Het vergt een mentaliteitsverandering. Veel gehandicapten blijven kampen met discriminatie ; een recent en bijzonder schrijnend voorbeeld daarvan is het verhaal van de kleuterleidster in Séverine.

De gangbare visie op gehandicapten vereist een dringende bijsturing. Ze zijn niet gediend met liefdadigheid, noch met betutteling. Ze hebben wel nood aan bescherming die duidelijk vertrekt vanuit respect voor de waarde en eigenheid van deze mensen. U hebt hiervoor een grote verantwoordelijkheid. Ook dit behoort tot gelijke kansen.

Preventie is een ander belangrijk aspect dat tot uw bevoegdheden behoort. Ik heb echter vragen over de wijze waarop u hieraan een invulling wil geven. Ik stel bijvoorbeeld vast dat deze begroting, ondanks het feit dat de drugsproblematiek angstaanjagende vormen aanneemt, veel te weinig aandacht besteedt aan de preventie. Specialisten spreken van een echte tijdbom waarop we leven.

De gemiddelde leeftijd waarop jongeren illegale drugs beginnen te gebruiken, is in amper 2 jaar tijd

Dillen

van 15 naar 13 jaar gedaald. Jongeren schakelen daarenboven veel sneller over naar hard drugs. Preventie, volgens deskundigen liefst zo snel mogelijk, is het enige antwoord. U draagt hierbij een belangrijke verantwoordelijkheid. In de begroting komt dit echter niet tot uiting.

Hetzelfde geldt voor aids-preventie. Ook hier blijft waakzaamheid geboden. De cijfers buigen helaas opnieuw om in negatieve zin. Jongeren gedragen zich spijtig genoeg opnieuw nonchalanter, en zijn niet meer gemotiveerd om op een degelijke manier aan preventie te doen. Hier ligt eveneens een belangrijke taak voor de overheid weggelegd.

Tijdens de commissiebesprekingen heb ik zeer uitvoerig gesproken over de problematiek van de toenemende zwaarlijvigheid bij jongeren. De laatste jaren is de toestand verslechterd. Het is een ernstig probleem, dat op termijn zeer ernstige gevolgen kan hebben voor de gezondheid. We moeten dit probleem onmiddellijk koppelen aan een dossier waarin u wel de intentie hebt om de situatie te verbeteren, namelijk het roken. U stelt zich als doel tegen 2002 het aantal rokers in Vlaanderen met 10 procent te laten dalen. Volgens recente cijfers is er opnieuw een stijging van het tabaksgebruik, vooral bij meisjes. We weten dat meisjes gemakkelijk naar een sigaret grijpen om hun honger te stillen.

Ik vraag ook zeer specifiek uw aandacht voor een probleem waar deze begroting zeer weinig ruimte voor openlaat, namelijk de preventie op het vlak van kindermishandeling. Enkele weken geleden ben ik geschrokken van onderzoekscijfers waaruit bleek dat in ons land elke week een kind overlijdt ten gevolge van mishandeling. Wetenschappers voegen er dan nog aan toe dat de cijfers vermoedelijk worden onderschat. Kindermishandeling is de tweede doodsoorzaak bij kinderen. Dit is een mischien verdoken maar toch reëel probleem. We moeten het ernstig nemen. In naam van de zwakste medemens dring ik dan ook aan op uw bijzondere aandacht. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik sluit me aan bij wat mevrouw Dillen heeft gezegd over de aandacht die moet worden geschonken aan de integratie van de gehandicapten. Dit probleem gaat ook de commissie voor Onderwijs aan. We zullen het niet naast ons neerleggen. We zullen stappen zetten, zodat bepaalde zaken zich niet meer kunnen voordoen.

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, toen het eerste alarmsignaal werd gegeven over de daling van de euro ten opzichte van de dollar, werd op de VRT de mening gevraagd van de kabinetschef van premier Verhofstadt. Hij had een interessante verklaring voor dit verschijnsel. Het ging namelijk om een verschil in economische opvattingen. De Amerikaanse economie is een open economie waarbij energie en creativiteit wordt geïnvesteerd in sectoren met een veelbelovende toekomst, namelijk biotechnologie en informatica. De Europese economie daarentegen is meer gesloten en investeert enorme kapitalen in sectoren die eigenlijk geen toekomst meer hebben zoals de Duitse groep Holzmann. Dit verschil weerspiegelt volgens hem het verschil tussen de eurokoers en de dollarkoers.

Ik denk dat hij gelijk heeft. Hij heeft echter geen rekening gehouden met het menselijke deel van het verhaal. Ik heb het dan over de miljoenen armen, daklozen, chronisch zieken en gevangenen – momenteel zit 1 op 150 inwoners van de Verenigde Staten in de gevangenis. In de Europese traditie wordt met dit verhaal wel rekening gehouden en dat moet zo blijven. Ik vraag dit niet alleen aan minister Vogels, maar aan al haar collega's en aan de minister-president.

Sedert een paar jaar worden we in heel Europa om de oren geslagen met slogans uit cyberspace, de wereldwijde toepassing van digitale informatie- en communicatietechnieken die duurzame economische ontwikkelingen en een optimale democratie binnen het bereik zullen brengen van alle wereldburgers. Dit wordt ons althans zo voorgesteld, niet alleen door de heer Daems die voorstander is van een gratis e-mailadres voor iedereen, maar ook door talloze internetproviders die ons via kranten en supermarkten een gratis internetabonnement proberen aan te smeren, met nadien een forse Belgacom-factuur als kater.

Nochtans kost een desktop-PC met een minimale configuratie in de nieuwaarsaanbiedingen 70 à 80.000 frank. Daarmee heeft men dan toeters en bellen waarmee men hooguit 2 à 3 jaar kan surfen op het world wide web. Voor de doorsneegezinnen is dit een serieuze aderlating. In de informatica-technologie wordt alles steeds goedkoper, behalve de geheugenkaarten waarvan de prijs is verdrievoudigd wegens de kunstmatig gecreëerde schaarste. Hoewel alles dus goedkoper wordt, hebben we steeds meer rekenpower nodig om te kunnen vol-

Van Duppen

gen en wordt alles dus steeds duurder, een merkwaardig economisch verschijnsel in deze sector. Bedenken we daarbij dat de helft van de mensheid tot op vandaag, de vooravond van het derde millennium, nog nooit een telefoongesprek heeft gevoerd. Ze beschikken dus zeker niet over het geld en de infrastructuur om mee te racen op de mondiale informatiesnelweg. Zoals in Afrika waar kinderen reeds jarenlang spelen met auto's die met blik en ijzerdraad in elkaar zijn geknutseld, zullen we binnenkort te maken krijgen met Afrikaanse kinderen die zich zullen bewegen op de virtuele informatiesnelweg, met laptops van karton en GSM's van plasticen doosjes. Ze zullen de login-toon nabootsen, en ons lachend aankijken. En wij, wij zullen beschaamd teruglachen.

Daarom heb ik een citaat van Franz Kafka meegebracht. Tijdens de Eerste Wereldoorlog heeft hij onze huidige cyberspace als volgt beschreven: 'En zij werden voor de keuze gesteld: koningen worden of koeriers van de koningen. En net als kinderen wilden ze allemaal koeriers worden. Daarom zijn er alleen nog maar koeriers. Ze razen nu de wereld rond en omdat er geen koningen meer zijn, roepen ze elkaar zelf de zinloze berichten toe. Graag zouden ze een einde maken aan hun ellendig leven, maar ze durven niet vanwege hun ambts-eed.'

Dat is voorwaar een visionaire visie voor ons allen, die ooit toch droomden dat iedereen koning zou worden – blauwe, groene, gele of rode koningen. En zingen we niet allen de Europese hymne 'Alle Menschen werden Brüder'? (*Opmerking van minister Mieke Vogels*)

Mevrouw de minister, het spreekt voor zich dat in een parlement waar de vrouwelijke voorzitter van een commissie met mevrouw de voorzitter wordt aangesproken, het ook over koninginnen gaat.

U hebt in uw begroting grote inspanningen gedaan om de beschikbare middelen te verdelen, maar u had zich dat allemaal kunnen besparen. Onlangs is een studie verschenen over de invloed van huisdieren op de sociale zekerheid. Uit die studie blijkt dat in Australië, Duitsland en Nederland de eigenaars van huisdieren veel minder kosten aan de sociale zekerheid. Zij lopen 16 procent minder dikwijls naar de dokter, verblijven 32 procent minder lang in het ziekenhuis, nemen veel minder kalmeermiddelen en hartmedicatie. Kortom: de levenskwaliteit van huisdierhoudende alleenstaanden

den is beduidend beter dan deze van huisdierloze alleenstaanden.

In de periode 1994-1995 leidde dit in Australië tot een besparing van 6 procent op het nationale budget, of 2,2 miljard Australische dollars. De besparing bedroeg in Duitsland in 1996 2,6 procent of 9,2 miljard DM.

Mevrouw Patricia Ceysens: Wilt u een premie toekennen aan mensen die een huisdier aanschaffen?

De heer Jan Van Duppen: Mevrouw de voorzitter, mijn retorische antwoord op die vraag is: geen premie voor honden, katten, papegaaien en parkieten. Ik ben van mening dat het fundamentele probleem in de welzijns- en gezondheidssector er eentje is van eenzaamheid, van het ontbreken van fysieke intermenselijke relaties. Ik ben daarom zo vrij te verwijzen naar het succes van het Sint-Fransiscus-ziekenhuis te Heusden-Zolder. Dat ziekenhuis was er bijzonder slecht aan toe. De nieuwe directie heeft echter het roer omgegooid en probeert een patiëntvriendelijk ziekenhuis uit te bouwen. De activiteiten van directieleden en artsen over verpleegkundigen tot de logistieke helpsters worden uitgewerkt in het belang van de omgang met patiënten. De communicatie met de patiënten staat centraal – tot tevredenheid van de patiënten. Ze worden veel beter en zijn veel meer geneigd om voor dat ziekenhuis te kiezen dan voor een ander. Honden en katten komen er niet aan te pas.

In De Standaard van vandaag las ik een kleine nota over het rapport van de heer Jan Peers. De voormalige directeur van Gasthuisberg-Leuven is ooit nog aangesteld door de federale premier Dehaene. Hij stelt dat de massa's geld die aan de gezondheidszorg worden besteed – 500 miljard frank -, vooral lijken te gaan naar de gezondheidszorgverstrekkers, en minder naar de omgang met de patiënten. Vandaag stond – om de kerk in het midden te houden – in De Morgen dat het Gemeentekrediet drie keer meer psychologen in dienst heeft genomen dan tien jaar geleden. Die psychologen zijn niet voor het cliënteel bestemd, maar voor het personeel. Zo wil de bank drama's als dat van de bankdirecteur in Testelt vermijden of ondervangen.

Ik wil toch nog even een artikel van Willi Huyghe aanhalen. De heer Huyghe is de voormalige coördinator van het pedagogisch centrum Wagenschot. Hij heeft een mooi artikel over samenleving en politiek geschreven, meer bepaald over het jongerengeweld, de jongerencultuur en het jeugdbeleid. Hij schetst, met zijn 20 jaar ervaring, de onvoorstelbare toename van het zinloze geweld bij jongeren. Heel

Van Duppen

opvallend is daarbij de inhoudsloosheid van de geweldsdaaden, de brutaliteit, de voorbedachtheid en, vooral, de vaststelling dat de daders geen door-dachte of intuïtief-ongerichte tegenbeweging als basis hebben.

U kent wellicht Killer Instinct en Mortal Combat. Mevrouw Ceysens zal ze, gezien de leeftijd van haar kindjes, zeker nog leren kennen. Beide behoren tot de populairste videospelletjes van het moment. Ze hebben een veel sterkere impact dan alle aanbiedingen uit de beeldcultuur daarbuiten.

In die spelletjes is de speler zelf de agressor en niet enkel de toeschouwer. De agressor wordt beloond wanneer hij initiatief neemt ten aanzien van de andere deelnemers aan het virtuele spel. Hij wordt met andere woorden beloond voor het doden of voor het ondernemen van andere negatieve acties. Het spelende kind kijkt hierbij met de ogen van die agressieve held en herhaalt het doden uittentreure. Die ontwikkeling speelt zich af onder de ogen van de ouders, die vaak geen zicht hebben op die spelletjes en die bovendien onvoldoende interesse hebben of aan de dag kunnen leggen om een dergelijke vluchtige en snelle virtuele wereld te kunnen volgen. Onze kinderen kunnen dat echter nog wel.

Ik meld hier even dat ik ga afronden, want ik heb ontdekt dat dit de truc is om het nog even te kunnen rekken. Ik wil nog even het boek 'Human Universals' van de Amerikaanse antropoloog Donald E. Brown aanhalen. Hij maakt hierin een analyse van kenmerken die alle mensen gemeenschappelijk hebben. Het resultaat moet u niet echt verwonderen.

We hebben allen eenzelfde verbaal, mimisch en auditief contact. We flirten allemaal met onze ogen. We personaliseren onze relatie met de ander pas wanneer we elkaar in de ogen kijken. Mensen moeten opnieuw bereid worden gevonden om elkaars lot te delen, zelfs al is dat het lot van de gehandicapte, de zwakbegaafde, de oudere, de vluchteling of de allochtoon. Dat personaliseren kan enkel gebeuren via oogcontact, niet via gevechtssimulatoren of allerlei digitale onzin en zeker niet op een autistische wijze, zoals het hier ook al eens pleegt te gebeuren.

'De wereld als wil en voorstelling' is een prachtig – en overigens in het Nederlands vertaald – tweedelig werk van Arthur Schopenhauer. Hij heeft als eerste het concept van mededogen als basis voor de ethiek in de Westerse filosofie ingevoerd. Mede-

dogen is voor hem het vermogen van mensen om zich met elkaar te vereenzelvigen, om iets voor elkaar te voelen, om elkaars lijden en vreugde te delen. Het basisconcept van mededogen stelt dat ik, als ik u pijn doe, ook mezelf beschadig. Dit moet de basis van onze interpersoonlijke verhoudingen en communicatie vormen. We zijn allen mensen.

Ik wil nog even iets aanhalen voor de nog aanwezige CVP-collega's in het halfrond, namelijk 'zoals jij aan de minsten van de mijnen hebt gedaan, hebt jij aan mij gedaan'. Dit moet het uitgangspunt van ons handelen zijn, zeker in de welzijns- en gezondheidssector. Dat handelen in mededogen vraagt echter om een visie op de social-profitsector die totaal verschilt met de op dit moment grotendeels aangehangen visie. Ik heb het gevoel dat deze sector in de praktijk een vuilnisbak is. Ik kan dit eventueel welluidender omschrijven als een vangnet met zeer grote mazen, bestemd voor zij die afvallen, uitvallen en afhaken van de 'rat race' naar en door de volgende eeuw.

Deze mensen worden opgevangen door allerlei overbevraagde maar ondergewaardeerde mensen, die zelf in allerlei minimaal gehonoreerde nepstatuten met of zonder ijselijk cynisme het hoofd boven water proberen te houden. Ik geef hier een voorbeeld van : die sector is op dit ogenblik dermate onpopulair dat ik vernomen heb dat sommige ziekenhuizen in Antwerpen 25.000 frank bieden aan iemand die erin slaagt een verpleegkundige binnen te halen. Allen daarheen !

De minister en de regering hebben beloofd een einde te maken aan deze nepstatuten. Dat is een heel goede zaak, maar het is onvoldoende. Zoals u ongetwijfeld weet, ben ik zelf ooit mijnwerker geweest. Mijnwerkers hadden een zeer merkwaardig sociaal statuut. Niet alleen hadden ze een hoger loon, maar na 25 jaar kregen ze een volledig pensioen. Dat was zeer terecht : vroeger was die sector belangrijk voor de economie van het land, en het werk was gevaarlijk en ongezond.

Mevrouw de minister, verpleegkundigen, sociale werkers, thuisbegeleiders, leraren en onderwijzers – zeker in het beroepsonderwijs -, straathoekwerkers, opvoeders en tal van anderen in de social-profitsector, hebben ook een gevaarlijk, ongezond en stresserend werk. Bovendien is het een levensnoodzakelijk werk voor de toekomst en de waardigheid van mensen in onze maatschappij. Het spreekt dan ook voor zich dat zij naar onze mening een zelfde hooggewaardeerd statuut dienen te krijgen. Daarop zal onze Europese maatschappijvorm en economie worden gewogen. Verantwoord on-

Van Duppen

dernemerschap, waarover de heer Voorhamme het straks namens ons zal hebben, is één element van de kwaliteitsconcurrentie. De zorg voor onze medemens is een ander element van kwaliteitsconcurrentie in onze maatschappij. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer Van Duppen, ik heb uw betoog geapprecieerd, maar beschik zelf niet over citaten van Kafka of Schopenhauer of over een bijzondere huisdierenstudie. Ik geef wel een korte beschouwing bij een eerste welzijnsbegroting. Ook wil ik uitweiden over draagkracht en draaglast van mensen, en over werkelijk gelijke kansen.

De commissie voor Welzijn heeft een uitvoerige bespreking gewijd aan dit onderdeel van de begroting. Ik wil benadrukken dat we dit in een constructieve sfeer deden, zoals de gewoonte is in onze commissie. Mevrouw de minister, uw kennis van zaken en de manier waarop u uw begroting hebt voorgesteld, heeft daar zeker toe bijgedragen.

Meer kwaliteit van leven en meer welzijn met een actief zorgbeleid, is een van de belangrijke aandachtspunten in het nieuwe project voor Vlaanderen. Dat staat ook in het regeerakkoord. Zoals verschillende leden beaamden, is de combinatie van uw bevoegdheden – Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen – een sleutel voor een effectief en efficiënt beleid. Dit sluit uit dat er een tweesporenbeleid wordt gevoerd zoals in het verleden, met onduidelijkheid voor de voorzieningen en het werkveld tot gevolg.

Ik was bijzonder tevreden vast te kunnen stellen dat u er ook in geslaagd bent om duidelijke accenten voor een nieuw beleid te leggen in deze begroting, hoewel u zelf duidelijk hebt aangegeven dat het voor u nog echt gaat om een overgangsbegroting. Het is geen sinecure om tegelijk een antwoord te bieden op de vele vragen en noden, en binnen de begrotingsnormen te blijven.

De vraag van de CVP-leden om ongeveer 1,3 miljard frank aan nieuwe middelen in te schrijven in de welzijnsbegroting beschouw ik dan ook als een inhaaloperatie van hun kant, nu ze onder het juk van hun strenge begrotingsminister uit zijn. Waarmee ik niet wil zeggen dat hun vragen en voorstel-

len niet legitiem zijn, maar het blijft wel een zeer opmerkelijke actie.

In de Septemberverklaring zag ik al een duidelijk groene draad, namelijk de zorg om de kwaliteit van het leven. Ik geloof er sterk in dat deze begroting toelaat om deze samenleving meer te laten evolueren naar een duurzame samenleving. Die erkent echter grenzen, ook aan de menselijke energie en het menselijke kunnen. Men heeft er werkelijk aandacht voor gelijke kansen voor iedereen, en men voorkomt sociale uitsluiting. Dat principe van gelijke kansen wil ik straks bespreken.

Een duurzame samenleving stelt dus grenzen, ook bij mensen. Door de manier waarop we onze samenleving momenteel gestalte geven, wordt de last die mensen moeten dragen steeds groter. Bovendien is die last niet gelijk verdeeld. Tegelijkertijd neemt de individuele draagkracht van mensen af. We hebben hier al een hele reeks van problemen gehoord : het gebruik van drugs en geneesmiddelen, zelfmoord, probleemjongeren en probleemvolwassenen. Aan de andere kant van de medaille is er de afbrokkeling van de mantelzorg in familiaal verband en van de opname in en door buurtgemeenschappen.

Is de weegschaal met aan de ene kant de draaglast en aan de andere kant de draagkracht nog wel in evenwicht ? Welke rol kan en moet een overheid op zich nemen om dat evenwicht mee te realiseren ? Tegen welke prijs moet dat gebeuren en met welke middelen ? Is het niet veeleer de sociale verschraving die de vraag naar overheidsopdrachten en -voorzieningen doet toenemen ? Kan een overheid wel ongelimiteerd 'ja' antwoorden op alle vragen ? Is het niet de opdracht van de overheid om in te grijpen in de organisatie van de samenleving ? Ik hoop bij de bespreking van de beleidsbrieven antwoorden te vinden op deze vragen.

Ik wil nu nog kort twee elementen aanhalen die ik ook al in de commissie heb aangehaald. Ik wil ze nu echter met nog meer nadruk naar voren schuiven. Het gaat immers om dossiers die een snel antwoord vragen. Het gaat dan over het Vlaams minderhedenbeleid en het gelijkkekansenbeleid.

Voor het gelijkkekansenbeleid wil ik een oproep lanceren naar alle ministers van deze Vlaamse regering. Met een voorbeeld kan ik ook duidelijk maken dat het inderdaad nodig is om op verschillende terreinen te werken. Minister Landuyt bijvoorbeeld wil vrouwen stimuleren om in te stappen in niet-traditionele opleidingen en beroepen. Dat is een bijzonder lovenswaardige poging van mainstre-

Van Den Heuvel

aming en horizontaal gelijkekansenbeleid. Hij zou er natuurlijk ook goed aan doen om te werken aan een mentaliteitsverandering bij werkgevers. Zolang meisjes die in een metaalrichting afstuderen, moeilijkheden ondervinden om in dat beroep aan de slag te gaan, komen we in het gelijkekansenbeleid geen stap verder.

Er zou ook een campagne moeten komen om jongens ertoe aan te zetten in verzorgende beroepen te stappen. Met andere woorden, er moet ook in de omgekeerde richting worden gewerkt. Op die manier kunnen we twee vliegen in één klap slaan. Als we jongens kunnen stimuleren om in de verpleging of de bejaardenzorg te stappen, dan doorbreken we de seksestereotiepe denkbeelden over beroepskeuze en vinden we ook een oplossing voor de steeds groter wordende nood aan verzorgenden. Onderzoekers geven trouwens aan dat er behoefte is aan voorbeeldmannen, die zich niet blindstaren op hun traditionele rol van kostwinner, maar een aantal taken op de zorgvloer op zich nemen. We moeten dat samen organiseren.

In verband met het minderhedenbeleid wil ik verwijzen naar de resultaten van het onderzoek van de heren Walgrave en Kesteloot. Eind vorige week werd dat onderzoek 'Verstedelijking, sociale uitsluiting van jongeren en straatcriminaliteit' gepresenteerd. We moeten de resultaten van dat onderzoek gebruiken om het Vlaams minderhedenbeleid, uitgeschreven in het Strategisch Plan, te actualiseren en te intensifiëren. Dat Strategisch Plan is echt een goede neerslag van een inclusief en horizontaal beleid, en maakt dwarsverbindingen met stedenbeleid, armoedebeleid, gelijke kansen, onderwijs, tewerkstelling, enzovoort.

Niet enkel u, minister Vogels, moet uw nek uitsteken. Alle ministers dragen hierin een verpletterende verantwoordelijkheid. U mag dat beleid wel coördineren, maar het is aan hen om de nodige stappen te zetten.

Ondanks de eerder voorzichtige beleidsinspanningen van de voorbije jaren, komen te grote groepen allochtonen nog steeds ongelijk aan de start. Ook hun uitkomstmogelijkheden blijven ongelijk. Ondertussen groeide wel een heel moeilijk te bereiken generatie jongeren op. Agalev wil de voorstellen van de interdepartementale commissie voor Etnische Minderheden om het maatschappelijk afhaken van allochtone jongeren te voorkomen en te remediëren, versneld en met de nodige middelen uitvoeren. Dit driesporenbeleid is gericht op het

bestrijden van racisme en discriminatie, op het interculturaliseren van voorzieningen die met jongeren werken en op het geven van mogelijkheden binnen de eigen allochtone gemeenschap. Dit vraagt niet noodzakelijk meer middelen, maar misschien wel een andere oriëntatie van de middelen.

Uit het aangehaalde onderzoek blijkt nogmaals de eerder moeizame relatie van Vlamingen met hun vreemde medeburgers. Ik vind dit bijzonder pijnlijk. Ik doe hier een oproep om met zijn allen de klemtoon van het minderhedenbeleid misschien te verleggen naar een andere doelgroep, die ik maar de publieke opinie zal noemen. Samengevat zijn dit onder meer parket, politie, schooldirecties, hulpverleners en werkgevers. Indien migranten voor identiek dezelfde feiten veel vaker worden aangehouden dan autochtone Belgen, dan durf ik de vraag stellen wie er crimineel is.

Voorts werd door de Antwerpse lokale integratiecentra vorige week nog een schrijnend beeld opgehangen van de situatie van migranten in een onderwijsstelsel dat faalt in zijn belangrijkste opzet: iedereen gelijke kansen geven. Het is nodig dat we het non-discriminatieverdrag herzien en een aantal standaardprocedures uitwerken die moeten worden gevolgd bij uitsluiting. Er moet werk worden gemaakt van sancties tegen scholen die zich openlijk racistisch gedragen. Dit zijn maar enkele voorbeelden van maatregelen die moeten worden genomen. Ik wil hier de absolute prioriteit aan geven. Mevrouw de minister, in eerste instantie is het belangrijk dat de dialoog met de allochtonen zelf een kans krijgt. Ik heb ook begrepen dat dit een van uw intenties is.

Bij wijze van uitsmijter wil ik een heel ander punt aanhalen, met name de armoedebestrijding. Ik las in een persmededeling dat professor Koenraedt een stuk heeft geschreven in het achtste jaarboek over armoede en sociale uitsluiting. Een van de punten die hij aanhaalt, is dat er naast armoedebestrijding ook liefst snel rijkdombestrijding moet komen. Ik denk dat deze idee verder kan worden ontwikkeld.

We hebben nog een aantal aanbevelingen, maar onze voornaamste bezorgdheden konden we in de commissie inbrengen. We zullen de begroting met overtuiging goedkeuren. (*Applaus bij AGALEV, de VLD, de SP en VU&ID*)

De voorzitter : Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minis-

Janssens-Vanoppen

ter, collega's, ongeveer vijftien jaar geleden werden in het Begijnhof te Leuven de zogenaamde E&E-seminaries gehouden. De letters stonden voor efficiëntie en effectiviteit in wat vanaf toen de social-profitsector zou worden genoemd.

Het woord heeft me eigenlijk nooit goed in de mond gelegen. Tot dan werd het brede welzijns-werk vooral geassocieerd met een sector die goed gesubsidieerd werd, maar niet bepaald uitblonk in doeltreffendheid en resultaatgericht werken. De naam non-profitsector was genoegzaam bekend en men wilde hier terecht vanaf geraken.

Welzijnswerkers en beleidsverantwoordelijken uit heel Vlaanderen volgden deze seminariedagen. Men vond zich beter terug in de benaming social-profitsector. De term klonk moderner en benaderde beter de dagelijkse inspanningen die door enkele tienduizenden welzijnswerkers worden geleverd ten voordele van de hun toevertrouwde pupillen en personen.

Dat Amerikaanse terminologie ingang vindt in de bedrijfswereld, zijn we gewoon geraakt. We dienen echter de nodige kritische ingesteldheid aan de dag te leggen, opdat ook het welzijnslandschap niet als het ware vervuild geraakt door economische bedrijfstermen die niet de lading welzijn dekken. Dat doen we vandaag : praten over een Vlaams welzijnsbeleid dat ons moet toelaten de uitdagingen van de 21ste eeuw aan te gaan.

Het mag gezegd worden dat de welzijnssector, in een brede benadering, een enorme groei heeft gekend. Maatschappelijke, economische, sociale en emancipatorische ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het niet langer past om van een zachte sector te spreken als het over welzijn gaat. Gelukkig blijft de inhoud van het werk zacht : hij is georiënteerd op mensen die door omstandigheden een helpende hand behoeven, waarvoor we allen de financiële draagkracht aanreiken.

Tegemoetkomen aan de nieuwe behoeften die zich aanmelden, blijft nochtans een oefening die niet zo gemakkelijk is. Als in één sector creatief denken en handelen aan de orde is, dan is het de welzijnssector. Dagelijks wordt een menselijk kapitaal aan inzet en engagement geleverd. Inspanningen van ouders en grootouders voor hun kinderen, extra zorg voor zieke kinderen en kinderen met een handicap, maar ook aandacht van volwassen kinderen voor hun bejaarde ouders of grootouders, zijn nau-

welijks te becijferen. Dit alles geldelijk belonen wordt straks onbetaalbaar.

Er zijn dus initiatieven nodig die deze waaier aan zorgverlening op voorhand verzekeren. We zullen hard moeten werken om over een paar jaar de onontbeerlijke zorgverzekering op structurele basis in te voeren en betaalbaar te houden voor elke Vlaming. De belangrijkste uitdaging is allicht dat de levenskwaliteit voor elke inwoner van Vlaanderen gegarandeerd moet blijven of worden. Het voorliggend kwaliteitsdecreet is misschien een interessante oefening, maar moet zeker op een aantal punten worden bijgestuurd. Het is immers te zeer geënt op het meten van kwaliteit naar economische maatstaven, terwijl in welzijn niet te meten dingen zich daar niet echt toe lenen.

Misschien moeten we leren nog meer te luisteren naar de mensen om wie het gaat, vooraleer we de dingen definitief decretaal vastleggen. Participatie is geen loos woord. Het bevordert de samenwerking, en geeft vooral een concrete invulling aan de persoonlijke welzijns-wens. De ingeschreven begrotingskredieten trachten tegemoet te komen aan de welzijnsbehoeften zoals ze worden ervaren in ons land. Zorg op maat is daarbij een vertrekpunt.

Toch kunnen we niet zeggen dat er aan elke welzijns-wens wordt tegemoetgekomen. Een stappenplan zal evenwel toelaten dat de persoon geleidelijk aan centraler wordt gesteld in alle facetten en de verscheidenheid van het welzijns-veld. Op basis van een evenwichtig uitgebalanceerde begroting zie ik nochtans nieuwe initiatieven groeien, die bijdragen tot de beoogde levenskwaliteit.

Toch is niet alleen het budget de toegangspoort tot verbetering, vernieuwing en verhoging van het levenscomfort in onze gemeenschap. Werken aan verbeeldingskracht, beeldvorming, mentaliteitswijziging of -aanpassing, liggen in ieders persoonlijke sfeer. Mits oplettendheid kunnen we allen veel bijdragen tot de inrichting van het Vlaams huis waarin we wonen.

Sta me toe dat te illustreren aan de hand van een aantal concrete voorbeelden, geïnspireerd op de nieuwe accenten van de begroting voor 2000. Onder het thema van gelijke kansen worden enkele miljoenen besteed aan toegankelijkheid. De toegankelijkheidscentra Waasland en Hasselt krijgen aldus een beloning voor het uitstekend werk dat ze reeds jaren verrichten.

We mogen dit echter niet alleen in deze rubriek terugvinden. Toegankelijkheid dient in alle domeinen

Janssens-Vanoppen

van de begroting te worden geïntroduceerd. Voor een goede begripsvorming spreken we van toegankelijkheid in de ruimste betekenis van het woord : een toegankelijke stoep, toegankelijk openbaar vervoer, toegankelijke culturele manifestaties, en toegankelijke teksten die wij aan de mensen voorleggen. Het zijn slechts enkele voorbeelden waarmee we rekening moeten houden, willen we spreken over een toegankelijk Vlaanderen dat voor iedereen laagdrempelig is.

Ook in de nieuwe beheersovereenkomst met de openbare omroep zullen we de toegankelijkheidsgedachte niet mogen vergeten. De teletekstredactie heeft in Vlaanderen een behoorlijke reputatie opgebouwd. Toch zijn we nog lang niet waar we wensen te komen. De resolutie van begin dit jaar omtrent auditief gehandicapte personen tekent enkele markante krijtlijnen voor de toekomst uit. Rechtstreekse TV-uitzendingen worden zelden ondertiteld. Daardoor missen dove en slechthorende mensen vaak elementaire informatie waarop zij rechten kunnen doen gelden.

In Finland tekende een dove kiezer beroep aan omdat hij de rechtstreekse verkiezingsuitslagen niet kon volgen op de Finse TV, althans wat de commentaren betreft. De rechter gaf deze persoon gelijk. Het behoort immers tot de grondrechten van elke burger op gelijke wijze te worden geïnformeerd over deze aangelegenheid. In Nederland en vooral in het Verenigd Koninkrijk met de vermaarde BBC zijn de redacties van teletekst bemand met een zeer uitgebreide personeelsbezetting die de dagelijkse ondertitels verzorgen.

Bij de VRT wordt op dit ogenblik de nieuwste apparatuur benut voor een vlottere en betere dienstverlening ten aanzien van de doelgroep. Het velotype-systeem dat men eveneens in huis heeft, is nochtans niet operationeel omdat men niet over de nodige mensen beschikt die de zware opleiding kunnen volgen die noodzakelijk is om deze techniek te beheersen. Toch heeft de teletekstredactie in de loop der jaren enorm werk verzet. De redactie verdient dan ook alle lof om haar inzet, maar ook om de wijze waarop ze contact houdt met de diverse belangengroepen om zo doeltreffend en doelmatig als mogelijk de programma's toegankelijk te maken.

Over het openbaar vervoer zijn reeds heel wat rapporten geschreven. Het is nochtans niet onoverkomelijk dit voor iedereen toegankelijk te maken. We wuiven te gemakkelijk en te vaak de problemen

weg als onuitvoerbaar. Ik haal een voorbeeldje aan : toen ik in 1990 in Rochester in de Verenigde Staten een congres bijwoonde, werd ik aangenaam verrast door de knikkende of knielende bussen die aan elke stopplaats letterlijk naar beneden zakten en zo het op- en afstappen vergemakkelijkten, de toegankelijkheid vergrootten, dus. Door de aanleg van opstapkades kan reeds heel wat worden verholpen. Een hoger platform dat via een hellend vlak bereikbaar is kan evenzeer vele moeilijkheden opheffen.

Het is vaak onze foute ingesteldheid die ons schokschouderend de verkeerde en/of onterechte besluiten doet formuleren. Ook hier geldt de stelregel : overleg met de doelgroepen. Je zult merken dat dit tot interessante oplossingen leidt.

Het decreet omtrent toegankelijkheid vraagt om aanpassingen. Natuurlijk moet de verplichting worden opgelegd dat nieuw- en vernieuwbouw in alle opzichten blijft voldoen aan de toegankelijkheidsnorm.

Wat gezinsaanlegingen betreft, mevrouw de minister, verheugt het mij dat er bijna 10 miljoen frank extra middelen staan ingeschreven voor de centra voor ontwikkelingsstoornissen. Op dit ogenblik dienen zich immers betrokkenen aan die zes maanden en soms zelfs langer moeten wachten vooraleer de eerste onderzoeken kunnen plaatsvinden. Dit is natuurlijk onverantwoord. Als ouders met een kind in nood zolang moeten wachten, worden ze verscheurd door twijfel. Bovendien kan er niet gericht worden gestart met de noodzakelijke therapie en begeleiding omdat de juiste diagnose op zich laat wachten.

We kunnen ons allemaal voorstellen wat dit voor een gezin en een familie betekent. Toch mogen we ons niet tevreden stellen met alleen een vroege en juiste diagnose. Het is na de diagnosestelling dat begeleiding zich opdringt. Ouders en gezinnen hebben recht op deskundige ondersteuning, maar ook op ontmoeting met lotgenoten. Het is een goede zaak dat Trefpunt Zelfhulp in Leuven op de nodige financiële ondersteuning kan rekenen, al moet vanuit het centrum zelf ook de nodige dynamiek worden ontwikkeld om zelf meer toenadering en bekendmaking aan te zwengelen.

Denkend aan de resolutie over autisme die in 1994 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, wil ik nu reeds de aandacht vestigen op de broodnodige specifieke zorg die in deze en andere situaties roept om tegemoetkoming en hulp voor de gezinnen die worden geconfronteerd met crisismomen-

Janssens-Vanoppen

ten waarvoor jammer genoeg geen oplossing bestaat.

Dat brengt me bij de zorg voor gehandicapte kinderen en personen.

Mevrouw de minister, het is een goede zaak dat de semi-residentiële zorg voor schoolgaande kinderen uit de grijze zone is getreden. Er heerste daar immers reeds vele jaren onrust omwille van heel wat onduidelijkheden. De meeste semi-internaten kunnen nochtans een positieve balans voorleggen en zij passen in de flexibele opvangmogelijkheden waarvoor het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap tekent. Zij bieden bovendien aan ouders en gezinnen een vorm van ambulante begeleiding die het thuis draaglijker maken kan en de aandacht kan helpen verdelen over de verschillende gezinsleden. Laten we de nodige soepelheid hanteren om op dit terrein kritisch maar oprecht kansen te bieden. Dat de semi-internaten voor niet-schoolgaanden worden uitgebreid met 25 plaatsen beantwoordt eveneens aan een grote noodzaak en is bemoedigend. Toch zullen we in de toekomst onze aandacht nog meer dienen toe te spitsen op de zogeheten NAH-personen, de personen met niet aangeboren hersenletfels.

Te vaak en te veel zijn kinderen, jongeren en volwassenen slachtoffer van verkeersongevallen. Dagelijks worden we met die problematiek geconfronteerd. Als het onszelf of iemand uit de familie- of vriendenkring betreft, worden we plots geraakt tot in de diepste vezels van ons bestaan. Hoe tragisch de gevolgen zijn, wordt doorgaans niet meer in kranten en berichtgeving vermeld. De gezinsdrama's die voortspruiten uit deze moorddadige verkeersagressie zijn ons veel minder bekend. Jaarlijks raken nochtans tientallen personen blijvend gehandicapt als gevolg van een zwaar verkeers- of arbeidsongeval. Dat specifieke opvang in aparte paviljoenen of kamers zich voor deze mensen opdringt, behoeft geen pleidooi.

Wat de subsidie aan erkende centra en samenwerkingsinitiatieven in het licht van het algemeen welzijnswerk betreft, voorziet de begroting in een managementondersteuning. Ook hier dient een bijzondere aandacht uit te gaan naar de toegankelijkheid. Het is bijvoorbeeld ondenkbaar dat centra voor tele-onthaal nog niet eens over een faxtoestel beschikken. Ook mensen die iets niet of niet meer gezegd krijgen, moeten daar met geschreven boodschappen terecht kunnen. Tele- of faxonthaal? Het is maar hoe je het bekijkt.

Weten dat je altijd en dicht bij huis met je vragen terecht kunt, stelt gerust. Vandaar dat we willen ijveren voor dat ene sociaal loket in het gemeentelijk sociaal huis. Daarmee wordt meteen de eerste echte stap gezet naar dat ene dossier waarover reeds jaren wordt gesproken. Deze installatie zal ons verplichten de dingen administratief enorm te vereenvoudigen. Uiteindelijk zal dit voor iedereen op verschillende vlakken een voordeel zijn. Het voorbereidend werk dient dan ook grondig te gebeuren opdat alles, eenmaal het zover is, prima kan verlopen. Dat is werk voor morgen, maar daaraan mogen meewerken is nu reeds een uitnodiging en moedigt nu reeds aan. Hopelijk worden de eerste bouwstenen in een volgende begroting zichtbaar.

Een welzijnsbegroting in slechts vijftien minuten doorwandelen is onmogelijk. Vandaar dat slechts enkele deelaspecten hier even onder de aandacht werden gebracht. Dit betekent echter geenszins dat de andere domeinen minder belangrijk zouden zijn. We zullen dagelijks worden geconfronteerd met de veelzijdigheid van welzijn in het algemeen en in specifieke situaties zal onze bijzondere aandacht worden gevraagd.

De welzijnssector is bijzonder omdat hij de mensen rondom ons persoonlijk raakt. Daarom moeten we het te besteden budget op mensenmaat aanwenden opdat we er met zijn allen beter van worden. Dat andere sectoren het welzijn mee bepalen en schragen, is duidelijk en werd vandaag reeds schitterend door mevrouw Ceysens geïllustreerd. De zogeheten harde sectoren schrijven elke dag mee aan een bladzijde voor een welvarend Vlaanderen waarin de Vlamingen zich 'wel' mogen voelen.

Het blijft niettemin een evenwichtsoefening om welvaart en welzijn goed te toetsen aan wat we waardevol vinden voor ons volk en onze gemeenschap. Dit werd hier ook deze morgen op prachtige wijze door de heer Vandenbroeke gezegd. Daarbij blijft het noodzakelijk om het venster van ons Vlaams huis wijd open te zetten op de wereld rondom ons. Ook wat daar gebeurt, zal mee bepalen hoe het toekomstig welzijnsbeleid zal evolueren. We hebben er alle belang bij wereldburgers te zijn vanuit een gastvrij Vlaanderen dat zelfstandig, openhartig en welbegrepen zijn toekomstig beleid verder gestalte geeft. (*Applaus bij de CVP, de VLD en VU&ID*)

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, na de alge-

Merckx-Van Goey

mene toespraak van mevrouw Becq over welzijn en gezondheid, wil ik me in dit debat over de overgangsbegroting zonder beleidsbrief beperken tot drie punten.

Het eerste punt is de bijzondere jeugdzorg en de kinderrechten. Het regeerakkoord en de Septemberverklaring klonken terzake veelbelovend. De accenten op de nieuwe initiatieven in de begroting van Welzijn, verwijzen eveneens naar de bijzondere jeugdbijstand en naar het uitvoeren van de motie van het Vlaams Parlement.

Na de gerechtelijke en politionele hervormingen, staat de hulpverlening aan kinderen, jongeren en hun gezinnen voor nieuwe uitdagingen. Het Vlaams Parlement heeft zich tijdens de voorbije zittingsperiode beraden over de problemen in de sector, en heeft terzake verdragende voorstellen gedaan. Het waren niet enkel inhoudelijke voorstellen, maar ook voorstellen waarin een timing en kostenberekening was inbegrepen.

De discussies werden in maart 1999 afgerond in dit parlement. Dat is dus negen maanden geleden. De CVP is dan ook ten zeerste ontgoocheld dat niet sneller wordt gestart met de uitvoering van de motie. Het kan niet dat de werkgroep ad hoc voor Bijzondere Jeugdzorg nog niet werd opgericht. Naast de intersectorale actoren, moeten daar ook mensen uit de gezins- en ouderorganisaties, de armoedebeweging, de kinderrechtenbeweging en dit parlement bij worden betrokken. De oprichting kan niet worden uitgesteld tot na de bespreking van de beleidsbrief, en evenmin tot na de goedkeuring en de aanstelling van twee medewerkers in de administratie.

De werkgroep moet worden belast met de omschrijving van het begrip 'problematische opvoedingssituatie', en moet bepalen welke schendingen van provisie- en protectierechten aanleiding kunnen geven tot dwingend optreden. Inmiddels blijft men ten onrechte schermen met de tegenstelling tussen de gezinsgerichte aanpak en de opname. Zo blijft men de armoedebeweging ten onrechte kwade trouw verwijten.

De intersectorale afstemming van diensten en sectoren kon al lang op de agenda van de Gezins- en Welzijnsraad worden geplaatst. De opdracht van de raad is het ontwikkelen van algemene beleidsvisies en het interpreteren van de maatschappelijke ontwikkelingen in termen van welzijn. Daarnaast moet de raad dit ruim perspectief combineren met

een voldoende graad van operationalisering van het advies, zonder daarbij te vervallen in een te punctuele of particuliere benadering. Mevrouw de minister, uit het jaarverslag blijkt niet dat dit al zou zijn gebeurd. Is dit eerstdaags gepland ?

Ik herhaal mijn dringende vraag over de oprichting van de experimentele regio's voor integrale jeugdzorg. Vier maal vijf miljoen frank zou een start en een incentive-beleid mogelijk maken. Hulpverleners zouden kunnen timmeren aan de toekomstige jeugdbijstand en op zoek gaan naar een scenario voor de jeugdhulpverlening in het volgende decennium. Terecht willen ze mee het voortouw nemen in het veranderingsproces voor een flexibele, vraaggestuurde en cliëntgerichte jeugdbijstand. Via experimentele regio's kan in een intersectorale aanpak samenhang worden gebracht in het ruime beleid van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en van de betrokken VOI's.

De afstemming van de regio's op de gezondheidszorg, het onderwijs en de justitie, moet inderdaad dringend worden aangepakt. Voor de CVP moet dit tot resultaten leiden die in de eerste plaats zichtbaar en tastbaar zijn voor de jongere en het gezin, maar ook voor de samenleving in het algemeen. Mevrouw de minister, wachten is echt niet langer verantwoord. Vermits het extra bedrag blijkbaar nog niet is ingevuld, dring ik aan op een prioritaire afbakening en invulling van dergelijke regio's. Ik betwijfel ten stelligste dat enkel Limburg tot een grensoverschrijdend welzijnsoverleg in staat is. Er zou minstens een oproep tot vrijwillige, maar beloonde deelname in andere provincies moeten worden gelanceerd. Wanneer zal dit gebeuren ?

Ik heb hetzelfde verhaal over en een dringend verzoek inzake de geïntegreerde preventie. De schijnbare evidentie voor integratie wordt door intrinsieke en organisatorische barrières verhindert. Ondertussen is de veiligheidsbenadering goed verkoopbaar. Niet toevallig investeert de politieke wereld meer in de veiligheidsbenadering dan in de welzijnsopbouw. Zo is er bijvoorbeeld het overbodige onderzoek door de minister van Justitie. Vaak moeten we klagen over te weinig onderzoek in de sector van de bijzondere jeugdzorg. Wat denkt men te weten te komen met het onderzoek naar de relatie tussen criminaliteit en allochtonen ? We weten dat er een relatie is tussen criminaliteit en sociale uitsluiting en dit op diverse terreinen zoals school, vrije tijd en de arbeidsmarkt. Dat migranten extra kwetsbaar zijn voor mechanismen van uitsluiting is ook geweten. Mocht het al niet lang bewezen zijn door wetenschappelijk onderzoek, zou iedereen

Merckx-Van Goey

die werkt met allochtonen die van het rechte pad zijn afgeweken, dit kunnen bevestigen. Waarom niet veeleer onderzoeken hoe we de hulpverleners uit de bijzondere jeugdbijstand kunnen ondersteunen zodat ze de cultuureigen aspecten en de invloed van de migratiecontext kunnen onderkennen en mee opnemen in hun hulpverlening ?

Rechtstreeks werken aan veiligheid speelt in op wat bij de bevolking leeft, lijkt pragmatisch en maakt scoren mogelijk. Het boekt echter vooral schijnresultaten omdat het op te simpele premissen berust. Het is een vlucht naar voren en ontwijkt de fundamentele vragen. Het besef dat systematische delinquentie ook te maken heeft met sociale en andere welzijnsproblemen is stilaan gemeengoed geworden. De sociaal-etische basis van de welzijnsopiek inzake preventie is mooi, maar methodisch kwetsbaar. Veiligheid en welzijn moeten elk zo goed mogelijk hun eigen werk doen.

Er moet een beleid worden opgezet dat de basismechanismen van de maatschappelijke kwetsbaarheid afremt, zodat jongeren meer en gunstiger bindingen met en perspectieven op de conforme maatschappij kunnen ontwikkelen. Die liggen op het vlak van onderwijs, integratie, jeugd welzijns werk en arbeid, maar ook van buurtontwikkeling en woonbeleid. Kortom de basis van elke preventie is een sociaal-economisch, cultuur- en welzijnsbeleid dat gestoeld is op solidariteit en gericht op integratie in een motiverende samenleving.

Door de vorige regering werd onder andere hiervoor een sociaal impulsfonds ingesteld. De regeringsovergang stelt vooral de gemeentebesturen en OCMW's voor ernstige problemen. Nog steeds kan men in de gemeenten de beleidsplannen voor 2000-2002 niet aan de gemeenteraden voorleggen en de convenants zijn aan de vooravond van 2000 nog steeds niet ondertekend. Laat staan dat de gemeenten de overeenkomsten met de lokale actoren al zouden kunnen ondertekenen. Wie als gemeente niet in stenen maar in mensen heeft geïnvesteerd, wordt toch wel onheus behandeld door de Vlaamse overheid. Ook hier is het dus maar weer wachten.

Tot slot wil ik het nog even hebben over de relatie tussen justitie en welzijn. Dat er goede afstemming, coördinatie en overleg nodig is tussen welzijn en justitie is ondertussen steeds meer als principe verworven. In de praktijk blijkt dit echter niet altijd zo vlot te verlopen. Het hapert niet zozeer in het beleid van de Vlaamse regering. In de beleidsnota van de federale minister van Justitie lezen we dat

er een grondige evaluatie komt van de lopende projecten ter omkadering van de alternatieve maatregelen. De ondersteuning ervan wordt financieel teruggeschroefd. Is het misschien een reden om in Vlaanderen dan maar met onze eigen begroting nu in belangrijker bedragen te voorzien ? Zo gaat, ten onrechte, de algemene aanpak erop achteruit. In dezelfde beleidsbrief lezen we dat in de loop van 2000 de samenwerkingsakkoorden inzake slachtofferzorg worden geëvalueerd. Deze zijn nauwelijks in de respectievelijke parlementen goedgekeurd. Bij mijn weten zijn ze zelfs in de Brusselse en Waalse Gemeenschapsraad nog niet goedgekeurd.

Door gebrek aan overleg kunnen we onvoldoende tegemoetkomen aan de vraag van de burger. Ik pleit voor ernstig overleg tussen Welzijn en Justitie en voor rapportering daarvan aan het Vlaams Parlement. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : Mevrouw De Gryze heeft het woord.

Mevrouw Niki De Gryze (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik wil van deze begrotingsbespreking gebruik maken om drugspreventie in de kijker te plaatsen. Dat is niet de eerste keer – Marijke Dillen heeft het er daarnet trouwens even over gehad – en het zal niet de laatste keer zijn dat dit hier aan bod komt. Iedereen zal het met me eens zijn dat drugspreventie nodig blijft.

Het verbaast me dan ook dat daarover in de operationele doelstellingen van het sociaal-medisch beleid niets terug te vinden is. Bovendien blijft het onduidelijk hoeveel deze begroting aan drugspreventie zal spenderen. Maar de onduidelijkheid op het gebied van drugspreventie lijkt wat algemeen te zijn. Zo formuleerden zowel de VAD als de PMS-centra naar aanleiding van het nationaal congres Drugsbeleid 2000 in oktober jongstleden een aantal knelpunten : het gebrek aan coördinatie en structuur in het preventielandschap, het probleem van de participatie en de tegenstrijdigheid in de media.

Hoe zal de drugspreventie in de scholen dit jaar verlopen, nu de overschakeling van MST naar CLB pas op 1 september 2000 plaatsvindt ? Vanaf dan zal zeker nood zijn aan een facetbeleid, dit is de Nederlandse term voor interministerieel beleid.

Het gebrek aan participatie werd vroeger gedeeltelijk opgelost door de actie 'Opkikker' – een heel goed initiatief – en toch wordt deze actie niet

De Gryze

voortgezet. Het was een positieve manier om jonge niet-drugsgebruikers te bevestigen in hun houding.

De media brengen tegenstrijdige boodschappen, een joint roken is soms wel, soms niet gevaarlijk. Wie op school preventief werkt, wordt door de jongeren vaak teruggefloten met een verwijzing naar de media, en ze zijn al zo moeilijk te sensibiliseren.

Ik vrees dat onze regering deze tegenstrijdigheid niet zal kunnen rechttrekken gezien de inconsequente verklaringen van sommige regeringsleden. Sommige politici geven toe joints te hebben gerookt of beweren dat softdrugs niet zo erg zijn. Toch doen ze aan drugspreventie ! Dat is niet geloofwaardig.

Die verwarring zal niet verbeteren, gezien de lakse houding van sommige partijen ten opzichte van cannabisgebruik. Soft drugs, zegt men, zijn relatief ongevaarlijk. Toch groeien drugs ook in afgelegen landelijke gebieden echter uit tot een zeer zwaar probleem voor veel jongeren en hun families.

Zo is er voor de voorstanders van een gedoogbeleid nog een ander probleem, voor zover dit voor hen natuurlijk een probleem vormt. Er is een grijs middenveld ontstaan : de grens tussen uitgesproken soft en uitgesproken hard drugs is vervaagd. Ik verwijs bijvoorbeeld naar synthetische middelen als XTC, die men gemakkelijk kan innemen. Daar is nu nog de gevaarlijke TMA bijgekomen. Ook 4-MTA wordt verkocht als een gewone XTC-pil. De scheidingslijn wordt flinterdun.

Kan de minister nog in middelen voorzien om in te gaan op de vraag naar extra aandacht voor synthetische drugs, zoals dit weekend werd gezegd op de Europese top in Helsinki ? Ook bij de rijkswacht wordt meer aandacht gevraagd voor drugspreventie, want het gebruik lijkt ingeburgerd te geraken. XTC-pillen zijn in het weekend overal te krijgen en een pilletje slikken in een discotheek wordt blijkbaar als normaal beschouwd. De dodelijke hebben enkel een ander kleurtje, namelijk geel.

Bovendien zitten we nog altijd met het probleem dat vorig jaar reeds werd aangehaald, namelijk dat welzijn complementair moet zijn met het justitieel beleid. Dit is voor wat drugs betreft, ondertussen nog niet rechtgezet. De minister van Onderwijs had toen een aantal projecten opgezet in verband met drugsgebruik in scholen, om de leerlingen te wijzen op de gevaren van het gebruik. De federale regering stuurde toen een justitiële omzendbrief

naar de procureurs-generaal, waarin stond dat drugsgebruik de laagste vervolgingsprioriteit moest krijgen. De minister gaf toen toe dat deze brief zijn boodschap had doorkruist. Sindsdien is er echter niets veranderd. Op federaal niveau wordt er gesproken over een ontradringsstrategie terwijl men de strafbedreiging uit handen geeft. Deze dubieuze houding zal niet worden herzien, maar wel bestendigd. Het gedoogbeleid zal er doorkomen.

Preventie en repressie zouden hand in hand moeten gaan – ik wil hierbij opmerken dat drugsgebruikers die willen afkicken, niet moeten worden gestraft maar geholpen – en dit zal nu gebeuren, maar op welke manier ? Men schenkt minder efficiënte aandacht aan drugspreventie, en men geeft aan het gebruik de laagste vervolgingsprioriteit. Welke richting gaan we uiteindelijk uit, een gedoogbeleid, een beleid van slechte voorbeelden of een degelijk en consequent drugspreventiebeleid met de nodige financiële middelen en doorzichtigheid ?

Ik hoop dan ook dat dit inderdaad slechts een overgangsbegroting is, want ik vind niets terug inzake drugspreventie in de lijst van lopend wetenschappelijk onderzoek, noch in uw lijst van de nieuwe initiatieven bij de begroting van 2000. Ik hoop dan ook dat drugspreventie volgend jaar beter wordt bedeed, en we verwachten dat er in de beleidsnota van de minister meer aandacht aan wordt geschonken. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mevrouw de minister, er staat niets in de begroting over drugspreventie. Mevrouw Demeester had in de vorige regering een aantal experimenten opgezet. Zijn die stopgezet ?

Minister Mieke Vogels : Neen. Mevrouw Demeester heeft een convenant afgesloten met de VAD. Die overeenkomst loopt over 3 jaar. U kunt ze terugvinden onder een algemene basisallocatie. In de beleidsnota zullen we daar verder op ingaan.

De heer Eric Van Rompuy : Het beleid wordt dus voortgezet ?

Minister Mieke Vogels : Dat gebeurt op dezelfde manier als de vorige minister dat heeft gedaan.

De heer Eric Van Rompuy : Ik vind dat u daarop moet antwoorden. We voeren precies een debat in het luchtleidige.

Minister Mieke Vogels : Ik antwoord u toch.

De heer Eric Van Rompuy : Ik moet het u wel eerst vragen. Dat is niet mijn taak.

Minister Mieke Vogels : In de commissie werd daar ook uitgebreid op ingegaan. Ik heb toen gezegd dat ik het convenant, dat een looptijd heeft van 3 jaar, voortzet. De acties die worden gevoerd in scholen, gaan verder. De eerste rapportering daarover wordt verwacht op het einde van het jaar. Er is bevestigd dat de commissie zich in het voorjaar daarover zal buigen.

De voorzitter : De heer Swennen heeft het woord.

De heer Guy Swennen (*Op de tribune*) : Gezien het vergevorderde uur heb ik mijn oorspronkelijke tekst aan een streng dieet onderworpen ; ik zal wellicht niet de volle twintig minuten benutten. Verder zal ik het, in tegenstelling tot de heer Van Duppen, hier slechts over één diersoort hebben. Ik hoop dat ze in dit geval niet zo zeer heilzaam zijn voor de sociale zekerheid, maar wel voor welzijn en gezondheid, met name de vogels.

Ik zal het hier hebben over de verhouding parlement-regering, met een korte verwijzing naar concrete voorbeelden. Voorts zal ik het hebben over welzijn en deze begroting. En ten derde en ten slotte zal ik het hebben over ons Vlaams preventief gezondheidsbeleid. Mevrouw de minister, wat uw houding ten aanzien van het parlement betreft, laten de voorbije maanden niets dan goeds verhopen. De rode draad in uw verklaringen is de volmondige belijdenis van de uitvoering van alle decreten. Dat staat natuurlijk aan gene zijde van goed en kwaad : dat is de evidentie zelve in een democratisch bestel en mag toch even worden gezegd.

Voor wat de zorgverzekering betreft brengen we er alle begrip voor op dat de oorspronkelijke startdatum van 1 januari 2000 is verdaagd naar het voorjaar van 2001. Men wist bij voorbaat dat er heel wat voetangels en schietgeweren van technische aard waren. Daar zijn er dan nog van communautaire aard bijgekomen. We zullen erover waken dat het hele voorbereidingsproces voor de zorgverzekering tot een goed eindresultaat zal leiden. Die uitvoering is dus een eerste positief punt.

Daarnaast kondigt u aan iets te zullen doen met datgene wat er in dit parlement leeft. Dat gaat bijvoorbeeld over de mensen die zijn aangeworven om de uitvoering van de besluiten van de rondetafelconferentie over de bijzondere jeugdbijstand voor te bereiden, over uw stelling dat de gezond-

heidsdoelstellingen moeten worden aangepast en over uw opvatting dat LOGO's heel wat lokale opborrelende activiteiten in de kiem smoren. Van daar kunt u niet ingrijpen. Maar u wilt dat laatste onderzoeken, en dat is positief, want dat betekent dat u rekening houdt met wat leeft op de parlementaire werkvloer. Ik wil in dat verband nog benadrukken dat we toen hebben betreurd dat zo een drastische wijziging tussen de plooiën van de werkzaamheden in is doorgevoerd, en dat er daarvoor geen parlementair draagvlak was. Tot zover de positieve balans.

Anderzijds zijn er twee punten die ons de wenkbrauwen doen fronsen, maar het is nog niet te laat, u kan ze rechtzetten. Het eerste punt betreft het persoonlijk assistentiebudget. Ik ben blij te vernemen dat na zoveel jaren pleidooi vanuit deze sector in het parlement, de experimentele fase voorbij is. U hebt de opdracht gegeven aan het Vlaams Fonds om in de loop van het jaar 2000 het PAB om te zetten in een reglementering. Hoewel het een heringediend parlementair initiatief betreft, vond tijdens de vorige legislatuur al een zeer grondige en langdurige evaluatie plaats. De vraag is dan ook dit parlementair werk voort te zetten.

Het tweede punt betreft uw initiatief om de FWH, de Federatie Werkgroepen Homoseksualiteit als steunpunt te beschouwen en een aantal miljoenen in een convenant in te vullen. We vinden dit positief, maar ik wil er toch op wijzen dat we altijd hebben gepleit voor een structureel beleid. Het is niet de bedoeling dat de homobeweging bij elke ministerwissel bang moet afwachten wat er zal gebeuren. Zou het niet goed zijn een meer solide parlementaire verankering te realiseren zodat er een definitieve structurele erkenning komt ?

Kom ik dan aan mijn tweede punt, met beschouwingen over welzijn en de welzijnsbegroting. U hebt in de commissie met veel grafieken en diagrammen uw beleid verduidelijkt. Daaruit blijkt dat van elke 100 frank die de Vlaamse Gemeenschap uitgeeft, 10 frank wordt besteed aan het welzijnsbeleid. Is dat genoeg ? Sommigen zeggen dat daarop geen eenduidig antwoord kan worden gegeven. Ik som even de argumenten op om wel voor meer te pleiten.

Ten eerste is er zoals bij onderwijs een vrij grote arbeidsintensiviteit. Tweederde van de uitgaven gaat naar personeelskosten. Ten tweede is het welzijnsbeleid volledig gefederaliseerd. Als morgen het gezondheidsbeleid wordt gefederaliseerd, verzinkt het in het niets binnen de uitvergroete begroting die dan ontstaat. Ten derde worden we gecon-

Swennen

fronteerd met een groeiend kwaliteitsbesef bij de bevolking. De lat wordt steeds hoger gelegd inzake kinderopvang, ouderenzorg, enzovoort.

De middelen voor welzijn zijn zeker gerechtvaardigd. Meer middelen betekent dat men de inclusiviteit weleens vergeet. In deze begroting is de inclusiviteit wel degelijk aanwezig. Ik denk dan aan de bijzondere aandacht voor laaggeschoolden in het werkgelegenheidsbeleid, startbanen, werkwinkels, enzovoort. We blijven echter hiaten vinden in de gezondheidspreventie. Naast de gelijke toegang tot de gezondheidszorg is ook de gelijke toegang tot de gezondheid van groot belang, aldus de vroegere directeur van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Een laatste puntje in dit voorlaatste hoofdstuk betreft de social-profitsector. Het opstaan van een nieuwe witte-woedegolf zal u niet zijn ontgaan. Ik wil hier opmerken dat het overgrote deel van de budgettaire toename van welzijn – tot in 1995 eigenlijk exclusief – de weerslag is van die opeenvolgende sociale conflicten. De dynamiek wordt daar niet geleverd door regeringsplannen en parlementaire initiatieven, maar louter onder druk van sociale conflicten. De SP pleit er dan ook voor om dit in de toekomst op een meer proactieve wijze aan te pakken. Op die manier kan men meer doordacht en vertrekend van een meerjarenplanning over alle deelaspecten van de sector heen werken.

Ik snijd tot slot mijn laatste punt aan. Ik ga hierin, zoals reeds aangekondigd, een lans breken voor een heel nieuwe impuls van ons Vlaams preventief gezondheidsbeleid. Ik heb dit al een aan de kaak gesteld met een decreet dat in de uitdeining van de vorige zittingsperiode wat tussen de plooiën is gevallen en dan ook niet zoveel aandacht heeft gekregen.

Als we het preventief gezondheidsbeleid onder de loupe nemen, kan men op basis van twee vaststellingen stellen dat er momenteel een vergrotende ongelijkheid binnen dit beleid bestaat.

Hoe hoger men in Vlaanderen op de sociale ladder staat, hoe langer men leeft en hoe minder men ziek is. Deze eerste basisvaststelling blijkt uit een studie van de Christelijke Mutualiteiten. Ook de gezondheidsenquête van het NIS, de publicaties van professor Louckx, de publicaties van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en, tenslotte, het lijvige boek van het Vlaams preventiecongres onderbouwen stuk voor stuk dit uitgangspunt.

Die toenemende ongelijkheid is een gradueel gegeven op de sociale ladder. Naargelang men beter verdient, beter is opgeleid en een betere job heeft, is men ook gezonder en leeft men langer. In de hoogste sociaal-economische groep leeft men 4,5 jaar langer dan in de laagste. De laagste inkomenssukkelen 12 jaar langer met hun gezondheid dan mensen met een hoog inkomen. Mensen onderaan de sociale ladder zijn gemiddeld 4 centimeter kleiner dan zij die zich hogerop bevinden. De zware risicofactoren van overgewicht en zwaarlijvigheid komen beduidend het meest voor bij de lagere inkomensgroepen. Het percentage opsporingen van baarmoederhalskanker is duidelijk hoger bij de hogere gezinsinkomens. Wie minder verdient, laat zich minder preventief onderzoeken. Het inkomensniveau is zelfs de sterkst bepalende factor aangaande kennis over kankerpreventie. Chronische ziekten komen bijna driemaal zoveel voor in de laagste inkomensgroepen dan bij de hoogste inkomensgroepen. Deze eerste vaststelling wordt blijkbaar door heel wat materiaal uit de opgesomde publicaties gestaafd.

De tweede vaststelling is dat het Mattheüseffect tevens binnen onze preventieve zorg bestaat. Het huidig preventiebeleid bestendigt op zijn minst deze gezondheidsverschillen. Misschien vergroot het ze zelfs.

Ik weet dat dit een boude bewering is, maar ze wordt door niemand tegengesproken. Het preventief kankeronderzoek is hier een goed voorbeeld van. De nationale gezondheidsenquête leert ons dat hoger opgeleiden meer ingaan op het aanbod om zich preventief te laten onderzoeken.

We hebben ook wat eigen onderzoek verricht. Daaruit blijkt dat de meeste van onze preventieve gezondheidsacties vooral de hogere inkomensgroepen en hoger geschoolden bereiken. Van de 72 projecten die tussen 1992 en 1996 in Vlaanderen zijn opgezet, waren er slechts 7 uitdrukkelijk op lager geschoolden en lagere inkomensgroepen gericht.

De hardste conclusie is uiteindelijk dat meer dan 90 percent van de Vlaamse preventie vooral diegenen bereikt die er, gemiddeld genomen, inzake gezondheid reeds het best voorstaan. Dit is dus een onvervalst Mattheüseffect. We zien drie basisrecepten als medicijn voor meer gelijke kansen. Een : het doel van de gelijke toegankelijkheid, naar analogie met de curatieve gezondheidszorg, ook binnen het preventiebeleid erkennen. Twee : een ongelijke inzet van de verdeling van middelen als hefboom voor meer sociale gelijkheid in dat preventiebeleid. Drie : een nieuwe aanpak van preventiecampagnes

Swennen

voor de bevolkingslagen met gezondheidsachters-tand. Dus minder middenklassepreventie, meer beeldcommunicatie en meer inschakeling van ervaringsdeskundigen.

Mevrouw de minister, deze eerste begroting voor Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen onder het nieuwe gesternte begroeten we als een logische continuïteitsbegroting, met een handvol frisse nieuwe noten erin. In dat licht kan ze zeker op onze goedkeuring rekenen. Maar onze belangstelling is erg groot voor de eerste echte partituur die we moeten horen. Dat zal gebeuren naar aanleiding van de beleidsnota, op 1 januari. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik wil enkele beschouwingen maken over een heel klein stukje van de welzijnsbegroting, namelijk het programma 41.5 inzake de gehandicaptenzorg. Daarbij zou ik samen met jullie de vier basisallocaties kunnen overlopen, om de werkingsdotatie aan het Vlaams Fonds te analyseren en te kijken hoe het staat met de verhoudingen in het budget tussen het nieuw en het constant beleid. Ik zou wat kunnen goochelen met de cijfers, miljoenen optellen en aftrekken, kortom, ik zou het droogweg bij de voorgestelde bedragen van de begroting kunnen houden. Dat zou vrij saai zijn, en ik ben ook niet zo goed in tellen. Het zou gewoon een budgettaire betoog zijn. U moet daar niet bang voor zijn.

Ik wil nagaan waartoe deze begroting dient, en of we ermee kunnen tegemoet komen aan de zorgvragen van de personen met een handicap. Ieder van ons kent vast in zijn omgeving iemand die gehandicapt is : iemand die blind of doof is of een rolstoel moet gebruiken, ouders met een mongooltje, een autistisch of hyperkinetisch kind. Of u kent wel een instelling waar zwaar mentaal gehandicapten in groep samenwonen. Of u zag tijdens uw vakantie wel eens een groepje van gehandicapten met hun begeleiders op bezoek in een pretpark. Of u kent iemand die ten gevolge van een ongeval gehandicapt is geworden. Kortom, mensen met een handicap maken deel uit van onze maatschappij. Ze zijn overal aanwezig.

Op welke manier krijgen ze nu een volwaardige plaats in onze samenleving ? Komen wij met dit programma en deze middelen van de voorgelegde

welzijnsbegroting tegemoet aan de vragen en noden van die mensen ? Geven we hen de mogelijkheid op een volwaardige manier mee te participeren aan onze samenleving ? Kunnen zij op een kwaliteitsvolle manier leven ?

Misschien moeten we dan eerst bekijken wat wordt bedoeld met 'op een volwaardige manier leven'. Kunnen we stellen dat u en ik, die geen handicap hebben, de mogelijkheid hebben op een volwaardige manier volwaardig te participeren aan onze maatschappij ? Als we het eens zijn met die veronderstelling, dan is het niet moeilijk ons in de situatie te plaatsen van een persoon met een handicap en te kijken of die participatie mogelijk is.

Mee participeren in onze maatschappij betekent in de eerste plaats : er deel van uitmaken, erbij horen, gezien worden. In het vakjargon noemt men dat ook integratie. Integratie is slechts mogelijk in combinatie met de anderen, de omgeving. Uitgaand van deze notie lijkt het me belangrijk om beleidsmatig te gaan kijken hoe het zit met wonen, werken, onderwijs en ontspanning van de persoon met een handicap, steeds in combinatie met die integratiegedachte. Ik wil daarbij duidelijk onderstrepen dat de hoofddoelstelling van het Vlaams Fonds erin bestaat de sociale integratie te bevorderen van personen met een handicap.

Ik wil dit nu even benaderen vanuit de invalshoek wonen. Ook vandaag bestaan er nog altijd oude kloostergebouwen waar grote groepen van personen met een handicap verblijven. Bij wijze van spreken kun je er vanaf je geboorte tot je oud bent in dezelfde instelling verblijven. Ik spreek me natuurlijk niet uit over de vraag of je daar een goede, deskundige verzorging zult krijgen. Beeld je gewoon eens in dat je heel je leven in dat mooie residentiële klooster met een mooi park moet verblijven. De begeleiders vormen zowat het enige contact met de buitenwereld. Af en toe is er wel een busje dat je naar een of ander pretpark brengt. Zou u hiervoor willen kiezen ? Zou u dit een volwaardig leven vinden ?

We maken nu de link met de begroting van het Vlaams Fonds. Ook in het jaar 2000 gaan nog heel wat middelen naar voorzieningen waarvoor reeds toezeggingen werden gedaan om te bouwen. In de toelichting van de begroting lezen we dat het nog om een zeventigtal residentiële plaatsen gaat. De infrastructuurwerken daarvoor zijn bezig. Ze zullen vermoedelijk volgend jaar in gebruik worden genomen. Concreet gaat het dan over 75 miljoen frank aan VIA-middelen.

De Martelaer

Sta me toe hier toch heel erg kritisch tegenover te staan. Ik hoop dan ook dat men aan het Vlaams Fonds en aan de bevoegde minister zou willen vragen of ze investeringen in grootschalige residentiële voorzieningen kunnen plaatsen in de integratiegedachte zoals ik die zopas heb beschreven.

Het persoonlijk assistentiebudget is dan weer wel een stap in de goede richting. Dit project, dat zich momenteel in zijn experimentele fase bevindt, opent de mogelijkheid om als persoon met een handicap ten eerste te kiezen waar en hoe men wil wonen en ten tweede elke zorg te kopen die men nodig heeft. Net als de heer Swennen hoop ook ik dat het Vlaams Parlement de komende maanden er werk van zal maken om dit systeem uit te breiden en het te integreren naar andere doelgroepen.

Ik kom nu bij de invalshoek werken. Hierbij zal ik de heer Burssens citeren, de leidend ambtenaar van het Vlaams Fonds, die in de commissie te gast is geweest. Wat de sector tewerkstelling betreft, beoogt men de tewerkstelling van mensen met een handicap in het reguliere arbeidscircuit. Vroeger werden de Centra voor Beroepsopleiding al vernieuwd, ontstonden de ATB-diensten en werden privé-werkgevers gestimuleerd om mensen met een handicap tewerk te stellen. Ook werden er inspanningen geleverd op het vlak van beschutte werkplaatsen. Het ging dan om het realiseren van het gewaarborgd maandloon en de bescherming van de zwakke werkgever. Op lange termijn wil het Vlaams Fonds meer middelen besteden aan het ondersteunen van de zwakste werknemers en het inschakelen van de sterkere werknemers in het normale arbeidscircuit.

Ik heb hierbij de volgende bedenking. Hoe lang is die langere termijn? Hoe lang zal het nog duren voor dat wordt gerealiseerd? Op dit ogenblik vallen heel wat gehandicapten uit de boot en kunnen ze zelfs – om heel diverse redenen – een tewerkstelling in een beschutte werkplaats niet aan. Het economische belang van de beschutte werkplaats primeert vaak op het sociale aspect. Ook is het zo dat veel mensen niet willen werken in een beschutte werkplaats wegens het stigma dat ze hierdoor nog steeds krijgen.

Moet men in het licht van de integratiegedachte ook niet de populatie bekijken van de mensen die naar een dagcentrum gaan? Op dit ogenblik bestaan er al een aantal experimentele projecten in Vlaanderen waarbij men probeert om mensen gewoon werk te geven. Men kan bijvoorbeeld postze-

gels plakken en brieven wegbrengen in de gewone administratie. Men kan ook worden ingeschakeld in openbare bibliotheken of eventueel een job krijgen in een restaurant.

In de begroting die werd opgemaakt door het Vlaams Fonds, gaat er ook aandacht naar het nieuwe beleid, zoals zij dit noemen. Specifiek worden de multidisciplinaire teams vernoemd. Dit zijn de teams die op dit ogenblik de zorgbehoefte van de personen met een handicap vastleggen en de dossiers voorbereiden voor de provinciale evaluatiecommissies. In deze stap van zorgbepaling vervullen ze een belangrijke rol. De werking van deze teams moet inderdaad worden verbeterd, want ze is essentieel in de verdere ontwikkeling van de individuele zorg op maat.

Het komt maar al te vaak voor dat personen met een handicap worden getest en dat ze een etiket krijgen opgekleefd waardoor ze in een bepaalde instelling terecht komen. In die instelling merkt men dan dat die personen vaak heel moeilijk zijn. Men noemt ze dan gedragsgestoord. Vaak ontdekt men na een grondige analyse en screening, en na een goede diagnose en aanpak dat de problematische gedragingen van deze personen verdwijnen. Het is jammer dat men dit in de praktijk moet ondervinden en dat dit niet eerder door de multidisciplinaire teams wordt ontdekt. Hun werking is essentieel voor de verdere ontwikkeling van de zorg op maat. Daarom moet er zeker een nieuw kader voor de erkenning en subsidiëring van deze teams worden uitgetekend, zo lezen we in de toelichting. Als aanvulling wil ik stellen dat de tijd is aangebroken om een grondige discussie te voeren over wat zorg op maat is, en om een aanzet te geven aan het aanpassen van de oudere maar ingeburgerde zorgvormen aan nieuwere, waarbij de gebruiker alles in één pakket krijgt, los van het feit of hij de zorg nodig heeft of vraagt.

Het laatste item uit de begroting dat ik wil bespreken, is de centrale wachtlijstwerking, die ook in het nieuwe beleid werd opgenomen. Helemaal nieuw vind ik dit niet. Administratief duurt het blijkbaar heel lang om alle violen op elkaar af te stemmen. Het is nu de taak van de provinciale overheid om een wachtlijstwerking uit te bouwen op provinciaal vlak. Op deze manier zou de overheid in kennis kunnen worden gesteld van de hulpvragen in haar regio. Ik wil hierbij de overheid de illusie ontnemen door te stellen dat via de centrale wachtlijstwerking er de volgende jaren een duidelijk zicht zal zijn op de bestaande vragen en noden. De centrale wachtlijstwerking komt moeilijk op gang en vertrekt zoals de multidisciplinaire teams vanuit de

De Martelaer

huidige kaders van zorgverstrekking. Ouders van een autistisch kind die een vraag stellen over thuisbegeleiding, worden niet geregistreerd. Ook personen die een vraag stellen over het persoonlijk assistentiebudget worden niet geregistreerd. Registreren met oude kaders kan dus geen vernieuwing in de zorg teweegbrengen.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, u zult merken dat ik toch heel wat kritische opmerkingen formuleer bij het onderdeel gehandicaptenzorg. Ik wil hiermee het signaal geven dat aan het begin van de volgende eeuw echt werk zal moeten worden gemaakt van een nieuw beleid voor personen met een handicap. Dat beleid moet vertrekken vanuit de idee dat iedereen recht heeft op een volwaardig, geïntegreerd en kwaliteitsvol leven. Mevrouw de minister, ik wil graag met u meewerken aan dit beleid. (*Applaus*)

De voorzitter : Ik dank mevrouw De Martelaer voor haar betoog, dat meteen ook haar maiden speech is als jong parlementslid. Laten we ook haar een extra applaus geven ter ondersteuning van een vruchtbare parlementaire loopbaan. (*Applaus*)

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik zal mijn uiteenzetting houden vanuit een visie op het gelijkekansenbeleid. Voor christen-democraten is het kansen geven aan mensen immers de essentie van de politiek. Het gelijkekansenbeleid is, volgens minister Vogels en de commissieleden, zowel een inclusief als een categoriaal beleid. Bij de bespreking van de begroting 2000 wil ik de aandacht vragen voor de bijsturing van een aantal uitgangspunten die volgens ons onvoldoende aan bod komen.

Een eerste uitgangspunt is dat het regulier beleid het gelijkekansenbeleid moet ondersteunen. Dit werkt preventief, neemt onzekerheid weg en bevordert het welzijn. Decreten moeten dus worden uitgevoerd en toegepast. Er moet daartoe in de nodige middelen worden voorzien.

Het is erg dat het decreet inzake de etnisch culturele minderheden niet zal kunnen worden uitgevoerd omwille van de middelen waarin thans wordt voorzien. Ik kom hier later nog op terug.

Het SIF-decreet beconcurrert in de praktijk op heel wat vlakken het regulier beleid. Het werkt te

tijdelijk en te projectmatig. Het vraagt ook te veel administratie. Het SIF-decreet was onder meer bedoeld om de armoede te bestrijden, maar wordt deze doelstelling wel bereikt? Hoe zit het met de armoedebestrijding in de niet-SIF+-gemeenten, die nu een heleboel administratief werk moeten verrichten en in verhouding zelfs middelen verliezen? Het SIF-decreet bevat een aantal parameters die ingaan tegen genomen beleidsopties. Als bijvoorbeeld mensen worden aangezet om zich te naturaliseren, dan valt de parameter 'migranten' weg, omdat hij niet meer meetbaar is. Als een gemeente een goed beleid voerde en aan sociale woningbouw deed, dan valt dat in haar nadeel uit, alhoewel de armoedeproblematiek nog niet is verminderd. Het decreet SIF beconcurrert daarenboven ook het reguliere OCMW-beleid. Op heel wat plaatsen zien we dat, naast de sociale dienst van het OCMW, een nieuw netwerk ontstaat van allerlei mensen, meestal in tijdelijke statuten, die met veel idealisme problemen aanpakken, vaak echter te weinig gestructureerd. Men maakt dankbaar gebruik van het maatschappelijk opbouwwerk, dat in feite op sommige plaatsen bijna wordt gedegradeerd tot een administratie voor gemeentelijke projecten.

Het inclusieve gelijkekansenbeleid moet zeker zichtbaar zijn in het beleid dat u zelf voert op het gebied van welzijn en volksgezondheid. Daar merken we te weinig van. We vinden niets over ervaringsdeskundigen, interculturele bemiddelaars, gezondheidszorg voor ouderen of de specifieke problematiek van vrouwen. De afcantiemen zijn nog geen regulier beleid, maar ik wil nu reeds wijzen op de gevolgen ervan voor armen. Afcantiemen zullen geen positieve gevolgen hebben voor armen die geen belastingen betalen. Recente studies wijzen er nogmaals op dat het gericht verhogen van tegevoetkomsten efficiënter is dan het bestrijden van de duale samenleving met fiscale maatregelen.

Mijn tweede uitgangspunt betreft de coördinatie in het beleid. Ook hier hebben we vragen bij. Het duurde lang voor we wisten wie coördinerend minister was voor migranten. Uiteindelijk werd het minister Vogels. Maar voor armoede blijft de verwarring bestaan : zowel minister Anciaux, voor grootstedelijk beleid, als minister Vogels, voor het bovenlokale SIF-beleid, zijn bevoegd. In de praktijk is dit voor minister Vogels voor 2000 slechts 40 miljoen frank, dat waarschijnlijk niet eens kan worden opgebruikt. In 1999 is het slechts 13,5 miljoen frank.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Intussen is er een duidelijke beslissing van de regering dat ik de coördinerende minister voor armoede ben. U hebt er zonet zelf op gewezen dat het decreet op het SIF, dat niet van deze maar van de vorige regering dateert, moet worden geëvalueerd tegen 2002 of 2003. Dan zullen we zien of het inderdaad een efficiënt instrument was om armoede, dat niet alleen een stedelijk probleem is, te bestrijden.

Tot dan zal ik als coördinerend minister mijn verantwoordelijkheid nemen. Armoedebestrijding is een horizontale bevoegdheid, die te maken heeft met de tewerkstelling, met het SIF, met het grootstedelijk beleid, met cultuur, enzovoort. Wie de verantwoordelijkheid heeft, is intussen echter meer dan duidelijk.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik dank u voor deze toelichting, mevrouw de minister. In elk geval beschikten wij, toen we de begroting bespraken, slechts over een klein deel. De beleidsnota's zullen hier wellicht meer zicht op geven.

Intussen is er nog geen coördinatievergadering geweest met de federale overheid. Het was dan ook raar dat we een maand geleden het actieplan voor armoede van minister Vande Lanotte vernamen, terwijl u daar niet eens van op de hoogte was. Armoedebestrijding is vooral een gemeenschapsbevoegdheid.

Mijn derde uitgangspunt is dat betrokkenheid, participatie en menselijke inzet moeten worden gerespecteerd. Het doel van het beleid inzake welzijn en volksgezondheid is het geven van zorg op maat, het kiezen voor de minst ingrijpende zorg en het garanderen van de toegang. Door de participatie van vele betrokkenen kan dit worden bewaakt. Zo kan worden gecontroleerd of afkortingen, zoals IBO, mijnheer de voorzitter, niet te ingewikkeld zijn, of voorzieningen gekend zijn, of er geen discriminatie is, en of er geen letterlijke of financiële drempels zijn.

Daarom betreuren we dat het decreet op de etnisch-culturele minderheden niet kan worden uitgevoerd wegens onvoldoende middelen. Dit decreet is in overleg met de hele sector gerijpt. De verwachtingen bij al de betrokkenen in de sector waren hoog gestemd. De uitvoering ervan ondersteunt niet alleen de verschillende etnisch-culturele minderheden, maar vormt ook de basis voor een lokaal en bovenlokaal beleid voor opvang, onthaal en integratie van heel wat probleemgroepen. Onze fractie vraagt dan ook een duidelijk en uitdrukke-

lijk signaal dat u niet alleen in migrantenorganisaties gelooft, maar dat ook integratiecentra essentieel zijn om een minderhedenbeleid te voeren en om gelijke kansen te creëren.

Daarenboven zal u als coördinerend minister allicht weinig aandacht bij uw collega's kunnen vragen om bijvoorbeeld in meer middelen te voorzien voor Nederlands als tweede taal bij basiseducatie of binnen het OSP, bij de VDAB of bij het VIZO als uzelf onvoldoende middelen uittrekt voor een eigen decreet. Want pleiten voor integratie is ervoor zorgen dat er in de eerste plaats voldoende aanbod is aan cursussen om zich te integreren.

Een vierde uitgangspunt is doorzichtigheid en doelmatigheid in het beleid. Ik zal me beperken tot het gelijkheidsbeleid voor mannen en vrouwen. In de begroting zocht ik tevergeefs naar een echte aanzet voor de gelijkheidsuitdaging van 2000, namelijk de gemeenteraadsverkiezingen en de noodzakelijke aanwezigheid van voldoende vrouwen in de politiek. Nergens in heel de begroting is er sprake van paritaire democratie, nergens werd er aangegeven hoe u concreet wil inspelen op deze uitdaging. U gaf ook nog niet aan hoe NGO's, het middenveld en netwerken erbij zullen kunnen worden betrokken of hoe u actiemiddelen zal ontwikkelen, onder meer gestimuleerd door de Nederlandstalige Vrouwenraad, om meer vrouwen naar de politiek te krijgen. Oktober is niet zo veraf. De nieuwe begroting begint volgende maand.

Het verkiezingsprogramma van Agalev vermeldde dat u staat voor de eenderdereguleer in de uitvoerende mandaten, een stem-vrouwactie, ritslijsten en subsidiëring van politieke vrouwengroepen.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Dat laatste staat niet in het programma van Agalev, dat is wishfull thinking van uw kant. Wat de paritaire democratie betreft : u hebt toch wel het hoofdstuk gelezen over de vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de adviesraden, een decreet dat dit parlement heeft goedgekeurd en wat we nu tegen de klok aan het uitvoeren zijn ? Nu vrijdag is er een rondetafel met de verschillende NGO's en met de emancipatieambtenaren van de gemeenten om een planning te maken voor 13 oktober 2000. Ik kan in de middelen daartoe voorzien. Geen paniek dus, er zal zeker wat gebeuren.

Ik hoop alleen dat uw partij zich aansluit bij het ritsstelsel waar Agalev sinds 1991 consequent

Vogels

mee werkt. Het resultaat mag gezien worden. De voorzitter van de SP heeft vandaag gezegd dat hij zich er ook bij aansluit. Als u uw voorzitter ook nog kan overtuigen, dan gaan we met de eerste verkiezingen van 2000 naar een overwinning voor de vrouwen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Dat zou beter zijn gebeurd bij de parlementsverkiezingen. U weet net zo goed als ik dat bij gemeenteraadsverkiezingen de plaats van veel minder belang is.

Minister Mieke Vogels : Wij hebben dat gedaan hoor.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Ik vind dat we er allemaal voor moeten pleiten om op het nationale en het provinciale vlak te komen tot de afschaffing van de lijst- of de kopstem. Dan staan we allemaal gelijk op de lijst. Men kan misschien een alfabetische rangschikking gebruiken. Laten we ons er allemaal voor inzetten, tot welke partij we ook behoren.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : We kunnen dit debat hier niet voeren. Ik nodig u wel eens uit in de commissie voor Gelijke Kansen als we het daarover hebben. Gelijke kansen voor mannen en vrouwen zouden er veel vlugger komen als alle mannen er ook van overtuigd zijn dat vrouwen en mannen in de politiek in de feiten, en niet alleen in de theorie, dezelfde kansen zouden krijgen. Dat vinden we onvoldoende terug in de begroting, mevrouw de minister.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw Van Cleuvenbergen, u wendt zich tot de verkeerde persoon, want de heer Moreau en ik hebben een ritssysteem, bij parlementaire verkiezingen.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, ik ben één van de enige mannen die in de commissie voor Welzijn zit en het moet mij van het hart dat ik me door de uitspraak van mevrouw Van Cleuvenbergen persoonlijk gevisieerd voel. Ik ben immers helemaal geen aanhanger van ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Ook ik vind dat mannen en

vrouwen in onze samenleving evenwaardige partners zijn.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Als het thema waarover mevrouw Van Cleuvenbergen het heeft aan bod zal komen in de commissie voor Welzijn, dan zullen mevrouw Merckx en mevrouw Ceysens mij terstond een seintje geven zodat ik er kan verkondigen wat ik er over denk. Ik kan u nu reeds zeggen dat het een warme steunbetuiging aan de vrouwen zal zijn.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik ben verheugd om de steun die ik nu van alle zijden te horen krijg.

Mevrouw de minister, voor alle duidelijkheid nog het volgende. Als wij het hebben over de gemeenteraadsverkiezingen, dan hebben we het niet alleen over de mensen die reeds op de lijst staan. We moeten de mensen ook de nodige kiesvorming geven en tactieken uitwerken om dit zo goed mogelijk te ondersteunen. Dit zijn zaken die we in uw beleid onvoldoende terugvinden. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren van de regering, geachte collega's, bij de begrotingsbesprekingen in de diverse commissies is nog maar eens ten overvloede bewezen wat we reeds sinds de Septembeerklaring weten, namelijk dat het beleid van deze regering niets anders is dan de voortzetting van het oude beleid zoals de CVP en de SP dit voerden.

Dit geldt ook voor het vreemdelingenbeleid. Net zoals de vorige minister van Welzijn trekt ook deze minister resoluut en even fanatiek de kaart van de multiculturele samenleving. We zullen ons dus in de volgende jaren mogen verwachten aan het verder bewieroken van alle weldaden die uit de hoorn des overvloeds van de multicultuur over onze samenleving zullen neerdalen.

Jammer genoeg voor de minister blijken er steeds meer burgers te zijn die deze multiculturele weldaden helemaal niet weten te appreciëren. Volkomen blind als ze zijn voor de verrijking die de multicultuur hen brengt, durven deze dissidenten het zelfs aan te klagen over het nachtlawaai, de pesterijen, de diefstallen, de inbraken en de overvallen en aanrandingen door hun vreemde medemens.

Strackx

Alweer jammer genoeg voor de minister blijkt deze groep elke dag opnieuw aan te groeien en dreigt ze weldra de groep van de multiculturele ideologen, die wel de lof van de multicultuur zwaaien maar er gewoonlijk ver van verwijderd wonen, tot een kleine minderheid te verschrompelen.

Mevrouw de minister, het kleine kringetje wereldvreemden dat u omringt, zal wellicht het tegendeel beweren, maar de meerderheid van de Vlamingen wenst die multiculturele samenleving niet. De meerderheid van de Vlamingen wenst niet dat er elke dag vreemdelingen met valse asielaanvragen het land massaal binnenstromen. De meerderheid van de Vlamingen wenst niet dat de illegalen worden geregulariseerd. Zij willen integendeel dat die illegalen worden repatriëerd. De meerderheid van de Vlamingen wenst niet dat er nog meer belastinggeld wordt uitgetrokken om vreemdelingen in de watten te leggen terwijl zij zelf moeten rondkomen met een armzalig pensioentje of een invalideitsuitkering.

Mevrouw de minister, u en de andere partijen in deze regering zouden beter deze feiten onder ogen zien en er de gepaste conclusies uit trekken in plaats van tegen beter weten in een hersenschim te blijven najagen.

Tot het einde van mijn dagen zal ik me waarschijnlijk blijven afvragen welke duistere krachten er over zoveel macht beschikken om in alle Westerse landen de beleidsverantwoordelijken ertoe te doen besluiten om, ontdaan van iedere realiteitszin, de multiculturele samenleving als een dogma aan de bevolking op te dringen.

Derhalve worden – als om het onmogelijke mogelijk te maken – ook in deze begroting de financiële middelen voor de zogenaamde integratie van vreemdelingen nog maar eens fors opgetrokken. Ook dat is een jaarlijkse constante, al zou het bedrag met de CVP in de meerderheid nog hoger zijn geweest, want die partij diende een amendement in om nog meer middelen aan de vreemdelingen te besteden. Zonder cynisch te worden, collega's, mogen we ons dus nog gelukkig prijzen met deze minister.

Een deel van de middelen die voor de vreemdelingen zijn bestemd, vinden we terug als rechtstreekse begrotingspost. Het leeuwendeel zit echter verscholen in diverse programma's waarvan verhoudingsgewijs veel meer gebruik wordt gemaakt door

vreemdelingen dan door onze eigen bevolking. Dit is onder meer het geval voor het algemeen welzijnswerk, en zeker voor de bijzondere jeugdbijstand.

Mevrouw de minister, zelfs u zult moeten toegeven dat een zeer groot deel van de bijna 7 miljard frank die worden uitgegeven in de bijzondere jeugdbijstand naar de begeleiding gaat van sociaal onangepaste migrantenjongeren. U weet net zo goed als ik dat deze begeleiding bij lange na niet volstaat. De capaciteit van de gesloten instellingen van de Vlaamse Gemeenschap is met 80 plaatsen schromelijk ontoereikend voor de afzondering van alle jeugdige misdadigers uit onze samenleving. U zult ook moeten toegeven dat ook in die instellingen de jongeren van vreemde origine oververtegenwoordigd zijn. Indien u weigert te kiezen voor een terugkeerbeleid, zult u er minstens voor moeten zorgen dat de capaciteit van de gesloten gemeenschapsinstellingen zeer dringend en substantieel wordt verhoogd.

Mevrouw de minister, geachte collega's, het volgende thema dat ik kort zou willen aansnijden is volgens mij een van de grootste vormen van schande van onze samenleving. In de commissie en ook vandaag werd herhaaldelijk gesproken over kinderrechten. De rechten van het kind vormen een beetje een modeverschijnsel. Wie ben ik dan om er tegen te zijn? Ik vind het echter bijzonder eigenaardig dat de collega's van de andere partijen, die soms op zeer fanatieke wijze de rechten van het kind verdedigen, in alle talen zwijgen over de 9.000 kinderen die ieder jaar in Vlaanderen worden vermoord nog voor ze de kans krijgen om te worden geboren.

Telkens als ik dit cijfer uitspreek, poogt men het te betwisten of in twijfel te trekken. Nochtans volstaat het om het rapport van de evaluatiecommissie van de wet van 3 april 1990 erop na te slaan, om zich ervan te vergewissen dat inderdaad 1 op 7 zwangerschappen in Vlaanderen eindigt met een abortus. Op de drempel van de 21ste eeuw is dit een beschaafd land onwaardig.

Het volstaat om hetzelfde rapport te lezen om te weten welke noodsituaties worden ingeroepen. Ongeveer de helft ervan heeft te maken met persoonlijke redenen: de vrouw voelt zich te jong, te oud of er is geen kinderwens. De andere helft van de noodsituaties heeft te maken met louter praktische problemen zoals financiële problemen, huisvestingsproblemen, of problemen op het werk.

Strackx

Om aan deze schandelijke toestand een einde te maken, willen we nogmaals aandringen op een aantal zeer concrete maatregelen. We hebben daarom een amendement ingediend waarin we voorstellen een substantieel bedrag vrij te maken voor primaire en secundaire abortuspreventie. Enerzijds willen we dat het grote publiek, en met name de jongeren, beter en blijvend wordt geïnformeerd over het correct gebruik van anticonceptiva. Anderzijds moeten initiatieven die een alternatief voor een abortus vormen en die onverwacht zwangere meisjes en vrouwen op materieel, sociaal, praktisch en psychologisch vlak helpen bij het uitdragen van hun zwangerschap, worden ondersteund en onder de aandacht worden gebracht van het brede publiek. We rekenen dan ook op een ruime steun voor dit amendement. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Strackx praat maar over de vreemdelingen en doet daarbij alsof de mensen van de meerderheid de feiten niet onder ogen zien.

In feite doet hij de waarheid geweld aan. In elk geval stroken zijn woorden helemaal niet met de politieke realiteit. We kiezen voor de regularisatie van alle vreemdelingen die daar recht op hebben. Dat is niet meer dan menselijk. De overigen moeten terugkeren naar hun thuisland zodat ze daar hun sociale taak kunnen vervullen en hun land kunnen helpen opbouwen. De bewering dat we iedereen hier willen houden, strookt niet met de waarheid.

De voorzitter : Mijnheer Moreau, ik moet u nogmaals vragen om te reageren tijdens het betoog van een spreker en niet nadien.

De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Is het dan een andere VLD die in de Kamer de wet op de versnelde naturalisatie van duizenden en duizenden illegalen heeft goedgekeurd ?

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Strackx, wij hebben ook respect voor het ongeboren leven. Tevens hebben we als christen-democraten respect voor kinderen in leven, van welke origine of af-

komst ook. Het Vlaams Blok komt op voor het ongeboren leven, maar eens een kind geboren is, is niet meer gelijk voor u. Dat is het wezenlijke onderscheid tussen de hypocrisie van het Vlaams Blok en de principes van de christen-democraten. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : We bespreken nu de bevoegdheden economie, werkgelegenheid, landbouw, toerisme, buitenlandse en Europese aangelegenheden.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans (*Op de tribune*) : Leden van de regering, dames en heren, ik zal me beperken tot het economisch beleid. Zelfs bij zeer grondige lectuur van de begroting 2000 ontdekken we geen enkel, maar dan ook geen enkel, nieuw initiatief dat het economisch leven in Vlaanderen kan stimuleren.

Dat is onaanvaardbaar, zeker in een periode dat het goed gaat. De VLD erkent nu zelf dat het goed gaat en dan moet men de basis leggen om het economisch weefsel te versterken. Men kan de gunstige economische situatie samen met de gezonde overheidsfinanciën aangrijpen om onze regio op een hoger niveau te tillen. Deze regering gaat hieraan voorbij. We merken dat enkele groen-rode accenten die tijdens de vorige legislatuur al de kop opstaken, werden ingevoerd. Niettegenstaande de toegenomen beleidsruimte die de regering zichzelf heeft toegemeten, is er geen aandacht voor een Vlaams economisch beleid. Ik zal dat illustreren aan de hand van hetgeen niet in de begroting staat.

Ik speel enigszins in op de actualiteit, namelijk de problemen die zijn gevolgd op de dioxinecrisis. Mijnheer de minister, tot op vandaag bent u er niet in geslaagd een steunmaatregel voor niet-landbouwbedrijven ter goedkeuring voor te leggen en de budgettaire consequenties te nemen.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Schuermans, de Europese Commissie heeft op 7 december haar fiat gegeven aan de regeling die de Vlaamse regering, in samenspraak met de andere gewestregeringen, heeft voorgesteld. Vorige vrijdag hebben we de volledige aanpassing van zowel het protocol met bijakten als het ontwerp van decreet voorgelegd aan de ministerraad, die dat heeft goedgekeurd. In de namiddag zijn alle stukken per drager aan de Raad van State overgemaakt. Die kan immers slechts advies geven na de instemming

Van Mechelen

van Europa met het protocol. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de Raad van State in de eerste helft van deze week haar advies zal geven, zodat we het ontwerp vrijdag definitief kunnen goedkeuren en het daarna indienen in het Vlaams Parlement.

U mag me veel verwijten, maar met betrekking tot de timing en het indienen van een ontwerp van decreet kan ik echter niet sneller lopen dan de Europese Commissie mij toelaat.

Alle financiële instellingen werden in het kader van het protocol ingelicht over de gemaakte afspraken. Op dit ogenblik worden door de bedrijven die in aanmerking kunnen komen voor een waarborgregeling door het gewest, reeds de dossiers ingediend bij de bankinstellingen. Indien het parlement dit ontwerp van decreet goedkeurt, zullen de dossiers ook worden afgewerkt.

U zei ook dat we het economisch weefsel moeten versterken op een ogenblik van hoogconjunctuur. De vraag is dan hoe men dit weefsel moet versterken. Ik pleit er al 10 jaar voor dat de randvoorwaarden en de omgevingsfactoren beter worden uitgebouwd. Zoals de vorige minister van Economie dikwijls heeft herhaald, moet men nu oog hebben voor belangrijke infrastructuurwerken, waardoor we de essentiële mobiliteit voor bijvoorbeeld de haven van Antwerpen kunnen garanderen.

Ik ben beschikbaar om een debat aan te gaan over het geven van die ondersteuning via de economische expansie. Dienaangaande werden al heel wat studies uitgevoerd, die aanwijzen dat dit in een periode van hoogconjunctuur niet de meest aangewezen keuze is.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer Schuermans, het verrast me een beetje dat u het dioxineprobleem als voorbeeld neemt voor een economisch beleid. Dit is een reparatiebeleid. Het was geen mooie erfenis.

De heer Eddy Schuermans : Ik heb gezegd dat er tot op vandaag nog geen schaderegeling als steunmaatregel aan niet-landbouwbedrijven die werden getroffen door de dioxinecrisis aan het parlement werd voorgelegd. Het antwoord van de minister bevestigt mijn redenering. Hij spreekt al geruime tijd over een waarborgregeling. Eenieder heeft begrepen dat zo een regeling door de betrokken sec-

toren niet als een definitieve schaderegeling kan worden beschouwd.

Ook in de commissie hebben we ervaren dat we – met het Reglement in de hand – hoorzittingen hebben moeten afdwingen om dit thema bespreekbaar te maken. Meerderheid tegen oppositie hebben we als minderheid het getal moeten laten spelen om deze zaak aan de orde te brengen.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, ik kan me onmogelijk akkoord verklaren met wat de heer Schuermans nu zegt. Er werden inderdaad debatten gevoerd en we hebben alle mogelijkheden afgetast. Conform het Reglement moesten er vijf leden zijn om de hoorzittingen te organiseren. We hebben die leden gevonden. We hebben dus volgens het Reglement gehandeld en in consensus.

De heer Eddy Schuermans : Er was geen consensus.

De heer André-Emiel Bogaert : Het feit dat men nadien een lang en vinnig debat heeft gevoerd om de zaak al dan niet te koppelen, is een ander paar mouwen. De zaak werd behandeld zoals het hoort. De hoorzittingen zijn afgerond zoals het hoort. Daarop kan men moeilijk kritiek hebben.

De voorzitter : Een discussie over de hoorzittingen is voorbijgestreefd.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Dit debat is zeker niet voorbijgestreefd ; het is voor de betrokken partijen erg pijnlijk en ook erg actueel. De procedure is correct gevolgd. Maar het is wel zo dat de oppositie met het Reglement in de hand de hoorzittingen heeft afgedwongen, terwijl de meerderheid ons daarin niet heeft gevolgd.

We onthouden uit de hoorzittingen dat heel wat bedrijven en hun werknemers zijn getroffen. Er is immers sprake van een samenspel van aandeelhouders, werknemers en directie. Er is echter onwil om dit thema te bespreken. Na de hoorzittingen hebben we in de commissie geprobeerd om de discussie over de resolutie voort te zetten, maar dat is door de meerderheid verworpen. We moeten dus wachten op een initiatief van de regering.

Men wil zorgen voor een gewestwaarborg van 50 procent voor overbruggingskredieten. Uit de hoor-

Schuermans

zittingen blijkt duidelijk dat dit niet kan worden beschouwd als een definitieve schaderegeling. De minister heeft in de commissie gezegd dat hij 'er niets voor voelt vandaag reeds te laten uitschijnen dat de Vlaamse regering zal opdraaien voor de schade aan niet-landbouwbedrijven vooraleer dit op Europees niveau is goedgekeurd.' De Europese Commissie heeft ondertussen bevestigd dat dit wel degelijk kan. Naar analogie met datgene wat op federaal vlak al lang is afgesproken, had men al eerder een initiatief kunnen nemen, maar gedane zaken nemen geen keer.

Mijn vraag luidt vandaag : zal de regering alsnog voor de dag komen met een definitieve schaderegeling voor niet-landbouwbedrijven die door de dioxinecrisis zijn getroffen ? Ons inziens gaat het niet op om een verschillende regeling te treffen voor landbouw- en niet-landbouwbedrijven. Het gaat om een actueel vraagstuk. En er zijn veel arbeidsplaatsen mee gemoeid. Op het federale niveau daarentegen worden er wél maatregelen getroffen.

Minister Dirk Van Mechelen : Ten eerste : sinds vorige week is het licht op groen gezet voor de waarborgregeling. Uit het debat met de Europese Commissie is gebleken hoe moeilijk het was om deze regeling te laten goedkeuren. In de commissie voor Economie zal ik aantonen dat de Europese Commissie tijdens de voorbereidende besprekingen een aantal bijkomende, stringente maatregelen heeft opgelegd. De steun aan niet-landbouwbedrijven kan slechts in het raamwerk van sanitaire maatregelen, opgelegd door de overheid. Men heeft het toepassingsgebied nog verkleind.

Nu dat is verworven, is de vraag of we een schaderegeling zullen uitwerken. Wel, tot vandaag heeft de Vlaamse regering dat niet overwogen.

De heer Robert Voorhamme : De heer Schuermans probeert zijn oppositierol waar te maken, maar zoals de andere CVP-leden spant hij voortdurend de kar voor het paard. Uit de korte gedachtewisseling met de minister is gebleken dat de sereniteit van de discussie is gebaat met het respect voor een bepaalde fasering. In de commissie heeft de meerderheid op die noodzaak gewezen.

Ik wil wel benadrukken dat het voorstel van resolutie van de CVP niet is weggestemd. Dat voorstel zal worden behandeld op het ogenblik dat we in staat zijn een goede beoordeling te maken van de ruime waaier van voorstellen inzake schadeloos-

stelling, in het licht van het standpunt van Europa. Ik begrijp echt niet wat u tegen deze werkwijze hebt. Dat is de werkwijze van efficiënt bestuur.

De heer Eddy Schuermans : Ik stel alleen vast dat de crisis al maanden aan de gang is. Ik hoor vandaag voor het eerst met zoveel woorden dat de regering geen definitieve schaderegeling overweegt.

Een ander belangrijk punt inzake snel en efficiënt bestuur vinden we terug in het hoofdstuk over de expansiesteun. In zijn toelichting voor de commissie heeft de minister gezegd dat hij er nog niet uit is of men de toekenning van de expansie al dan niet dient bij te sturen. Op basis van een resolutie van dit parlement tijdens de vorige zittingsperiode zijn de toekenningscriteria verstrengd. Men heeft de basissteun afgeschaft en de regelgeving selectiever doorgevoerd. Volgens uw administratie zijn de voorbije jaren op dit vlak heel wat maatregelen genomen zodat de reglementering nu zeer selectief en quasi volledig voorwaardelijk is. Dit was trouwens de doelstelling van dit parlement.

Het om de haverklap wijzigen van deze regelgeving is echter nefast. Bedrijven die expansiesteun opnemen in het financieringsplan van hun investeringen, hebben baat bij meer continuïteit en rechtszekerheid. Ik heb de indruk dat u tegen beide zondigt. U stel expansiesteun in vraag, maar u geeft geen alternatief.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik wil verwijzen naar het verslag om aan te geven dat u een loopje neemt met de waarheid. In de commissie is gesteld dat economische expansiesteun bij voorbaat moeilijk in te schatten is omdat die conjunctuurafhankelijk is. Vooral voor het FEERR-MGO is het van belang of bedrijven al dan niet een zwaar dossier indienen. Men heeft terzake verwezen naar het dossier van Ford Genk waarbij investeringssteun nodig was van bijna 1 miljard frank.

Wat de ombuiging van de steun betreft, heb ik in de commissie zeer duidelijk gezegd dat we onderzoeken waar we economische expansiesteun kunnen geven die nadien niet afhankelijk is van conjuncturele schommelingen. We hebben het voorbeeld van Renault gegeven waaruit blijkt dat een bedrijf zich zeer snel kan verplaatsen en een afschrijving kan realiseren van de oorspronkelijke investering. Inzake de steun die wordt gegeven voor de aanleg van bedrijventerreinen verwachten we in 2000 reeds een vastlegging van 463 miljoen frank. Tijdens de komende jaren zal deze steun gevoelig toenemen, ingevolge de bepalingen die in de nieuwe gewestplannen worden opgenomen. De vraag is

Van Mechelen

of het in een fase waar 2 jaar economische groei in het vooruitzicht wordt gesteld, niet verstandiger is om in plaats van 3 à 4 percent van de investeringen in Vlaanderen te subsidiëren via economische expansie, een verschuiving door te voeren. We zeggen dus niet dat we de huidige economische expansie tout court afschaffen.

Ik schrijf kredieten in voor economische expansie voor het jaar 2000. Naar aanleiding van de resolutie van 21 november 1997, waarbij het parlement toen heeft gevraagd om een stand van zaken op te maken van de achterstanden, heb ik in de commissie beloofd om dit ook te doen met betrekking tot de achterstand in uitbetalingen op 1 januari 2000. Naar aanleiding hiervan zullen we in de commissie een debat voeren over de mogelijkheden om die historische achterstand in te lopen.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : De heer Schuermans gebruikt met betrekking tot de discussie over de expansiewetgeving een onterecht argument. Dit argument, namelijk het belang van de continuïteit, wordt vaak terecht gebruikt in andere materies. Maatregelen die inzake economische omgevingsfactoren of op het fiscale vlak worden genomen, moeten een duurzaam karakter hebben. Zij kunnen voor vele jaren voor een bedrijf bepalend zijn.

De expansiewetgeving komt echter neer op een steun voor een eenmalige investeringsbeslissing : omwille van het eenmalige karakter moet het regime toelaten om net niet continu te werken. De essentie van de expansiewetgeving is hier ook op gebaseerd. De wet stelt dat investeringen niet bij decreet worden geregeld, maar hoofdzakelijk bij wijziging van reglement. Het gaat immers om een maatregel die bijna van maand tot maand moet kunnen worden aangepast aan de conjuncturele toestand en aan de snelle evolutie van het economisch klimaat. Dit is de essentie van de economische expansiewetgeving.

Ik vind het nodig om erop te wijzen dat u het tegenovergestelde hier als argument aanhaalt.

De heer Eddy Schuermans : Dat is de theorie, maar zo werkt het niet op het terrein. Wanneer een bedrijf een investering plant, dan duurt die planning een bepaalde periode. Tijdens die periode houdt men rekening met een aantal factoren, waaronder de expansiesteun. Het is op dergelijke momenten

nefast indien men ongeveer bij het afronden van het dossier moet vaststellen dat de spelregels op het terrein zijn veranderd.

We hebben tijdens de vorige zittingsperiode een zeer lange hoorzitting in de commissie gehouden met mensen van op het terrein. Zij hebben ons op twee zaken gewezen. We moeten op de continuïteit, maar ook op de rechtszekerheid letten.

Wat dat tweede punt betreft, kan ik u niet overtuigen, maar misschien wel het Rekenhof. Als het Rekenhof bij de opmerkingen op de nu voorliggende begroting stelt dat het onmogelijk zal zijn om de engagementen voor 2000 te honoreren, dan moet men hiervan de budgettaire consequenties in acht nemen.

Er is voor 1999 een serieuze achterstand. De voornaamste reden daarvoor ligt in de overvloed aan investeringen. Er moet bijgevolg nogal wat steun worden uitgekeerd, maar men weigert hieruit de nodige conclusies te trekken. Dit hebben we in 1998 wel gedaan. Er is toen voorgesteld om die achterstand met een eenmalige budgetverhoging weg te werken.

Dit lijkt me een vorm van rechtszekerheid en van efficiënt bestuur, waarbij men bedrijven die een engagement van de overheid hebben ook honoreert en waarbij men het toegezegde ook uitbetaalt.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : De heer Schuermans verklaart dat dit in 1998 allemaal perfect is verlopen. Ik heb hier een nota van de administratie, waarin staat dat men in de maand oktober van 1997 geen enkel dossier meer kon vastleggen en dat de beslissingen in september 1998 zijn stilgelegd wegens een gebrek aan kredieten. Ik kan u verzekeren dat het in 1999 nog erger is verlopen.

De heer Eddy Schuermans : Ik roep de leden van de commissie tijdens de vorige zittingsperiode op als getuigen. We hebben toen met voor- en tegenstanders een breed gesprek over de expansiesteun gevoerd. Het leek toen zinvol om de door een aantal omstandigheden gegroeide achterstanden met een eenmalige verhoging te verhelpen.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Het is correct, mijnheer Schuermans, dat we toen akkoord gingen met

Voorhamme

een eenmalige operatie om de achterstand die uit de structurele aanpak van deze problematiek was gegroeid voor eens en altijd in te lopen. Dit nu gebruiken als een argument om te vinden dat we het eens moeten zijn met een voortdurende herhaling van die eenmaligheid, zodat het geen eenmaligheid meer is, lijkt me een verkeerde interpretatie van ons standpunt.

De heer Eddy Schuermans : U trekt geen lering uit het feit dat de conjunctuur – en gelukkig maar – met zich meebrengt dat er meer investeringsprogramma's dan voorzien zijn gekomen. De overheid draagt daar een percentage toe bij. Dat is een zeer positieve evolutie. Ik hoop dat we nog jaren extra kredieten zullen moeten vragen aan dit parlement om bij te dragen aan deze steun, want dit betekent dat het goed gaat. Het omgekeerde zou dramatisch zijn. Dat zou hier de wanklank moeten zijn, niet het omgekeerde.

Ik sluit dit af met de reactie van de minister op onze vraag vanuit de oppositie om mee te kunnen werken om dit probleem met een eenmalige budgetverhoging op te lossen : 'Zo een cadeau wens ik u niet te doen.' Mijnheer de minister, u moet onze fracties geen cadeaus doen. Men kan erover discussiëren of de huidige regelgeving goed is. Dat is uw recht. Maar ze bestaat en voor de bedrijven moet u ze toepassen.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer Schuermans, dit is intellectueel oneerlijk. U zegt dat u in de budgetcontrole een eenmalige inhaaloperatie hebt gedaan. U hebt inderdaad voor de FEER-MGO 3,7 miljard frank ingeschreven. U vergeet erbij te zeggen dat van dat bedrag maar 1 miljard frank is gebruikt als vastleggingsmiddel voor economische expansie. Hierdoor is die one shot operation om bij te komen niet uitgevoerd. Ik bezorg u de volledige tabellen terzake.

De heer Eric Van Rompuy : Daar zit ook Vlami-vorm in.

Minister Dirk Van Mechelen : Dat klopt. Maar dat is dus niet naar economische expansie gegaan, mijnheer Van Rompuy. U zegt dat er een inhaaloperatie is gebeurd in 1998, zodat u in 1998 afsloot zonder contentieux. Ik zeg u : in 1998 bent u in september gestopt met de vastlegging omdat de middelen op waren.

De heer Eric Van Rompuy : Wij konden niet voorzien dat de economische groei en de investeringen

zo sterk zouden stijgen in 1998 en 1999. Vergeet niet dat we dit jaar met 100 miljard frank buitenlandse investeringen zitten. Vorig jaar zijn we geëindigd met 70 miljard frank buitenlandse investeringen. De economische groei was niet zo sterk, maar de investeringsgroei was enorm sterk. Dat verklaart waarom onze economie zo sterk kon worden vernieuwd.

Ik heb toen in mijn hoedanigheid van minister meer middelen gevraagd, maar ik heb niet voldoende gekregen, omdat de discussie over expansiesteun toen ook gaande was. Ik heb met de heer Voorhamme toen een overeenkomst gemaakt, waarbij we beide wat water in onze wijn deden om eruit te geraken.

Maar ik wil nog één ding zeggen over die 1 miljard expansiesteun aan Ford Genk. De heer Heller is toen bij me gekomen. Indien hij geen steun had gekregen, dan was die 22 miljard frank aan investeringen in Ford Genk er waarschijnlijk niet gekomen en had dit bedrijf in grote moeilijkheden verkeerd. Hij had elders immers veel meer steun kunnen krijgen. Ik waarschuw de minister van Economie ervoor dat hij buitenlandse investeringen zal zien teloorgaan als hij dit instrument, het volstrekte minimum, verder afbouwt. In andere landen heeft men immers nog andere instrumenten, onder andere van fiscale aard, en ook instrumenten die we niet durven gebruiken omdat we meer worden gecontroleerd dan elders.

De heer Eddy Schuermans : Dan wil ik overgaan tot mijn derde punt, over de Mercuriusprojecten. Ik denk dat ik daar wel de heer Voorhamme als bondgenoot zal krijgen. In de commissie heeft hij heel nadrukkelijk onze lijn terzake gesteund. U weet dat er de voorbije zittingsperiode een belangrijke inspanning is gebeurd om de handelscentra op te waarderen, in de vorm van Mercuriusprojecten. Dat blijken goede instrumenten te zijn ter ondersteuning op micro-niveau van het lokaal commercieel netwerk.

Mijnheer de minister, uw toelichting bij de begroting was erg lang. Het was eigenlijk al een beleidsbrief nog voor die op tafel komt. U wou dit immers in een ruimer debat plaatsen. Maar in die hele toelichting hebt u hierover met geen woord gerept. Pas wanneer de heer Voorhamme en ikzelf dit aan de orde brachten, hebt u gezegd dat u dit verwees naar de begroting 2001. Op die manier geeft u toch echt wel aan dat u niet veel aandacht besteedt aan het zelfstandig ondernemen op lokaal vlak.

Schuermans

Ik kom nu bij het punt van de lastenverlaging voor bedrijven. Het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering hebben niet zoveel instrumenten om lastenverlagingen voor onze ondernemingen door te voeren. Het vergt inderdaad wat legistische spits-technologie om op dit vlak wat te doen. Toch hebben we in het verleden al bewezen dat het kan. De voorbije jaren werd eerst aan 11.000 en later aan 5.500 Vlaamse ondernemingen een compensatie voor de onroerende voorheffing toegekend via Vlaminov en Vlamivorm. Men kan misschien wel zeggen dat het hier niet om het brede landschap van het Vlaamse bedrijfsleven gaat, maar toch gaat het om een niet-onbelangrijk aantal bedrijven die daarmee hun voordeel hebben gedaan.

Bij Vlamivorm was er de verdienste dat de vorming binnen de ondernemingen werd gestimuleerd, en dat is echt wel een belangrijke sleutel voor het oplossen van een zekere paradox op de arbeidsmarkt. Vlamivorm was dus veel specifiekker dan de bredere operatie van het jaar daarvoor. De minister heeft verklaard dat hij zeker niet verder gaat met Vlamivorm en dat hij iets anders wenst te doen. Vandaag moet ik echter vaststellen dat daar in de begroting nog niets van terug te vinden is.

Samen met de werkgeversorganisaties erkennen ook wij dat deze instrumenten 'second best'-oplossingen waren. Er zijn inderdaad andere bestuursniveaus waarop men met meer mogelijkheden kan werken. Men mag hieruit echter natuurlijk niet concluderen dat men daarom op Vlaams niveau niets zou hoeven te doen.

Als laatste punt kom ik bij het wetenschappelijk en technologisch onderzoek. In de voorbije legislatuur werd gedurende vier jaar 2 miljard frank per jaar extra geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling. Dit was een zeer belangrijke operatie. Deze operatie beantwoordt trouwens ook aan een algemene Europese trend om de budgetten voor innovatie op te voeren. In de kenniseconomie is de innovatieve toepassing van kennis immers heel belangrijk. Dat is namelijk de strategische productiefactor bij uitstek.

Samen met een aantal organisaties vinden ook wij dat de Vlaamse overheid haar inspanningen op dit vlak moet voortzetten. We pleiten ervoor dat men zeker de stijging van het BNP als groeipad zou aannemen om dit budget ook in de toekomst te verhogen. De huidige regering stopt echter met het groeiritme van de laatste jaren. Men omschrijft dit als een rustpauze en een evaluatie. Wij vinden ech-

ter dat evalueren geen alibi mag zijn om budgettaire verantwoordelijkheid op te nemen.

Tot slot wil ik nog zeggen dat het goed gaat met de Vlaamse economie. De komende jaren kondigen zich hoopvol aan. Het is wel jammer dat de Vlaamse overheid haar zelf toegemeten extra budgettaire ruimte niet voor een deel aangrijpt om ook hier wat toe bij te dragen. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Frans De Cock (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, Vlaanderen doet het op economisch vlak inderdaad goed. Nadat er in de eerste helft van de jaren '90 wat minder werd gepresteerd, heeft het Vlaamse bedrijfsleven de jongste jaren zijn dynamisme herwonnen.

Bovendien is die economische groei evenwichtiger geworden. Deze groei is niet enkel het gevolg van de export, maar wordt ook ondersteund door de binnenlandse vraag, zowel door de bedrijfsinvesteringen als de privé-consumptie. Dit laatste is niet onbelangrijk, want een meer evenwichtige groei betekent ook een meer duurzame groei. Er is dan ook geen reden om de toekomst pessimistisch tegemoet te zien. In totaal wordt in het jaar 2000 een toename van het bruto regionaal product met 3 percent verwacht.

Dit betekent niet dat men op zijn lauweren mag rusten. Een goede conjunctuur mag ons niet doen vergeten dat de primaire opdracht van de overheid op het structurele vlak ligt. Vlaanderen is trouwens op conjunctureel vlak grotendeels afhankelijk van de internationale toestand. Hoewel die er momenteel goed uitziet, blijft waakzaamheid geboden. Ik wil er bijvoorbeeld op wijzen dat het IMF enkele maanden vooraleer de Aziatische financiële crisis uitbrak, voor deze landen nog een economische groei voorspelde van 8 percent. Uiteindelijk zijn de gevolgen van die crisis voor Vlaanderen, België en Europa vrij beperkt gebleven, maar wat zal er gebeuren indien de Amerikaanse economische conjunctuur slabakt of wanneer er zich een ernstige beurscorrectie zou voordoen ?

Bovendien beschikt Vlaanderen niet over de macro-economische instrumenten om de conjunctuur te beïnvloeden of om de negatieve gevolgen van een eventuele nadelige conjunctuur op te vangen. Als we spreken over macro-economische instrumenten, dan bedoelen we in eerste instantie het monetaire beleid. Vlaanderen is hierin grotendeels afhankelijk van het beleid van internationale

De Cock

instanties, met name de Europese en Amerikaanse centrale banken. Een ander macro-economisch beleidsinstrument zijn de loonkosten. Daarvoor zijn we uiteraard afhankelijk van de federale overheid.

Dit is een reden te meer om als Vlaamse overheid in de eerste plaats de structurele draagkracht van onze economie te verstevigen. De minister omschrijft dit als het verstevigen van de endogene en exogene groei. Om een duurzame economische groei te realiseren, moeten we niet enkel streven naar macro-economische stabiliteit, maar moeten we vooral voldoende micro-economische flexibiliteit garanderen, zodat de transformatie naar een kenniseconomie zo snel mogelijk kan gebeuren.

De minister heeft zeer terecht vier hefboomen voor deze micro-economische flexibiliteit geïdentificeerd : het stimuleren van het ondernemerschap, de vernieuwde expansiesteun, een subregionaal economisch beleid om een zo hoog mogelijke efficiëntie en effectiviteit in de diverse subregio's te bewerkstelligen en de ontwikkelingverspreiding en aanwending van nieuwe technologieën. Hiertoe werd in totaal 21 miljard frank uitgetrokken op de begroting 2000.

Het stimuleren van het ondernemerschap is niet enkel een hefboom, maar ook één van de prioriteiten in het regeerakkoord. Het vertrekt van de vaststelling dat het aantal nieuw opgerichte ondernemingen in Vlaanderen aan de lage kant ligt. Deze vaststelling werd reeds in de vorige legislatuur gemaakt, maar blijkbaar restte er toen te weinig tijd om daar een ommekeer in teweeg te brengen. In het regeerakkoord is sprake van een actieplan ter verhoging van het aantal starters en ter bevordering van het ondernemerschap in het algemeen. Daarbij kunnen verschillende doelgroepen worden onderscheiden.

De starters vormen één van de belangrijkste kanalen waardoor vernieuwing in het economisch weefsel kan worden geïntroduceerd. Het is een feit dat het aantal starters vooral in de groeisectoren laag blijft in ons land. Met de subsidiëring van het bedrijfsadvies werd in het verleden een middel gecreëerd om in deze nood te voorzien. Toch dringt zich hier een evaluatie op. Anderzijds steunt de VLD-fractie de idee van trajectbegeleiding, waarbij het VIZO instaat voor het bedrijfsadvies en de banken voor de financiering van de start.

Wat de doelgroep van de bestaande ondernemingen betreft, leven we in een maatschappij waarin

kennis steeds belangrijker wordt. Scholing, bijscholing en permanente vorming zijn daarbij een belangrijk element tot succes. Het VIZO moet dan ook voorzien in een aangepast aanbod aan opleidingen. Er wordt daartoe 2 miljard frank uitgetrokken in de begroting. Het VIZO moet dit zo snel mogelijk realiseren.

De minister kondigde een aantal horizontale initiatieven aan die bestemd zijn voor verschillende doelgroepen. Een belangrijk initiatief is het afbouwen van de administratieve lastendruk en het klantvriendelijker maken van de regelgeving. Vooral de éénloketfunctie springt hierbij in het oog. Het is onnodig te zeggen dat een grotere afstemming en diverse afspraken tussen verschillende initiatieven die momenteel lopen, zeer belangrijk zijn.

Wat de expansiesteun betreft, vinden we dat men moet opteren voor creativiteit. Niet de omvang van de middelen telt, maar de wijze waarop de expansiesteun wordt besteed. Een efficiënte en optimale aanwending moet het doel zijn, gericht op het verbeteren van de omgevingsfactoren.

De minister haalde het voorbeeld van ruimtelijke ordening aan. Ondernemingen die op een creatieve en zuinige manier omspringen met de beschikbare ruimte in de industrieterreinen, kunnen perfect via het middel van de expansiesteun worden gestimuleerd.

De heer Eric Van Rompuy : De vorige regering voorzag in 750 miljoen frank voor industrieterreinen. We hebben dat niet kunnen opgebruiken. Er waren onvoldoende dossiers. We hebben het bedrag tweemaal verhoogd. Het is een goed instrument, maar het zit ook in het FEERR. Dat is niet tegenstrijdig.

De heer Frans De Cock : Er zijn nog mogelijkheden, als men creatief nadenkt over hoe ruimte door bedrijven kan worden ingenomen. De meeste bedrijven hebben momenteel meer parkeerruimte dan effectieve bedrijfsruimte.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : De heer Van Rompuy heeft dat inderdaad meegedeeld, en ik heb het laten onderzoeken. Op 15 augustus 1999 was er 234 miljoen frank vastgelegd. Er is voor nog bijna 450 miljoen frank in onderzoek. Er is dus een boom. Voor volgend jaar verwachten we, op basis van de huidige prognoses, dat het tot 787 miljoen frank kan belopen.

De heer Eric Van Rompuy : We hadden een nieuw besluit genomen om de subsidiëring van industrieterreinen te verruimen en de criteria aan te passen. Er is inderdaad een echte behoefte, maar het zit al in dat fonds.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Frans De Cock : Ook voor de sanering van vervuilde bedrijventerreinen kunnen de middelen van de expansiesteun worden aangewend.

Van belang is het doel dat men met de expansiesteun wil bereiken. Staatssteun kan geen cadeau zijn aan ondernemingen. Er moeten steeds voorwaarden aan verbonden zijn, zoals meer tewerkstelling, beter gebruik van ruimte, milieuvriendelijke investeringen, enzovoort.

De VLD pleit ten slotte ook nadrukkelijk voor een heroriëntering van de expansiesteun naar kleinere ondernemingen en starters. Het moet niet altijd naar de grote ondernemingen gaan.

De heer Eric Van Rompuy : Er is starterssteun. Elke starter krijgt 8 percent. Dat staat in de wet.

De heer Frans De Cock : Dat neemt niet weg dat we er nog meer de nadruk op willen leggen.

We pleiten voor een vernieuwd regionaal economisch beleid. Het subregionaal economisch beleid is aan een evaluatie toe. De jongste jaren zijn er dan ook nogal wat structuren gecreëerd bovenop de reeds bestaande, zoals bijvoorbeeld de streekplatformen. Het regionaal beleid blijft evenwel een belangrijke hefboom. Er moeten altijd van onderaf initiatieven tot verbetering en vernieuwing van de bedrijfsomgeving tot stand kunnen komen. Dit moet door de overheid worden gestimuleerd, niet alleen met financiële middelen, maar ook door het geven van een economische finaliteit aan de voorstellen die worden gedaan.

Een belangrijk element blijft dan ook het responsabiliseren van de levende krachten in de subregio's. Er moeten middelen worden gemobiliseerd binnen de streek, hetzij via een grotere betrokkenheid van lokale en provinciale besturen, hetzij via samenwerking tussen de publieke sector en de privé-sector. Alleszins moet het regionaal economisch beleid worden gestroomlijnd.

Ten slotte is er de technologische vernieuwing. Ook de vorige spreker heeft daarop gewezen.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : In het Vlaams Parlement leeft een grote bekommernis over het vernieuwd regionaal economisch beleid. De SERV is tot een unaniem standpunt gekomen met betrekking tot de reorganisatie op het terrein van de levende krachten. Het is een advies van 8 december, dat in het licht van de besprekingen in de commissie en van de plenaire vergadering totaal nieuw is. Ook het beleid kan daar heel wat uit putten.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Frans De Cock : Voor de VLD is het zonder meer positief dat de minister van Economie voortaan ook bevoegd is voor het innovatiebeleid. Het is zonder meer zo dat men de sterkte van de economie momenteel kan meten aan de mate van innovatie. In de wereldeconomie drijft de technologische vernieuwing de groei van de productiviteit, die we nodig hebben voor de verhoging van onze welvaart.

De inhaalbeweging die tijdens de vorige legislatuur werd doorgevoerd inzake middelen voor onderzoek en ontwikkeling, was meer dan broodnodig om de achterstand terzake in te halen. Deze inhaalbeweging, door de VLD gesteund, is nog niet volledig voltooid. Toch moet men nu de vraag durven stellen of de middelen op de meest efficiënte wijze werden en worden aangewend, veeleer dan ze verder fors te verhogen. Een eenvoudige verhoging van de middelen op zich is relatief gemakkelijk, het gaat erom hoe men de middelen aanwendt. We vertrouwen erop dat de minister hiervoor zijn verantwoordelijkheid zal opnemen.

De VLD vraagt aandacht voor de rol van de KMO's. De technologische vernieuwing moet vooral bij hen worden gestimuleerd. Ik denk bijvoorbeeld aan het fenomeen van de e-commerce. Grote ondernemingen hebben wellicht weinig problemen om die evolutie op dat vlak te volgen en hebben daarvoor geen steun van de overheid nodig. Bij KMO's ligt dat duidelijk anders. Wellicht kan hier een zekere vorm van positieve discriminatie worden overwogen.

Tot slot wens ik ook de aandacht van de minister erop te vestigen dat er eventueel een globale inventaris moet worden opgemaakt van al datgene wat in Vlaanderen gebeurt inzake onderzoek en ontwikkeling en wat daarvan het resultaat is, uiteraard in zoverre de overheid dat onderzoek patrooneert en subsidieert. Het blijkt dat een dergelijke

De Cock

globale database nog niet zou bestaan, maar het kan een nuttig beheersinstrument zijn in het innovatiebeleid waarbij economische finaliteit en de creatie van spin-offs belangrijk zijn.

Mijnheer de minister, collega's, het is onze overtuiging dat Vlaanderen op economisch vlak niet alleen klaar zal zijn voor de volgende eeuw maar zelfs een vooraanstaande rol zal kunnen spelen, tenminste wanneer de regering erin slaagt in de vier hoger genoemde domeinen vooruitgang te boeken. Het voorbeeld van Lernout & Hauspie, of moet ik zeggen Lernout, Hauspie & Gates, moet ons als inspiratiebron dienen.

Uit de uiteenzetting van de minister in de commissie is alvast gebleken dat de regering kiest voor een globale aanpak onder de noemer van de micro-economische flexibiliteit. Vlaanderen beschikt over vrijwel alle instrumenten, met uitzondering voor een gedeelte van het fiscale middel, om deze micro-economische flexibiliteit tot stand te brengen. Het verheugt ons dat er sprake zal zijn van een coherente aanpak vertrekkende vanuit een juiste analyse van de sterkten en de zwakten van de Vlaamse economie. Deze aanpak is de enige weg naar succes. (*Applaus*)

De voorzitter : Ik dank de heer De Cock voor zijn betoog. Het was zijn maidenspeech. Mag ik daarvoor nog een extra applaus vragen ? (*Applaus*)

De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, Vlaanderen neemt 77 procent van de uitvoer van dit land voor zijn rekening. De drijvende kracht en de economische motor zijn wij. Dat export voor Vlaanderen van levensbelang is, hoef ik hier niet meer te bewijzen : de cijfers spreken voor zich. Ter vergelijking : Wallonië genereert 14,6 procent van de totale export. We mogen dus van deze regering verwachten dat de bevordering van het exportbeleid één van haar prioriteiten zou zijn.

In de toelichting bij het hoofdstuk Export Vlaanderen moeten we echter lezen dat op een tamelijk naïeve manier zal worden gestreefd naar een nauwere samenwerking met AWEX. Met andere woorden, in haar oneindige wijsheid streeft deze regering ernaar haar handelsmissies in de toekomst op pad te sturen met de vertegenwoordigers van een minder presterende en concurrerende regio als een

blok aan het been. Het volstaat blijkbaar niet dat onze bedrijven in het buitenland aan de eindstreep aankomen met een loonkosthandicap, u wil er blijkbaar nog een andere vorm van concurrentie aan toevoegen en deze concurrentie nog vergemakkelijken op de koop toe.

Vlaamse handelsmissies moeten als eerste en enige doel hebben de Vlaamse ondernemingen in hun pogingen tot export bij te staan en de naam en faam van de Vlaamse producten in het buitenland te promoten, en dit zonder de handicap van het kleine broertje dat op sleeptouw wordt genomen en ons mogelijk nog stokken in de wielen kan steken. Uw taak, dames en heren van de regering, bestaat er in deze voorwaarden voor de Vlaamse ondernemingen mogelijk te maken, te stimuleren en in de mate van het mogelijke te behoeden voor concurrentie van derden.

De strategie die u met betrekking tot exportbevorderende maatregelen nastreeft, is nog voor ze goed en wel van start gaat, dringend aan herziening toe. Een regio die zoals Vlaanderen haar economische levenskracht put uit een exportgerichte nijverheid, moet in eerste instantie haar eigen potentieel verdedigen. We kunnen ons in de huidige context van mondialisering en de steeds scherper wordende concurrentie niet de luxe veroorloven om enige vorm van samenwerking na te streven met een andere regio die een mogelijke concurrent kan zijn.

Op de internationale markt verschijnen onze bedrijven met een handicap omwille van de loonkost. Dit is een probleem dat u en ik onderkennen, en dat niemand nog zal tegenspreken. Dit is een handicap die we meekrijgen vanuit België. Het is een handicap waaraan u, gezien de strikt beperkte bevoegdheden van deze vergadering, weinig of niets kunt veranderen. Het zijn juist deze beperkingen die ervoor zorgen dat het would be economisch onderdeel van uw begroting in feite een slag in het water is.

De essentiële bevoegdheden die we nodig hebben om een realistisch economisch beleid te voeren, worden ons door de federale overheid afgenomen. Gezien ons gebrek aan machtsinstrumenten zijn we verplicht ons te beperken tot enkele weinig doeltreffende maatregelen en enkele stimuli zonder veel reële draagkracht. We mogen aan belangstellende investeerders een plek toewijzen waar zij zich eventueel kunnen vestigen. We kunnen hen enkele zeer beperkte faciliteiten verlenen. Maar op echt doorslaggevende factoren die investeerders er toe aan kunnen zetten Vlaanderen als vestigingsplaats te kiezen, hebben we geen enkele invloed.

Van Goethem

Werktijd, flexibiliteit, loonvorming, rentabiliteit van de onderneming, sociale lasten en vennootschapsbelasting zijn maar enkele voorbeelden van factoren waarop wij geen invloed kunnen uitoefenen. Dit zijn nochtans de basisvoorwaarden om tot een echt economisch beleid te kunnen komen. De bevoegdheden om op al deze factoren in te kunnen spelen, ontbreken ons volledig.

Het onderdeel tewerkstelling van uw begroting is trouwens in hetzelfde bedje ziek. Eén van uw doelstellingen is het nastreven van opleiding op de werkvloer. In eerste instantie kan men dat een prijzenswaardig initiatief noemen. Maar de gevaren van dit systeem zijn niet denkbeeldig. In een wereld waarin de technologie razendsnel evolueert, is de kans dat de leerlingen op de werkvloer een verouderde techniek aanleren, reëel en niet te onderschatten. In de huidige analyses wordt dit trouwens aangehaald als één van de factoren die de technologische achterstand van Groot-Brittannië in het begin van de jaren vijftig verklaart.

Uw plannen betreffende een mogelijke belastingverlaging mogen ook een slag in het water worden genoemd. Economisch heeft deze verlaging immers geen enkele zin, want zij is te onbeduidend om ook maar enig effect te sorteren. Logischerwijs mogen we van een belastingverlaging verwachten dat zij aan de economie een impuls geeft : door de verhoging van de koopkracht wordt de binnenlandse vraag gestimuleerd. Komt de verlaging de bedrijven ten goede, dan leidt dit tot een verlaging van de kostprijs en zo tot een verhoging van de rentabiliteit.

Uit een recente studie van de KBC blijkt dat een toename van het rendement op eigen vermogen met 1 percent de werkgelegenheid met 8.700 eenheden verhoogt. Indien in de afgelopen zeven jaar de rentabiliteit op 10 percent was behouden, dan zou de Belgische economie vandaag 167.400 banen rijker zijn. Ik wens er wel uw bijzondere aandacht op te vestigen dat deze studie de Belgische toestand onder de loep neemt en niet specifiek de Vlaamse. Zonder de jaarlijkse miljardentransfers naar Wallonië zou de Vlaamse economie vele malen performanter zijn en zou een rendement van 12 percent op het eigen vermogen niet onrealistisch blijken. Over eenzelfde periode zou de handhaving van dit cijfer 288.800 bijkomende jobs opleveren. U tracht ons echter wijs te maken dat enkele honderden frank afcentiemen de werkloosheidsval mee gaan bestrijden.

Het is mogelijk dat u de realiteit een beetje over het hoofd ziet. Een cijfervoorbeeld kan in zulke omstandigheden handig zijn. Daarom heb ik er eentje uit het dagelijkse leven meegebracht. Op een brutoloon van 54.921 frank, wat wel degelijk een laag loon is, betaalt een werknemer 7.553 frank sociale lasten en 10.883 frank bedrijfsvoorheffing. Hierdoor blijft een nettoloon van 36.485 frank over. Dankzij uw systeem van afcentiemen, zal het nettoloon ongeveer 36.600 frank bedragen. Trek daarvan de verplaatsingskosten af, en er blijft ongeveer 35.000 frank over.

Ik kan me voorstellen dat de massa hierdoor zal staan drummen om snel een job te bemachtigen. Wat een uniek aanbod ! Maar even alle gekheid op een stokje, deze zaak is te triest om over te grappen, want ook op dit vlak heeft Vlaanderen niet de bevoegdheden om daadwerkelijk en efficiënt op te treden. Uw enige realisatie in dit dossier beperkt zich tot een publicitaire stunt van 3,5 miljard frank die geen enkel effect op de tewerkstelling zal hebben.

Zonder reële en volledige bevoegdheden voor Vlaanderen op sociaal, economisch en fiscaal vlak, blijft deze begroting een min of meer goedbedoelde bezigheidstherapie die slechts enkele minimalistische effecten kan genereren. Bij het hoofdstuk over tewerkstelling heeft men vooral oog voor mooie statistieken. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Dames en heren, ook voor de heer Van Goethem was dit een maidenspeech. (*Applaus*)

Mijnheer Voorhamme, ik merk op dat de minister bevoegd voor tewerkstelling, aan wie u uw vraag richt, niet aanwezig is.

De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dan vraag ik aan zijn collega-ministers om hem mijn vragen over te maken.

Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, deze morgen werd reeds een aantal maal gezegd dat de rode draad door het regeerakkoord de omschakeling naar de actieve welvaartsstaat is. Een meer fundamentele discussie over die omschakeling dient toch wel te worden gehouden naar aanleiding van de beleidsnota's, en niet zozeer naar aanleiding van deze begrotingsbespreking, al is de begroting een eerste stap in de uitvoering van het regeerakkoord.

Voorhamme

De SP heeft zich trouwens voorgenomen om in de toekomst elke maatregel in uitvoering van het regeerakkoord te toetsen in functie van zijn bijdrage aan de omschakeling naar de actieve welvaartsstaat. Ik wil vooraf evenwel even de vijf centrale principes van de actieve welvaartsstaat toelichten. Het eerste principe is dat in de toekomst de sociale bescherming beter moet worden verzekerd, maar wel anders dan in het verleden, namelijk door de afhankelijkheid te doen afnemen.

Minister Dirk Van Mechelen : Bedoelt u daarmee dat iedereen aan een job helpen de beste sociale bescherming inhoudt ?

De heer Robert Voorhamme : Daar komt het op neer.

Het tweede principe is dat het beleid zich proactief moet opstellen, een preventief beleid, dus. Als derde principe ontwikkelt men een beleid op maat, niet in algemene regels en wetten. Maatwerk verzekert een veel efficiënter bestuur. Het vierde principe bestaat uit de oriënterende, delegerende rol van de overheid in plaats van een dirigerende rol. Zij moedigt de spelers op het terrein aan en wijst maatschappelijke verantwoordelijkheden toe aan de actoren. Ze speelt niet langer de centrale rol. Via het vijfde en laatste principe stimuleren we participatie als middel tegen uitsluiting en voor herverdeling.

Ik wil aantonen dat men zelfs met deze eerste stap van de uitvoering van het regeerakkoord, namelijk de begroting 2000 duidelijk een begin maakt met de realisatie van de actieve welvaartsstaat. De eerlijkheid gebiedt me om te vermelden dat ook de vorige regering enkele voorzichtige, initiatieven in die zin nam. Een nieuwe weg wordt echter nu pas ingeslagen. Ik zou veel voorbeelden kunnen geven, maar ik beperk me tot enkele typerende en formuleer tevens een aantal bedenkingen.

Een eerste voorbeeld is de bestrijding van de werkloosheidsvallen. Dat is duidelijk een speerpuntactie in de afbouw van de afhankelijkheid. We hadden vanmorgen al een uitgebreide discussie over de afcentiemen. Deze spelen een voorname rol in de bestrijding van de werkloosheidsvallen. We moesten kiezen tussen een maximum aan selectiviteit enerzijds en de sociale beschouwingen anderzijds, die mede aangebracht zijn door de CVP. Het feit dat een oplossing wordt gevonden die meer in de sociale richting gaat dan aanvankelijk was voorgesteld, betekent natuurlijk dat men enigszins aan ef-

ficiëntie, want aan selectiviteit inboet. Ik ontken dat niet. In termen van de bestrijding van werkloosheidsvallen is dat zo.

De vorige spreker deed meewarig over deze maatregelen. Ik wil toch benadrukken dat de maatregel inzake de afcentiemen, zoals nu vermeld in de begroting, een eerste stap is van een beleid dat zal worden voortgezet. Het financieel effect zal dus in de loop van de volgende jaren aanzienlijk worden opgebouwd. Rome werd ook niet op 1 dag gebouwd. Het is heel belangrijk dat we nu die eerste stap hebben gezet.

Ook in het vervolg en in het kader van de bestrijding van de werkloosheidsvallen is het zeer belangrijk dat de fiscale ingreep een forfaitair gegeven blijft. Indien we dat karakter in de verdere financiële opbouw verlaten, spelen we de noodzakelijke selectiviteit kwijt.

Deze regering besteedt vrij veel aandacht aan andere maatregelen, die betrekking hebben op het bestrijden van werkloosheidsvallen. In sommige gevallen kunnen die zelfs veel belangrijker zijn dan fiscale maatregelen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de uitbouw van de kinderopvang. Meer voorzieningen en goedkopere voorzieningen, zeker voor bepaalde doelgroepen, is belangrijk als begeleidende maatregel.

De startbanen vormen een ander voorbeeld van omschakeling naar de actieve welvaartsstaat. Deze banen beantwoorden aan nogal wat principes van de actieve welvaartsstaat. Ze kunnen tegelijkertijd worden beschouwd als een instrument tegen de afhankelijkheid. Schoolverlaters die te lang werkloos blijven, blijven steken in een afhankelijkheidspositie. Ze beantwoorden ook aan het principe van een participatiebeleid. Jongeren kunnen sneller volwaardig deelnemen aan de samenleving.

Ze beantwoorden ook aan het principe van een proactief beleid. In de commissie voor Werkgelegenheid en Economie hebben we gedurende verscheidene jaren benadrukt dat wachten tot men een bepaalde duur van werkloosheid heeft bereikt vooraleer men in aanmerking kan komen voor een banenplan, zeer contraproductief is. Het is het omgekeerde van een proactief beleid. We doen er nu iets aan. De schoolverlaters zullen vanaf het begin kunnen rekenen op maatregelen, op begeleiding, zonder werkloosheidsduur te moeten opbouwen.

De startbanen zijn ook een voorbeeld van het principe van maatwerk. Zoals het in Vlaanderen wordt uitgetekend, vormen ze geen lineaire maatregel,

Voorhamme

van bovenaf opgelegd. Er wordt een hele waaier van instrumenten op het terrein bespeeld om de meest aangepaste manier tot hetzelfde doel te komen, namelijk het inschakelen van jonge mensen. De startbanen zijn ten slotte ook een voorbeeld van de nieuwe rol die de overheid moet spelen. Ze gaat een partnership aan met tal van actoren in het arbeidsmarktbeleid, met privé-sector en overheid.

Het is dus een goede zaak dat uiteindelijk bij de onderhandelingen tussen de Vlaamse regering en de andere regeringen nogal wat zaken zijn bijgestuurd ten opzichte van het initiële Rosetta-plan van de federale regering. Dat plan beantwoordde totaal niet meer aan deze essentiële voorwaarden.

Ik heb vervolgens ook het Viona-rapport bij. De commissieleden die de werkzaamheden al enkele jaren volgen, weten dat dit telkenjare een bewonderenswaardig document is. Zoals het nu is opgevat, is Viona een uitstekend instrument om een proactief arbeidsmarktbeleid te voeren. Er staat niet enkel een evaluatie in van het beleid of statistieken over het recente verleden, maar ook een wetenschappelijk verantwoorde poging om toekomstige trends aan te duiden.

De voorzitter : Waar staat Viona voor ?

De heer Robert Voorhamme : Dat document is opgesteld door het Steunpunt voor Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming.

De heer Eric Van Rompuy : Het is merkwaardig dat 97 percent van de jonge Vlamingen een job heeft. De werkloosheidsgraad van de 18- tot 24-jarigen bedraagt amper 3 percent ; in Nederland is dat 5,8 percent.

De heer Robert Voorhamme : Ik zal het daar straks ook over hebben.

Dit rapport laat toe om een proactief arbeidsmarktbeleid te voeren, dat wil zeggen : een beleid dat anticipeert op de trends van de toekomst. Ik denk dat dit een recent gegeven is. En ik denk dat het Vlaamse succes ten dele het gevolg is van het feit dat de regering beroep kan doen op deze gegevens. Ik hoop daarom dat dit instrument in een decreet wordt verankerd.

Daarnaast komt in de commissie voor Werkgelegenheid en Economie elk jaar de commissie Preventief Bedrijfsbeleid aan het woord. Die commis-

sie zou een uitstekend instrument kunnen zijn om een proactief beleid te voeren. Ik ben ervan overtuigd dat dit instrument wordt onderbenut. De tijd is rijp om een initiatief te nemen. Niet zozeer moet de commissie zelf uitgebreid worden. Wel moet mijns inziens beleidsondersteunend onderzoek worden uitbesteed, naar analogie van het Steunpunt voor Werkgelegenheid. Dat moet ons helpen om een proactief beleid te voeren inzake ondernemerschap. De commissie voor preventief bedrijfsbeleid heeft er ons bij herhaling op gewezen dat er in Vlaanderen een probleem is met de kwaliteit van het ondernemerschap. Ook het VEV stelt dat de ondernemers inzake het anticiperen op de komende economische ontwikkeling nog wat moeten bijleren.

Mijn vierde voorbeeld sluit daarbij aan, want het gaat over het verantwoord ondernemerschap. Voor de SP – en naar ik hoop, ook voor de andere regeringspartijen – is het mee de kern van het Vlaamse economische beleid, want het is essentieel voor de ontwikkeling van de nieuwe rol van de overheid. We vinden dat de overheid een oriënterende, stimulerende rol moet spelen, zijn partnership moet uitbouwen en maatschappelijke verantwoordelijkheden moet delegeren. Dat alles vereist echter dat we dat verantwoord ondernemerschap inhoudelijk moeten vastleggen. Ik wil daar nu niet verder op ingaan, maar zou wel willen vragen om daar nog dit begrotingsjaar werk van te maken.

Sommigen met weinig ervaring terzake vrezen dat verantwoord ondernemerschap en het toekennen van certificaten bijkomende lasten zullen opleveren voor de ondernemingen. Het tegendeel is waar. Met verantwoord ondernemerschap helpen we ondernemingen om zich te oriënteren op een duurzame concurrentiepositie die toelaat duurzame concurrentievoorsprong op te bouwen. Een van de genodigden op de hoorzitting over de schaderegeling voor de dioxinecrisis was de heer Luc de Bruyckere van Ter Beke, een uitstekend bedrijfsleider. Volgens hem is de discussie over een schaderegeling van ondergeschikt belang. De overheid moet er in de toekomst in slagen een beleid te ontwikkelen om te vermijden dat een verantwoorde bedrijfsleider met een goed performante onderneming het slachtoffer wordt van een onverantwoorde bedrijfsleider. Dit is voor mij een duidelijke vingerwijzing dat we deze problematiek niet mogen negeren.

Het VEV heeft tijdens haar laatste congres een oproep gelanceerd om voor Vlaanderen een strategie voor de toekomst te ontwikkelen met een zo ruim mogelijk partnership, dat verder gaat dan de socia-

Voorhamme

le partners en de overheid. Minister-president Dewael heeft geantwoord daarop te willen ingaan. Ik meen dat de ontwikkeling van een verantwoord ondernemerschap een van de pijlers is waarop die toekomstige strategie moet worden ontwikkeld in Vlaanderen.

Een volgend voorbeeld inzake maatwerk zijn de trekkingsrechten. Het grote belang van de beslissing in het zogenaamde Sint-Elooisakkoord over de trekkingsrechten, is dat het de Vlaamse overheid de mogelijkheid biedt om die trekkingsrechten op een veel eigenzinnigere manier te gebruiken en er meer maatwerk mee te doen. Dat kon ze tot nu toe niet doen. Het is dan ook een belangrijke stap, niet alleen in de regularisering van een aantal nepstatuten, maar ook in het naar eigen zin en maat hanteren van een instrument en dus van efficiënt bestuur.

Het voorlaatste voorbeeld inzake maatwerk is de decentralisatie van het arbeidsmarktbeleid. Uit de commissiebesprekingen is gebleken dat minister Landuyt hier werk van wil maken. Ik ben ervan overtuigd dat de decentralisatie van een aantal arbeidsmarktinstrumenten en het mogelijk maken van een differentiëring naar de lokale arbeidsmarkt, de enige manier is om het probleem van de structurele werkloosheid aan te pakken. Dit probleem kan niet worden opgelost met maatregelen die voor heel het land of zelfs voor heel Vlaanderen gelden. Immers, de verschillen tussen de diverse lokaliteiten zijn te groot. De situatie op de arbeidsmarkt in Kortrijk is verschillend van die in Antwerpen.

Het moet dus verder gaan dan de bescheiden middelen die hiertoe in de begroting zijn ingeschreven. Met die middelen moeten we immers enkel de kosten betalen voor de informatisering van zogenaamde lokale werkgelegenheidscentra of werkwinkels. We moeten ook een soort van financiële rugzak kunnen meegeven aan de werkwinkels die deze op een creatieve manier kunnen gebruiken.

Minister Dirk Van Mechelen : In haar aanbevelingen pleit de SERV voor een geleidelijke integratie van het economisch beleid en het subregionaal arbeidsmarktbeleid. Dit is een nieuw gegeven, waarbij men zal proberen de complementariteit op het terrein maximaal en toekomstgericht voort te zetten. Men zal bovendien proberen de subsidiariteit maximaal te laten spelen, zij het wel met de nodige verticale overlegstructuren. Hierbinnen zouden in een eerste fase zowel streekplatformen als STC's

vrij nauw samenwerken. In een tweede fase zouden ze proberen dezelfde geografische identiteit te coveren. In een derde fase zouden ze tot een geleidelijke integratie komen.

Ik denk dat we daar de kracht uit kunnen putten voor uw voorstel om de middelen maximaal op die groepen te richten. Dit kan dan in overleg met de vertegenwoordigers in die streekplatformen gebeuren. Zij weten tenslotte vrij goed wat er in hun regio gebeurt.

De heer Robert Voorhamme : Ik kom ten slotte tot mijn laatste voorbeeld, het regionale arbeidsmarktbeleid en de Vlaamse CAO's. De minister van Werkgelegenheid heeft wat dit betreft nog intenties geuit. Dit is ook mijn stokpaardje en het heeft alles te maken met het reeds vermelde maatwerk.

Als men op basis van de cijfers die in dit boek voorkomen de analyse maakt van de Vlaamse arbeidsmarkt, komt men automatisch uit bij de problematiek van de werkzaamheidsgraad. In het regeerakkoord staat dat we de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen moeten opdrijven. Als we kijken naar de score van de werkzaamheidsgraad in België, Vlaanderen, Wallonië en Brussel, dan stellen we vast dat de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen behoorlijk onder die van de omringende landen ligt.

De heer Eric Van Rompuy : Indien u de cijfers neemt van de mensen tussen 25 en 50 jaar, zitten we op 80 percent. Dit is het hoogste cijfer van Europa. Tussen 18 en 24 jaar heeft Vlaanderen de laagste werkloosheidsgraad van heel Europa. Het probleem situeert zich vooral boven de 50 jaar. (*Rumoer*)

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Ik heb de cijfers bij me. De Vlaamse problemen zijn gesitueerd tussen 15 en 24 jaar en tussen 50 en 64 jaar. Vlaanderen scoort echter vrij hoog – zelfs boven het Europese gemiddelde – in de categorie van 25 tot 49 jaar. Het probleem betreft de jongeren en de ouderen.

De heer Eric Van Rompuy : Bij de jongeren zit het probleem gedeeltelijk bij de onbeschikbaarheid voor de arbeidsmarkt omwille van zaken als de leerplicht.

In de Trends van vorige week staat een prachtige tabel. Wij zitten daarbij op 3,2, Nederland op 4,5 en Duitsland op 5,6. Het artikel is getiteld 'Superactie-

Van Rompuy

ve welvaartsstaat voor die categorie'. Het percentage wordt totaal vertekend eenmaal men naar de categorie boven de 50 jaar kijkt. Dat maakt het totaalpercentage wat het is.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Wat de cijfers betreft, situeert het drama zich inderdaad boven de 50 jaar, waar nog één op twee mannen en één op vijf vrouwen werken. In vergelijking met de ons omringende landen moeten we er wel rekening mee houden dat de jeugdwerkloosheid in Frankrijk sensationeel hoog ligt, namelijk hoger dan 25 procent. Hierdoor komen we opnieuw beter uit de vergelijking. Vergeleken met de sterkere regio's inzake de minder actieve arbeidscategorieën stellen we echter vast dat we 5 procent onder het gemiddelde blijven.

Ik denk dat het gros van de maatregelen in de groep boven de 50 jaar moeten vallen. Dit debat zal ook op het federale niveau binnen de Nationale Arbeidsraad moeten worden gevoerd. De sociale partners moeten terzake hun verantwoordelijkheid opnemen en het debat over de brugpensioenleeftijd afronden. Dit is essentieel voor Vlaanderen, willen wij inderdaad aan de economische nood aan arbeidskrachten voldoen.

De heer Robert Voorhamme : Ik ben het eens met wat u allen zonet hebt gezegd, maar ik heb nog een andere bedenking. België scoort lager in de groep van 15- tot 24-jarigen, net als in de groep boven 50 jaar. In de leeftijdscategorie van 25 tot 50 scoort Vlaanderen evenwel hoger dan waar ook in Europa.

Als we in Vlaanderen een sociaal-economische toekomst willen bieden, moeten we dus zien dat we ons niet overwerken in die leeftijdscategorie. We hebben vandaag te maken met het fenomeen van toenemende stress, zeker in tweeverdienersgezinnen, een gezinstype dat de algemene regel wordt. Dit is niet verbazingwekkend, want in de leeftijdscategorie waarin we het al het drukst hebben – omdat we gezinnen opbouwen, kinderen hebben, een huis bouwen – zijn we in Vlaanderen het meest werkzaam van heel Europa.

Als we onze werkzaamheidsgraad in de toekomst met een aantal punten willen opkrikken, dan vertaalt dit zich voor Vlaanderen vrijwel uitsluitend in

een werkgelegenheidsbeleid voor de 50-plussers, en niet zozeer voor de jongeren, want de jongerenstatistieken zijn vertekend door de leerplicht en dergelijke.

Wie de statistieken goed bekijkt, merkt dat we met die vergrijzing nog maar aan het begin staan. De cohorten vrouwen die later zijn beginnen te participeren aan de arbeidsmarkt schuiven door. Van generatie tot generatie wordt de vrouwenpopulatie op de arbeidsmarkt steeds grijzer. Bij de vrouwen bestaat zelfs nog de traditie om, indien mogelijk, iets vroeger met brugpensioen te gaan. Dit wordt met andere woorden de centrale uitdaging voor Vlaanderen. Onze mogelijkheden om in de leeftijdsgroep van 25 tot 50 jaar de werkzaamheidsgraad op te voeren, zijn vrijwel uitgeput. Het is dus cruciaal, ook voor onze economische toekomst, dat we dringend een beleid ontwikkelen voor oudere werknemers.

Wie dan de vergelijking maakt met Wallonië, merkt dat men daar in de groep van 25 tot 50 jaar bijzonder laag scoort ten opzichte van de rest van Europa. In Brussel is dit nog erger. Ik kan dus aannemen dat men zich in Wallonië afvraagt waarom men daar met de zweep een beleid zou moeten ontwikkelen om de 50-plussers op de arbeidsmarkt te houden, zolang er nog veel te weinig 25- tot 50-jarigen op de arbeidsmarkt zijn. Met andere woorden, de Walen zullen terecht opmerken dat ze door het voeren van een eindeloopbaanpolitiek aan verdringing gaan doen voor de groep waarvoor inkomen en arbeid uitermate belangrijk zijn, namelijk de 25- tot 50-jarigen. In Brussel is dat zeker zo, maar in Vlaanderen helemaal niet.

Hieruit blijkt nog maar eens dat men op dit terrein en trouwens ook inzake jongerenwerkgelegenheid geen consequent, efficiënt arbeidsmarktbeleid kan voeren door dit te blijven inpassen in een federaal overleg en federale regelgeving. Dat betekent dat we om sociale redenen moeten pleiten voor een regionale differentiëring daarvan. Ik steun dus het regeringspleidooi voor de mogelijkheid van regionale CAO's terzake. Ik vind het verkeerd dat dit wordt afgedaan als een vorm van eng nationalisme. Het is een pleidooi voor een efficiënter sociaal beleid, maatwerk en een efficiënt beleid, essentiële kenmerken van de actieve welvaartsstaat.

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Ik wil even terugkomen op de toelichting van de minister nadat de heer Voorhamme ook had gepleit voor een decentralisering

Laurys

van de arbeidsmarkt. Daarbij zouden dan het economisch subregionaal beleid en het arbeidsmarktbeleid worden samengevoegd. De middelen die worden verkregen via de trekkingsrechten en de indexatie van die trekkingsrechten zouden dan ook naar die organen gaan.

Principieel kan daar wel over worden gesproken, maar ik wil toch voor het volgende waarschuwen. Hoe gedecentraliseerder budgetten worden verdeeld, hoe moeilijker het is om daar een objectieve lijn in te trekken. Soms zit men immers samen met verschillende promotoren. De neiging bestaat dan nogal eens om de pot onder elkaar te verdelen zonder zich al te veel vragen te stellen over de efficiëntie en het nut van sommige projecten. Ik spreek nu uit ervaring.

Dit betekent zeker niet dat ik tegen het principe ben, maar ik wil wel aangeven dat men heel voorzichtig moet zijn met zomaar budgetten toe te wijzen. Er moet echt wel een normering zijn en een toezicht zodat die mensen hun verantwoordelijkheid kunnen nemen. Soms is het immers echt wel moeilijk om voldoende afstand te nemen van mensen die men vrij goed kent. Toch is dat noodzakelijk om een degelijk beleid te voeren. Dit heeft niets te maken met corruptie of zo. Het is gewoon zo dat dergelijke zaken heel dicht bij elkaar liggen.

De heer Robert Voorhamme : Ik besluit mijn uiteenzetting. Sommigen lijken eraan te twifelen dat er een trendbreuk is. Aan de hand van enkele voorbeelden heb ik willen aantonen dat er wel degelijk sprake is van een trendbreuk. Die trendbreuk gaat duidelijk in de richting van de actieve welvaartsstaat. Met enkele voorbeelden denk ik toch duidelijk te hebben aangetoond dat we op die weg zitten. Deze begroting is een eerste stap. Het gaat hier om concrete maatregelen die nu in uitvoering worden gebracht. Hiervoor moet men natuurlijk wel de begroting goedkeuren, maar dat zullen wij zeker doen. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, het zal u niet verbazen dat ik als lid van de Agalev-fractie stel dat de minister van Economie met technologie en innovatie cruciale bevoegdheden in handen heeft. In het regeerakkoord staat namelijk de sterke ambitie om een gunstig ondernemersbeleid samen te laten gaan met het stimuleren van de ecologische innovatie van de economie.

Als ik even terugkijk naar de voorbije uiteenzettingen, meen ik echt wel dat het betoog dat ik nu zal houden zinvol is. Over de ecologische accenten in het innovatiebeleid is hier immers nog niet zoveel gezegd.

Ik besef ook wel dat het hier zeker geen eenvoudige taak betreft, vooral ook omdat de vorige regering hier hoegenaamd niet van wakker lag. Ik geef een voorbeeld inzake verantwoord ondernemerschap en certificaten. Een van de bekendste Europese certificaten op milieugebied is EMAS. In Duitsland zijn er honderden bedrijven met een EMAS-certificaat. In België waren er tot voor kort twee. Inzake milieucertificaten moeten België en Vlaanderen dus echt wel een inhaaloperatie uitvoeren ten opzichte van het buitenland.

Om een trendbreuk te realiseren naar een ecologische innovatie van de economie zijn structurele maatregelen nodig. Men moet tastbare hefboomen installeren. In dit verband is het zeker nuttig om te verwijzen naar het regeerakkoord. Daar staan heel duidelijke engagementen in. Ik noem er drie.

Ten eerste worden de ondernemingen ertoe aangezet om op een duurzame wijze om te springen met grondstoffen en energie. Deze trend in het ondernemingsbeleid moet ertoe leiden dat er een concurrentievoordeel ontstaat dat de internationale concurrentiepositie van onze bedrijven ten goede komt. Dit is een belangrijk uitgangspunt. Het aansporen van ondernemers tot ecologisch ondernemen is hun niet zomaar een extra last opleggen. Integendeel, op deze manier proberen we hun een voorsprong te geven in vergelijking met bedrijven in andere landen.

Een tweede belangrijk punt is het streven naar een verantwoord ondernemersschap. De vorige spreker heeft hier ook al op gewezen.

Ten slotte is ook het Vlaams onderzoek in ontwikkelings- en innovatiesystemen niet onbelangrijk. Ik lees opnieuw voor uit het Vlaams regeerakkoord : 'Bij de verdere uitwerking van het innovatiedecreet vormt duurzame ontwikkeling een centraal gegeven. Ook de beheersovereenkomst met het IWT wordt in die zin inhoudelijk bijgestuurd, zodat meer ondersteuning en extra budgetten gaan naar projecten voor duurzame productontwikkeling, die energie- en grondstoffenbesparingen centraal stellen.'

Mijnheer de minister, u zult het me niet kwalijk nemen als ik stel dat we wat dit betreft op onze honger zijn gebleven bij de begrotingsinterventies

Holemans

over deze aspecten. Dit is geen kritiek. Ik heb reeds aangegeven dat Vlaanderen een achterstand heeft op dit vlak. Dit is bovendien ook moeilijk. Dit betekent echter niet dat we geen moed moeten hebben om stappen te zetten.

Ik wil wat dit betreft enkele suggesties doen. U zei terecht dat we ons moeten afvragen of de expansiesteun wel altijd zinvol is. Is het wel altijd zinvol om bedrijven tientallen of soms honderden miljoenen toe te stoppen als ze zelf al miljarden investeren ?

Ik denk wel dat expansiesteun zinvol is in sectoren waar de markt faalt. In de commissie voor Energie en Mobiliteit zei minister Stevaert dat Vlaanderen enkele jaren geleden de koploper was op het vlak van windenergie. Deze sector werd echter nooit gesteund. Momenteel groeit de Europese markt hiervoor, maar in Vlaanderen is deze potentiële sector nog altijd even klein. Buitenlandse bedrijven lopen met de bestellingen weg.

Wat het technologie- en innovatiebeleid betreft, denk ik dat de rustpauze van een jaar die werd ingebouwd, een goede zaak is, te meer daar er heel wat werk voor de boeg is op het vlak van de inhoudelijke invulling van het innovatiedecreet. Dit innovatiedecreet werd tijdens de vorige legislatuur lange tijd aangekondigd, bleef vervolgens uit en werd pas op het einde goedgekeurd. Uiteindelijk bleek het een lege doos te zijn.

Daarnaast zei u dat voor de toekomst zo veel mogelijk impulsprogramma's voor één sector moeten worden vermeden. Dit zou een positieve discriminatie inhouden voor een bepaalde sector. We moeten hier eerlijk in zijn. We beschikken over drie instituten : IMEC, het VITO en het VIB, die juist een institutionele positieve discriminatie met zich meebrengen. Op zich is dit geen probleem, maar we moeten dit wel erkennen. De evaluatie van het VITO en het VIB zijn zeer belangrijk. Er moet een debat worden gevoerd in dit parlement over de nieuwe taken van het VITO en het VIB, ook in het kader van de inhoud van het regeerakkoord.

Hetzelfde geldt voor het IWT, dat duidelijk een centrale plaats zal krijgen, verzelfstandigd zal worden en over meer middelen zal beschikken. Dit instituut moet de trendbreuk in de duurzame ontwikkeling van energie mee gestalte geven. Het zal erop aankomen de juiste instrumenten te ontwikkelen, zodat de aanvragen van bedrijven die een beleid

van duurzame ontwikkeling willen voeren, bij het IWT prioritair behandeld zullen worden.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Holemans, misschien is dit een heel domme vraag, maar wat is duurzame ontwikkeling ?

De heer Dirk Holemans : Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling waarbij men tegemoetkomt aan de noden van de huidige generatie zonder de behoeften van de toekomstige generatie in het gedrag te brengen. Eén van de meetbare instrumenten in dit verband is de milieugebruiksruimte. Hoe gaat men om met eindige grondstoffen en energie ? Hoe gaat men om met de draagkracht van de natuur ? Hoe gaat men om met andere vormen van infrastructuur, zoals leefbare steden ? Duurzame ontwikkeling is dus veel meer dan milieu alleen. Het omvat ook sociale aspecten en aspecten van participatie.

De heer Eric Van Rompuy : Dat zijn allemaal slogans.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, ik heb er geen problemen mee dat de heer Van Rompuy zegt dat dit slogans zijn. Dit bewijst juist dat hij dit niet zinvol acht, en ook niet zinvol heeft geacht in het verleden en er geen werk van heeft gemaakt.

De heer Eric Van Rompuy : Mijn vraag is wat duurzame ontwikkeling betekent in het beleidsinstrumentarium. U zegt dat het IWT nu steun moet geven voor duurzame ontwikkeling. Wat betekent dat ?

De heer Dirk Holemans : Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat er steun wordt gegeven aan bedrijven die werk willen maken van rationeel energiegebruik, wat tot op heden niet prioritair was.

De heer Eric Van Rompuy : Voor regionale ontwikkeling, demonstratieprojecten, enzovoort, is voor tientallen miljoenen frank subsidies verstrekt.

De heer Dirk Holemans : Tientallen miljoenen in verhouding tot welk totaal budget ?

De heer Eric Van Rompuy : Wat betreft energie was het budget beperkt, maar voor zulke demonstratieprojecten hebben we dan ook heel weinig expertise en knowhow.

De heer Dirk Holemans : Hoe komt dat ?

De heer Eric Van Rompuy : We hebben dat pas in de laatste jaren ontwikkeld. We zijn vertrokken van nul.

De heer Dirk Holemans : De evolutie sinds de jaren zeventig op Belgisch niveau vertoont een sterke stijging van het onderzoek tijdens de oliecrisis, ook in Vlaanderen. Met de daling van de olieprijs liet de overheid deze beleidslijn los, zodat eind de jaren tachtig de investeringen voor onderzoek op dit gebied bijna nul bedroegen.

In de jaren negentig werd dat weer opgestart, maar we zitten nog steeds met een historische achterstand omdat men zich te veel heeft laten inspireren door de marktprijs van energie, en te weinig door de toekomstige noden inzake duurzaam omspringen met energie.

De heer Eric Van Rompuy : Ik zie in het budget voor energie van minister Stevaert niet meer midelen, bijvoorbeeld voor het stimuleren van WKK, demonstratieprojecten voor windenergie, enzovoort.

De heer Dirk Holemans : We willen de ministers wijzen op elementen die we belangrijk vinden en die in de beleidsnota's aandacht moeten krijgen. Dat ze nog niet ten volle in deze overgangsbegroting tot uiting komen, is voor ons geen probleem.

De voorzitter : Collega's, ik stel voor dat we proberen de vergadering om twaalf uur te eindigen. Daartoe kunnen we de spreektijd van de sprekers halveren. We voeren hier een discussie over welzijn en zo. We moeten zelf dan ook rekening houden met het welzijn van het personeel. Ook dat is een kwestie van de kwaliteit van het leven.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik wil nog een punt belichten dat voor onze fractie belangrijk is, namelijk het vernieuwd regionaal beleid. Mijnheer de minister, u hebt in de commissie terecht gezegd dat we in het kleine Vlaanderen moeten afstappen van een al te regionalistische benadering. De werking van de zeventien erkende streekplatforms moet ernstig worden geëvalueerd.

U hebt zonet gesproken over een advies van de SERV dat ik vanzelfsprekend nog niet ken. In elk geval is er in onze kleine deelstaat een overaanbod aan subregionale initiatieven. Het regeerakkoord bevat een duidelijke doelstelling. Ik hoop dat u de moed hebt om een saneringsoperatie door te voeren. Vijf GOM's, zeventien streekplatforms, en

daarbovenop nog streekintercommunales is van het goede te veel. Als we erin slagen de krachten te bundelen, zullen we veel meer bereiken dan nu, in verspreide slagorde, waarbij de resultaten niet altijd duidelijk zijn.

Mijnheer de minister, we staan klaar om samen met u het technologisch en economisch beleid op paarsgroene wijze uit te stippelen. De invulling van het innovatiedecreet en de beheersovereenkomst met het IWT zullen daarvoor de eerste constructieve instrumenten vormen. (*Applaus bij AGALEV, de SP en de VLD*)

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, mevrouw, mijne heren ministers, ik heb vandaag geen enkele collega uit dit halfroond tegengekomen die me heeft gezegd dat dit een zinnig debat was. U hebt zelf gezegd dat we dit moeten doen omdat het reglement dit voorschrijft. We moeten echter ook eerlijk durven zeggen dat we dan aan het reglement moeten sleutelen omdat we een goede commissiewerking hebben, met openbare commissies, en goede documenten. Deze begrotingsbespreking op drie dagen is zeer moeilijk verteerbaar. U hebt gelijk om de tijd te halveren.

Het onderdeel over de werkgelegenheid dat ik had voorbereid en waar de bevoegde minister ijverig nota van zou nemen namens de Vlaamse regering zal ik uit stil protest uit mijn betoog houden omdat de minister hier niet aanwezig is.

De voorzitter : Mijnheer Bogaert, u weet dat dit volgens het reglement niet hoeft, maar u hebt gelijk vanuit het oogpunt van hoffelijkheid. Onze diensten hebben geprobeerd hem te bereiken, maar het kabinet was gesloten.

De heer André-Emiel Bogaert : Gelet op het feit dat ik mijn betoog moet halveren, vind ik het een gerechtvaardigde vaststelling dat de minister afwezig is om redenen die me niet gekend zijn. Het was nochtans vrij belangrijk. Ik ging iets zeggen over de nepstatuten die omgezet zouden worden in reguliere tewerkstelling – waar heel wat twijfels over bestaan – over landings-, uitgroei- en startbanen, over de werkzaamheidsgraad, de IBO's, de pilootprojecten, de opleiding en de bijscholing. Zoals de heer Voorhamme heeft gezegd, is anticiperen belangrijker dan remediëren. Dit alles zult u spijtig genoeg niet horen.

Bogaert

Ik wil over het luik werkgelegenheid enkel zeggen dat er een spanningsveld is en zal blijven bestaan tussen het federale en het gewestelijk niveau. We zullen ons er voor moeten hoeden dat datgene wat de Vlaamse regering wil bereiken, kadert in datgene wat federaal minister Onkelinx op het federale vlak van zin is te doen. Onze startbanen zouden een spanningsveld kunnen doen ontstaan tussen de bedrijfsakkoorden zoals minister Onkelinx ze ziet en de sectorale akkoorden zoals de Vlaamse regering het ziet.

Wat betreft de algemene benadering van de begroting, is er een evaluatie van allerlei maatregelen bij elk begrotingspunt. Dat is positief. Die evaluatie moet gebaseerd zijn op een expliciete doelstelling en moet gekwantificeerd zijn. Alleen met die middelen kunnen we de bevolking enthousiasmeren voor een begroting. Net zoals de administratieve last voor het bedrijfsleven moet verminderen, moeten we ook de administratieve last van de verhouding tussen regering en parlement tot een minimum herleiden.

Ik wil een ervaring delen die ik heb gehad bij de bespreking van het gedeelte van minister Van Mechelen. Hij is vertrokken van wat bijna een beleidsverklaring was, wat zeer positief overkwam. Hij had ook voorafgaandelijk aan de leden van de commissie gevraagd om de vragen schriftelijk te stellen. We hebben daar een zeer goede ervaring mee gehad en zeer precieze en volledige antwoorden gekregen. Beide partijen hebben daarbij gewonnen. In Nederland is dit mechanisme reeds lang gekend. Het parlementair debat in de commissie had een hoog niveau vermits in de tweede ronde onmiddellijk kon worden ingespeeld op de antwoorden van de minister. Dit verdient navolging.

Elke begroting heeft een prognose. Men doet inspanningen. Men heeft operationele doelstellingen waarover het Rekenhof ook bepaalde opmerkingen heeft geformuleerd. Ik heb dienaangaande mijn licht op gestoken bij collega's met een langere anciënniteit en die hebben mij verzekerd dat er wel verbetering is opgetreden, maar dat de toestand nog steeds niet ideaal te noemen is.

In de begroting zouden we ook de kans moeten krijgen alternatieven aan te reiken. Er zijn misschien wel andere wegen om Rome te bereiken, maar die wegen durft men niet altijd in te slaan.

Ik hoop ook dat we ooit eens een rekeningendebat zullen kunnen voeren. In het rekeningendebat rekent men af en bekijkt men of men de doelstellingen wel heeft gehaald en of er geen mankementen aan het licht gekomen zijn. Helaas is dit rekeningendebat meestal een formaliteit, terwijl het begrotingsdebat nog steeds als een bijzonder politiek moment wordt beschouwd. Ik hoop ooit mee te maken dat de rekeningen ruimere aandacht krijgen.

In een begroting worden accenten gelegd en het zijn die accenten die – waarschijnlijk volkomen terecht – de krant halen. Zeker in het thans bestaande dotatiesysteem zullen de accenten naar voor worden geschoven omdat de middelen zelf al lang vast liggen. Die accenten zullen worden gebruikt voor de omzetting van nepstatuten, deels met trekingsrechten. Zij zullen ook worden gebruikt voor economie, ecologie, werkgelegenheid, cultuur en allerlei bevoegdheden die we zelf naar voor schuiven.

In het economisch beleid van minister Van Mechelen wens ik de aandacht te vestigen op drie belangrijke punten.

In de eerste plaats wens ik het te hebben over de expansiesteun. Het is inderdaad belangrijk dat werk wordt gemaakt van de brown fields en dat nieuwe terreinen zich niet gaan vestigen ten koste van de onontgonnen natuur. Dat terreinen met expansiesteun gesaneerd worden voor het onthaal van nieuwe bedrijven, kan enkel worden toegejuicht.

Ook de aandacht voor de subregionale economie juichen wij toe. De minister is eveneens voorstander van een algemene evaluatie met de bedoeling een eind te maken aan de thans bestaande wildgroei en het gebrek aan complementariteit. Denk maar aan de streekcharters, de streekmanagers, de kamers voor koophandel, de intercommunales voor streekontwikkeling, de hefboomprojecten, de GOM's, de subregionale tewerkstellingscomités en dergelijke meer. Die algemene evaluatie moet overlappend werk tegengaan en ons leren waar we gedecentraliseerd naar toe moeten gaan. De minister verklaarde evenwel dat er wel goede voorbeelden te vinden zijn die in ieder geval in aanmerking genomen moeten worden. Als concrete voorbeeld gaf hij Dendermonde.

Om af te ronden had ik aan de Vlaamse regering willen vragen wat haar antwoord zal zijn op de vraag-Vinck. Naar verluidt zouden de minister-president en de minister van Economie reeds positief

Bogaert

gereageerd hebben, maar zou er vanuit syndicale hoek tegenkanting zijn. Ik hoop dat de regering deze uitgestoken hand naar de eenentwintigste eeuw zal aannemen.

Ook minister Dua is in mijn commissie langs geweest, al behoort MAP-2 meer tot Leefmilieu. De plattelandsverordening zal worden besproken op 22 december. Ik feliciteer de minister alvast met de ontzuiling van de Vlaamse Landbouwrapraad waarin nu ook andere mensen aan hun trekken komen. *(Applaus)*

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, dames en heren ministers, beste collega's, mijn betoog is beperkt tot werkgelegenheid en daarom betreur ik dat de minister niet aanwezig is. Ik reken erop dat de collega-ministers mijn bekommernissen aan hem zullen overmaken.

Het debat over werkgelegenheid heeft de voorbije twee jaar een eigenaardige wending genomen. Tot voor kort vormde het vinden van jobs de prioriteit, nu is de paradox van de arbeidsmarkt het thema geworden van al wie met het arbeidsmarktbeleid heeft te maken.

Er is een enorme vraag naar – vooral geschoolde – arbeiders, maar toch zijn er nog steeds 185.000 werkzoekenden in Vlaanderen. Dat is een daling met 10,8 percent in vergelijking met vorig jaar. In Vlaanderen bedraagt de werkloosheidsgraad nu 6,93 percent. Vlaams-Brabant scoort het best, Antwerpen en Hasselt het slechtst. De gouverneur van Vlaams-Brabant stelde enkele weken geleden zelfs voor om werklozen uit Brussel aan te trekken opdat de vacatures in Vlaams-Brabant worden ingevuld.

Ook het aanbod is goed. De VDAB ontving tot eind oktober 139.542 vacatures. Dat zijn er 21.245 meer dan vorig jaar, of een toename met 18 percent. Toch zijn het niet allemaal jobs voor hooggeschoolden, want voor de helft ervan wordt slechts lager secundair onderwijs gevraagd, voor 37 percent ervan enkel lager onderwijs.

Dit zijn enkele gegevens over de arbeidsmarkt in Vlaanderen. Men zou verwachten dat de Vlaamse regering haar beleid hierop zou afstemmen. We hebben hierover echter niets teruggevonden in de begroting, noch in de toelichting van de minister in de commissie. Hij zei toen immers dat de details

van zijn politiek niet bij voorbaat kunnen worden vastgesteld, want dat zou ingaan tegen de huidige dynamiek. Het arbeidsmarktbeleid is immers het eerste beleidsterrein waarop men de actieve welvaartsstaat kan realiseren. Toch worden met de regelmaat van de klok grootse plannen gelanceerd. Ik verwijs naar zaken zoals de regularisering van de nepstatuten, de lokale werkwinkels, de banenplannen. Aan de hand van de begroting en van de uitleg van de minister, twijfel ik aan de uitvoerbaarheid ervan.

Wat zijn de concrete tewerkstellingsengagementen ? In de regeringsverklaring gaat men ervan uit dat voor het optrekken van de werkzaamheidsgraad van 59,5 percent tot 65 percent nood is aan een jaarlijkse banengroei van 30.000, of aan 150.000 jobs voor de hele zittingsperiode. Dit werd niet echt ambitieus genoemd, want als de economische groei aanhoudt, is dit vanzelfsprekend. Toch vinden we nergens maatregelen terug.

Het gaat trouwens niet enkel om 30.000 nieuwe jobs, maar ook om 7.500 jobs in de sociale economie : in de sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen en invoegbedrijven. Daarvoor is een akkoord met de federale regering nodig, want de regering wil gebruikmaken van de trekkingsrechten. Bovendien wordt ook voorzien in 7.500 eenheden in de doorstromingsprojecten. Het is de bedoeling om werkzoekenden slechts tijdelijk in deze projecten aan de slag te helpen, waarna ze doorstromen naar het normale economische circuit.

In de regeringsverklaring staat dus dat in 2000 zal worden gezorgd voor 30.000 jobs, en voor 3.000 jobs in de sociale economie. Een aanduiding van de manier waarop die jobs zullen worden gerealiseerd, ontbreekt in de begroting. Voor de 3.000 nieuwe jobs met een nepstatuut krijgt men trekkingsrechten, maar daarover zal men opnieuw moeten onderhandelen. Lukt dat wel op korte termijn ? Waar zitten de bijkomende middelen voor die banen ?

De heer Robert Voorhamme : Een van de belangrijkste punten van het onderwijsakkoord is dat we onafhankelijk kunnen beslissen over die jobs.

De heer Jan Laurys : Dat klopt, maar de nieuwe trekkingsrechten hebt u nog niet : daar moet u nog over onderhandelen.

Het overleg met de federale regering zal ook nodig zijn voor de uitvoering van het banenplan van minister Onkelinx, het Rosetaplan. Oorspronkelijk zou elk bedrijf 3 tot 4 percent schoolverlaters moe-

Laurys

ten aanwerven. Vooral onder druk van de Vlaamse werkgevers heeft premier Verhofstadt dit plan naar zich toetrokken. Het werd afgeslankt, wat resulteerde in een hertekening van het vijftien jaar oude jongerenstageplan. Bedrijven met meer dan 50 werknemers moeten 3 procent jongeren in dienst nemen, en bovendien is er een bijkomende lastenverlaging van 4 miljard frank. Het kan om contracten van onbepaalde duur of van minstens één jaar gaan, het kunnen halftijdse contracten zijn gecombineerd met een halftijds opleidingscontract.

Voor deze groep van 6 à 7.000 jongeren zal toeleiding en opleiding nodig zijn. De begroting rept hier niet over. We maken ons zorgen over de aansluiting op het federale banenplan. Men zou kunnen beweren dat de minister de herziening van het Rosetaplan niet kon voorspellen, maar zelfs in zijn oorspronkelijke vorm zou dat plan geld hebben gekost. De VDAB zou die gigantische opdracht en kosten niet kunnen dragen.

De heer Robert Voorhamme : Voor die startbanen is 600 miljoen frank in de begroting ingeschreven.

De heer Jan Laurys : Dat is bedoeld voor de startbanen van minister Landuyt. Bovendien zijn dat geen nieuwe middelen. In de toelichting bij de begroting lees ik dat de vorige regering ingevolge een Europese richtlijn 1,5 miljard frank had vrijgemaakt voor het jaar 2000. In de basisallocatie 01.06 werd in 900 miljoen frank voorzien voor allerlei uitgaven in het kader van de Europese richtsnoeren. Ik mis daar 600 miljoen frank, ik vermoed dat die naar de startbanen gaan. Dat zijn dus evenmin nieuwe middelen. Men maakt plannen, maar er is geen geld.

De heer Robert Voorhamme : Zoals de minister in de commissie heeft gezegd, zal de VDAB een deel van de middelen moeten heroriënteren.

De heer Jan Laurys : Dat staat niet in de begroting. In de begroting krijgt de VDAB net evenveel middelen, aangepast aan de kostenstijging. Men voorziet dus eigenlijk in een statusquo.

De heer Robert Voorhamme : Bij gebrek aan tijd heb ik daarstraks niet over de VDAB gesproken. Indien u met de heer Leroy van het kabinet van minister Landuyt praat, zult u zien dat iedereen ervan overtuigd is om binnen de dienst de accenten grotendeels te herzien.

Men moet er daarenboven rekening mee houden dat we leven in een fundamenteel veranderde omgeving. Er is nu een wetgeving op de privé-arbeidsbemiddeling. De VDAB kan het zich nu veroorloven om meer te regisseren en zich selectiever toe te leggen op welbepaalde terreinen.

De heer Jan Laurys : Ik denk dat u te veel met minister Landuyt hebt gesproken en te weinig met mensen van de VDAB.

Er zijn nog een aantal zaken. Wie zal de lokale werkinkwinkels bevolken ? Wie zal daar het werk verrichten : de VDAB ? Die moet al middelen afgeven in het kader van dit plan. Een frank kan men geen drie keer uitgeven.

De heer Robert Voorhamme : Dat heb ik daarstraks ook gezegd.

De heer Jan Laurys : Men heeft het al gezegd. Er zijn geen bijkomende middelen voor vorming en opleiding. Indien ik de regeringsverklaring erop nasla, zie ik dat men op dit gebied alert was. In de verklaring gaat het over het schaarsteprobleem, de uitsluiting, de dualisering van de arbeidsmarkt, enzovoort. Er wordt verwezen naar onder meer het onderwijs- en vormingsbeleid, en het innovatiebeleid.

Er staat ook dat de Vlaamse regering een efficiënt en doelgericht instrumentarium zal opzetten om de vormings- en opleidingsinspanningen binnen de ondernemingen verder aan te moedigen, en dit bovenop het interprofessioneel akkoord. Er wordt bovendien voorrang gegeven aan opleiding op de werkvloer. De opleidingsdoelstelling van Vlaminvorm wordt behouden, terwijl de beleidsinstrumenten worden aangepast. Vlaminvorm werd afgeschaft. Dit is echter iets anders dan aanpassen.

Er werd in een bedrag van 460 miljoen voorzien om permanente vorming en opleiding binnen de bedrijven te stimuleren. Dat zijn geen nieuwe middelen. Uit de toelichting van de minister blijkt dat men die heeft gehaald bij het programma Vorming en Innovatie. Dat waren de vroegere hefboomkredieten die nu werden overgeheveld. Er worden dus geen middelen uitgetrokken om te voldoen aan de behoefte om de werkzoekende te laten aansluiten bij de arbeidsmarkt. De VDAB moet het met hetzelfde bedrag doen. Hetzelfde geldt voor het VIZO.

De dienstencheques zijn ook zo een nieuw idee van de regering. Men gelooft erin. Ze creëren werkgelegenheid in de diensteneconomie. We vin-

Laurys

den dat een goed voorstel, waarmee tegemoet wordt gekomen aan een aantal bestaande behoeften. Ze bieden ook een kans om de werklozen uit het PWA-circuit te halen. Men biedt ook de mogelijkheid om de concurrentie met het normale economische circuit uit te schakelen. Ik stel echter eens te meer vast dat niet iedereen in de socialistische familie het hierover eens is. Op het federale niveau heeft minister Onkelinx de schildercheques afgeschaft. Deze regering neemt geen enkele maatregel om die cheques een plaats te geven in het beleid.

De lokale werkwinkels zijn ook een van die eye catchers. Men voorziet daarvoor in 200 miljoen frank. Volgens de minister geldt dit bedrag enkel voor de informatica. Hij zegt : 'Immers, de specifieke bijkomende kosten voor gebouwen of personeel kunnen vandaag nog niet worden vastgelegd, omdat die kosten van streek tot streek verschillen. Men kan de wijze waarop men de RVA, VDAB, gemeenten en OCMW's moet samenbrengen, niet vooraf vastleggen. Een te eng budgettair kader zou de bewegingsvrijheid voor de oprichting van de werkwinkels kunnen beperken'.

Dat is een eigenaardige redenering. Een te eng budgettair kader vastleggen zou de oprichting kunnen beletten, geen middelen ter beschikking stellen doet dat niet. Wij begrijpen dat niet. Men verwacht daar veel van. Men verwacht van die lokale werkwinkels een volledige basisdienstverlening op gemeentelijk niveau, in verband met inschrijvingen, dossierbeheer, informatie, matching van werklozen met het vacature-aanbod, begeleiden van werkzoekenden naar jobs, het probleem van de risico-werklozen, de buurtdiensten,... Maar daar worden geen middelen voor uitgetrokken. Het is irrealistisch dat allemaal naar de mensen van de VDAB's door te schuiven. Die doen dat nu op centraal niveau, en moeten dat dan maar in de gemeenten aanpakken. Er zijn 308 Vlaamse gemeenten waar de mensen van de VDAB dan aan de slag moeten.

Ik heb het meegemaakt met de PLOT's. Hoewel er nog maar een tiental testgemeenten zijn, kon de VDAB niet het nodige personeel leveren. Het is ook een probleem van de kwaliteit. Wat die mensen moeten doen, kan onmogelijk door één persoon gebeuren.

Mijn laatste punt is de regularisatie van de nepstatuten, want dat is de blikvanger van het werkgelegenheidsbeleid. Dat idee is niet nieuw. In 1993 is er een Vlaamse werkgelegenheidsconferentie gehou-

den, en in 1995 is er een protocol ondertekend tussen het federale niveau en de ministers van Werkgelegenheid. In de commissie heeft de minister gezegd dat hij de draad terug opneemt waar de vorige regering die in 1995 heeft gelost. De vraag is echter of men ondertussen de problemen van toen heeft opgelost.

Ik overloop de vragen op een drafje. Volstaan de afspraken met de federale overheid over de trekingsrechten ? Volgens mij is dat niet het geval. Hoe zal men dat inpassen in het functionele beleid ? Hoe zal men inhoudelijk de programma's in de sectoren verwerken ? Wat zal men doen met de niet-objectieve, zeg maar ongelijke verdeling ? Sommige organisaties hebben dertig DAC'ers in dienst, anderen eentje. Zal men die zomaar subsidiëren ? Hoe staat men tegenover het levensbeschouwelijke evenwicht in deze zaak ?

Men doet alsof men dat kan regulariseren. Mensen die met deze zaak bezig zijn, schatten de kostprijs van de regularisatie van alle 50.000 tewerkgestelden in nepstatuten, met inbegrip van de regularisatie van de RSZ, op 6,5 miljard frank. Er zijn gewoon geen middelen om alle DAC'ers en Gesco's te regulariseren. Men heeft dus verwachtingen gecreëerd die men niet kan waarmaken.

Onze algemene indruk is dat men vrijblijvend wat zaken lanceert om te scoren. Men zorgt voor oogverblindende – zonder goed te weten wat dat concreet zal opleveren. Ik kom uit de Christelijke Arbeidersbeweging. Ik ben te jong om Cardijn nog te hebben gekend. Hij schreef voor om achtereenvolgens te zien, te oordelen en te handelen. Ik heb de indruk dat men het hier andersom doet. Men lanceert een idee, stelt daarna vast wat de gevolgen zijn, en vraagt zich dan af hoe men dat zal oplossen. Men zegt dat men het probleem van de nepstatuten zal regelen. Vier jaar lang stelde men vast dat er problemen zijn, maar toch zegt men dat men zal regulariseren. (*Opmerking van de heer Jacques Laverge*)

Ik ben er natuurlijk van overtuigd dat men moet regulariseren. Wat ons stoort is het feit dat men te allen prijze de indruk wil wekken een nieuwe politiek, een trendbreuk te bewerkstelligen. Eigenlijk doet men echter hetzelfde als vroeger, maar men onderschat wel de problemen die daaruit voortvloeien. Men had de kiezers eigenlijk veel illusies kunnen besparen.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, ik ga akkoord met het grootste gedeelte van de redenering van de vorige spreker – behoudens enkele krasse uitspraken.

Ik betreur twee zaken. Een : de minister van Werkgelegenheid heeft in de commissie een zeer summiere toelichting gegeven bij de begroting. Dat staat haaks op wat zijn collega's in andere vergaderingen hebben gedaan. Twee : hij is hier vandaag niet aanwezig. Een derde keer zullen we dat niet meer nemen. Dan ontstaat er een conflict. Hij moet dat weten, want dit is geen goede zaak voor de parlementaire werking. De wijze waarop hij met de commissie en het parlement omgaat is niet correct.

De voorzitter : Ik neem daar akte van.

De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge (*Op de tribune*) : Mijnheer de minister, collega's, ik wil het kort hebben over het exportbeleid. De heer Van Rompuy zegt dat er geen trendbreuk is. Nochtans stellen we ook in het exportbeleid een duidelijke trendbreuk vast, die zich vertoont in drie aspecten.

De Vlaamse regering hecht veel belang aan de export en geeft aan de minister de specifieke opdracht het exportbeleid uit te bouwen. Export is voor Vlaanderen zeer belangrijk. Het staat in voor de rijkdom en het welzijn van Vlaanderen. We moeten daar dan ook de nodige aandacht aan besteden.

Een tweede trendbreuk is dat vandaag een gesprek mogelijk is met de federale en regionale overheden. Dat is een pluspunt voor Vlaanderen. Ik hoop dat de minister zal slagen in zijn opdracht om de relatie met de BDBH en de participatie van Vlaanderen in de BDBH uit te bouwen. Ik wens u en uw collega's van het Brussels en Waals Gewest veel succes in de uitbouw van een beter exportbeleid.

Een ander belangrijk element in het beleid is dat u zult proberen Vlaanderen als één geheel naar export te richten, zowel op binnenlands als op buitenlands niveau. We hopen dat u orde op zaken stelt voor alle organisaties die aan export doen. Er moeten afspraken worden gemaakt om middelen te besparen en betere middelen te hanteren voor een nog agressiever exportbeleid. Daarnaast moeten ook alle bestaande structuren in het buitenland optimaal worden benut. Economische vertegenwoordigers, culturele vertegenwoordigers, ambassades en consulaten moeten worden ingezet ter ondersteuning van exportbevorderende acties. Het

spreekt voor zich dat bij export de bedrijven de eerste actoren blijven.

Tot slot wil ik bijzondere aandacht vragen voor de KMO's. Ondanks alle inspanningen uit het verleden, stellen we vast dat de KMO's de drempel naar de export niet gemakkelijk overschrijden. Moeten we op Vlaamse niveau geen task force creëren van jonge universitaires met een opleiding in export, die kunnen worden gedetacheerd naar bedrijven die moeten worden voorbereid op exportactiviteiten ? Exporteren is immers een strategie die een aanpassing vraagt van de structuren van het bedrijf.

Wat de export betreft, wil ik opmerken dat het zeer belangrijk is om hier aandacht aan te besteden, om efficiënt te werken en om bedrijven als klant te beschouwen. U moet alles doen om die klanten te dienen. Ik wens u, mijnheer de minister, daarbij veel succes. Ik hoop dat u de exportmogelijkheden in de komende jaren nog zult kunnen uitbouwen en dat u een aantal bedrijven op het exportterrein zult kunnen stimuleren. Ik ga er dan ook van uit dat dit de concentratie van alle krachten en het toepassen van een strategie inzake de beste dienstverlening met de beste doelstellingen inhoudt.

Aangaande de tewerkstelling kan ik zeer kort zijn, want een aantal zaken zijn reeds behandeld. De tewerkstelling is een der belangrijkste uitdagingen van het regeerakkoord. Het is enigszins betreurenswaardig dat de minister hier in de begroting niet zoveel aandacht aan schenkt. Ik zet de belangrijkste uitdagingen even op een rijtje.

De werkgelegenheid is in deze eeuw in belangrijke mate gemuteerd. Bij de aanvang van deze eeuw was de Vlaamse participatie in industrie nog 45 percent. Dit is teruggevallen tot 15 percent. De landbouwsector is van 15 percent tot 5 percent gekrompen. De beweging naar de tertiaire en de quataire sector is enorm. Ik denk dat dit fenomeen ons werkgelegenheidsbeleid moet taxeren.

Een andere belangrijke trendbreuk is het voor het eerst in Vlaanderen gebruiken van de werkzaamheidsgraad als element in het werkgelegenheidsbeleid. Ik zal de statistieken en gegevens die de heer Voorhamme heeft besproken, niet hernemen. Hij heeft duidelijk het accent op de Vlaamse knelpunten gelegd. Eigenlijk moet daar ook de basis liggen van de door het beleid te leveren strategie.

Ik ben het ermee eens dat we de druk op de middengroepen niet moeten opdrijven. Eigenlijk zitten we daar reeds aan het plafond. Een verhoogde

Laverge

druk kan dan enkel nog problemen scheppen. We moeten naar beneden en naar boven gaan.

Een ander belangrijk element is het gevolg van twee fenomenen waarmee we zullen worden geconfronteerd en waarop ik de aandacht zou willen vestigen. Er is nog steeds een groeiende intrede van arbeidskrachten. Bepaalde mensen beweren soms dat het werkgelegenheidsprobleem zichzelf zal oplossen door een verminderde intrede.

Volgens de laatste berekeningen zouden er zonder een wijziging van de werkzaamheidsgraad en zonder een demografische wijziging tegen het jaar 2010 nog steeds 30.000 eenheden moeten bijkomen. Dat zijn 3.000 jobs per jaar. Als men de werkzaamheidsgraad optrekt van 59 tot 60 jaar, moeten er in die periode van 10 jaar 110.000 jobs worden gevonden. Dat zijn, lineair uitgedrukt, 11.000 nieuwe jobs per jaar.

We zitten in Vlaanderen nog steeds met 140.000 werkzoekenden. Die werkzoekenden opsloppen en tegelijkertijd de groeiende intrede verwerken, is een belangrijke uitdaging.

Ik wil de minister er trouwens op wijzen dat die cijfers ook het fenomeen van de groeiende intrede van jongeren en vrouwen weergeven.

Mijnheer Voorhamme, u zei dit eveneens : de capaciteit van intrede van vrouwen is een belangrijke reserve die zich in de komende jaren gaat vertonen. De vergrijzing begint maar te lopen vanaf 2010. Dan zullen er waarschijnlijk nieuwe maatregelen moeten worden getroffen.

Een vierde belangrijke punt inzake werkgelegenheid is dat we nog steeds te maken hebben met een soort verdringing op de arbeidsmarkt. Soms vergeet men rekening te houden met dit element : functies voor laaggeschoolden worden ingenomen door betergeschoolden. Door die verdringing wordt de problematiek van die laaggeschoolden versterkt. Resultaat daarvan is dat de werkzoekenden in feite vrij moeilijk terug in het circuit geraken. Dat is de doelgroep waar we grote aandacht aan moeten besteden. Die instapproblematiek situeert zich zowel bij de jongeren als bij de 50-plussers. Daar hadden we het reeds over. Volgens de recente statistieken zou toch nog een kwart van de jongeren na het einde van hun studies na één jaar belanden bij de werkzoekenden. Dat is een belangrijke vaststelling. Er moet dus een ernstig debat worden gevoerd over de relatie tussen onderwijs

en arbeid. Ik heb de heer Van Dijck vanmiddag dezelfde vraag horen stellen. Misschien is terzake een themadebat mogelijk.

Ik had nog een aantal niet onbelangrijke suggesties voor de minister. Aangezien hij hier niet is, zal ik ze bij de beleidsnota belichten, hoewel ik dat graag nu had gedaan, zodat ze een rol konden spelen bij het opstellen van de beleidsnota.

Drie belangrijke punten van de Septemberverklaring zijn terug te vinden in de begroting. Een : werken moet worden beloond. Daar moeten we naar streven. Twee : werken moet worden gekoppeld aan de kwaliteit van het leven. Vooral bij die middengroep moeten we een aantal kwaliteitsfactoren inbouwen en niet zozeer productiviteitsfactoren. Drie : we moeten trachten de kennis en de creativiteit naar iedereen over te brengen, zodat iedereen de kans krijgt zijn kennis en creativiteit op zijn domein te gebruiken.

Deze begroting is een aanzet. Dat laatste benadruk ik : er is immers nog veel te doen op het gebied van tewerkstelling. Er zijn enorme veranderingen aan de gang in het arbeidsproces. Een tewerkstellingsbeleid moet dus een beleid zijn van permanente vernieuwing, van een permanent in vraag stellen van initiatieven zodat die worden aangepast aan de huidige behoeften en noden. (*Applaus bij de VLD, de SP, VU&ID en AGALEV*)

De voorzitter : De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mevrouw de minister, ik wil vandaag het debat niet opnieuw voeren dat we voor enkele weken hebben gevoerd naar aanleiding van mijn interpellatie in de commissie. Het heeft geen zin om dat debat steeds opnieuw te voeren, temeer daar we in de nabije toekomst zullen worden geconfronteerd met uw beleidsbrief. Het debat ging toen over de afbouw van de veestapel in Vlaanderen.

Vandaag wil ik de zaken wel vanuit een iets ruimer standpunt bekijken. Ik wil daarbij enkele bedenkingen formuleren over de toekomst in het algemeen en over de problemen in de landbouw.

Uit recente cijfers blijkt dat heel wat landbouwers momenteel in een zeer netelige positie zitten wat betreft hun inkomen. Heel wat landbouwbedrijven kunnen momenteel nog slechts met zeer veel moeite de eindjes aan elkaar knopen. Het gaat dan vooral om familiale bedrijven. Zeker als de mensen

Wymeersch

die de leiding van een bedrijf hebben al enigszins op leeftijd zijn, staan die landbouwers op de rand van de armoede. Het afgelopen jaar hebben we daar dan ook nog de dioxinecrisis bij gekregen. Daar ga ik nu niet over uitweiden, maar die crisis heeft het algemene inkomen en de positie van de landbouwsector in Vlaanderen zeker geen deugd gedaan.

Er zijn nog allerlei andere factoren die de individuele landbouwer zwaar op de maag liggen. Ik wil even dieper ingaan op een van die factoren, ook al besef ik dat het misschien maar een detail is en dat het als zodanig ook niet echt tot onze bevoegdheden behoort. Ik wil het hebben over een bepaalde fraude in heel wat Belgische en dus ook Vlaamse slachthuizen. Die stelling zal deze week ook worden ontwikkeld door een van onze collega's in de federale Kamer. Meer bepaald gaat het om het feit dat men het in de slachthuizen blijkbaar niet zo nauw neemt met de weging van de slachtdieren. Heel wat gewicht wordt dus niet aan de toeleveraar – in dit geval de landbouwer – vergoed. Dit schandaal moet uiteraard op federaal niveau bij minister Gabriëls worden aangekaart.

Mevrouw de minister, in uw inleiding en in de daaropvolgende debatten in de commissie pleitte u voor een bepaalde vorm van beheerslandbouw. Deze vorm van landbouw zou er mede voor kunnen zorgen dat de landbouwers in staat zijn een bepaald inkomen te verwerven. Op zich hebben we daar geen problemen mee, maar dan uiteraard wel op voorwaarde dat deze beheerslandbouw op vrijwillige basis zou gebeuren. Dit mag nooit van bovenaf worden opgelegd. Dit zou ook enkel mogen gebeuren in welbepaalde gevallen, bijvoorbeeld daar waar men spreekt over kwetsbare gebieden. Daar zou men inderdaad een bepaalde vorm van beheerslandbouw kunnen overwegen.

Er is blijkbaar ook sprake van om een vorm van halftijdse landbouw meer en meer ingang te doen vinden. Men zou dan evolueren naar een landbouwbedrijvigheid als nevenberoep. Dat houdt uiteraard bepaalde gevaren in. We moeten ons daar terdege van bewust zijn. Dat nevenberoep kan immers afglijden naar de vorm van hobbylandbouw. Het kan en mag niet de bedoeling zijn dat dit de toekomst is van de verschillende landbouwbedrijven en van de Vlaamse landbouwsector in het algemeen.

Mevrouw de minister, u bent bevoegd voor landbouw en leefmilieu. Als we vandaag met u spreken

over landbouw, is het dan ook onvermijdelijk dat het MAP ter sprake komt. We hebben al duidelijk gemaakt wat onze visie daarop is. Onze fractie en onze achterban willen de integratoren voor hun verantwoordelijkheid plaatsen. Het grote probleem is natuurlijk dat u en wij en het federale niveau voldoende politieke moed en wil moeten opbrengen om die integratie te omschrijven, definiëren en bepalen. Zonder een strikte omschrijving is het immers zo goed als onmogelijk om maatregelen te nemen.

We zouden de integratoren in eerste instantie moeten kunnen verplichten om hun totale mestoverschot te verwerken. Op termijn zouden we er zelfs voor moeten kunnen zorgen dat de integratoren met een groot gedeelte van hun productie naar deze mestverwerking moeten gaan.

Dat zal met zich brengen dat deze verwerking enkel en alleen dan winstgevend zal kunnen zijn. We moeten de integratoren dan wel voor hun verantwoordelijkheid stellen. Als ze die niet opnemen, betekent dit uiteraard dat de mestverwerking niet winstgevend kan werken. Dit betekent ook dat de integratie zichzelf de das omdoet en gedeeltelijk of helemaal uit het landbouwlandschap zal verdwijnen. Als het wel werkt, zal dit ertoe leiden dat een aantal landbouwgronden ter beschikking komen van het familiaal landbouwbedrijf, dat dan weer echt grondgebonden kan werken.

Momenteel wordt de discussie over MAP-2 nog steeds gevoerd. Mevrouw de minister, onder meer u hebt dat MAP bestreden en betiteld als onwerkbaar en slecht voor de landbouwsector, omdat er op dit ogenblik als dusdanig geen verwerking is en er nog altijd onduidelijkheid bestaat over de vergoedingen. We blijven pleiten voor een verplichte verwerking voor de integratie.

Mevrouw de minister, als we spreken over het MAP, stellen we toch een aantal zaken vast. Dit dossier heeft u trouwens groot gemaakt. Het is er medeverantwoordelijk voor dat u momenteel op die stoel zit. Enerzijds hebt u in het verleden beweerd dat het MAP niet werkbaar is en dat het slecht is voor de landbouw. Op een ander ogenblik zei u dat u de handschoen wilde opnemen ter verdediging van de Vlaamse landbouw. Niettemin verklaarde u deze week dat u MAP-2 onverkort zult uitvoeren. Ik hoop daarover enige duidelijkheid te krijgen in de eerstvolgende dagen of weken of zeker wanneer u uw beleidsbrief indient. Hoogstwaarschijnlijk zal de logica zijn dat het MAP-2 werd goedgekeurd door dit parlement, dat het

Wymeersch

werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en dat het bijgevolg moet worden uitgevoerd.

Een tweede probleem in het kader van het MAP-2 is dat in artikel 25 over de invoering van een artikel 20ter en 20quater sprake is van de invoering van een milieubeleidsvereenkomst die de Vlaamse overheid zou sluiten met een aantal landbouworganisaties. Momenteel stel ik vast dat geen van beide organisaties, of tenminste toch een van beide die werden vernoemd, weigert om deze MBO te ondertekenen. Het zou zelfmoord zijn voor de tweede landbouworganisatie om deze MBO als cavalier seul te ondertekenen. Bij het begin van de discussie over het MAP-2 werd altijd gezegd dat deze MBO eigenlijk een conditio sine qua non was om het MAP-2 in werking te laten treden. Als ik op het terrein vaststel dat de landbouworganisaties op dit terrein niet meer meewillen, dan heb ik ook vragen over de uitvoerbaarheid op het terrein van dit MAP.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Mijnheer de voorzitter, ik zal kort antwoorden, want het is laat om uitgebreid op het MAP in te gaan. Indien het MAP nu in werking wordt gesteld, zal er sowieso een decreetswijziging moeten worden doorgevoerd door het parlement. Het is duidelijk dat er dan ook zal moeten worden gesleuteld aan het bedoelde artikel, aangezien op een zeer voorwaardelijke wijze werd geformuleerd dat er eerst een MBO moet komen vooraleer het MAP in werking kan treden. Dit neemt niet weg dat ik denk dat het goed is om in allerlei vormen van MBO's te voorzien in een mestdecreet. Mijnheer Wymeersch, ik denk dat ik gedeeltelijk heb geantwoord op uw vraag.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Hoe staat u tegenover mestverwerking ? Daar moeten ook locaties voor worden gevonden, en stimuli voor worden gegeven. We hadden voorzien in 100 miljoen frank om de milieubeleidsvereenkomst uit te voeren, en in middelen voor de organisaties om de boer bewust te maken. Het systeem steunt immers ook op de medeverantwoordelijkheid van de sector.

Bent u van plan actief te zoeken naar locaties voor mestverwerking ? Zult u daar vergunningen voor afleveren ? Ik ken de precieze cijfers niet, maar er zal een gigantische hoeveelheid mest moeten wor-

den verwerkt. Vroeger stond u daar altijd negatief tegenover. Het is essentieel dat er wordt gezorgd voor locaties, voor de toevoer, voor vergunningen, en voor normen om de installaties te kunnen opstarten. Er moet ook een zekerheid bestaan omtrent de investeringen.

Minister Vera Dua : Mijnheer Van Rompuy, ik zal me houden aan het regeerakkoord. Als we een oplossing willen zonder drama's in de landbouw, dan zal er voor mestverwerking moeten worden gezorgd. De handschoen ligt echter bij de sector.

Ook voor de normen zal ik me aan het regeerakkoord houden. Dat bepaalt dat voor mestverwerking dezelfde normen zullen worden gehanteerd als voor vergelijkbare installaties. We zijn van plan om hierover overleg te plegen met de sector, samen met de minister van Ruimtelijk Ordening. Het is immers ook een probleem van ruimtelijke ordening. We willen op elk moment kunnen inspelen op initiatieven die zich aandienen.

Persoonlijk denk ik dat we mastodontinstallaties moeten vermijden en dat we moeten opteren voor kleinschalige initiatieven, met vormen van mestverwerking per provincie of per regio.

De achillespees van deze problematiek is evenwel de prijs. Het is aan de industrie om uit te maken of ze inderdaad bereid is om ervoor te betalen en op die manier de huidige intensieve varkensteelt in Vlaanderen in stand te houden.

De voorzitter : De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch : Op dit ogenblik hebben de integratoren of de industrie nog geen initiatieven genomen om mestverwerking uit de grond te stampen. In West-Vlaanderen en in het Waasland zijn er proefprojecten. Door familiale bedrijven worden dingen uitgeprobeerd. Zij liggen wel wakker van hun eigen toekomst. Ze lopen het risico dat het familiale grondgebonden bedrijf inspanningen doet voor het leefmilieu, terwijl dat een averechts effect kan hebben doordat de vrijgekomen gronden kunnen worden ingenomen door de integratoren. Dat mag niet gebeuren.

Ik rond af met een politieke of partijpolitieke bedenking. In de landbouwsector groeit op dit moment het besef dat de landbouw enerzijds, en alles wat samenhangt met de natuur zoals milieuverenigingen anderzijds, elkaar nodig hebben. Men zoekt mekaar. Dat is een goede evolutie. Beide bewegin-

Wymeersch

gen hebben te maken met open ruimte en natuur, en lopen naast elkaar.

Ik vrees echter dat de mogelijkheid bestaat dat in de Vlaamse regering omtrent dit punt een tweespalt ontstaat. Er kan een botsing komen tussen ideeën, partijen of belangengroepen die, wetende dat de grond in Vlaanderen zo beperkt is, in de marge van het RSV gaan strijden om de open ruimte in te nemen voor industrieterreinen en dergelijke. Aan de andere kant wordt blijvend en terecht geijverd voor het behoud van de open ruimte al dan niet ingenomen ofwel ten behoeve van de natuur ofwel ten behoeve van de landbouw. Daar zit een mogelijke conflictstof in voor deze Vlaamse regering temeer daar ik ervaar dat heel wat landbouwers – en dat is een partijpolitieke overweging – ontgoocheld zijn in wat vandaag de grootste Vlaamse regeringspartij is en waar ze de afgelopen jaren stelselmatig alle hoop op hadden gevestigd. Vandaag komen de landbouwers aan onze deuren kloppen, of men dat nu graag heeft of niet. We hebben er ook niet naar gevraagd, het is misschien omwille van onze duidelijkheid over bepaalde ideeën, en de wil om die ook bij te sturen.

De landbouwers staan nog altijd niet te dringen aan de deuren van Agalev om de landbouwbelangen te laten verdedigen. Op dit ogenblik staan de landbouwers aan onze deuren te kloppen om hun stem te laten horen in Brussel. We doen die formele belofte in de mate van het mogelijke. Ik koester de hoop tot het tegendeel is bewezen dat ik in de opstelling van de Vlaamse minister van Landbouw, die ook minister van Leefmilieu is, een objectieve bondgenoot kan vinden op heel wat punten ter bescherming, verdediging en consolidatie van het Vlaamse familiale grondgebonden landbouwbedrijf.

De heer Eric van Rompuy : Dit is een echte liefdesverklaring !

De heer Frans Wymeersch : Dit is een edel doel dat we vooropstellen. Dat impliceert dat als bepaalde politieke partijen die op heel wat punten tegenstrijdige visies hebben, mekaar in een bepaald dossier kunnen vinden, ik het onverantwoord vind om niet een eind weg samen diezelfde belangen te verdedigen. Mevrouw de minister, ik hoop tijdens de bespreking van uw beleidsbrief en bij de toetsing van uw regeringsdaden aan deze beleidsbrief, dat ik de woorden die ik hier vannacht heb uitgesproken, kan blijven herhalen.

Minister Vera Dua : Mijnheer Wymeersch, ondanks uw ontroerende verklaring kan ik u verzekeren dat het water tussen ons nog altijd zeer diep is.

De heer Frans Wymeersch : Het kan zijn dat er mist hangt over het water, maar met wind kan die mist optrekken.

De heer Eric Van Rompuy : Bent u bereid om een MAP-2 goed te keuren zonder vergoedingen ?

De heer Frans Wymeersch : Welke vergoedingen ?

De heer Eric Van Rompuy : Vergoedingen die zijn voorzien in het MAP-II voor de strengere normen.

De heer Frans Wymeersch : Ik vind dat de landbouwers die door eender welk mestactieplan worden getroffen, daarvoor op een bepaalde manier moeten worden gecompenseerd. Hoe die compensatie eruit moet zien of moet worden samengesteld, is een punt waarover verder moet worden gediscussieerd.

In de beslissing moeten in ieder geval verschillende componenten doorwegen, dus niet alleen de milieucomponent, maar ook de belangen van de landbouw, en dit alles in een ruimer economisch belang en in het belang van Vlaanderen en van de voedselvoorziening van Vlaanderen en van Europa.

We mogen dus zeker de Europese context niet vergeten, maar dit opleggen door de overheid zonder enige compensatie is voor ons totaal uitgesloten.

Minister Vera Dua : De vraag werd verkeerd gesteld. De vraag moet luiden of men bereid is een MAP-2 op gang te brengen zonder te beschikken over het definitieve antwoord van Europa over de vergoedingen van MAP-2.

De heer Frans Wymeersch : In dat geval is mijn antwoord ja.

De voorzitter : De heer Maes heeft het woord.

De heer Jacky Maes (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, zonder open deuren te willen intrappen kunnen we stellen dat het toerisme een sector is die gestaag aan belang toeneemt. Dit is misschien in het parlement niet te merken, maar op het terrein zeker wel.

In de eerste plaats stellen we vast dat de korte vakanties in Vlaanderen duidelijk in de lift zitten. In Vlaanderen zal en kan deze groeisector nog gevoelig aan belang winnen. Investeren in toerisme is dus

Maes

zowel voor de overheid als voor de privé-sector een noodzaak. Dit investeren in het toerisme zou men echter moeten terugvinden in de begrotingsposten, maar tot mijn verrassing blijkt dit onvoldoende het geval.

Ik vind die cijfers wel terug op andere beleidsdomeinen, wat dus bewijst dat toerisme een beleid vraagt dat steunt op andere segmenten.

Ik wil het eerst even hebben over toerisme als economische sector. Afgelopen jaar waren er in Vlaanderen meer dan 17 miljoen overnachtingen. In Brussel kwamen daar nog eens 4 miljoen overnachtingen bij. Tegenover 1997 betekent dit een status quo. Het aandeel binnenlandse toeristen is gedaald met 400.000, maar dit kon gelukkig worden gecompenseerd door een evenredige stijging van het aantal buitenlandse overnachtingen. De verhoogde mobiliteit zorgt ervoor dat de Vlamingen steeds meer naar het buitenland op vakantie gaan. Deze trend zal nog worden versterkt. Het is dan ook de uitdaging van de toeristische sector om meer buitenlandse gasten aan te trekken door hen nieuwe producten aan te bieden die inspelen op hun specifieke wensen. Investeren in een toeristische basisinfrastructuur lijkt ons dan even logisch als het investeren in havens, industrieterreinen, wegen, enzovoort.

Wat het kusttoerisme betreft, zou ik er nog willen aan toevoegen dat we niet alleen oog moeten hebben voor de zomer aangezien er tijdens deze piekperiode soms een verzadigingsprobleem is. Onze specifieke aandacht moet mijns inziens uitgaan naar het weekend- en het dagtoerisme buiten de zomerperiode. Een uitgebreider toeristisch aanbod, ook buiten juli en augustus, kan een hefboom worden om de korte vakanties buiten de zomerperiode aan onze kust te promoten, bijvoorbeeld via all-weatherattracties. De realisatie van toeristische hefboomprojecten kan een aanzet vormen tot een algemene kwaliteitsverbetering van de omgeving.

Het tweede aspect dat ik wens aan te halen, is dat van de tewerkstelling en de vorming. Het verder ontwikkelen van een toeristisch beleid in Vlaanderen moet gebeuren in samenwerking met de verschillende provincies en het lokaal niveau. Het verbeteren van de kwaliteitszorg en de professionalisering vormen daarbij de belangrijke doelstellingen. Daarnaast moeten ook inspanningen worden geleverd om naast de infrastructuur, ook de gastvrijheid en de dienstverlening te verbeteren. Dit kan door het personeel dat in de toeristische sector

wordt ingezet te professionaliseren door middel van een degelijke vorming. Een doorgedreven structurele samenwerking van de toeristische sector met het onderwijs is absoluut noodzakelijk. Alleen zo kan het onderwijs tegemoetkomen aan de reële noden die daar leven.

Toerisme is een van de snelst groeiende sectoren. Het arbeidsintensieve karakter zorgt voor een aanzienlijke werkgelegenheid voor laaggeschoolden, vrouwen en studenten. Het aantal studenten werkzaam in de toeristische sector, is de afgelopen zes jaar verdubbeld : van 155.814 in 1990 tot 329.855 in 1996.

Door de toeristische sector echt toegankelijk te maken voor groepen die daar nu niet terechtkunnen, ontstaat een positief effect op de werkgelegenheid. De tewerkstelling kan in het toerisme nog gevoelig worden opgedreven : er is sprake van 40.000 arbeidsplaatsen. Specifieke tewerkstellingsmaatregelen, vooral in de horeca-sector, dringen zich op. Het eerder negatieve imago van de tewerkstelling in de toeristische sector, door de onaan-trekkelijke lonen, de slechte arbeidsomstandigheden, het illegaal en/of zwartwerk, en de misbruiken met studenten, moet worden omgebogen. De SP wil het toerisme als economische, arbeidsintensieve en sociale sector bij uitstek optillen tot een kwalitatief hoogstaand en inhoudelijk gevuld niveau.

Het hoofdstuk 'sociaal toerisme' staat de SP niet slecht. Jaarlijks één of twee keer op vakantie gaan, is voor velen de normaalste zaak van de wereld. Dit geldt echter niet voor iedereen. Het is daarom bijzonder verrassend vast te stellen dat minstens een derde van de Vlamingen niet over de mogelijkheid beschikt om op vakantie te gaan, omdat het gezinsbudget en hun plaats in de samenleving, dat niet toelaat.

Sociaal toerisme is toerisme voor allen. Het werkt drempelverlagend binnen de toeristische sector. Essentieel hierbij is dat de betoelaging eerder de gebruiker toekomt dan de aanbieder. Dat is volledig nieuw. De invoering van een sociale vakantiecheque voor minder-gegoeden, is dan ook de aangewezen formule. Het sociaal toerisme moet niet de commerciële toer opgaan, maar een vrijetijdsbesteding zijn in gezins- of groepsverband, of individueel, die het fysieke, psychische en sociale welzijn ten goede komt. Om deze doelstelling te realiseren, moet het sociaal toerisme een bijzonder aangepaste infrastructuur kunnen aanbieden naast een passend dienstverleningspakket.

Maes

Met meer dan 3,5 miljoen overnachtingen in 1998 is het sociaal toerisme een volwaardige partner binnen het toerisme. Sociaal toerisme is niet enkel volwassenentoerisme. Het is erg belangrijk om zich te realiseren dat de markt van het jeugdtoerisme door de Vlaamse overheid moet worden ondersteund. Er is een tekort aan degelijke opvang voor de eigen georganiseerde jeugd en voor de jongere die er alleen op uittrekt. De SP-fractie is van oordeel dat het jeugdtoerisme uitdrukkelijk als een volwaardige vorm van toerisme in Toerisme Vlaanderen moet worden ingekapseld. Pilot- en proefprojecten in het jeugdtoerisme kunnen zorgen voor nieuwe impulsen. Het is een objectief economisch en sociaal gegeven dat het sociaal volwassenen- en jeugdtoerisme niet meer weg is te denken op de toeristische markt. Een labeling is in het sociaal toerisme, zoals in de hotelsector, noodzakelijk als middel om de consument beter en juister te informeren.

Ik wil het nog even hebben over de ecologie. De steile opgang van het toerisme heeft de afgelopen 150 jaar zijn tol geëist aan landschap en natuur. De overtredingen in en overbebouwingen van het duinenlandschap en het badplaatsverval zijn hiervan de meest in het oog springende symptomen. Het toeristisch aanbod van Vlaanderen is sterk afhankelijk van de natuurlijke omgeving. Daarom dient naar een duidelijke harmonie tussen beide te worden gezocht.

Ik durf dan ook te pleiten voor de verdere aankoop van duinen, de uitbreiding van natuurgebieden, de aanleg van nieuwe bossen en het koppelen van de natuureducatieve centra aan het toerisme.

De SP wil de bloeiende toeristische sector ten volle steunen. Duurzaam toerisme is een belangrijke motor van economische groei en werkgelegenheid. De ontwikkeling van de sector met aandacht voor iedereen is voor ons essentieel. Niemand mag worden uitgesloten van een vakantie. De verdere uitbouw van de sector met evenwaardige aandacht voor commercieel, niet-commercieel en sociaal toerisme is voor de SP een prioriteit. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Declercq heeft het woord.

Mevrouw Veerle Declercq (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, leden van de regering, moedige collega's, ik betreur ten eerste dat de minister van Toerisme hier niet

aanwezig is. Ik vraag u met aandrang om hem deze boodschap door te geven.

Minister-president Patrick Dewael : Vrijdag hebben we ministerraad, ik zal hem zeker op de hoogte brengen.

De voorzitter : Dat is een terechte opmerking, mevrouw Declercq. Morgenvoormiddag bespreken we nog toerisme, landbouw en buitenlands beleid. Ik zou het ten eerste appreciëren als minister-president Dewael en de ministers Landuyt en Dua aanwezig zijn.

Mevrouw Veerle Declercq : Als men de ontwikkelingen van de jongste jaren bekijkt, dan kan men zonder twijfel zeggen dat toerisme en recreatie goed in de markt liggen. In de verdere uitbouw van deze sector wordt het blijvend geloof in de toenemende economische groei belichaamd. Maar meer dan welke sector ook is toerisme gevoelig voor de negatieve gevolgen van die economische groei. Dit gebeurt op het vlak van milieu, natuur, ruimtelijke ordening, verkeer en samenleving.

De jaarlijkse vakantieverplaatsingen gaan gepaard met kilometers file op onze autowegen, luchtverontreiniging door verbranding van fossiele brandstoffen, de aantasting van waardevolle landschappen door verkeersinfrastructuur, geluidshinder, watervervuiling en veel afval. Toeristische streken als de kust en de kempen hebben hun aantrekkingskracht te danken aan de natuur, de zee of de bossen, de heide en vennen. Het overschrijden van de ecologische draagkracht kan leiden tot het ineenstorten van de toeristische aantrekkingskracht.

Er bestaat niet zoiets als 'hét toerisme'. Er bestaan wel verschillende vormen van toerisme, de ene al meer duurzaam dan de andere. Naarmate een toeristische economie in evenwicht wordt gebracht met het ecologische en socio-culturele draagvlak zal hij meer duurzaam zijn. We vinden het goed dat een regio toerisme als een belangrijke bron van inkomsten kiest. We denken daarbij aan de kust, de Kempen en steden als Brussel, Brugge, Antwerpen en Gent. Er moet echter grondig over worden gewaakt dat het evenwicht behouden blijft. Beleidsmatig mag men niet in strikt financiële waarden denken. De ecologische en socio-culturele aspecten moeten volwaardig en voorafgaandelijk in het politieke afwegingsproces worden betrokken. In de krijtlijnen van Toerisme Vlaanderen 1999-2000 staat een stukje dat ons bijzonder interesseert. Toerisme Vlaanderen is pleitbezorger van toeristvriendelijkheid in de hele sector.

Declercq

In de komende jaren wil Toerisme Vlaanderen stimulanzen geven op de volgende terreinen : milieuvriendelijke uitbating van de toeristische infrastructuur, kindvriendelijkheid en toegankelijkheid voor gehandicapten van de gehele sector, de mobiliteitsproblematiek zowel binnen als buiten de sector, toeristvriendelijkheid van het cultuurhistorisch patrimonium.

Stimulansen zijn echter niet voldoende. We vragen garanties. Men moet vermijden dat men verder rooibouw pleegt op de natuurgebieden door recreatief-toeristische initiatieven. Voor alle infrastructuurgebonden recreatievormen, en met name de grootschalige, worden de meest strikte uitbatingsvoorwaarden uitgewerkt. Dit gebeurt bijvoorbeeld op het vlak van het waterverbruik en de aansluiting op het openbaar vervoer.

Inzake de ruimtelijke ordening moet de toeristische recreatieve ontwikkeling worden vastgelegd. In dit kader is het dan ook geen goede zaak dat men een Frimoutcentrum bouwt in Oostende. We zijn niet tegen het centrum op zichzelf. We begrijpen echter niet dat men weer eens de open ruimte aantast. Waarom kan men geen herbestemming geven aan het oud militair hospitaal ?

We pleiten ook voor een doorzichtige besluitvorming in geval van projectbeslissingen. Men moet erop toezien dat er geen kosten worden doorgeschoven naar milieu en maatschappij. Mobiliteitsaspecten moeten ook worden ingecalculeerd in de uiteindelijke beslissing.

Wanneer we het hebben over toerisme en milieu, dan denken we onvermijdelijk aan de illegale campings. In de commissie kregen we hierover een uitgebreid en vrij interessant antwoord. We zijn hoopvol. We verwachten dan ook dat men na 1 januari zal starten met de aanpak van illegale campings. Elke dag dat Camping Cosmos blijft staan, is een verloren dag voor het herstel van de duinen. Wat de vaste campingbewoners betreft, moet men in middelen voorzien om te zorgen voor een intensieve begeleiding van mensen met een laag inkomen die zoeken naar nieuwe huisvesting.

Het toerisme mag nooit exclusief worden ontwikkeld. Voor de groenen zit dit beleid ingebed in een regionale, ecologische ontwikkeling. Dit betekent dat er ook initiatieven moeten worden genomen ter bevordering van de ecologische landbouw, ecologische afzet, ecologische producten. De aanwezige

ge vormen van landbouw, visserij of bosbouw kunnen in deze ontwikkeling worden ingebouwd.

We wensen een strategie van zachte ontwikkeling en zachte recreatie. Dit wil concreet zeggen dat men steun verleent aan projecten zoals kleinschalig, milieuvriendelijk streektoerisme, hoevertoerisme, alternatief stadstoerisme en natuureducatie.

De Vlaamse overheid heeft ook een coördinerende rol wat de GR-paden en de fietsroutes betreft. In onze buurlanden zijn er voorbeelden van de combinatie van toerisme, cultuur en natuur. In Insel Umbrouch in Duitsland heeft men op oude fabrieksterreinen de natuur zich laten ontwikkelen. Men heeft er prachtige kunstwerken geplaatst. Nu is het een toeristische trekpleister. Ook de Hoge Veluwe in Nederland is een mooi voorbeeld.

De tijd dat men met grote groepen naar de kust kwam naar 'les jolies colonies des vacances' is voorbij. Het was niet altijd even mooi. Het ging vaak om een noodgedwongen oplossing voor werkende ouders. Dergelijke vakanties zijn niet meer aantrekkelijk. Sociaal toerisme en vrijetijdsbesteding, in de zin dat iedereen recht heeft op vakantie en recreatie, zijn meer dan ooit nodig. Tal van gezinnen, jongeren en ouderen kunnen nooit genieten van de vrije tijd. We vragen extra aandacht voor deze groep ; men moet samen met hen naar mogelijkheden en kansen zoeken.

In het regeerakkoord staat : 'Toerisme is een van de snelst groeiende sectoren. Het arbeidsintensieve karakter zorgt voor een aanzienlijke werkgelegenheid voor laaggeschoolden, vrouwen, en studenten die seizoenarbeid leveren. Door de toeristische sector echt toegankelijk te maken voor groepen die daar nu niet terecht kunnen, ontstaat een positief effect op de werkgelegenheid.' We vinden dat vrij positief, en hopen dat laaggeschoolden meer kansen krijgen. We vragen ook een strenge controle op misbruiken van jobstudenten. De tewerkstellingsvoorwaarden in de horeca moeten worden geoptimaliseerd.

Toerisme is een boeiende en bloeiende sector. We vragen een reglementering. En de bevolking moet worden gemobiliseerd. Toeristvriendelijkheid moet een realiteit worden. Er moet een evenwicht zijn tussen economische groei, milieu, ruimtelijke ordening, verkeer, samenleving en natuur. (*Applaus*)

De voorzitter : Ik stel voor dat de sprekers die vanavond en vannacht aan bod zijn gekomen, bij een volgende gelegenheid 's ochtends aan bod komen.

Voorzitter

De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik wil hier vooreerst zeggen dat deze nachtelijke sfeer me doet denken aan de prachtigste promotie die ooit op prime time is gevoerd. Het ging om een nachtelijk conclaaf, waar vier CVP-ministers elkaar begroeten. Eén van hen was de heer Chabert, die zei : 'Zouden we nu niet beter in Oostduinkerke zijn dan hier ?'

Ik kan me in grote mate aansluiten bij de uiteenzetting van mevrouw Declercq. Het doet me plezier dat ook Agalev zich met toerisme zal bezighouden. Ik wil hier ook een eresaluut brengen aan haar vader, de heer Raf Declercq, die zijn prachtige collectie sloten ter beschikking heeft gesteld van een lokale vereniging aan de Westkust, om een museum in te richten.

De minister heeft zich niet verwaardigd om naar hier te komen. Dat is frustrerend. Ik hoop dat zijn eigen fractiegenoten hem duidelijk zullen maken dat dit niet kan.

Ik wil hier vooreerst iets zeggen over de visserij. In de commissie hebben we een goed inleidend gesprek gehad over de beleidsintenties. We hebben afgesproken om een werkbezoek te brengen aan de sector. Ik wil ook een eresaluut brengen aan de ambtenaren die het eerste activiteitenverslag van de FIVA hebben afgewerkt. Het is een schitterend document ten behoeve van eenieder die met de sector kennis wil maken. We begroeten het verslag met vreugde, omdat de Vlaamse regering zich niet beperkt tot de eigen bevoegdheden, maar een globale analyse verwoordt. Verder is in een bijlage uitgelegd wat de visserij vandaag nog betekent, met inbegrip van de gevaren die de sector bedreigen. Het tweede zorgenkind is het toerisme. Deze twee zijn verenigd in een toekomstige structuurondersteuning vanuit Europa. Door de bundeling van een visserij in moeilijkheden en een stagnerend toerisme zal de Vlaamse regering erin slagen om binnenkort heel het kustgebied te doen opnemen als doelstelling 2-gebied. Dit is belangrijk voor de financiering. Bovendien bundelt dit, meer dan op een andere manier, mensen en initiatieven en geeft het extra impulsen.

Ik stel vast dat men heel het kustgebied heeft geselecteerd via een ingenieus systeem dat is ontworpen om enkel deelgemeenten uit te kiezen. De vraag is natuurlijk wie dit allemaal zal coördineren. Welke projecten zal men bij voorkeur promoten ?

We lezen daaromtrent meer in de overigens zeer nuttige documentatie die we van de minister van Economie hebben ontvangen.

Het toerisme moet uitgaan van de sectoren zelf, met ondersteuning van de overheid. Wat de verantwoordelijkheid van de overheid en van de Vlaamse minister voor Toerisme betreft, wachten we het beleidsplan af. Binnenkort krijgen we de kans om hierover uitgebreid van gedachten te wisselen. Het gaat om meer macht en meer middelen, en speciaal voor deze minister om meer geloof in het eigen product.

Daar is men aan bezig, en ik zal er niet over uitweiden. Het ene aanspreekpunt en de bundeling van bevoegdheden moet ongetwijfeld opnieuw worden gerealiseerd.

Verder meen ik echt dat er specifiek voor de kustzone een soort toeristische effectrapportering zou moeten zijn. Dat heb ik ook gezegd aan de minister die bevoegd is voor leefmilieu. Men zou de beschikbare potenties in kaart moeten brengen, tegenover wat dan het enige industrieel-economische gegeven is, namelijk dat toerisme. Dat is helemaal geen pleidooi voor onverantwoord ingrijpen, maar wel voor aangepast ingrijpen. Ik hoop dat ik daar op andere plaatsen nog op kan terugkomen.

Er is niet alleen de coördinerende rol tussen de bevoegdheidsdomeinen, maar ook tussen de bevoegdheidsniveaus. Ik hoor dat de minister van Toerisme zich zeer lovend uitlaat over de plaatselijke niveaus. Hij heeft een zeer goed voorbereid en degelijk werkbezoek gebracht aan de diverse toeristische gemeenten, wat ik toejuich. We vragen dan ook dat deze gemeenten ernstig worden genomen en dat men bij de implementatie van het Kustactieplan rekening houdt met die deskundigheid en met wat er plaatselijk aan initiatieven wordt voorgesteld.

Ten slotte is er het geloof in het product vanwege de minister van Toerisme. Het spijt me dat ik hem daarover niet kan prikkelen terwijl hij hier is. Maar we weten alleszins dat hij gelooft in zichzelf. We moeten hem ertoe kunnen brengen om te geloven in het product, namelijk het Vlaamse toerisme, dat een sterk product is.

Ik heb een paar dagen geleden een artikel in De Morgen herlezen aan de hand van twee studies, respectievelijk gemaakt door het Davidsfonds en door het VEV. Zij stellen dat het probleem van het Vlaamse imago in het buitenland voortvloeit uit een gebrek aan zelfvertrouwen en zelfrespect. Dit

Loones

is ongetwijfeld voor een groot stuk juist. Hier moet aan worden gewerkt.

Met die gedachte in het achterhoofd heb ik het verslag van de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden doorgenomen. Onze fractie betuigt graag haar steun aan het opgestarte beleid. Wij vinden de splitsing tussen de coördinatie en het algemeen buitenlands beleid, wat door de minister-president zal gebeuren, en het toekennen van homogene bevoegdheidspakketten aan de vakministers een goede zaak. De vakministers kunnen nu naar het buitenland gaan, in het bijzonder de ministers Anciaux en Sauwens, respectievelijk bevoegd voor Cultuur en Ontwikkelingssamenwerking en voor Buitenlandse Handel.

Inhoudelijk verheugen wij er ons over dat er een echte buitenlandse politiek zal worden gevoerd, zodat Vlaanderen politiek naar buiten zal kunnen treden. De begroting 2000 wordt structureel gesteund door het strategisch plan Vlaanderen Internationaal. Het heeft twee strategische doelstellingen, namelijk Vlaanderen politiek meer stem geven in de wereld en in Europa, en Vlaanderen met zijn eigen taal en cultuur een volwaardige positie bezorgen. Dit gaat bovendien nog gepaard met een globale internationale communicatiestrategie, waarbij, in een samenwerking met de Vlaamse openbare instellingen, alle inspanningen worden

gebundeld om dit imago te verspreiden. Hiervoor is in een bedrag van 85,6 miljoen frank voorzien.

Het enige wat ik niet terugvind in die globale benadering is het aspect toerisme. Dit zou uitdrukkelijk moeten kaderen in die coördinatie van de beeldvorming inzake buitenlandse betrekkingen. Wat dit deel van het beleid betreft, onderschrijven wij wat nu reeds in de begroting te zien is en wat in de toekomst in de beleidsplannen moet worden uitgewerkt. Wij zullen deze begroting dan ook graag goedkeuren. (*Applaus bij de SP en de VLD*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur en 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 00.45 uur.*
